

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ekim 2004 / sayı:18 2.500.000 tl. kdv dahil kacak@leman.com.tr

Deutschland 3,40 EUR Österreich 3,50 EUR Schweiz 6,50 CHF Niederland 3,50 EUR Belgique 3,50 EUR France 3,50 EUR GB: 2,70

-Çizerken
bilmediğim
birisi olmak
istedim...

Feyhan Güver'den
yeni bir albüm

KEMAL ARATAN&ÇAG

ISSN 1306-1057-0-6

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

PODAR

MOZART'IN BERBERİ

WOLF
WONDRATSCHEK

ÇEVİRDİ: HAFİF ERDİS

CADDE

GÖÇEBELERİN, GEMİCİLERİN, FAHİŞELERİN... GÖLGESİ ALTINDA

BERBER, BU YALIN VE KESİN BİR TONU OLAN VE TUHAF BİR TEHDİT İÇEREN MESAJI BUGÜN HÂLÂ, ÜZERİNDEN NEREDEYSE BİR YARI İNSAN ÖMRÜ GEÇTİKTEN SONRA BİLE, EZBERE SÖYLEYEBİLİR, AMA HENÜZ ENİNE BOYUNA DÜŞÜNMESİ GEREKEN NEDENLER YÜZÜNDEN BUNUN ŞİFRESİNİ ÇÖZMEYE ÇALIŞMAKTAN ŞİMDİYE KADAR HEP KAÇINDI. ZAMANI OLMADIĞI İÇİN DEĞİL ELBETTE. AMA BUNU DÜŞÜNÜRKEN DÜŞÜNCELERİ BİR TÜRLÜ YERLİ YERİNE OTURMUYORDU, ONLARI BİR TÜRLÜ EHLİLEŞTİREMİYORDU. SONRALARI DA HİÇBİR ZAMAN DÜŞÜNCELERİNİ EHLİLEŞTİRMEYE UĞRAŞMADI. DÜŞÜNCELERİ BAĞLADIK İNDİ KİLLİ KUMLA YA DA SUYA DİĞİLYOR. ALTINDA HERHANGİ BİR ŞEY, SAĞLAM BİR ZEMİN OLMUYOR, SÜREKLİ BATIYOR, DÜŞÜNCELERİNİN AKIŞI AĞIR VE YORUCU.

CADDE

içindekiler

10

Da Vinci'nin şifresi

18

Fahrenheit 9/11

14

Feyhan Güver

34

özlem kumrular

akdeniz suyunu aşk hikâyeleri

45

ilk söz ilk öpücük nafer ermiş

46

Uğur Yücel

58

Cemal Din

St. Petersburg'da on gün

kürşad oğuz

Ernest Hemingway

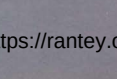
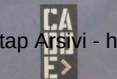
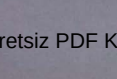
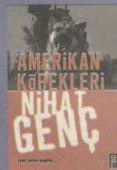
72

Sanatların en kolay edebiyat/Oktay Taftalı/4
Carakas, 7 Ekim 2003/Paul Coelho/6
Soysuzlaşan İnsan, soysuzlaşan kültür/Metin Aksoy/7
"Zina"sız roman/Mehmet Ergün/8
Da Vinci'nin şifresi/10
Şehirdışı rüyalarına son mektup/küçük İskender/13
Feyhan Güver'le söyleşi/14
Fahrenheit 9/11/Kaçak Sinema/18
George Bush'u da öldürdüler/21
Film İcabi/Mesut Kara/22
Bal-kan(lar)/Hasine Şen/24
"HALAlet" Endüstri/Orkun Uçar/26
Bedirhan Toprak'la ayaküstü söyleşi/29
Türk Aydınlarının Vicdanla İmtihanı/Özgül Anar/30
Olaylar ve Şekiller/32
Akdeniz suyunu aşk hikâyeleri/Özlem Kumrular/34

Arka Sokak/Özlem Kumrular/37
İlk söz ilk öpücük/Nafer Ermiş/45
Uğur Yücel ile söyleşi/46
İstanbul'da Kitap Fuarı/48
Almanya Haber/Gültekin Emre/52
İzmir İmbatı/Savaş Ünlü/54
Aşk ve Hamamböcekleri/İlker Karakaş/56
St. Petersburg'da on gün/Cemal Din/58
Küçük bir gözünden bir dil hikâyesi/Nena Çalidis/63
Sadık Yemni ile söyleşi/64
Tozlu Rafalar/Faruk Kaya/67
Gramafonlu Kahve/Tahir Abacı/68
Kaçak Aktif/71
Ernest Hemingway/Kürşad Oğuz/72
Son söz/74
Tersten Okuma/Yahya Kebir/78

Cadde Yayınları
5 Ocak - 1 Ekim 2004

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

KAÇAK YAYIN SÖYLEŞİSİ

KAÇAK YAYIN BARTIN BELEDİYESİ 8. KİTAP FUARI'nda

8-12 Ekim 2004 tarihleri arasında düzenlenecek kitap fuarına Kaçak Yayın da "Edebiyat ve Yaşam" konulu söyleşiyle katılıyor.

**Katılanlar: Mehmet Ergün-Aslan Özdemir-
Kürşad Oğuz-Nafer Ermiş**

Ayrıca Nafer Ermiş ve Esra Tayük kitaplarını imzalayacaklar

Yer: Belediye Cep Sineması Saat:16.00

KAYITLAR DEVAM EDİYOR

Kaçak Yayın Yazınsal ve Düşünsel Geliştirme Seminerler kayıtları devam ediyor. Büyük ilgi gören bu derslikler 1 Kasım 2004 tarihinden itibaren yeniden açacak. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ücretsiz olarak düzenlenen seminerlere katılmak isteyenler bir kompozisyon kaleme alıp posta yoluyla Kaçak Yayın'a gönderecekler. Başvurular elden de yapılabilir. Kompozisyonların son gönderilme tarihi 30 Kasım olarak değiştirildi. Bu dönem için kompozisyon konusu "ADA" olarak tespit edilmiştir.

Başvurular için künyedeki bilgiler geçerlidir. Başvuranların zarfların üzerine Kaçak Yayın "yazınsal geliştirme" ibaresini koymaları rica olunur. Yazınsal geliştirme seminerlerine katılmak isteyenlerin, iletişim için gerekli bilgiler ile dört adet fotoğraf ve kısa özgeçmiş göndermeleri gerekmektedir.

varoluşçuluk ve materyalizm

Derya Sayın

Sayı: 18 - Ekim 2004 / Aylık yerel süreli yayındır.

Şahitli: LMI Basın Yayın Ltd. Şti. adına Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni: Tuncay Akgün Yayın Danışmanı: Adnan Özer adnanozers@yahoo.com Editör: Aslan Özdemir aslanozdemir@leman.com.tr

Sorumlu Yazışılabilir Müdür: Ayhan Erdoğan Genel Tasarım: Mithat Çınar Grafik Tasarım: Tanzer Ercanpolat Fotoğraflar: Sinan Göksel

Dağıtım: Nurgül Sedef Kıran Düzeltili: Hüseyin Kıran Müessesesi Müdürü: Ali Yavuz Satış Müdürü: Cengiz Kocali Baskı Sorumlusu: Tanju Kırte

Abone Baskıları: Seyiç Selvi E-Mail: kaçak@leman.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Adres: Firuzaga Mahallesi, Deltarlar Yokuşu No: 47 Beyoğlu / İstanbul Baskı: LeMan Matbaası Tel: 0212 - 858 00 93 (Pbx) Dağıtım: BBO Merkez

Sanatların en kolayı edebiyat

Hayatım boyunca, memlekette akla hayale gelebilecek her türlü ortama, türlü çeşit sanat çevrelerine girdim, girmedim değil. Lâkin klasik batı müziği camiasından, yıllar boyunca topu topu ancak üç tane şan'cı arkadaş tanıyabildim.

Timur, Mustafa ve Haçık. Klasik Batı müziğini gözümünde büyüttüğümüz naif zamanlarda, öğrencilik yıllarında fılan, sonu gelmez opera tarihi muhabbetleri yapardık.

Eee, o yıllarda biz de inceden Hegel etkisi altınayız ya. Genç Hegel, opera tarihine özel bir ilgi duymış. Biz de bu kanaldan Hegel'in gençlik yılları ile bir özdeşleyim kurma çabasındayız...

Yirmili yaşlar ve içimiz dışımız Batı kültürüyle dolmuş vaziyette. İlhan Usmanbaş'ın armoni kitabını okuyoruz: kitabın girişinde "ritme dayalı müziklerin ilkel müzikler" olduğu yönünde bir ibare var. Yani Afrika, Asya halklarının müzikleri, davul ve vurma çalgıların ağırlıklı olduğu müzikler ilkel. Güzel. Batı kültürünün bağırsaklarında dolaştığımız ve bize tanıtıldığı, propaganda edildiği biçimiyle, tüm batılı değerleri kendimizden aziz bildiğimiz zamanlar... Serde naiflik var, saflık var, inanıyoruz böyle şeylere o zamanlar.

Timur ve Mustafa İstanbul Devlet Operası'nda söylüyorlardı. Haçık ise şimdilerde Viyana Operası'nın seçkin bir sanatçısı. Bu arkadaşları görmeyeli yıllar ve yıllar oldu. Timur'un en son iki yıl önce "bir tenor aranıyordur" adlı gösterilerde rol aldığı, gazete ilanlarında görmüş-tüm. Uzun yıllardır, izini kaybettiğim bu arkadaşlar tesadüfen "Kaçak Yayın"la rastgelir de, bana bir mesaj atarlarsa ne kadar sevinirdim kimbilir.

Neyse, şimdi gelelim esas meseleye: Ben memlekette hayatım boyunca, bir yanda sadece üç tane opera arkadaş tanımışken, öte yanda tanıdığım, şair, romancı, öykücü, senarist, sinemacı, vs. nin haddini hesapını unutmüş vaziyetteyim. Hele son yıllarda bu alanda geometrik bir artış göze çarpıyor. Demek ki, edebiyat ve edebiyatın türevi olan sanatlar, bu kadar çok insanın kendisini ifade etmesine olanak tanıyor.

İyi güzellik de, kendisinde roman yazma, şiir döktürme cesaretini gösteren onlarca arkadaş, ruhsal durumlarını, sanat alanında ifade etmek istedikleri zaman, niçin "gideyim şöyle güzel bir opera söyleyeyim, kendimi opera sanatçısı olarak ortamlara sunayım" demezler de, kağıda kaleme sarılıp roman yazmaya kalkarlarsa? Bunun anlamış değiliz.

Acaba şiir yazmak, öykü sıvamak, bir Monteverdi söylemekten daha mı kolay geliyor bazılarına?

Bir de oyunculuk, yönetmenlik meselesi var ki, amman dedirtir insana. Son yıllarda, nerede, kime rastlasam aktör, aktrist. Reklam filminden tut da, 60'lı yılların fransız imitasyonu depresif yerli filimlere kadar, ortalık bu arkadaşlardan geçilmiyor. İçlerinde bu işin eğitimini alanlar da var, tiri viri kurslardan mezun olup "aktörüm" diyenler de (mankenlere hiç değinmiyorum.)

İyi de, güzel sanatlar akademisini bitiren herkes ressam olamazken, niçin oyunculuk kursunu veya okulunu bitiren herkes aktör, bunu da anlamak mümkün değil. Ben de 25 yıldır akademik felsefe'nin içindeyim, bin sayfa yazı yazdım, niye "filozof" olamıyorum acaba? Felsefeci deyip geçiyoruz işte, hepsi bu.

Sonra niçin ille de oyunculuk, ille de romancılık, ille de yönetmenlik? Baktın ki, ortalıkta bir yığın oyuncu var, romancı var, sen de git opera söyle! Ha, denilebilir ki, opera biraz ağır kaçıyor. Öyleyse git napoliten söyle. Ne var yani, Özcan Deniz bile söyledi, söylemedi mi? Nedir yani, roman yazmak, "çiçornia" söylemekten daha mı kolay?

Kendisinde film yönetme yeteneğini gören, hatta Yılmaz Güney'e bile dil uztatmaya cesaret eden bazı arkadaşlar, Fransız imitasyonu yerli film çevireceklerine 2x2 bir mermer bloku yontarak, David heykelinin imitasyonunu yaparsa, hem bize daha az ıstırap verirler, hem de böylesi, daha ucuzla mal olmaz mı? Sanatsa sanat, kendini ifade etmekse, kendini ifade etmek. İşte mermer blok, işte opera tarihinden binlerce partüsyon, göster kendini, değil mi?

Günümüzde, memleketteki bütün olağanüstü yeteneklerin, edebiyat, roman ve onun bir türevi olan sinemada toplanması, sizlere de biraz tuhaf gelmiyor mu?

Bir de, bu olağanüstü yeteneklerin, inatla kafamıza kakılarak pazarlanması olayı var. Bu da, bir başka eğlenceli hadise.

Genç bir arkadaş, kısa süre önce bir roman yazmış. Nişantaşı semtinde yaşayan, orta-üst gelir grubuna ait üç kişinin başrol oynadığı bir mevzuu anlatıyormuş. Yaklaşık iki ay kadar önce, hangi tv. kanalına sırasama bu gülbüz çocuk, ana haberlerde, gece haberlerinde, özel programlarda, dur durak bilmemecesine romanının tanıtımını yapıyor. Holding gazetelerinin müstesna sayfalarında da, bir yığın haber. On iki milyon insanın açıklık sınırında yaşadığı memlekette, "*Nişantaşı Romanı*." İşte dehâ budur, işte yaratıcılık budur. Başka ne olabilir ki? Olayın dehşeti, insanı kuzey kutbuna kadar kaçırabilir.

Geç yaşta girdiği edebiyat dünyasında, memleketin "seçkin aile ve şahsiyetlerinin" "lirik" romanlarını yazan bir hanım sanatçımız var. Verdigi sayısız beyanatlardan anlaşıldığı kadarıyla: Bu hanım için de, edebiyat bir yaşam biçimi, adeta bir varoluş koşulu. Edebiyat

dünyasına geç adım atmasının sebebi ise, 12 Eylül öncesindeki sol ağırlıklı yayıncılık anlayışı imiş. Öyle söyler. Yakınlarda bir holding adına, Anadolu'da yürütülen kız çocuklarını okutma kampanyasının tanıtımını yapan kolajlama bir kitapla, hayli rüzgâr yaptı. Her fırsatta bolumum tv. programları, haber bültenleri bu hanıma yer veriyorlar. Akıllar, fikirler gırla... Ne bileyim, benzer örnekler, yurdumda saymakla bitmez

Uydu yayın icat edildiğinden beri dünya tv'lerini izliyorum. Son on senede, Peter Handke'yi sadece iki kez ve toplam üç beş dakikalık bir süre için ekranda gördüm. Şimdi denilebilir ki, "İyi de arkadaş, Peter Handke, bir 'çok satar' yazarı değil ki, adam edebiyatçı." E, o zaman alın size Philph Roth... Bütün dünyada milyonlarca satan bir yazar, üstelik akıl fikir dersenisiz: e, bizim dehşalar kadar olmasa da, adamda bir şeyler var hani...! İzleyin çanak antenlerden, kablolardan. Bakalım Roth'un suretine kaç kez ekranlarda rastlayacaksınız?

Dünyada "çok satar" yazarlarının, edebiyatçı kimliğine bürünerek, edebiyat, sanat üzerine akıllar fikirler saçtığı, yegane ülke olmanın gururunu yaşıyoruz vesse-lam!

Soytarlığın asabiyet sınırlarını zorladığı bu ortamda, kapitalist Batı medeniyetine yönelttiğim eleştirilerde, zaman zaman insafsız davrandığım hissine de kapılmıyor değilim. Doğruyu söylemek gerekirse, o her fırsatta eleştirdiğim, Proust'ları, Beckett'leri, Canetti'leri, Musil'leri, Bernhard'ları yetiştiren batılı metropoliten burjuva kültürünün, sanatının ve edebiyatının, bizdekine benzer bir şaklabanlığa prim verdiğini, ne gördüm, ne de duydum.

Nedense, sözünü ettiğim deha yazarlarımızın, bu saydığım isimleri vb, okuyup okumadığından, anlayıp anlamadığından da asla emin olamıyorum.

Memlekette sapla samanın karıştırılması görevini, amaçlı olarak yürüten kozmopolit medyamız, toplumsal değerlere yer değiştirtme operasyonunda, başka ülkelerde görülmedik bir başarı sağlamış vaziyette

Elbetteki, bu medya balıgcına bulaşmama dikkatini özenle sergileyen, hakiki tiyatrocuları, hakiki edebiyatçıları konunun dışında tutuyoruz. Onların da, bu sahte dehşaların cirit attığı ortamdan ve hakiki sanatçıların yanlış tanınmasına yol açan plastik örneklerden, ziyadesiyle sıkıldıklarını biliyoruz.

Evet, şu sıralar, memlekette yetenekten intikam aldığı yönündeki saptama doğrudur.

Yalnız bu sürecin çok eğlenceli bir başka özelliği var. Dikkati o noktaya çekmek istiyorum. Neticede eğlenmek bizlerin de hakkı, değil mi?

Bir örnekle açıklamaya çalışalım: Şimdi elbetteki bizim imitasyon soytarılarla kıyaslanamaz ama diyelim ki, bir Britney Spears star sisteminin güncel "produkt"tu olarak piyasaya sürüldü. İş yapıyor mu, yapıyor. Giyimi, kuşamı, tarzı ve havasıyla bir moda yaygınlaştırıyor mu, yaygınlaştırıyor. Güzel.

Peki bu "produkt"un, çıtı pıtı cüssesine giydiği sırtı, beli, göbeği açık "show" giysisilerini ve benzerlerini sokaklarda, yağlı göbeği ve beli dışarı taşmış, iri kıyım bazı genç kızlarımız da, umursamaksızın giyiyorlar mı, giyiyorlar. Peki bu durum ne anlama geliyor?

İşte eğlence burada, eğretileme'nin pedershahı burada: Pervasız ve tombul kızların, göbek ve bel yağlarını, ucuz giysisilerinden gelişigüzel taşıyarak, sokaklarda artan sayıda gezinmeleri, Britney Spears imajının, balcığa bulandığı saattir.

Kapitalizm her zaman olduğu gibi, bir yandan "pazar için kitlesel üretim"le, kendisini "produkt" çıkarmazına sokarken, öte yandan da, kendi kendini ayağından vuruyor.

Her sene, giderek her altı ayda bir, Britney Spears'lar yaratmak gerekiyor. Her yaratılan produk kendisiyle birlikte, bir özentici çuruf, bir imitasyon balcığ üretiyor. Sonra bu balcığ sistemin ve aktörlerinin eline ayağına, üstüne başına bulaşılıyor. Ve kurtuluş yok, pazar için kitlesel üretim sürdükçe, bulaşma kontrol edilemez biçimde, yapıp yapıp her tarafa yayılıyor, sıvaşılıyor. Hedef kitle, kendisine sunulan tüketim unsurlarının anlamını bile algılamaksızın, çürüyor, çürütüyor.

Bizde edebiyatı, sanatı "pop"laştırılanlar, medyatik yalamalığın, billboard soytarlığının önünü açanlar, ürettikleri balcığın bulaşma sürecini yaşıyorlar.

Mesela, çok satan ama az okunan bir yazarımızın rakip adayları, göbek yağlarını taşıyarak caddelerde gezen kızlar örneğindeki gibi, Nişantaşı yazarları arasından çıkıyor.

Model, kendi taklitleri ve özentileri tarafından balcığa bulanmaktadır. Kapitalist pazar için, kitlesel üretimin, eğlenceli yüzüdür bu... Pervasızlığın, haddini bilmezliğin azci.

Neyse kafa şişirdik, gidip bir roman yazayım da kendime geleyim diyorum... Ama ortalık romancı kaynıyor... En iyisi bahçeye çıkıp, mahalleye karşı bir Rigoletto patlatayım da, sanatçı görsün âlemler.

>Caracas,

7 Ekim 2003

Sevgili Paulo Coelho,

Bütün kitaplarınızı okudum ve son kitabınız beni fazlasıyla şaşırttı. Okurken, sırf bir kadın olduğum için, pek çok kereler durup ağlamak istedim. Tanımadığınız duyguları ve akıl karışıklıklarını yaşamak için bir hayat kadını olmak gerekmiyor.

Ama yine de izin verirsiniz şunu söylemek isterim: Kadınlar hakkında bilmediğiniz şeyler olabilir. Hepimizin içinde Maria'dan (kitaptaki baş karakter) bir parça var; kimseyi incitmek ve incinmemek için sürekli kendimize tekrar aşık olmayacağımız konusunda söz veriyoruz.

Her seferinde de verdiğimiz bu sözden dönüyoruz ve hep pişman oluyoruz.

Ne tamamiyle iyi ne de tamamiyle kötüyüz.

Cinsel zevk bizim için hayattaki en önemli şey değil, ve belki de bu yüzden erkeklerin sandıkları gibi muhteşem orgazmları aslında pek az yaşadığımız gerçeğini nesillerdir gizlemeyi başardık. Bize seksten çok daha fazla zevk veren şeyin ne olduğunu biliyor musunuz? Yemek. Bir erkeğe aşık olduğumuzda bilmek istediğimiz ilk şey onun için hazırladığımız yemeği yiyecek mi, hepsini bitirecek mi ve beğenecek mi sorusu. Feministler bunu söylediğim için benden nefret edebilir ama erkeğinizin yemeğini yediğini görmek muhteşem bir şeydir! Ve siz kitabınızda bunlardan hiç bahsetmiyorsunuz.

Latin kadınlarının en büyük problemi hepimizin eninde sonunda sevgilimizin annesi rolüne bürünmemiz. Anaç sevgi, bir erkeğin bütün zayıflıklarını affetmemizi (çünkü hepimiz her gün ona ne kadar güçlü olduğunu söylesek de erkeğinizin zayıf olduğunu biliriz) ve erkeğinizin her zaman evine, bize döneceğine inan-

mamızı ve onun hayatındaki en güzel şeyin ona bakan, onu şımartan kişiyle birlikte olmak olduğunu fark etmizi sağlar. Ama bir erkek, her ne kadar bir çocuk gibi sevgi ve şefkati arzuluyor olsa da, hep bir yabancı gibi davranır. Dürtülerinin ve gelip geçici tutkularının onu yönlendirmesine izin verir ve fiziksel olarak bizi terk etmeye de ruhu pek çok kereler terk etmiş ve geri dönmüş-tür.

Bir kadın geçmişe dönmek umuduyla, her anı hayalinde yeniden canlandırarak yaşar; geçmişin çoktan yitip gittiği, zamanın artık değiştiği, kısaldığı ve çok hızlı ilerlemeye başladığı gerçeği onu korkutur. Sadece biyolojik saatten bahsetmiyorum; aynı zamanda artık arzulandığınızı hissetmekten, sokakta yürürken kimsenin dönüp size bakmadığını fark etmekten bahsediyorum. Ve tabii bir de, bir daha asla birilerinin size gençliğinizde dokunduğu gibi dokunmayacağı, bir daha asla bir erkeğin gözlerinde erotik ya da - daha da ileri gidersek - pornografik bakışlar göremeyeceğiniz korkusu var.

Kadın romantiktir; ama her zaman erkeğin duygularını öldürmesine izin verir, zaten bir kadının kolaylıkla acımasız ve yıkıcı bir kimliğe bürünmesinin sebebi de budur. Duygulan öldürülen bir kadının artık kaybedecek bir şey yoktur.

Geçenlerde kadın arkadaşlarımızla konuşuyorduk, hepimizin nasıl da huysuz ve yıkıcı olabildiğimizin bahsediyorduk. Arkadaşlarımızdan biri şöyle dedi:

"Aslında öyle değiliz, daha da kötüyüz. Erkeklerin kalbi kırıldığında tüm silahlarını kuşanır, intikam almak, düşmanlarını öldürmek için terk edip giderler. Ama biz sevdiğimiz kişi tarafından incitilirse o zalimi geri döndürmek ve dizlerinin üzerine çöküp af dlenmesini sağlamak için her türlü taktiğe başvururuz. Bizim intikam anlayışımız budur: Kendimizi deliler gibi özetleyip geri dönmelerini sağlamak."

Yeni kitabınızda bir kadının sesinden yazmaya çalıştığınızı biliyorum ve bence çoğu zaman bu konuda çok da başarılı olmuşsunuz. Ancak gerçek bir kadın görüntüsünden çok ideal kadın görüntüsü yaratmışsınız. Karakteriniz gerçekte olduğumuz değil de olmak isteyeceğimiz bir kadındır.

Yine de bir erkeğin bir kadın gibi düşünmeye çalışmasını görmek çok önemli. Bu konuda çok başarılı olmayabilir ama bunun önemi yok, asıl önemli olan bunu denemesi ve diğer erkekleri de aynı şekilde düşünmeye yönlendirilmesi.

14 yaşında bir erkek çocuğu annesi ve çoğu zaman bir erkek gibi düşünmekle suçlanan sadık okurunuz **Maristela Ordoñez**.

Pireneler'den bir kasabadan, 24 Ekim 2003

Sevgili Maristela,

Keşke edebiyat eleştirmenleri de sizin hassasiyetinize sahip olabilse.

En iyi dileklerle

Paulo Coelho

Soysuzlaşan insan soysuzlaşan kültür

*Sanat eleştirmeni tıp doktoru
Max Nordau'nun teorisine göre,
insanlık gerek fizyolojik,
gerekse ahlâki bakımdan
soysuzlaşmanın batağında...*

"Soysuzlaşma" kavramı bin sekiz yüzlü yılların sonlarında bazı sanat eleştirmenleri tarafından ortaya atıldığında şaşkınlık yaratmış ve tepkiyle karşılanmıştı. İşin tuhaf yanı o eleştirmenler, biyolojik bir alanda bazı tezler geliştirmiş ve soysuzlaşma teorisini ileri sürmüşlerdi. Ancak o sanat eleştirmenleri arasında Max Nordau adında bir tıp doktoru da vardı. Nordau insan soyunun gerçekten soysuzlaşmış inanıyordu ve bu alanda akıllara durgunluk verecek şeyler ileri sürmüştü. Nordau'nun soysuzlaşmaya yönelik tespitlerinden bazıları şöyleydi: Kısık gözler, tavşan dudaklar, dişlerin şeklinde ve konumundaki düzensizlik, sıvri ya da yassı damaklar, perdeli ya da fazla parmaklar soysuzlaşmanın özelliklerindendi. Dahası da vardı; kulaklar kafadan bir testi kulpu gibi çıkıntı yapıyorsa, kulak memesi yoksa ya da kafaya yapışksa aynı zamanda kulak helisi kıvrımlı değilse bu özellikler de soysuzlaşmanın en belirgin özellikleri arasında gösteriyordu.

Bu ilginç fikirlerin babası Max Nordau, Budapeşte'de doğmuş, Paris'te tıp okumuş, 1883'ten birinci dünya savaşı dönemine dek gazeteci, düşünür, romancı, sosyal kuramcı ve öcül bir Siyonist olarak dünya çapında ün kazanmıştı. Nordau'nun ilk kitabı *"Degeneartion" (Soysuzlaşma)* adıyla 1892 yılında yayınlandı. Yazar *Degeneartion* adlı kitabında Fransız dekadanslarına ve İngiliz, Alman müttefiklerine saldırıyordu.

Nordau'yu asıl kızdıran şey ise pek çok düşününürün soysuzlaşmanın olabileceğini ve geleceği tehdit edeceğini kabul ettiği halde bu soysuzlaşmayı memnuniyetle kabul etmesiydi, bu düşününürlerin başında ise "üstün erkek ve üstün kadın" ortaya çıkıttan sonra biyolojik yıkım olacağını söyleyen Nietzsche geliyordu.

Soysuzlaşmayı ileri süren eleştirmenler ve düşününürlerin temel dayanağı evrimsüreci ve insanın anane rahmindeki gelişimiydi. Embriyonun döl yatağındaki büyüme safhaları, farklı türlerin tek hücreli organizmalarından memelilere dek uzanan evrimsel gelişimine minyatür bir örnek olarak ele alındı. Biyolojik gelişimin sanatsal gelişimle paralel bir çizgide yürüdüğünü ve gelinen son evreden itibaren geriye dönüşü başladığını ve bu geri dö-

nüşe de soysuzlaşma (phylogenesis) adı verilmişti.

Soysuzlaşan günah, zina

Dolayısıyla soysuzlaşma sadece insanlar üzerinde gerçekleşen bir değişim değildi Nordau'ya göre. Her alanda gelişen bir evrim olayıydı soysuzlaşma. Bu evrimin gelişim safhalarında sapkınlıklar söz konusuydu ve o sapkınlıklar özellikle Avrupa soyunu tehlikeye sokuyordu. Yani insanların yanı sıra sanatta, edebiyatta, yiyecek-içecek, akla gelebilecek her konuda soysuzlaşma oluyordu. Elbette ki zinada da soysuzlaşma kaçınılmazdı.

Böylece, zina da soysuzlaşan insanlarla birlikte evrimini başlattığı noktaya geri dönüş yapacaktı Max Nordau'nun ortaya koyduğu teoriye göre. Zina ya da diğer adıyla "eşini aldatmak" ya da "nikâhsız bir ilişkiye girmek" ne zaman başladı, nasıl başladı konusuna girmek saçma olur elbette. Ama geriye dönlüldüğünde bir ya da iki yüzyıl önce zinanın tamamen suç olmasıyla birlikte cezasının da bir hayli ağır olduğunu biliyoruz. Evrim teorisi çerçevesinde düşünürsek zina da düşünebilmeye ve kendini koruyabilme evresini tamamladıktan sonra (belki de) ahlâk duygusunu da geliştirmiş, böylece bazı davranışlar ahlâkdışı sayılmış, yasaklanmış. Yasaklanan davranışların çiğnenmesi (bunun adına zina diyelim) bir şekilde cezalandırılmıştır. Bu cezalandırma şekli evrim süreci işledikçe değişti ve günümüzde yasak ilişkisi "zina", dünyanın birçok ülkesinde artık suç olmaktan çıktı. Türkiye'de de suç olmayan zina, suç kapsamına girmesi durumunda, erken evrimini tamamlayan bu günah soysuzlaşarak geriye dönük evrimine başlamak olacak. Diğer bir deyişle, bir yüzyıl sonra zina suç işlemeyenler bir yüzyıl önce nasıl cezalandırıldıysa o şekilde cezalandırılacaklar. Dolayısıyla bir süre sonra soysuzlaşan günah ve soysuzlaşan günahkârlar sokak ortasında cezalandırılırsa, hiç kimse şaşırmasın.

Kutsal saygisızlı

Öte yandan soysuzlaşan günah zinaya insanoglundun yatkınlığı ve bu günahı işleme isteğinin önüne geçilmeyeceğini bir gerçek. 1930'larda çekilen, dönemin casus olaylarını konu alan *Mata Hari* adlı filmde; vatan, kutsallık ve şehvet kavramlarının yansıdığı bir sahne canlandırılıyor. Filmde Greta Garbo, keçi bir casus olan Mata Hari'yi oynamakta ve Garbo'nun aşığı ise Roman Navarro'nun canlandığı Alexis adında bir subayı. İki aşık günah işlemeye hazırlanırken Alexis, Mata Hari'ye: "Seni kutsal şeylere tapar gibi seviyorum" der. Mata Hari: "Hangi kutsal şeyler", Alexis: "Tanrı, ülke, onur, sen", Mata Hari: "Ben en sonuncu muyum?", Alexis: "Sen en önde geliyorsun", öpüşmeye başlarlar. Mata Hari daha az ışık ister ve bir mumu işaret ederek Alexis'e onu söndürmesini söyler, Alexis: "O Meryem'in kaidiidir, onu yanık tutmaya yemin ettim. Her şeyi yaparım ama onu söndürmeyi benden isteme" Mata Hari: "Hani ben ilk sıradaydım. Ben gidiyorum" der. Alexis muma bakar Mata Hari'ye bakar koşup mumu söndürür "Bağışla beni Meryem" der. Görünmeyen öpücük, kutsal saygisızlık ve ihanet.

İşte soysuzlaşma, kutsal değerler ve şehvet... Hangisi daha önde?

“Zina”sız Roman?

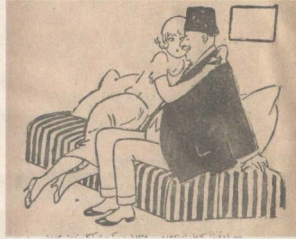
Bir anda gündeme oturan “zina” tartışmalarını bir yana bırakalım ve bilinen bir gerçeğin altını çizelim: Bakışı ve yaklaşımı nasıl olursa olsun, bu tekinsiz konu / olgu, “zina”, her zaman romancının ilgi alanı içerisinde yer almıştır. Türün doruk ürünleri arasında yer alan Fransız romanın ilk örnekleri düşünülün. Choderlos de Laclos’un *Tehlikeli İlişkileri*, Stendhal’in *Kırmızı Ve Siyah*’ı, Gustave Flaubert’in *Madam Bovary*’si, Balzac’ın *İnsanlık Komedyası*’nın öğelerinin pek çoğu bu tekinsiz konu / olgu üzerinde yükselir. Rus, İngiliz, Alman, Amerikan yazınına uzanarak örnekleri daha da çoğaltabilir ve yelpazeyi iyice genişletebiliriz.

Benzer durum romanımız için de geçerli.

Gerçekten de Batılılaşma devinimiyle birlikte bir tür olarak yazınsal yaşamımıza katılan romanın ilk örneklerinden başlayarak “üçlü ilişki”ye, şu ya da bu ölçüde, romanda yer verilmiştir. *Taaşuk - ı Talat Ve Fitnat*’tan günümüze yazılan romanlar arasında yapılacak kısa bir gezinti, “zina”nın “ana izlek” ya da “yan izlek” olarak ele alındığı romanların adlarının, ayrı bir yazıyı dolduracak nicelikte olduğunu gösterecektir. Nasıl ele alındığı ve sunulduğu, diğer bir deyişle de “Romanımızda ‘Zina’” ayrı bir inceleme, dahası “tez” konusu. Vurgulanmak istenen, dünya romanında olduğu gibi bizim romanımızda da “zina”nın önemli bir yer tutması burada.

Tam’da bu noktada sormak kaçınılmaz oluyor:

Romancının “zina ilgisi”nin gerisinde yatan nedir?

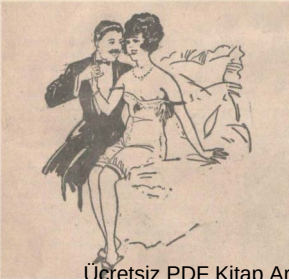

Soruyu yanıtlamaya kalkışmadan önce romancının günahını almamak, bir anlamda romancıyı “zinaperest” durumuna düşürmemek için belirtmek gerekiyor: Sanatçının “zina”ya ilgi göstermesi romanla başlamıyor. İlgi, roman öncesi türlerde de gözlemlenebilir. Homeros’tan Boccaccio’ya uzanan süreçte ortaya konan verimlerde de, Şark’ın efsanevi anlatısı *Binbir Gece Masalları*’nda da “zina” ağırlıklı bir yer tutar. Ama roman, söz konusu olguyu, neredeyse, olmazsa olmazları arasına katmıştır. Bunun olası nedeni ya da nedenleri sorunun yanıtı olacak.

Evet, romancının “zina ilgisi”, “zinaperestlik”ten ileri gelmiyor. Böyle bir şeye olanak da yok zaten. Her romancı, “zina”ya kendi “ahlâk anlayışı”nın odağından bakar çünkü. Laclos’un “zina”ya bakışı ile D. H. Lawrence’ın “zina”ya bakışı bir ve özdeş değil örneğin. Öte yandan yapılan da, olguyu benimsenerek “ahlâk anlayışı”nın terazisinde tartmak değil yalnızca. Öyle olsa yazılanlar roman değil, “ahlâk kitabı” ya da “pendnâme” olurdu. Romancının “zina ilgisi”nin nedenini, romanın doğasında, toplumsal ilişkileri içerisinde “insan”ı verme amacında aramak gerekiyor.

“ZİNA”: “ÖTEKİLEŞTİRME”

“Zina”, “evli bir kişinin eşinden başka bir kişi ile cinsel ilişkiye girmesi” olarak tanımlanıyor günümüz hukukunda. Buna göre “zina”, “cinsel düzlem”de gerçekleşen bir “aldatma ilişkisi” oluyor. Eşlerden biri, aralarındaki “sözleşme”yi, “evlilik sözleşmesi”ni çiğniyor ve bir anlamda suç işliyor. Her suç gibi bu suçun da bir yaptırımı olacak kuşkusuz. Var da. Ancak yaptırım şiddetle değil, toplumun değişiyor.

Görüldüğü gibi "zina", üç ögeği bir ilişkiidir: "Aldatan" (eş) - "aldatılan" (eş) - "aldatma ediminde yer alan" (öteki). "Aldatan" (eş), "edimde yer alan"la (ötekiyle) birlikte bir oyun oynuyor. Ancak bu oyunda, "aldatılan"ın (eşin) yeri yok. Bir sözleşme ile bağlı bulunuşulan ("aldatılan") dışarıda bırakılıyor. Dolayısıyla da "zina", "aldatan"ın "öteki"yle birlikte ya da "öteki" aracılığı ile "aldatılan"ı (eşini) "ötekileştirdiği" bir ilişki oluyor.

"Sadakatsizlik" temelinde yükselen böyle bir ilişkinin olmazsa olmazı, "ikiyüzlülük"tür. "Aldatma"nın doğası gereği, "aldatılan" aldatıldığını bilmez çünkü. Bunu sağlamak için de "hiçbir şey yokmuş gibi davranmak", başka bir deyişle de "ikiyüzlülük" yapmak kaçınılmaz. "Sadakatsizlik"i sürdürmenin aracı oluyor burada "ikiyüzlülük".

SUNDUĞU OLANAKLAR

Yukarıdaki tabloya bakıldığında "zina", daha ilk adımıda, "aldatan"ı kendi kendisi ile karşı karşıya getiriyor. "Sadakatsiz", ama sadakatsizliği bilinmiyor; edimini sürdürebilmek için "ikiyüzlülük" yapıyor, ama öyle davranıldığı bilinmiyor. Buna karşılık o neyin nasıl olduğunu biliyor ve yaşamını bu bilginin eşliğinde sürdürüyor. "Zevk"ın, "haz"ın bedeli, "sadakatsizlik"inin ve "ikiyüzlülük"ünün gölgesinde yaşamak oluyor. Ödenmesi pek de kolay olmayan, ama ödenmesi de gereken bir insanî fatura bu. Onu ödemek zorunda olmak, başlı başına bir gerilim kaynağı. Bu gerilimin "aldatan"ın ilişkili olduğu çevrelere yansımaması ise olanaksız.

Gerilimin taşındığı ilk alan, "aile" oluyor. "Aldatan"ın sürdürmeye çalıştığı ikili ve "ikiyüzlü" yaşam, eninde sonunda, "aile düzeni"ni de etkilemeye başlar. Bu etkilerin zaman içerisinde üreteceği sorunlar ve onların insanî düzlemdeki yansısı ise, ödenmesi gereken faturayı biraz daha kabartır. Faturanın kabarması, gerilimin katsayısının yükselmesi demek.

Gerilimin taşındığı ikinci alan, "toplumsal çevre" oluyor. Geçerli ahlâk anlayışının onaylamadığı bir edime yan olmak, "aldatan"la toplumsal çevresi arasındaki ilişkileri de etkilemeye başlar. Bu etkilerin tetikleyeceği toplumsal tepki ise, ödenmesi gereken faturanın iyice kabarmasına yol açar. Faturanın kabarması, gerilimin katsayısının daha da yükselmesi demek.

Görüldüğü gibi "zina" yalnızca "zevk"ten / "haz"dan örlü bir süreç değil; aynı zamanda "aldatan"ın kendisi, ailesi ve toplumsal çevresi ile yaşamak zorunda olduğu gerilimli bir süreçtir de. Etkileşim içerisinde katsayısı sürekli yükselen gerilim ise, toplumsal ilişki ağı içerisinde "insan"ı anlatmayı amaçlayan romancı için büyük olanaklar içerir. Ama "zina"nın romancıya sunduğu olanak, bunlarla da sınırlı değil. Dikate alınması, hesaba katılması gereken bir başka nokta daha var: "Aldatma"nın "beslendiği temel"; öyle bir edime girilmesinin gerisinde yatan nedenler. Kişiden kişiye değişen ve edimi vicdanda haklı kılmamanın ya da en azından ita'at etmemenin sonucu da olan bu

nedenler, kişisel / toplumsal açılımlar için son derece elverişli bir zemindir.

Seçtiği, vazgeçtiği ve göze aldıklarıyla insanın kişiliğini dolaysız biçimde ortaya koyduğu "cinsel aldatma"ya romancının kayıtsız kalamamasının gerisinde yatan temel neden, sunduğu bu olanaklar oluyor işte. Kösnüllük, sahip olma isteği, erk arayışı, kin, nefret, öç alma, yeğlenmeden alınan tat, sevgi, şefkat... gibi pek çok "insanî olgu"nun içerildi olduğu cinselliğin ahlâkî yönden onaylanmayan bu biçiminin, sıralanan "insanî olgular"ı kuşatma açısından romancının iştahın kabartması ise son derece doğal ve o ölçüde de anlamlı bir şey.

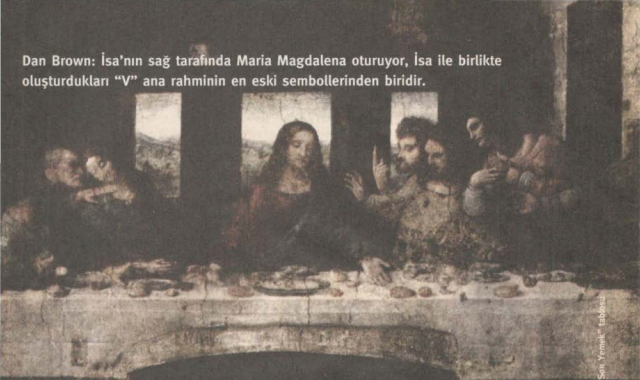
İMKÂNSIZ ROMAN (MI?)

Yazın tarihinin verilerine bakılırsa "zinasız roman", neredeyse, "imkânsız roman" oluyor. Ancak bunun nedeni, bir kez daha yineleyelim, romancının "zinaprest" olması değil, toplumsal ilişkiler ağı içerisinde "insan"ı anlatmakta "zina"nın sunduğu olanaklardır. Diğer bir deyişle romancı, kişilerini çizmek ve toplumsal oluşum karşısındaki tutumunu ete - kemiğe büründürmek için "zina"ya el atıyor ve bu amaçla onda içerili olan olanaklardan yararlanmaya çalışıyor. Söz konusu olgunun odağa alındığı ya da izlekleri arasında yer aldığı romanların sayıca çok olmasının gerisinde yatan budur işte.

"Zina"nın dinamiklerini kavrama açısından romanlardan ve dolayısıyla da romancılardan öğrenilecek çok şey var!

Dan Brown: İsa'nın sağ tarafında Maria Magdalena oturuyor, İsa ile birlikte oluşturdukları "V" ana rahminin en eski sembollerinden biridir.

Da Vinci'nin "Son Yemek" tablosu

Da Vinci Şifresi

hakkında bazı gerçekler

Dan Brown'un "Da Vinci Şifresi" adlı kitabının orijinal adı "Sakrileg"tir. Kitap o kadar başarılı oldu ki, bir gazete şöyle yazdı: "Arizona çölündeki bir taşın altında yaşayan bir akrep bile bu kitaptan haberdar olmuştur." ABD'de Dan Brown hakkındaki gerçeği bulmak için hummalı bir çalışma başladı. Kitap hakkında yazılan başka kitaplar şimdiden aldı yürüdü. Örneğin "Da Vinci Şifresi Çözüldü." İşte kitap hakkındaki kurgu ve gerçekler...

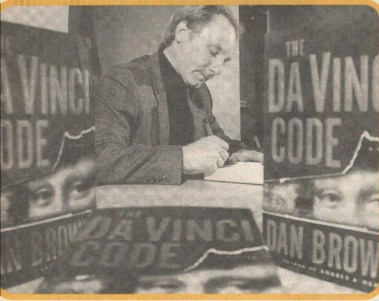
1- Dan Brown: Da Vinci'nin "Son Yemek" resminde İsa'nın yanındaki kadınısı görünen kişi Maria Magdalena'dır, genç havari Johannes değil.

Gerçek: Milano'daki Santa Maria delle Grazie Kilisesi'nin yemekhanesinin güney duvarındaki resim, İsa'nın yakınındaki gençlerden birinin o akşam onu ele vereceğini söylediği anı göstermektedir. Leonardo 1495 ile 1497 arasında yağ içerikli boyalarla yaptığı bu duvar resmi üzerinde çalışmıştır. Sanat tarihçileri için şurası kesindir: Resme bakana göre İsa'nın sol tarafında duran kişi havari Johannes'tir. Bu genç adama uygun yüz ifadesini bulabilmek için Leonardo saatlerce Milano halkının yüzlerini incelemiştir. (Frank Zöllner, "Leonardo da Vinci, Bütün Tabloları" 2003)

2- Dan Brown: İsa ve Maria Magdalena bir "V" oluşturmak için birbirine karşı yönle eğiliyorlar. "V" kadın kucagının (rahminin) en eski sembollerinden biridir. Vücut çizgilerinin ve ara alanların üzerinden bir kalemle geçildiğinde "M" elde edilir. Bu gizli sembollerle Leonardo onun Maria Magdalena olduğunu anlatmak istemiştir.

Gerçek: Resmin ünlü olmasının nedeni sadece kişilerin üçlü grup halinde kümelenmesi ve havarilerin mimik ve hareketleri değildir. Soldan ikinci üçlü grup Petrus, Judas ve Johannes'i gösteriyor. Petrus, Johannes'te doğru söylediği için Judas'ı öne doğru bastırmak-

tadır. Bu yüzden de Judas'ın yüzü gölgede kalmıştır ve İsa'ya dönük değildir. Leonardo kişilerle mekân arasında bir birlik oluşturmaya uğraşmış ve mükemmel bir perspektife ulaşmıştır. Üst kısımdaki kapı ve alan sınırlarının uzatılmış kaçış çizgilerinin tümü İsa'ya yö-

37 yaşındaki Amerikalı yazar Dan Brown yılın en çok satan kitabını yazdı.

neliktir. Johannes ile İsa'nın arasındaki boş alan da, İsa'yı resmin merkezine oturtabilmek için aynı şekilde bilinçli olarak bırakılmıştır. (Georg Eichholz: "Leonardo da Vinci'nin Son Yemek tablosu" 1998)

3- Dan Brown: İsa Maria Magdelana ile evliydi. Bu yüzden ikisi de birbirlerini tamamlayıcı kıyafetler içinde resmedilmiştir (İsa: Mavi bir örtü/altında kırmızı bir giysi ve Maria Magdelana: Kırmızı bir örtü/altında mavi bir giysi).

Gerçek: Kişileri tamamlayıcı giysiler içinde resmetmek Rönesans'ta alışılmış bir biçimdir ve o zamanki renk öğretisine, altı rengin doğrusal skalasına (beyaz, sarı, yeşil, mavi, kırmızı ve siyah) dayanır. (John Gage: "Antik Dönemlerden Bu Yana Rengin Kültürel Tarihi" 1994). Katolik Kilisesi açısından Dan Brown'un versiyonu zaten yanıltıcıdır. Bunun karşısı "ispat edilmek" isteniyorsa, örneğin İncil'deki Matta'nın, Markus'un, Luka'nın ve Johannes'in bölümlerine bakmak gerekir. İsa'nın evliliğinden hiçbir yerde söz edilmaz, ne bir gezgin olarak dolaşıp vaaz verdiği dönemde, ne de çarmıha gerilme esnasında. Yeniden dirildikten sonra da bir eşten söz etmez İsa, bilakis havarilerine hitap eder ve onlara öğretilerini söyler.

4- Dan Brown: Maria Magdelana ve İsa sadece evli olmakla kalmayıp çocuk sahibi de oldular -Fransa'daki Meroving hanedanı onlardan türemiştir.

Gerçek: Yeni Ahit kaynak olarak kabul edildiği sürece: Matta bölümünde (19,10-12) İsa dolaylı olarak bekar hayatı yaşadığını tasdik eder, o zamanlar Yahudi toplumu genç erkeklerinin evlenmesini şart koşmasına rağmen. Maria Magdelana İncil'deki, lakabını bir erkekte (baba, koca, kardeş) değil de vatanından alan tek kadındır - o adını İsrail'in kuzeyindeki Galilee gölünün yakınlarında bir yer olan Magdala'dan almıştır ve Magdala'lı kadın anlamına gelir. Buna karşın, ikinci yüzyıl dönemi metinlerinde ve Kilise tarafından kabul edilmeyen "Philip İncil'i'nde" İsa ile Maria Magdelana arasında bir cinsel ilişkiden bile söz edilir. Genel olarak bakıldığında kaynaklar ilk Hristiyanlık dönemiyle ilgili Doğu kaynaklı aktarımlarla, tahminen beşinci yüzyılda doğan Keltlerin Gral efsanesinin birbine karıştığını gösteriyor. Bu metin Chrétien de Troyes ("Perceval" ya da "Le Conte de Graal") adıyla bir nazım roman olarak Provansa'da ortaya çıkmıştır. Bu döneme ait Şövalye geleneklerindeki yüceltilmiş kadın imajı buna ekleyip bu dönemden kalan metinlere bakıldığında, fantasti sınırlarının ortadan kalktığı görülür. Ayrıca Brown burada tartışmalı iki yazar olan Michael Baigent ve Richard Leight'in (Henry Lincoln ile birlikte) "*Kutsal Gral ve Mirası*" (1997) adlı kitapta izledikleri yolun izinden gitmekle.

5- Dan Brown: Kutsal Gral Maria Magdelana'nın rahmini temsil eder, onun yoluyla İsa'nın "kanı" miras olarak bırakılmıştır.

Gerçek: Modern zamanların Gral avcılar (Baigent ve Leigh gibi) Fransızca "San Greal" kelimesini şifrelenmiş "Sang real" (Fransızca "Efendinin kanı") olarak yorumlarlar ve İsa ile Maria Magdelana'nın evlilikleri ile ilgili bir kurgu oluştururlar. Bu kurguya dayanak olarak "Legenda aurea" ("Altın Efsane", Domini- kan Rahip Jacobus da Voragine tarafından 1263 ile 1273 yılları arasında yazılan ve oldukça popüler olan dini içerikli bir halk kitabıdır) metni alınır, bu kitaba göre Maria Magdelana güney Fransa'da ölmüştür. (Buna karşın, Yeni Ahit'te Maria Magdela-

"Opus Dei"nin kurucusu Josemaría Escrivá

na'nın sonuyla ilgili bir bilgi yoktur). Kut-sal Gral'ın İsa'nın Son yemekte havarilerine kanını verdiği çanak olarak ilk tasvir eden kişi **Robert de Boron**'dur. Gral Efsanesi **Wolfram von Eschenbach**'ın "Parzival" (1200 civarı) metninde ele alınan Artus olayıyla çok yakın akrabadır. Ama Gral, diğer efsanelerde de, çarşıya gerilme sırasında İsa'nın kanının toplandığı çanak olarak ortaya çıkar.

Rönesans'ın dahisi Leonardo da Vinci
"Son Yemek" ve "Mona Lisa" tablolarını yaptı

Esrarengiz "Mona Lisa" Leonardo'nun
genç bir adamken yaptığı kendi
portresi mi?

ğe uygun olarak verilmiştir" Ardından "Stern" şunu ekliyor: "Doğru. Stern de 1983'de Hitler günlüklerini aslına sadık olarak vermişti, sorun sadece onların gerçek olmamasıydı." Benzer bir durum Plantard için de geçerlidir. İçinde "Priuré de Sion" tarikatının rol oynadığı ve Paris Milli Kütüphanesi'nde bulunan belgelerin kaynağı **Plantard**'dır. Ama bu belgelerin hiçbirisi orijinal değildir. Ayrıca Fransa'daki St-Julien-Gene-

6- Dan Brown: Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" tablosu şifreli bir mesaj içermektedir. Tablonun ismi "AMON L'ISA"nın anagramıdır (harflerin yerleri değiştirilerek elde edilen yeni kelime). Bu da Mısır Tanrısı Amon ve İsis'in, yani erkek ile kadının birleşmesi anlamına gelir.

Gerçek: Rönesans ressamı genel olarak tablonun ismi vermezler. "**Mona Lisa**"nın yapıışından ancak 40 yıl sonra ressam **Giorgio Vasari** tabloya "Monna" adını verir; bu da "Madonna"nın kısaltılmışıdır ("donna" = İtalyanca kadın, Fransızca'sı ise "madame") "**Mona Lisa**"da söz konusu olan kadın muhtemelen (Lisa di Antonio Maria di Noldo Gherardini) İtalyan tüccar **Francesco del Giocondo**'nun karısıdır. Bu yüzden, 1503-1505 yıllarında yapılan tablonun bir diğer adı da "**La Gioconda**"dır. Ama Leonardo'nun kadın ya da erkek bir sevgilisi de söz konusu olabilir –çünkü bazı sanat tarihçilerine göre **Leonardo** eşcinseldir. Üstelik sık sık bu tablonun **Leonardo**'nun idealize edilmiş bir gençlik portresi olduğu ileri sürülmektedir. (Elke Linda Buchholz: **Leonardo da Vinci, Hayatı ve Eserleri** 1999).

7 Dan Brown: "Priuré de Sion" Maria Magdalena'nın kemiklerini Louvre müzesinin girişindeki piramidin altında saklayan ve gizli "Sangreal" belgelerini sahip olan ve yüzyıllardır varolan gizli bir tarikat-tır. Leonardo bu tarikatın büyük ustalarından biridir.

Gerçek: Burada Fransız komplo teorisi yazarlarından olan ve 1920'de doğup 2000 yılında ölen ve Gen'F'de çıkan "Le Temps" gazetesi tarafından yayınlanan bir makalede (15 Mart 2004) çocuklara cinsel tacizde bulunmakla suçlanan **Pierre Plantard** oyuna katılıyor. "Stern" dergisi gerçek bir gazetecilik başarısı göstererek, yaptığı bir karşılaştırmada **Dan Brown**'dan bir alıntı yapıyor: "**Roman'da kullanılan bütün belgeler gerçe-**

vois bölgesi polis karakolunun kayıtlarına göre "Priuré de Sion"'un **Pierre Plantard** ve **André Bonhomme** adlı biri tarafından kurulmuştur. Ayrıca **Plantard**'ın evinde yapılan bir aramada **Mösyö Plantard**'ın Fransız krallarının halefi olduğunu "gösteren belgeler" de bulunmuştur. "Priuré de Sion" **Brown** tarafından Kudüs'ün 1099 yılında ele geçirilmesinden sonraki bir dönem, 1118 yılına yerleştirmiştir. İki yüzyıl Haçlı düşüncesinin hizmetinde bulunduktan sonra Tapınakçıları 1307 yılında **Kral IV. Philipp** tarafından, tarikatın fazla güçlendiği gerekçesiyle tutuklanıyor. 1312 yılında **Papa V. Klemens** tarikata ait belgeleri ve malları toparlıyor ve Rodos Şövalyeleri'ne devrediyor.

8 Dan Brown: "Opus Dei" "Priuré de Sion"un en sert muhalifidir ve İsa'nın gerçek yaşam hikayesinin yayılmasını önlemek için elinden geleni yapmıştır. "Opus Dei"nin Roma'daki kutsal tahtta oturan ruhani lideri olan şahsın yerinden indirilmesi gerekir.

Gerçek: "Opus Dei" (Latince "Tanrının Eseri") Katolik kilisesinin içinde, 2 Ekim 1928'de İspanyol **Josemaria Esciva de Balaguer y Albas** tarafından kurulan son derece tutucu ve tartışmalı bir tarikat. "Opus Dei" kendi kendine acı çektiirmeyi de içeren tutarlı bir Hristiyan hayatı talep eder. "Opus Dei"nin Kilise içindeki, 1982 yılında şahsi liderlik statüsünü alan ("Opus Dei"nin lideri doğrudan Vatikan'da yaşamaktadır) ilk gruplaşma olması, **Papa II. Johannes Paul**'un tarikata en azından kişisel olarak değer verdiğini ve diğer Katolik tarikat hareketlerine tercih ettiğini gösterir. 1975 yılında ölen **Josemaria Esciva**'nın 2002 yılında **Papa II. Johannes Paul** tarafından aziz ilan edilmesi de bunu desteklemektedir. Ayrıca "Opus Dei" resmi internet sitesinde **Ban Brown**'un açıklamalarına karşı çıkma kararı aldığını açıklamıştır...

küçük İskender

> şehirdışı rüyalarına son mektup

Şapşalım benim!

Sabah ezanı, sessizliğin ortasına bir atom bombası gibi düşerken dün, bütün kuşlar yataklarından kalkıp gökyüzünün çukurlarına doğru havalandılar çılgık çığlığa; biraz gök gürledi, biraz yıldırım serpildi terk edilmiş şehirlerin köprülerine. Aklımda, bel kemiği zedelenmiş birkaç mısranın sana dair hastalıklı kafiyele; aklımda, düş öğüten bir değirmenin aşıklara göz koymuş hain çarkları vardı. Dönüyorlardı. Çarklar kafiyele, kafiyele çarklara dönüyorlardı. Vücudumu dereotu ile silerek temizledim. Köy kokmak istedim. Uzaktan kokmak. Uzaktan korkmak. Ve korkularımın bedenimi, sabah ezanının makâmında uykusu henüz açılmamış bir müezzinin rüya ile Allah arasında çoktan unutulmuş bir çürük gibi tek başına acıtmasını, çürüğün çoğalmasını, çürüğün bir anakara gibi kendi sularına inmesini bekledim. Gömülmeye hazırdım. Bir insanın mezarı denizse eğer, ölümün ufkuna doğru yeni çocuklar doğurur. Ben yeni bir çocuk olarak tanındım. Ben seni yeni bir çocuğun mazide kalmış trajedisini olarak tanıdım. Büyümeyi reddeden rüzgârlar vardı. Şöyle bir esip geçmeyi, tülü hafifçe aralamayı gurur sayarlar. Sen benim kırılgan gözlerime inen kâküllü savuran elektrik akımıydın. Sabah ezanı, sessizliğin ortasına bir atom bombası gibi düşerken dün, mumları söndürdün; kendini bende pervasızca yaktın. Cinleri kaçırtmak için sevmek, hiçbir kitapta yazmıyor oysa. Oysa, günün o ilk ışıklarında yağmurun arkasına sığınan bu berbat hüzün, bütün istasyonlarda trenlerin yola çıkma hevesini kırdı. Gitmene karşı koydular. Gitmene karşı koydular. Gitmene karşı koydular. Bütün gidenler, sevdiklerine giderler. Sevdikleri ise çoktan evden çıkıp kendi sevdiklerine gitmişlerdir. Mutluluk, bu sonuçsuz kovalamacadır adeta. Hisslere hakim bir med cezir. Tutku, samanyolunu aşağı çeker. Tutku, uçurumlardan atlar; içindeki sahihsiz boşluğa tutunur. Paltonun yakalarını kaldır; üşütme. Sen üşürsen ormandaki bütün hayvanlar hastalanır. En çok da böcekler ölür. Böcekler üşüye üşüye ölür.

Bir kaybolma anonsu duyuyorum bundan öncekilerden farklı; bir kaybı değil, kaybolmak gereğini söylüyorlar. "Herkes hemen kaybolusun!" diyor megafondaki ses. "Kaybolup bulunmayın! Çünkü kimse sizi bulmak için hayatta kalmıyor." Yine en iç gıcıklayan Akdeniz ezgileri, yine en sarsıcısından aşk filmleri, yine en kötüsünden dümeni bozuk şaraplar, votkalar, biralar ve yine diğer malum ruh kuvvetleri. Teninin bana ettirebileceği bütün yeminleri ettim. Teninin toprak olup mezarımı kapatmasını da bekledim suursuzca; ne bir rehberim vardı sana gelirken ne de bir yol haritam var şimdi senden uzaklaşırken. Paltonun yakalarını kaldır; üşütme. Sen üşürsen şehirdeki bütün suçlar unutulur. En çok da ihanetler unutulur. İhanetler unutulma unutulma şiiirler yazılır.

Senden tek bir ricam var: Bir daha bana benzeme Angel. Sen de bu sabah erken kalk benim gibi, önce uzun uzun yıkan ılık bir suyla, sonra bembeyaz bir entari giy tüyden hafif; müzik setine o güne kadar dinlemekten kaçındığın bir şarkı koy; beni düşünmeden, hiçbir şey düşünmeden dışarıyı seyret. Boşalt içini. İçini dışarıya, sokaklara boşalt. Senden tek bir ricam var: Bir daha bana benzeme Angel. Küfretme, öfkelenme, kırıma ve kırma, hatırlamamaya çalış kimseyi. Kendin dahil. Yeni bir başlangıç, yeni bir girişim, yeni bir donanım gibi ol. Bu sabah icat edilen bir şey ol ansızın. Görkemli ol. Kuvvetli ol. İletken ol. Kimi istiyorsan, onun kollarında öl bu sabah. Ağzın az aralık, gözlerin az aralık; son nefesini küçük mutluluklar peşinde koşan şairlere ver. Yüzünde tebessüm; ölürken bile

Feyhan Güver

Feyhan Güver Limon Dergisi'nde başladığı Bayır Güllü çizgi bandını Leman'da da başarıyla sürdürüyor. Köyü, köylü kadınları konu alan çizgilerinde, kentli insanların unutmak üzere oldukları değerleri ve hayatın açmazları karşısında olası çıkış noktalarını işliyor... Biz de Feyhan'la yeni çıkan kitabı ve çizirliğini konuştuk.

Çizerliğe nasıl başladın diye klasik bir soruyla start alsak, herhalde abes kaçmaz...

Röportajlarda biraz gerilirim; ben de bu röportajı tanıdık biriyle yapacağım diye sevinmişim... En kazık sorudan başladın... Çizerliğe ne zaman başladım; aslında tam olarak bilmiyorum. Çünkü çizmeden önce o ruhun oluşması lazım. Okuduğum çizgi romanlardan mı, takvim yapraklarının arkasındaki karikatürlerden mi, ya da daha çocukken çok severek okuduğum çocuk dergilerinden mi kaptım bu ruhu, bilmiyorum... Gerçi çizgiye ve sözlere her zaman alâkam vardı. Elime geçen her şeyi okurdum mesela... bakkaldan aldığım kese kağıtlarını (eskiden gazetelerden yaparlardı) açıp okuduğumu hatırlıyorum. Liseyi bitirdikten sonra çok yoğun mizah dergileri okumaya başladım.

Liseyi de köyde mi okudun?

Hayır, yatılı okulda. Belki de benim karikatürist olmamın sebebi de o yatılı okula gitmem olmuştur. Bana hiç bitmeyecekmiş, asırlarca sürecekmış gibi gelmişti. Oradan üniversiteye gitmek yerine, şiddetle köye dönme fikri vardı kafamda.

Döndün mü?

Döndüm ve hiçbir şey olmak istemedim. Ama yine de üniversitesınavında sırf ne iş yapacağımı tam olarak bilmediğim bir bölüm yazdım ve kazandım... Antropoloji ..

Gittin mi peki oraya?

Hayır, köyde kaldım. Ama ben artık o eski ben değildim, beni anlıyorsun değil mi Kenan.... Neyse Aslançığım, işte köye döndüm, çok sıkı fıkı olduğum arkadaşlarım vardı, onlarla çok güzel bir köy

Şehri çizenler zaten var, köyü çizmem özel bir şey oldu...

hayatı yaşadım. İşte düğünler, karşıdan karşıya bakışmalı platonik aşklar, imeceler, çeyizler, danteller... Fakat ... Hem onlarla birlikteyim hem de çok başka bir yerdeyim aslında. Çünkü daha orta okulda *Suç Ve Ceza*'yı okumuşum, Jerzy Kosinski'nin *Boyalı Kuş*'unu okumuşum, artık iflah olur muyum? Çeyizler danteller ikna edebilir mi beni artık... Başka türlü bir şeydi benim istediğim...

Ne istedin..?

Belirsiz şeyler istedim hep aslında. Bilmediğim şeyler, mesela öğretmen ya da hemşire olabilirdim. Ama hiç de hevesim yoktu... bilmediğim bir şey olmalıydım işte... Bu duygularla karikatüre başladım... bu belki de genetik bir şey, mesela erkek kardeşim de çok başka bir dalda eğitim almasına ve çok da başarılı olmasına rağmen ısrarla zaman ayırıp resimle uğraşıyor...

Karikatüre başladın, nasıl gelişt peki?

Çizdiklerimi mizah dergilerine postalamaya başladım, bazıları yayımlandı. Cevap filan yazdılar, üç yıl kadar böyle sürdü ve 91'de Limon'da şöyle uzun, ince bir köşem oldu. İki yıl kadar köyden sürdürdüm, sonra İstanbul'a taşındım

Neden iki yıl bekledin?

Bilmiyorum.

Allen hâlâ orada mı, onlar da karikatürlerine konu oluyor mu, nasıl buluyorlar çizdiklerini?

Ailem hâlâ orada. Onları da sokuyorum zaman zaman, birebir değil tabi ama çizdiklerim de bir realiteden çok benim kattıklarım aslında. Karşıdan bakıldığında sanki bir köy var ve ben gidip oradan o esprileri alıyorum gibi görünüyor. Tamam, temelde köyde yaşadım, köyü çiziyorum, kaynağım orası ama hiçbir köyde de bu kadar espri olmaz.

Babam çizmeye başladığımdan beri her hafta dergiyi alır ve çok beğendiğini söyler, zaten bu konuda bana hep destek oldular. Üzerimizde aile baskısı olmaması bizim kendi yolumuzu bulmamızı sağladı. Beraber olmaktan keyif alan bir aileyiz ve bu yüzden yazıları her hafta sonu köy-

de toplanırız.

Karikatürlerindeki ezik kadınların bile hep bir çıkış noktaları var bir şekilde, hep bir mutlu son var esprilerde....

Dediğim gibi işte, bir realiteyi çizmiyorum, aslında ben nasıl istiyorsam öyle oluyor. Karikatür ve esrinin bir yerden fırt diye çıkması lazım ama aslında yere basan bir tarafı da var; çünkü köyde yaşayan kadınlarda sevdiğim bir taraf var... daha yalındır... öyle kendini gizlemeye çalışmaz, alengirli

yollara sapmaz, davranışlarında daha doğrudan daha nettir, tavırını içinden nasıl geliyorsa, aklına ne geliyorsa, öyle koyar ortaya. Bu hayatı kolaylaştıran bir şeydir. Şehirli insanlar biraz daha temkinlidirler.

Bir gün bu kadınların şalvarlarını çıkartıp bir kentli gibi giydirip İstanbul'a getirmeyi düşündün mü?

Valla ben getirdim aslında, ama gelenler başkalarının çizdiği karikatürlere kaçtılar...

Şaka bir yana, şimdilik düşünmüyorum... Bırakayım diyorum onlar doğal ortamlarında yaşasınlar, çünkü şehre gelince artık eskisi gibi olmayacaklar... Şehri çizmen zaten var, köyü çizmem özel bir şey oldu... çizgimin sesini, rengini oluşturdu... sen de bilirsin, karikatür çizmenin en zor yanı kendi rengini oluşturmaktır...

Karikatür tiplerinin şehre gelince artık eskisi gibi olmayacaklar dedin... Sen de değiştin mi?

Dediğim gibi, köydeyken daha yalın bir hayat var ve sende yalınsın, şehir daha karmaşık, daha yaralayıcı, o yüzden sen de kendine barikatlar kurup zırlar kuşanıyorsun.

Ama ne kadar değişir-sen değiş, o seni oluşturan ilk çocukluk, gençlik dönemlerin hep arkandan gelir... Asıl sen Osundur aslında, olmuştundur sen artık da sonrakiler hep giysidir... bu kadar uzun soluklu köy karikatürleri çizmemin nedeni budur belki.

Yeni çıkan kitabından bahsetmedik.

Bahsettik ya! Ben almışım kitabı.

İKİNCİ KİTAPTA GÖRÜŞMEK ÜZERE ŞİMDİLİK HOŞÇAKALIN!

Suç Ve Ceza'yı okumuşum, Jerzy Kosinski'nin Boyalı Kuş'unu okumuşum, artık iflah olur muyum? Çeyizler danteller ikna edebilir mi beni artık... Başka türlü bir şeydi benim istediğim..

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Cadde Yazarları

Björn Kern
Kopma Noktası

Hasip Kaplan
Ben Sophia (Anne Çılgılığı)

Özlem Kumrular
Hoşçakal Milano,
Hoşçakal Aşkım

Ramize Erer
Evlilik

Ömür Candaş
Ölümsüzlüğün Ülkesi

Nafer Ermiş
Öteki Aşk

M. Necati Kutlu
Tılsımdan İnanca
(Başlangıcından XVII.
Yüzyıla Kadar Latin
Amerika Edebiyatı)

Yavuz Ekinci
Meyaser'in Uçuşu

Kamil Karlıdağ
Karga Korusu

Esra Tayük
Bana Yakın Bir Yerlerde

Nihat Genç
Amerikan Köpekleri
Memleket Hikâyeleri
Nöbetçi Yazılar
Edebiyat Dersleri

Colette
Caniko

Wolf Wondratschek
Mozart'ın Berberi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranthey.org>

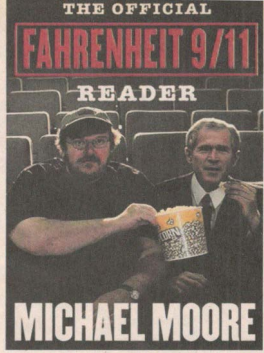
Cadde'de çoğalmak güzel

Bush'un utancından başka utançlara: Fahrenheit 9/11

"Bu filmin evrensel olarak söylediği tek söz Amerikan askerlerinin fakir aile çocuklarından oluştuğu ve dünya üzerinde her zaman imtiyazlı bir kesimin rahat yaşaması için gerçekten kötü durumda olanların kendilerini feda ettiğidir. Bu ayrıntı dışında film Amerikan halkı için yapılmış siyasi propaganda niteliğindedir."

"Uydurma bir zamanda yaşıyoruz! Uydurma bir seçim sonucunda uydurma bir başkan seçildi. Şimdi de bizi uyduruk nedenlerle savaşa gönderen bir adam var! Utanın Bay Bush, utanın." İşte bu sözlerle tanışık onu. Hepimiz Irak'a yapılanları seyrederken birisi Oscar gecesinde bangır bangır haykırıştı işte, tüm gözler heyecanla ona çevildi. O günden beri de mutlaka bir şekilde gündemimizde oldu Micheal Moore. Şimdi ise *"Fahrenheit 9/11"* filmi ile gözler her zamankinden çok onun üzerinde. Her yerde herkes filmi hakkında konuşuyor, üstüne bolca yazılıp çiziliyor. Beğenildiği kadar olumsuz eleştiriler de alan bir film. Beğenilmesi ilk bakışta şaşırtıcı gelmiyor. Zira Moore'un daha önce yaptıkları büyük ölçüde takdir toplamıştı ve hakkında olumsuz bir şey duymak pek de mümkün değildi. Oysa şimdi ne olduysa oldu ve olumsuz eleştiriler de yükselmeye başladı. Acaba Moore ne yapmıştı da alkışların yanına bu keskin eleştiriler de eklenmişti. Her şey güllük gülistanlık görünürken hem de.

Bu noktada *Fahrenheit 9/11* filmi tek başına ele almak yerine öncelikle Moore'u Moore yapan geçmişi

bakmakta fayda var. Çünkü filmin daha vizyona girmeden yankılara sebep olmasında Moore'un yaptıklarıyla kazandığı ünün etkisi çok büyük. Kendini bir şov yıldızı haline getiren bu adam öylesine önemli bir muhalefet olarak kabul edildi ki, ne söylese olay olacak durumdaydı. Dolayısıyla *Fahrenheit 9/11*'i anlamak için daha önceki filmlerini ve televizyon programını irdelemek lazım. Bu irdelenme ile belki de 'utanın' diye seslenirken içinden geçenlerin tam olarak bizimkilerle aynı olmadığını da görürüz...

"Bowling For Columbine / Benim Cici Silahım" ile bir belgeselden beklenmeyecek kadar etki yarattı üzerimizde. Alışılmışın dışında, şaşırtıcı ve eğlencelik tavn ile o zamana kadar sıkı ve didaktik olarak görülen belgesel filmlerin de keyifle seyredilebilir olduğunu gösterdi. Daha sonra televizyonlarımızda da gösterilen *"The Awful Truth / Korkunç Gerçek"* adlı şov programında da hem baştan sona zevkle izlenen, hem de Amerika'ya ağır eleştiriler yönelten birisi vardı karşımızda. Üstelik kendisi de Amerikalı'ydı. Ve işte asıl sorun da bu kelimedeydi: "Amerikalı". Moore'un kendisi gibi tarzı da Amerikalıydı. Sinema deyince aklımıza gelen Hollywood gibi Moore da tartışmasız bir "başarı" yakalamıştı. Peki nasıl oluyordu da Amerika'ya muhalif bir ürün onun kendi ürünü kadar başarılı oluyordu? Cevabı, ikisinin de sırrının aynı olması. Kitleyi hedef alma, en ciddi soruna bile popülist yaklaşılabilir, ne kadar ağlatacak ya da kızdıracak olsa da bolca eğlenceyi için içine sokabilme. Karşı tarafın silahlarını kullanarak onlara karşı tavır alıyordu. Tıpkı Amerika gibiydi Moore, paldır küldür, sonsuz bir cüretle her yere ve herkesin hayatına girebiliyordu. Ansız bir şirkete girip yetkilileri şaşkına çevirip istedi-

ğini alıyordu. Bir kurmacaydı artık yaşanan belgeselin gerçekliğinden kopmuş.

Moore'un tavrında görülebilen bu Amerikanvârilği kimse ortaya çıkarıp tepki vermiyordu. Amerika'ya eleştiri getiriliyor olması hemen herkesi memnun etmiş ve rahatlatmıştı. Evet rahatlatmıştı, zira dünyanın "hassas dengeleri" gereği kimse ciddi eleştiriler getirmiyordu Amerika'ya. Onun kendi içinden çıkan muhalefetineyin yanında olmak yeterliydi, bu muhalefet işlevsel bir iş göremese de. İşlevsel değildi, çünkü yaptığıyla izleyenleri de rahatlatıyordu. İnsanları eyleme geçiren haksızlığa uğramak, çaresiz olmaktır çoğu zaman. O kadar çaresizsinizdir ki artık bir tepki vermek istersiniz. Oysa Moore 'şov' larında bu tepkileri bizim yerimize veriyor. Hem de karşısındakini aptal konumuna düşürecek komik durumlar yaratarak. Yarattığı komik durumlarla birlikte tehlike de başlıyor aslında, çünkü bu bir şekilde insanlarda adalet duygusu uyandırma, gerekenin yapıldığını düşündürme riskini barındırıyor. Böylece haksızlığa duyulan öfke de yine haksızlığı farketirence bastırılmış oluyor.

Diğer önemli nokta ise silahların aynı olması. Bir sistemle yine onun silahlarıyla mücadele ederseniz, onu haklı çıkarmış olursunuz. Yani yanlış olan o sistem değildir, sadece uygulamada bazı hatalar vardır. Açık açık bunu söylemeseniz de o sistemin yöntemlerini kullanırsanız, en azından bilinçaltında bu etkiyi bırakırsınız. Metin ne söylerse söylesin bir sistemin araç ve yöntemleriyle yapılan eleştiri istenerek ya da istenmeyerek yine o sisteme hizmet eder.

Henüz *Fahrenheit 9/11* piyasaya sürülmeden önce İf Bağımsız Film Festivalinde de gösterilen *"The Corporation /Şirket"* filminde şöyle diyor Moore: "Ben bu insanların sistemlerine karşıyım ve onları yok etmek isteyenlerdenim ama nasıl oluyor da benim filmlerimi büyük dağıtım şirketleri pazarlıyor? Çünkü bu insanların inandıkları hiçbir şey yok. Benim filmlerimin onlara para kazandıracağını biliyorlar. Tek amaçları kâr. Kâr edebilecekleri bileşer kendilerini sallandıracak işi bile satarlar. Ve ben o işi çekendenler olmak istiyorum." Bu lafları da şirketlerin nasıl kâr edebildiklerini hiç düşünmeden söylemiş olmalıydı. Çünkü o zamanlar henüz ciddi bir eleştiri ile karşılaşmamış, sadece alkış toplamıştı. Oysa yukarıda belirtildiği gibi daha önceki tavrı incelendiğinde de şimdi ki eleştirileri hakeden zeminin aslında o zaman da var olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Ancak ne olduysa oldu ve sular

aniden tersine akmaya başladı. Moore birdenbire dağıtım zorluğuyla karşılaştı, Avrupa'da alınabilecek en büyük ödüllerden birini alırken bir yandan da olumsuz eleştiriler duyulur oldu.

Öncelikle *Fahrenheit 9/11* öncesinde Moore'un "Amerikalılığı" farketmek için görünenin ardına bakmak gerekliydi. Söyleme bakıldığında açık bir Amerika muhalefeti görülürken, söylemin yöntemi irdelendiğinde altta yatan yapı değişire edilebiliyordu. Oysa bu filmde anlatılanlar artık Moore'un gerçek bir "Amerikalı" olduğunun açık bir kanıtı. O bir Amerika muhalifi değil, Amerika'yı yöneten Bush'un muhalifi. Amerikan sisteminin değil yönetiminin hatalı olduğunu düşünüyor. Ona göre ülkesinin halkı haksız bir saldırıya uğramıştır ve bunun sebebi Bush'tur. Sonrasında gelen Irak Savaşı da yine Bush yüzünden masum Amerikan insanların ölmesine sebep olmuştur. Filmde Iraklıların çektiği haksız acılara küçük bir bölümde değinilmiştir ki, bu bölüm de birçoğumuzun gözyaşlarını tutamadığı sahnedir. Böyle küçük değinmeler dışında asıl sorun Amerika'nın iç meselesi olarak irdelenmektedir. Suudilerin kötülüğü bir yargı olarak kabul edilip Bush'un onlarla ilişkileri sorgulanmaktadır. Teröre dair mevcut söylemi olduğu gibi kabul etmektedir, ne onu doğuran gerçek nedenler, ne de Amerika'nın Bush öncesinde de dünyada yürüttüğü politikaların duruma yansımaları umurundadır.

Filmin yöntemi de Moore'un genel tavrından daha uzak. Yani kendini ön planda tuttuğu şovlarını yap(a)mıyor. Çünkü karşısındaki herhangi bir insan değil, Bush. Yani yanına birebir sokulup burnuna mikrofona dayamak maalesef mümkün değil. Bu durumda yönetmenin elinde kalan 'başrol oyuncusunun' daha önce çekilmiş görüntülerini kullanıp üstüne metin giydirmek. Bu yöntem de Bush'un 11 Eylül saldırılarını öğrendikten sonraki yedi dakikasının görüntüleri dışında istenilen etkiyi yaratamıyor. Saldırgan, pervasız

ve bir o kadar da alaycı olabilen Moore, ulaşabileceği alanlar daraldıkça daha pasif ve ne-redeyse üzüleceğimiz bir konuma düşüyor. Öyle ki Bush'a karşı kozu, oğlunu kaybetmiş bir anneyi bolca ağlatıp, elinden tutup Beyaz Saray'a uzak-tan baktırmaktan ibaret oluyor. Hatta yer yer Amerika'ya özenmemize bile neden olabiliyor. Örneğin filmin bir karesinde Beyaz Saray'ın önünde Iraklı bir kadının hiçbir müdahaleye maruz kalmadan çadır kurup protesto yaptığını görünce, insan bir an kendini kaybedip 'Vay be! İşte özgürlükler ülkesi' diye-biliyor...

Filmin dağıtımının

durdurulmaya çalışılması bu açıdan bakıldığında hiç şaşırtıcı bir şey değil. Çünkü bu sistemin adamları asla **Moore**'un sandığı kadar aptal değiller. Daha önce **Moore**'un muhalefetine onlara zarar vermeyecek boyutta olduğunu bildikleri için filmlerini rahatlıkla dağıtıyorlardı. Tıpkı Vietnam üzerine yapılan onlarca özelleştirilmi gibi sistemin sürmesi için belli dozda eleştiriyi şarttır. Tabii ki eleştirilerin de yine kendi kontrollerinde olması şartıyla. Ama söz konusu olan ticari ilişkiler içinde oldukları başkanları ve hedef de Amerikan'ın iç işleri olunca işler değişti. Çünkü yapılan kabaca bir Amerika eleştirisi değil, seçimleri doğrudan etkilemeye yönelik bir çalışma. Kısa vadede sonuçlarını gösterebilecek bu duruma karşı hemen tedbir alındı. Kendilerini sallandıracak ipi almaktan kaçındılar. Çünkü bu defa **Bush** tüm alaylara rağmen dokunulmaz oluşunun her an hissedilmesiyle içimizde bir haksızlığa uğrama duygusu uyandırıyor. Bu ise yaklaşan Amerika seçimleri için tehlike demekti.

İşte Amerika bu tehlikeyle birlikte **Moore**'a karşı harekete geçti. **Bush** yanısı olanından olmayanına herkesin **Moore** için eleştirileri vardı. Filmin **Bush**'un ekmeğine yağ sürmesinden korkanı da vardı, **Bush**'a seçim kaybettireceğinden korkanı da. Peki bizde ne oldu? Bugüne kadar ağzı açık, hayranlıkla **Moore**'u seyredenler birden bire eleştirilerini sıralamaya başladı. Üstelik Amerika'da eleştirilerin yükselmesinin hemen ardından. Çok şükür 'aydınlarımız' yabancı dil biliyor da hemen çevirilere boğuyorlar bizi. Ne gerek var harızı varken yenisini üretmeyel!

Fahrenheit 9/11 bir eleştiriyse **Bush** içindir, bir tehditse **Bush**'un seçim sonuçları içindir. **Bush**'un filmde de devam eden 'utannı' haykırışı Amerika'ya değil **Bush**'adır. Bu film evrensel olarak söylendiği tek söz Amerikan askerlerinin fakir aile çocuklarından oluştuğu ve dünya üzerinde her zaman imtiyazlı bir kesimin rahat yaşaması için gerçekten kötü durumda olanların kendilerini feda ettiğidir. Bu ayrımı dışında film Amerikan halkı için yapılmış siyasi propaganda niteliğindedir. Bu korkunç savaş bizim için Amerikan seçimlerinde birbirinden öзде hiçbir farklılığı olmayan iki partiden hangisinin kazanacağından daha hayati bir mesele. Oysa henüz bu durumun farkında gerçek bir muhalefetimiz yok. Eleştirilerimiz bile ithal. **Moore** bile her şeyin bir rüya olduğunu varsaymak isterken biz bunların gerçekler olduğunu fark edemedik. Bırakalım **Moore** kendi ülkesi için gerekli muhalefeti yapadursun, biz artık acilen kendi muhalefetimizi üretelim. Kurda 'kush'a yem olmadan...

Aradığımız o tek,
ilk ve son cevap...

makber

Bilmek istediğimiz, anlamak istediğimiz, çözmek istediğimiz ne? Kendi içimizde, sevgimizin gözlerinde, doğmuş veya doğacak çocuklarımızda, televizyonda, sinemada, gazetelerde, dergilerde, kitaplarda eslında neyi arıyoruz? Ayrıntılar mı merak ediyoruz? Yoksa bütün ayrıntıların aradığımız aynı şey mi?

Ayrıntılar üstümüzde bu denli giddetle yağarkın asıl sorumuzu bu deşerli gürültünün içinde bir cevap bulabiliyor muyuz?

Niye burada olduğumuzu, niye gideceğimizi, gideceğimizi bile bile niye burada olmayı sürdürmeyi seçtiğimiz bilmiye, anlamayı mı çalıyoruz?

Aradığımız o tek, ilk ve son cevabı bulmak umuduytu okumadık mı bütün kitapları?

"Hayat, kime ne zaman merhamet edeceği, hangi çocuğunun ne zaman başını okıyacağı belli olmayan bir anneydi. Ne zaman ne kadar süt vereceğini bilemediğimiz koca memeli bir anıe... Gözünü bile kırpmadan sütüne zahir kalacak kadar hain ve memesinden kan çıkarma peşasına söt verecek kadar şefkatli... İki memelerinin üstünde yatırdığı yavrusuna hisuzı verdiği gibi, aynı memelerle boğabildi de onu. Hangi yavrusu ona güvенеbili ya da ona güvenmeden nefes alabilir ki? Emirdi bu memeden zehirlenmeyi göze almayan çocukları, açlıktan ölmeyi peşin kabul edenlerdi. Bu aşılla annenin kör çocukları, onun bir tarafını görmazler: Ya güven veren kısmını ya da hain kısmını. En acılı çocukları onlardır. Sade güvene kanarılarla, hiç güveneme tabutuna girerler..."

makber, Cem Mumcu

okuyan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Okuyan Us Yayıncılık Kitapları Satış: 0312 231 5373 - 0312 231 5374 - 0312 231 5375 - 0312 231 5376 - 0312 231 5377 - 0312 231 5378 - 0312 231 5379 - 0312 231 5380 - 0312 231 5381 - 0312 231 5382 - 0312 231 5383 - 0312 231 5384 - 0312 231 5385 - 0312 231 5386 - 0312 231 5387 - 0312 231 5388 - 0312 231 5389 - 0312 231 5390 - 0312 231 5391 - 0312 231 5392 - 0312 231 5393 - 0312 231 5394 - 0312 231 5395 - 0312 231 5396 - 0312 231 5397 - 0312 231 5398 - 0312 231 5399 - 0312 231 5400 - 0312 231 5401 - 0312 231 5402 - 0312 231 5403 - 0312 231 5404 - 0312 231 5405 - 0312 231 5406 - 0312 231 5407 - 0312 231 5408 - 0312 231 5409 - 0312 231 5410 - 0312 231 5411 - 0312 231 5412 - 0312 231 5413 - 0312 231 5414 - 0312 231 5415 - 0312 231 5416 - 0312 231 5417 - 0312 231 5418 - 0312 231 5419 - 0312 231 5420 - 0312 231 5421 - 0312 231 5422 - 0312 231 5423 - 0312 231 5424 - 0312 231 5425 - 0312 231 5426 - 0312 231 5427 - 0312 231 5428 - 0312 231 5429 - 0312 231 5430 - 0312 231 5431 - 0312 231 5432 - 0312 231 5433 - 0312 231 5434 - 0312 231 5435 - 0312 231 5436 - 0312 231 5437 - 0312 231 5438 - 0312 231 5439 - 0312 231 5440 - 0312 231 5441 - 0312 231 5442 - 0312 231 5443 - 0312 231 5444 - 0312 231 5445 - 0312 231 5446 - 0312 231 5447 - 0312 231 5448 - 0312 231 5449 - 0312 231 5450 - 0312 231 5451 - 0312 231 5452 - 0312 231 5453 - 0312 231 5454 - 0312 231 5455 - 0312 231 5456 - 0312 231 5457 - 0312 231 5458 - 0312 231 5459 - 0312 231 5460 - 0312 231 5461 - 0312 231 5462 - 0312 231 5463 - 0312 231 5464 - 0312 231 5465 - 0312 231 5466 - 0312 231 5467 - 0312 231 5468 - 0312 231 5469 - 0312 231 5470 - 0312 231 5471 - 0312 231 5472 - 0312 231 5473 - 0312 231 5474 - 0312 231 5475 - 0312 231 5476 - 0312 231 5477 - 0312 231 5478 - 0312 231 5479 - 0312 231 5480 - 0312 231 5481 - 0312 231 5482 - 0312 231 5483 - 0312 231 5484 - 0312 231 5485 - 0312 231 5486 - 0312 231 5487 - 0312 231 5488 - 0312 231 5489 - 0312 231 5490 - 0312 231 5491 - 0312 231 5492 - 0312 231 5493 - 0312 231 5494 - 0312 231 5495 - 0312 231 5496 - 0312 231 5497 - 0312 231 5498 - 0312 231 5499 - 0312 231 5500 - 0312 231 5501 - 0312 231 5502 - 0312 231 5503 - 0312 231 5504 - 0312 231 5505 - 0312 231 5506 - 0312 231 5507 - 0312 231 5508 - 0312 231 5509 - 0312 231 5510 - 0312 231 5511 - 0312 231 5512 - 0312 231 5513 - 0312 231 5514 - 0312 231 5515 - 0312 231 5516 - 0312 231 5517 - 0312 231 5518 - 0312 231 5519 - 0312 231 5520 - 0312 231 5521 - 0312 231 5522 - 0312 231 5523 - 0312 231 5524 - 0312 231 5525 - 0312 231 5526 - 0312 231 5527 - 0312 231 5528 - 0312 231 5529 - 0312 231 5530 - 0312 231 5531 - 0312 231 5532 - 0312 231 5533 - 0312 231 5534 - 0312 231 5535 - 0312 231 5536 - 0312 231 5537 - 0312 231 5538 - 0312 231 5539 - 0312 231 5540 - 0312 231 5541 - 0312 231 5542 - 0312 231 5543 - 0312 231 5544 - 0312 231 5545 - 0312 231 5546 - 0312 231 5547 - 0312 231 5548 - 0312 231 5549 - 0312 231 5550 - 0312 231 5551 - 0312 231 5552 - 0312 231 5553 - 0312 231 5554 - 0312 231 5555 - 0312 231 5556 - 0312 231 5557 - 0312 231 5558 - 0312 231 5559 - 0312 231 5560 - 0312 231 5561 - 0312 231 5562 - 0312 231 5563 - 0312 231 5564 - 0312 231 5565 - 0312 231 5566 - 0312 231 5567 - 0312 231 5568 - 0312 231 5569 - 0312 231 5570 - 0312 231 5571 - 0312 231 5572 - 0312 231 5573 - 0312 231 5574 - 0312 231 5575 - 0312 231 5576 - 0312 231 5577 - 0312 231 5578 - 0312 231 5579 - 0312 231 5580 - 0312 231 5581 - 0312 231 5582 - 0312 231 5583 - 0312 231 5584 - 0312 231 5585 - 0312 231 5586 - 0312 231 5587 - 0312 231 5588 - 0312 231 5589 - 0312 231 5590 - 0312 231 5591 - 0312 231 5592 - 0312 231 5593 - 0312 231 5594 - 0312 231 5595 - 0312 231 5596 - 0312 231 5597 - 0312 231 5598 - 0312 231 5599 - 0312 231 5600 - 0312 231 5601 - 0312 231 5602 - 0312 231 5603 - 0312 231 5604 - 0312 231 5605 - 0312 231 5606 - 0312 231 5607 - 0312 231 5608 - 0312 231 5609 - 0312 231 5610 - 0312 231 5611 - 0312 231 5612 - 0312 231 5613 - 0312 231 5614 - 0312 231 5615 - 0312 231 5616 - 0312 231 5617 - 0312 231 5618 - 0312 231 5619 - 0312 231 5620 - 0312 231 5621 - 0312 231 5622 - 0312 231 5623 - 0312 231 5624 - 0312 231 5625 - 0312 231 5626 - 0312 231 5627 - 0312 231 5628 - 0312 231 5629 - 0312 231 5630 - 0312 231 5631 - 0312 231 5632 - 0312 231 5633 - 0312 231 5634 - 0312 231 5635 - 0312 231 5636 - 0312 231 5637 - 0312 231 5638 - 0312 231 5639 - 0312 231 5640 - 0312 231 5641 - 0312 231 5642 - 0312 231 5643 - 0312 231 5644 - 0312 231 5645 - 0312 231 5646 - 0312 231 5647 - 0312 231 5648 - 0312 231 5649 - 0312 231 5650 - 0312 231 5651 - 0312 231 5652 - 0312 231 5653 - 0312 231 5654 - 0312 231 5655 - 0312 231 5656 - 0312 231 5657 - 0312 231 5658 - 0312 231 5659 - 0312 231 5660 - 0312 231 5661 - 0312 231 5662 - 0312 231 5663 - 0312 231 5664 - 0312 231 5665 - 0312 231 5666 - 0312 231 5667 - 0312 231 5668 - 0312 231 5669 - 0312 231 5670 - 0312 231 5671 - 0312 231 5672 - 0312 231 5673 - 0312 231 5674 - 0312 231 5675 - 0312 231 5676 - 0312 231 5677 - 0312 231 5678 - 0312 231 5679 - 0312 231 5680 - 0312 231 5681 - 0312 231 5682 - 0312 231 5683 - 0312 231 5684 - 0312 231 5685 - 0312 231 5686 - 0312 231 5687 - 0312 231 5688 - 0312 231 5689 - 0312 231 5690 - 0312 231 5691 - 0312 231 5692 - 0312 231 5693 - 0312 231 5694 - 0312 231 5695 - 0312 231 5696 - 0312 231 5697 - 0312 231 5698 - 0312 231 5699 - 0312 231 5700 - 0312 231 5701 - 0312 231 5702 - 0312 231 5703 - 0312 231 5704 - 0312 231 5705 - 0312 231 5706 - 0312 231 5707 - 0312 231 5708 - 0312 231 5709 - 0312 231 5710 - 0312 231 5711 - 0312 231 5712 - 0312 231 5713 - 0312 231 5714 - 0312 231 5715 - 0312 231 5716 - 0312 231 5717 - 0312 231 5718 - 0312 231 5719 - 0312 231 5720 - 0312 231 5721 - 0312 231 5722 - 0312 231 5723 - 0312 231 5724 - 0312 231 5725 - 0312 231 5726 - 0312 231 5727 - 0312 231 5728 - 0312 231 5729 - 0312 231 5730 - 0312 231 5731 - 0312 231 5732 - 0312 231 5733 - 0312 231 5734 - 0312 231 5735 - 0312 231 5736 - 0312 231 5737 - 0312 231 5738 - 0312 231 5739 - 0312 231 5740 - 0312 231 5741 - 0312 231 5742 - 0312 231 5743 - 0312 231 5744 - 0312 231 5745 - 0312 231 5746 - 0312 231 5747 - 0312 231 5748 - 0312 231 5749 - 0312 231 5750 - 0312 231 5751 - 0312 231 5752 - 0312 231 5753 - 0312 231 5754 - 0312 231 5755 - 0312 231 5756 - 0312 231 5757 - 0312 231 5758 - 0312 231 5759 - 0312 231 5760 - 0312 231 5761 - 0312 231 5762 - 0312 231 5763 - 0312 231 5764 - 0312 231 5765 - 0312 231 5766 - 0312 231 5767 - 0312 231 5768 - 0312 231 5769 - 0312 231 5770 - 0312 231 5771 - 0312 231 5772 - 0312 231 5773 - 0312 231 5774 - 0312 231 5775 - 0312 231 5776 - 0312 231 5777 - 0312 231 5778 - 0312 231 5779 - 0312 231 5780 - 0312 231 5781 - 0312 231 5782 - 0312 231 5783 - 0312 231 5784 - 0312 231 5785 - 0312 231 5786 - 0312 231 5787 - 0312 231 5788 - 0312 231 5789 - 0312 231 5790 - 0312 231 5791 - 0312 231 5792 - 0312 231 5793 - 0312 231 5794 - 0312 231 5795 - 0312 231 5796 - 0312 231 5797 - 0312 231 5798 - 0312 231 5799 - 0312 231 5800 - 0312 231 5801 - 0312 231 5802 - 0312 231 5803 - 0312 231 5804 - 0312 231 5805 - 0312 231 5806 - 0312 231 5807 - 0312 231 5808 - 0312 231 5809 - 0312 231 5810 - 0312 231 5811 - 0312 231 5812 - 0312 231 5813 - 0312 231 5814 - 0312 231 5815 - 0312 231 5816 - 0312 231 5817 - 0312 231 5818 - 0312 231 5819 - 0312 231 5820 - 0312 231 5821 - 0312 231 5822 - 0312 231 5823 - 0312 231 5824 - 0312 231 5825 - 0312 231 5826 - 0312 231 5827 - 0312 231 5828 - 0312 231 5829 - 0312 231 5830 - 0312 231 5831 - 0312 231 5832 - 0312 231 5833 - 0312 231 5834 - 0312 231 5835 - 0312 231 5836 - 0312 231 5837 - 0312 231 5838 - 0312 231 5839 - 0312 231 5840 - 0312 231 5841 - 0312 231 5842 - 0312 231 5843 - 0312 231 5844 - 0312 231 5845 - 0312 231 5846 - 0312 231 5847 - 0312 231 5848 - 0312 231 5849 - 0312 231 5850 - 0312 231 5851 - 0312 231 5852 - 0312 231 5853 - 0312 231 5854 - 0312 231 5855 - 0312 231 5856 - 0312 231 5857 - 0312 231 5858 - 0312 231 5859 - 0312 231 5860 - 0312 231 5861 - 0312 231 5862 - 0312 231 5863 - 0312 231 5864 - 0312 231 5865 - 0312 231 5866 - 0312 231 5867 - 0312 231 5868 - 0312 231 5869 - 0312 231 5870 - 0312 231 5871 - 0312 231 5872 - 0312 231 5873 - 0312 231 5874 - 0312 231 5875 - 0312 231 5876 - 0312 231 5877 - 0312 231 5878 - 0312 231 5879 - 0312 231 5880 - 0312 231 5881 - 0312 231 5882 - 0312 231 5883 - 0312 231 5884 - 0312 231 5885 - 0312 231 5886 - 0312 231 5887 - 0312 231 5888 - 0312 231 5889 - 0312 231 5890 - 0312 231 5891 - 0312 231 5892 - 0312 231 5893 - 0312 231 5894 - 0312 231 5895 - 0312 231 5896 - 0312 231 5897 - 0312 231 5898 - 0312 231 5899 - 0312 231 5900 - 0312 231 5901 - 0312 231 5902 - 0312 231 5903 - 0312 231 5904 - 0312 231 5905 - 0312 231 5906 - 0312 231 5907 - 0312 231 5908 - 0312 231 5909 - 0312 231 5910 - 0312 231 5911 - 0312 231 5912 - 0312 231 5913 - 0312 231 5914 - 0312 231 5915 - 0312 231 5916 - 0312 231 5917 - 0312 231 5918 - 0312 231 5919 - 0312 231 5920 - 0312 231 5921 - 0312 231 5922 - 0312 231 5923 - 0312 231 5924 - 0312 231 5925 - 0312 231 5926 - 0312 231 5927 - 0312 231 5928 - 0312 231 5929 - 0312 231 5930 - 0312 231 5931 - 0312 231 5932 - 0312 231 5933 - 0312 231 5934 - 0312 231 5935 - 0312 231 5936 - 0312 231 5937 - 0312 231 5938 - 0312 231 5939 - 0312 231 5940 - 0312 231 5941 - 0312 231 5942 - 0312 231 5943 - 0312 231 5944 - 0312 231 5945 - 0312 231 5946 - 0312 231 5947 - 0312 231 5948 - 0312 231 5949 - 0312 231 5950 - 0312 231 5951 - 0312 231 5952 - 0312 231 5953 - 0312 231 5954 - 0312 231 5955 - 0312 231 5956 - 0312 231 5957 - 0312 231 5958 - 0312 231 5959 - 0312 231 5960 - 0312 231 5961 - 0312 231 5962 - 0312 231 5963 - 0312 231 5964 - 0312 231 5965 - 0312 231 5966 - 0312 231 5967 - 0312 231 5968 - 0312 231 5969 - 0312 231 5970 - 0312 231 5971 - 0312 231 5972 - 0312 231 5973 - 0312 231 5974 - 0312 231 5975 - 0312 231 5976 - 0312 231 5977 - 0312 231 5978 - 0312 231 5979 - 0312 231 5980 - 0312 231 5981 - 0312 231 5982 - 0312 231 5983 - 0312 231 5984 - 0312 231 5985 - 0312 231 5986 - 0312 231 5987 - 0312 231 5988 - 0312 231 5989 - 0312 231 5990 - 0312 231 5991 - 0312 231 5992 - 0312 231 5993 - 0312 231 5994 - 0312 231 5995 - 0312 231 5996 - 0312 231 5997 - 0312 231 5998 - 0312 231 5999 - 0312 231 6000 - 0312 231 6001 - 0312 231 6002 - 0312 231 6003 - 0312 231 6004 - 0312 231 6005 - 0312 231 6006 - 0312 231 6007 - 0312 231 6008 - 0312 231 6009 - 0312 231 6010 - 0312 231 6011 - 0312 231 6012 - 0312 231 6013 - 0312 231 6014 - 0312 231 6015 - 0312 231 6016 - 0312 231 6017 - 0312 231 6018 - 0312 231 6019 - 0312 231 6020 - 0312 231 6021 - 0312 231 6022 - 0312 231 6023 - 0312 231 6024 - 0312 231 6025 - 0312 231 6026 - 0312 231 6027 - 0312 231 6028 - 0312 231 6029 - 0312 231 6030 - 0312 231 6031 - 0312 231 6032 - 0312 231 6033 - 0312 231 6034 - 0312 231 6035 - 0312 231 6036 - 0312 231 6037 - 0312 231 6038 - 0312 231 6039 - 0312 231 6040 - 0312 231 6041 - 0312 231 6042 - 0312 231 6043 - 0312 231 6044 - 0312 231 6045 - 0312 231 6046 - 0312 231 6047 - 0312 231 6048 - 0312 231 6049 - 0312 231 6050 - 0312 231 6051 - 0312 231 6052 - 0312 231 6053 - 0312 231 6054 - 0312 231 6055 - 0312 231 6056 - 0312 231 6057 - 0312 231 6058 - 0312 231 6059 - 0312 231 6060 - 0312 231 6061 - 0312 231 6062 - 0312 231 6063 - 0312 231 6064 - 0312 231 6065 - 0312 231 6066 - 0312 231 6067 - 0312 231 6068 - 0312 23

George Bush'u da öldürdüler

Amerikalı yazar Nicholson Baker son romanı "Kontrol Noktası"nda öfkesini, hızlı ve vurucu bir kurguyla ifade ediyor.

Irak savaşına delice öfkeli olan Jay bir karar alır : Amerika Birleşik Devletleri Başkanına suikast. En iyi arkadaşı Ben onu bu fikrinden vazgeçirmeye çalışır. Görünen o ki Amerika Birleşik Devletleri'nin açtığı bu savaş ortalığı dalgalandırmaya devam ediyor.

Ben: Bunu yapabileceğine, kafan basıyor mu?

Jay: Evet, hem de birçok şekilde. Uzaktan kumandalı yalayıcı makaslarım var. Küçük cdlere benziyorlar ama son derece keskinler. Kısacası öldürücüler ve çok acımasızlar.

Ben: Acımasız öldürücü makaslar.

Jay: Kesinlikle evet. Gerçek çelikten. Bunun dışında başka yöntemler üstünde de çalışıyorum. Uranyum bloklar, demirden toplar.

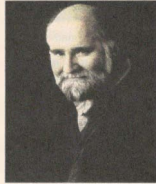
Ben: Başkanı parçalayacak mısın?

Jay: Gerekirse, evet.

İşte size kitaptan bir konuşma kesiti. Washington'da bir otelde iki adam türlü yöntemlerle başkanı öldürmekten bahsediyorlar. Bu konuşmalar El Kaide militanlarının konuşmalarına benzemiyor, komik bir kurguyla; hatta iki saf kahramanın konuşmalarına yer verilmiş. Romanın kırılma noktası şöyle başlar, psikolojik problemleri olduğu bilinen kahraman Jay, eski arkadaşı olan Ben'i otel odasına buluşmak üzerine davet eder. Ben onun ağır bir depresyonda olduğunu ve intihar et-

mek istediğini sanmaktadır. Ama otele geldiğinde Jay ona başka projelerinin olduğundan bahseder. Irak savaşından dolayı oldukça öfkeli olduğu **George Bush'a** suikast düzenlemek istemektedir, ve bu konudaki neden ve görüşlerini sohbet sırasına Ben'e aktarır. Jay'ın farklı projeleri vardı. Keskin makaslardan, uranyum bloklar, **Dick Cheney**'in pantolonuyla boğmaya kadar uzanan geniş bir suikat planı...

Nicholson Baker sıkı bir polemikçi. Bu uyarılama kitap ise onun 1992 yılında yazdığı

Vox adlı kitabından alınmış. Bu roman birbirini tanımayan iki kişinin telefon konuşmaları üstüneydi. Ve toplumda geniş yankı uyandırdı. 1994 yılında yazdığı kitabı **"Le Point D'orgue"** ise seksüel açıdan oldukça göze battı, bu kitap zamanı dondurup tanımadığı herkesi zevki için soyan bir adamı anlatıyordu. Eleştirilenler pornografik kitabı yerden vurdular. Ama bu kitapla ilk kez **Baker** politik bir tartışmayı kişikırttı. Bu kitapla **Baker** insanların günlük hayatta yaşadıkları konusunda hiç bir sınır tanımaksızın, engellerin hemen hepsinin üzerine giderek, kimsenin gözüne çarpmayan, ya da bilerek basıp geçtiği noktaların üzerinden geçerek kendini kanıtladı. **Nicholas Baker**'in farklılığı, onun gerçekten garip, absürd, bunun yanı sıra yüzünlü son derece dikkatli bir bakış açısı getirmesinde. Ve onun tüm bu özelliklerini bir ara bulabileceğiniz kitap ise **"Check Point" (Kontrol Noktası)**. Bu kitapta, önceki kitaplarında yansıtmadığı öfkenin patlaması ortaya çıkıyor.

Bu kitap insanların duyguları üstüne bir pencere açıyor. Kahramanlarının ağzından Irak savaşının etkilerini ve **Bush**'un dünya işlerine bu denli karışmasının ne denli kötü izlenimler uyandırdığını bizlere anlatıyor. Kesinlikle ironik bir kitap. Jay komik bir şekilde, (aslında depresyonunu intihar yerine **Bush**'un ölümüne yönlendirerek) ama kızgın, **Bush**'un Atlantik'in iki yakası insanları üzerindeki yıkıcı etkilerini ifade ediyor.

Açık seçik iş başındaki bir Başkana öfkesini ifade eden **Baker**'in bunu yaparken bazen çizmeyi aştığı düşünülebilir. Ama yine de sonuç olarak kitap insanda iyi bir tat bırakıyor. Tüm okurlar kitapta kullanılan politikanın farkında bile değiller, çünkü **Baker** politik görüşlerini Jay'ın ağzından aktarırken can sıkırmıyor. Ama bir kesinlik var, o da "bu alkolik petrol orospusu onu kimin öldürdüğünü asla bilmeyecek" diyen kitapta Beyaz Saray katilin Jay olduğunu bilecek belki de, ama bu ölüm ne makastan ne de tüylerden gelecek.

(Adnan Özer-Esra Tayük)

Film İcabi

mesut kara

mesutkara@kablonet.com.tr

Neredeyse her mahallede bir yazlık sinemanın olduğu yıllarda her şey öylesine naifti ki, insanlar beyazperdede gördüklerini sahibi sanabiliyordu. İzledikleri görüntülerin film icabı olduğuna inanmak istemeyen seyirci beyazperdedeki esas kıza ya da esas oğlanla konuşmaya çalışıyor, kötü adama yuh çekiyor, iyilikleri şıkışlıyordu. Oysa her şey film icabıydı. Film icabı çekilen görüntülerden beyazperdeye yansıyanlar yıllar boyu insanları büyüledi.

İyiler alkışla, gösterilen yoğun sevgiyle ödüllendirilir, kötülerle atılan taşlarla, kafalara vurulan sopalarla, hakaretlerle cezalandırılırdı. Kendisine taş atan seyircilerine, 'siz bana taş değil ekme atıyorsunuz' demişti Erol Taş. Çünkü gerçekten de o taşlar, O'nun ödülüydü. Rolünü başarığının göstergesiydi. Biz de yolculuğumuzu beyazperdenin büyüdü dünyasında sürdürelim.

Bu alenen intihali Yaşamlarımızı çalışıyorlar...

Kaçak Yayın'ın Eylül sayısında yer alan "Edebiyatın dopingi intihali" başlıklı yazı, 1999 yılında yaşadığımız olayı ve bunun üzerine yazdığım kısa yazıyı anımsattı. O kısa yazı geçtiğimiz haftalarda uzun bir yazıya dönüştürüp yayımlamak istemişim; aynı zamanda da e-postayla bazı gazetelerin köşe yazarlarına, dergilere göndermişim, haber olabilir umuduydu. Olmamıştı tabii ki, 'malum nedenlerle'. Çünkü artık köşe yazarı sizi ısrarla haber oluyordu bu ülkede.

"Bu alenen intihali Yaşamlarımızı çalışıyorlar. Yudum yudum insan öğretmek." başlıklı yazının özü, özeti şöyleydi: "Televizyonun evlerimize girmesiyle, Radyo Tiyatrosu ya da Arkası Yarın'lı günler geride kalmıştı. Artık ev ya da bahçe temizliği yaparken lambalı radyosunun sesini sonuna kadar açıp Bedia Akartürk'lü, Ümit Tokcan'lı, Şakir Öner Gülhan'lı haftasonu eğlence programları dinlemiyorduk mahalle sakinleri. Mahallece toplanıp yazlık ya da kışkık sinemalara gidip film izlemeler de kesilmişti yavaş yavaş. Annemiz kuşağının ve öncellerinin anlattığı o görüntülü kutu efsanesi evlerimizde girmiş ve hepimizi esir almıştı daha ilk günlerinden itibaren. Çocukların ilgilemediği Levent Kırca'lı, Macit Flordun'lu, Köksal Engür'ü Oyun Treni, 'aileboyu' izlenen filmler, belgeseller, yarışma ve eğlence programları, Jack, Sefiller, Aşğıdakiler Yarışmakadılar, Tatlı Sert, Kaçak, Görevimiz Tehlike gibi diziler ve ille de Erovizyon Şarkı Yarışması... Küçük Kız Ayça, Cici Kızlar, Aman Petrol ve Opera... Bütün büyüyle hepimizi eve kapatıp televizyon, kendi kurallarını ve 'tarzını' da oluşturmuştu. Önceleri radyoda sesini duyduğumuz, beyazperdede Ferit, Feride, Kezban, Emine, Turist Ömer, Malkoçoğlu ve bilümmü hayal kahramanı suretinde cismen gördüğümüz ya da gazetelerde fotoğraflı haberlerinden tanıdığımız, bildiğimiz başbakanın 'şarkıcıya' her kesimden ülünün özel hayatı da gözlerimizin

önünde, salonumuzda, oturma odamızdaydı artık. Zamanla belgeselden magazin programına kadar geniş bir yelpazede farklı anlatımlarla, 'ünlü'lerin yaşamöykülerini de beyazcamdan öğrenip bilgilerin olmuştuk.

90'lı yıllardan itibaren ve özel kanalların çoğalmasıyla kendi ne özgü kuralsızlıkları iyice pekişen televizyon dünyasında, ideolojik deli gömleği geçirilmiş yapımların arzı, kendi taleplerini yaratmaya devam etti. Oysa kolay değildi, bir yaşamı anlatılan. Bazen bir biyografi yazarının kendi ömrünü de adadığı bir işti. Yaşanan aslında her zamanki 'rayting yumurtası ve hangi tavuk' hikayesiydi. Bu çark içinde yapılan bu tür 'iş'ler de zamanla, arzı bol magazin programlarından apartları, reyting ve rantı bol bir tarza dönüştü. Bu yeni 'paparazzi türü belgesel' tarzı, yeşerdiği zemine uygun yeni alışkanlıkları oluşturmakta da gecikmedi. Artık bu tür programlarda yudum yudum insan öğütülüyor, hayatlar reyting uğruna harcanabiliyordu. Bunu örnekleriyle uzun uzun anlatabilirim. Bu özensiz çabalar içinde 'kaybolan hayatlar'a bir de 'o hengameye kaybolan' arşivler eklendiğinde insanları daha çok canı yanabiliyordu. Bilgi hatalarıyla dolu bu tür çalışmaları gerçekleştirenler, 'kısa günün kârı' işler yaptıklarından, aynı kapıyı bir kez daha çalamıyorlardı. İşte bu ve benzeri nedenlerle 'üzerinde tepinilen, rantiyeye çevrilmeye çabalanan hayatlar birçoğumuzun çocukluğu, ilk gençliği ve o büyüü yılların kahramanları... O onuru korumaya özen gösterelim' diyorum."

Yazıda anlatmaya çalıştığım nedenlerle yaşamlarımız çalışıyor, oluşan yeni kültürle de somut intihaller yaşanabiliyordu. Akılımıza hemen iletişim bilimci Seçil Bükler'in "Yeşilçam'da Bir Sultan" adlı kitabından önemli ölçüde alıntılar yapılarak hazırladığını iddia ettiği Türkan Şoray belgeseli ve Seçil Bükler'in açtığı "hırsızlık" davası geliyor. O günden bugüne yeni davalara, yeni suçlamalara, yeni intihallere çokça tanık olduk.

Nebil Özgentürk'ün hazırlayıp sunduğu "Bir Yudum İnsan" adlı belgesel programı da, benzerleriyle aynı dönemlerde yapılmamaya başlandı. Programın formatı, daha önceki denemelerin bir karışımı gibiydi. Zamanla, -bilgi hatalarıyla dolu programda- belgesel tarzı bölümler giderek azalırken, konuklarla uzun boylu söyleşiler arttı. Bu söyleşilerde de sunucunun skandalı, suçlama, itiraf ve kimi zaman aşırı duygusalılık araştırmaları göze çarpmaya başladı. Özgentürk, bu çabalarının sermesini 2003 yılındaki bir programda Metin Akpınar'ın ağzından Müjdat Gezen'e ilgili bir suçlama kopartıp kendi gazetesinin manşetine çıkınca almış oldu. Artık Bir Yudum İnsan salt bir belgesel değil, konuk ettiği ünlünün ağzını arayarak manşetlik haber çıkarmaya çalışan, bir hızlı ve 'araştırmacı' gazetesinin programıydı. Pop çağı ateşi, benzerleri gibi O'nu da yakmıştı. Nebil Özgentürk de televizyonun kendine özgü kurallarının çok çabuk farkına varmıştı ve gereği neyse yerine getirmekte tereddüt etmiyordu.

Tipki "Yeşilçam'da Bir Sultan" ve Seçil Bükler örneğinde olduğu gibi, Nebil Özgentürk'ün "hazırlayıp sunduğu" Türkan Şoray belgeseli' de aynı suçlamayla karşı karşıya kaldı. Açılan bir davayla "hırsızlık"la suçlandı. Arslan Eroğlu'nun yayına hazırladığı ve Açıkşehir Yayınları tarafından basılan bir Türkan Şoray kitabı vardı ortada (Ekin 2003, İstanbul). Ağah Özgüç'ün yazdığı ve özel arşivjeye zincirleştirdiği kitap Murathan Mungan, Fatih Özgüven, Ünsal Oskay, Perihan Mağden, Tuğrul Eryılmaz ve Taner Ay'ın Türkan Şoray metinleriyle özel ve özen-

li bir çalışmaydı. Kitap Arslan Eroğlu'nun önsözünden sonra **Murathan Mungan'ın Türkân Şoray** için yazılmış bir şarkının sözleri olan **"Sultan'ın Gözleri"** ile başlıyordu. **Nebil Özgentürk**'ün hazırlayıp sunduğu **Türkân Şoray** belgeseli de (Ekim 2002)... Program, kitabın özel bir çaba ve emek harcanarak 264 sayfalık büyük boy kuşe kağıda basılı olmanın ötesinde, bir ömür harcanarak oluşturulmasını da hiçe sayarak, sayfa sayfa yağmalanmasıyla sürüp gidiyordu izlemeye başladığımızda. Üstelik her şey alenen yaşıyordu. **Nebil Özgentürk** programı sunmak için görüldüğü, her an masanın üstünde sözünü ettiğimiz ve kaynak gösterilmeyen **Türkân Şoray** kitabı duruyordu. **Arslan Eroğlu** da **Seçil Bükler** gibi, belki de yapabileceği tek şeyi yapıyor, dava açabiliyordu yalnızca.

Bir Yüdüman İnsan'ın hazırlayıp sunan **Nebil Özgentürk**'ün, ilk "vukuatı", "özensizliği" ve "dik-katsizliği" de değildi bu. **Yeşilçam'da Unutulmayan Yüzyler*** (Ocak 1999) kitabının yayınlamasının üzerinden bir ay bile geçmemişti ki aynı sanatçılarla (üç eksik üç fazla) görüşüp, **Unutulan Yıldızlar** (16 Şubat 1999) "unutulan" vurgusuna aldığı tepki sonucu **Anılardaki Yıldızlar** adıyla ve "ilk kez (...)" tefrika ederek, "araştırmacı gazetecilik" örneği sergilemişti **Nebil Özgentürk**. "Fikir hırsızlığı yok mu?" tepkisine "kitaptan haberim yok" savunmasının sonunda, "ama fikir benim değil ki, yayın yönetmeni önerdi" yanıtını verebiliyordu. Ortada yılları alan emek ve kişisel çabalar varmış, ne gam. Eh, ne de olsa devir rant devriydi ve değerler, erdemler değişmiş 'başka şeyler' baştacı edilmiş olmuştur ya. "Gemisini yürüten kaptan çok yaşasın" durumuydu yaşanan. Sonuçta **Nebil Özgentürk** günlük bir gazetede yazıyordu ve yüzbinlere ulaşıyordu, kitapsa belki en fazla iki bin satacaktı.

* **Yeşilçam'da Unutulmayan Yüzyler. Birinci Baskı; Parantez Yayınları, Ocak 1999, İstanbul. İkinci Baskı; AN Yayıncılık Ekim 2003, İstanbul**

Yılmaz Güney ve Erkan Yücel'i an(la)mak

Sinema ve tiyatronun iki büyük sanatçısını bir yıl arayla fakat aynı gün (9 Eylül) yitirmiştik. İki iyi arkadaş da olan **Yılmaz Güney** ve **Erkan Yücel**, Pera Fest 2004 etkinlikleri kapsamında panel, film ve belgesel gösterileriyle anıldı, geçtiğimiz günlerde. Fakat ne acıdır ki bu anmalar 5-10 kişilik katılımlarla gerçekleştirildi. **Yılmaz Güney**'in 20. ölüm yıldönümüydü ve görüşmelerde büyük kutlamalarla bir hafta boyunca anmalar yapacağını çok önceden duyuran Güney Vakfı, bunu karşılayacak parasının olmaması nedeniyle hiçbir etkinlik gerçekleştirilememişti. Pera Fest 2004'ün Genel Sanat Yönetmeni **Vecdi Sayar**, "Ne yazık ki günümüzde medya bazı olayları abartırken bazı olayları da görmemezlikten geliyor. Unutmaları mümkün değil, eütün medya kuruluşlarının elinde en azından Pera Festivali'nin programı var. Unutmuş bile olsalar **Yılmaz Güney**'in ölüm yıldönümü hatırlatılıyor. Ama Cumhuriyet dışında hiçbir gazetede yer almıyor. Bu açıdan daha kalabalık olmamızın nedeni de bu." diye açıklıyordu katılımın az olmasını.

Yılmaz Güney'in ve Erkan Yücel'in çok yakın arkadaşları olan Çetin Öner de bu sanatçıları "dünyanın hangi ülkesinde

anmanız salonlar dolardı. Ayrıptır... Şurda bir tane sinema sanatçısı, sinemadan arkadaşları yok. Bir de hepsi konuşmaya gelince **Yılmaz Güney**'den feyz aldıklarını söylerler." diye dile getiriyordu tepkisini.

Bir gün önce gerçekleştirilen **Erkan Yücel** anması ve **Endişe** filminin gösterimi de iki üç kişinin katılımıyla yapılmıştı. İzlemeye gelen gençlerden birinin tepkisi de **Çetin Öner**'den farklı değildi: "**Yılmaz Güney**'i seven, tanıyan sinemacılar ve sinema üzerine konuşanlar, yazarlar, dergi çıkarırlar, hatta sadece **Yılmaz Güney** üzerine yazanlar gelse yine dolardı salon."

"Arkadaşlar! Dışarıda bir şeyler oluyor, farkında mısınız? Uykuda olanları sarsın, uyandırın. Herkese söyleyin, yakında ışıklar kesilebilir. Karanlıkta ne yapacaksınız?" diye yazmıştı **Erkan Yücel** de, **Yılmaz Güney** de hayatı boyunca düşünceleriyle, yaptığı işlerle yaşadığı ortamları aydınlatmaya çalıştı. Onları ne kadar anlayabildik ki, anabilelim.

Yine de iyi ki **Vecdi Sayar** gibi, sorumlu ve duyarlı davranan aydınlarımız var.

Yeşilçam Hatırası

Üç Tekerlekli Bisiklet filminde Ayhan Işık, Sezer Sezin ve Senih Orkan

BAL-KAN(LAR)

Balkanlar nerededir?

Kolay bir coğrafya sorusu gibi görünse de, farklı kaynakların sunduğu farklı tanımlar bunun hiç de basit bir konu olmadığını gösteriyor. Ekonomik, siyasal ve kültürel yapısı açısından hep arada kalmışlık özelliği ile öne çıkan ve geçiş noktası olma özelliği vurgulanan bu bölge, kesin terimleri tercih eden coğrafyacılar için bile "sorunlu bir yer"i temsil ediyor sanki. Siyasal ve ideolojik klişeler ormanına dönuşen "Balkan", coğrafi açıdan da belirsizlik ifade eden bir alan oluşturuyor.

Güvenilirliği tasdik edilmiş bazı kaynakların Balkanlar Yarımadası için önerdiği tanımları gözden geçirelim. *Le Petit Larousse Illustre* (1993), yarımada'nın kuzey sınırı olarak Sava ve Tuna nehirlerini gösteriyor, böylece Arnavutluk, Bulgaristan, Yugoslavya, Slovenya, Hırvatistan, Yunanistan ve Türkiye'nin Avrupa kısmı Balkan ülkesi olarak tanımlanmış oluyor. *Encyclopaedia Britannica* (1998) ise Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Yunanistan, Makedonya, Moldova, Romanya, Slovenya ve Yugoslavya'yı (Karadağ ve Sırbistan) Balkan ülkesi olarak tanımlıyor. Türkiye'nin bir bölümünün Avrupa'da yer almasına rağmen Balkan ülkesi olmadığının altını çiziyor. Üçüncü bir kaynak, *Campton's Interactive Encyclopedia* (1998), Balkanlar'ı Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Türkiye'nin Avrupa kısmı, Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Yugoslavya ve Makedonya'dan oluşan bir bölge olarak gösteriyor, yani bir önceki tanımdan farklı olarak Moldova Balkanlar'a dahil edilmemiş oluyor. (1)

Coğrafi tanımı bile tartışılan bu bölgenin kültürel ve tarihi kimlik açısından kesin tanımlara sokulması daha da zor olacaktır kuşkusuz. Kendilerini tüm Balkan halklarından ayrı tutan, ülkelerini Slav denizinde bir Latin adası olarak gören Romenler örneğin, Balkanlı olmaktan pek coşku duymamaktadır. Onlarda, Türklerden veya Bulgarlardan farklı olarak, "Balkan" sözcüğü heyecan yaratmaktan çok olumsuz sezdirimler içermektedir. Yunanlılar da, Avrupa medeniyetinin değerlerine beşlik etmiş olmakla övünerek, kendilerini ilkel, barbar Balkanlar'dan çok uyar Batı'ya yakın hissetmişlerdir. Avrupa Birliği'nin ilk Balkan üyesi olmaları bu özgüvenlerini daha da pekiştirmiştir. Balkanlar'da Avrupa değerleri bağlamında öz-kimlik oluşturma süreci ise farklı bir sorunu gettiğini akla-

Balkanlar Avrupa'da mı?

Balkanlar'a eşdeğer olarak "Güneydoğu Avrupa" terimi kullanıldığına göre bu sorunun coğrafi anlamda yanıtı evettir ama, günümüze damgasını vuran Avrupa Birliği tartışmalarının da gösterdiği gibi, bu sorunlu bölge Avrupalı olmaktan çok uzaklarda. Batının gözünde taşralı bir "Avrupalı"dır Balkanlar, Balkanlılığından arınmaya çalışsalar da, daha batılı olmak için birbiri ile yarışsalar da ham, olgunlaşmamış topluluklardır Balkan halkları onun bilge gözünde. Gelişimlerini tamamlamamış "Avrupalı"lardır, o yüzden şiddeti severler, özlerinde kana susamışlık vardır, Drakula'nın soyundandır ne de olsa. Şekreli çatışmalarının nedeni de bu ilkel dürtülerdir O'na göre.

NATO'nun Sırbistan'ı bombalamasından önce Associated Press Ajansı'nın web sayfasında olayla ilgili şöyle bir "açıklama" göze çarıyor: "Balkanlar'da nesiller boyunca süren çatışmaların nedeni Sırbaların Hırvatlardan, Hırvatların Slovenlerden, Slovenlerin Karadağlılardan, Karadağlıların Müslümanlardan, Müslümanların Makedonlardan, Makedonların Arnavutlardan nefret etmesidir. Tüm bu etnik grupların paylaştığı tek bir şey vardır, Balkan Yarımadası."⁽²⁾ Başka ortak noktalar aramak kıskırtıcıdır, savaşçı anla(t)maya çalışan bu diplomata göre. Balkanlar mozaiklerini oluşturan etnik ve dini farklılıkları basite indirme, tarihi ve kültürel yapıyı yok sayma çabaları ortak bir eğilim oluşturuyor Balkanist söylemini benimseyenler arasında.

Balkanlı kimliği

Oysa tarihi süreç Balkanlı kimliğinin farklılık ve benzerliklerle baş etme üzerine kurulu olduğunu göstermiştir. Yazar ve yayıncı Michael Ignatieff'in 1993 Yugoslavya savaşı izlenimleri de bunu doğruluyor:

"Sırp askerleri ile konuşuyorum... onlara dışarıdan bakınca Sırblarla Hırvatları ayıramadığımı söylüyorum 'Sizi böylesine farklı kılan nedir?' Konuştuğum adam haki ceketinin cebinden bir sigara paketi çıkarıyor. 'Bunu görüyor musun? Bu Sırp sigarası. Herlide ise Hırvat sigarası çıkarıyorlar... Siz yabancılar da bir şey anlamıyorsunuz' diyor ve omzunu silkerek, Zastovo marka maki-neli tüfeğini temizlemeye başlıyor. Ama sorduğum onu rahatsız ediyor, böylece birkaç dakika sonra tüfeğini aramızdaki ranzanın üzerine atıyor ve 'Bak şimdi anla-tayım. O Hırvatlar, bizden üstün olduklarını sanıyorlar. Kendilerini sık Avrupalılar falan olduklarını sanıyorlar. Ben sana bir şey söyleyeyim. Hepimiz Balkan pisti-ğinden ibaretiz.'⁽³⁾

Yukarıdaki pasaj, bir ulusal kimlik farkı farklılık ilkesi üzerinde kuruluşunun mekanizmasını da açıkça gösteriyor. Benzerliklere rağmen ("Hepimiz Balkan pisliğinden ibaretiz") farklılıklar belirleyici bir güce sahipler. Buradaki farklılık dışarıda bırakma yoluyla (Eğer Sırpsan, Hırvat değişilidir ya da tersi) ve semboller üzerinden gerçekleşir (iki tarafta farklı sigaraların içilmesi). 4

Bir Bulgar araştırmacı da Balkanlar'ın iki kültür, iki din arasında bir köprü olma özelliği üzerine kurulan yaftalara şu yanıtı veriyor:

İnsanlar ve tanrılar bir köprüde ve bir kavşakta karşılaşır ve birbirlerinin yanından geçerler. Balkanlar'da ise, karmaşık bir temas-çatışma sürecinde birleşirler, bu süreç onları dinsel veya ideolojik doktrinlerin ideal tiplerinden farklı kılar. Uygarlığın evriminde Balkanlar bir geçiş bölgesi değil, Tanrı ile tanrıların ilişkilerinin insanlar tarafından alt edildiği bir mekandır. Birçok kuşağın can vererek ödediği yüksek bedel budur. Bundan dolayı, köprü ve kavşak gibi metaforik yaftalarla açığa çıkan ideolojik tutumların ve onlardan doğan stratejilerin gözden geçirilmesi gerekir.⁵

(Devam edecek)

1 Adrian Cioroianu, "The Impossible Escape: Romanians and the Balkans" *Balkan as Metaphor*, ed. Dusan Bjelic ve Obrad Radic, The MIT Press:Cambridge, 2002, s. 209-211

2 wire.ap.org/apnews/center_package.html?packageid=flashpoint+yugo (19 Subat 1999)

3 Ignatieff, Michael, *The Narcissism of Minor Differences*. Pavis Center Inaugural Lecture, Milton Keynes, The Open University, 1994, s.1-2

4 Woodward, Kathryn, yay. haz., *Identity and Difference*, Londra: Sage Publications, 1997, s.9

5 Tsvetana +Georgieva, "Hora i Bogove na Balkanite," *Balkanistic Forum*, No.2, 1994, s. 41

Genç kuşak Bulgar edebiyatının temsilcisi

Zdravka

Evtimova'nın ülkesinde üç öykü kitabı ve üç romanı yayınlamıştır.

Kültür Bakanlığında tercümanlık yapan yazar, edebiyat çevirisi ile de uğraşmaktadır.

Eserleri birçok dilde basılan Evtimova'nın "O" başlıklı öyküsü Türkçedeki ilk yapıtıdır.

O

Soğuk, sıradan bir akşamdı. Tam da o gün Velin'in "Dinle, bir kadından hoşlanıyorum" diyeceğini ele veren hiçbir işaret yoktu. Oğulları da zaten Sofya'dan dönmek üzereydi, onlar için lezzetli bir şeyler pişirmeliydi. Velin, sessiz sedasız salonda oturuyordu. On sekiz yıl önce, onunla evlendiğinde de böyleydi. "Seninle neden evlendiğimi biliyor musun?", dedi hemen. "Çünkü Mariya'ya ayrılığımızın üçüncü gününde başka birisini bulacağımı söyledim." Vesela otuz üç yaşındaydı, ondan dört yıl büyüktü. Suskun bir kadındı, aralarında da pek konuşmuyorlardı. Evlerinde insan değil, mobilyalar yaşıyordu sanki. Önce Vesela kendisi gitme kararı aldı: Velin, Mariya'nın fotoğrafını cüzdanında taşımaya devam ediyordu. Ama bebek çok cılız, çok güçsüz doğdu ve en büyük mutlulukları oğullarının bin bir zorla toparlanmaya başlaması olmuştu. Velin'le kavgaya bile etmiyordu. Ona, pek fazla tantana yapmadan ayrılması gereken yabancı birisiymiş gibi bakıyordu daha çok. Evindeki her şey tam yerinde ve tertemizdi, Velin'in kendisi de, çünkü bu evin bir parçası olmuştu, salonun her zaman parlaması gereken camları veya çocuğun minik elbiseleri gibi. İlk oğullarından bir yıl sonra ikincisi doğdu. Velin istediği her yere gidebiliyordu. Ta ilk baştan beri tüm maaşını cebinde taşıyordu. Sabahları masanın üzerine biraz para bırakıp çıkıyordu, hepsi bu kadar. Filmden sonra yine "Bir kadından hoşlanıyorum," dedi. Yıllardır bu âni beklemesine rağmen Vesela birden ürttü. Çocuklar yine üniversiteye gittiklerinde ne olacağını düşünmek bile istemiyordu. Yalnız kalacaktı. Hem de yapayalnız. Ama bu kıyametin sonu değildi, olmamalıydı. Vesela sessizce sofrayı kurdu, ekmeği kesti ve "Gel, yemek hazır" diye bağırdı. O, her zamanki gibi gelip sofraya oturdu. Maden ocaklarında çalışıyordu ve eve yorgun geliyordu. Vesela'nın, öğretmen olduğundan, bol bol zamanı oluyordu. Şimdi ise daha da bol olacaktı. "Mariya boşandı," dedi aniden Velin. Vesela tek soru bile sormadı. Sadece gözlerini ona doğru yöneltti. "Yine bir araya gelip gelmeyeceğimizi sordu." Uzun zamandır bu an için hazırlanıyordu. Velin'in şımarık kadınlardan hoşlanmadığını biliyordu. Ama bu kadar da kötü olduğunu hiç düşünmemişti. "Ona... şey dedim..." diye mırıldandı Velin. Vesela oğullarının önünde nasıl mutlu numarası yapacağını düşündü. Velin'in sesi ona doğru yöneldi, üzerinden geçip onu yıkmaya kararlıydı. Gözlerini Velin'inkilerden uzaklaştırdı. "Ona... şey dedim... Bunu yapamayacağımı söyledim," dedi Velin. "Senden hoşlanıyorum."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bulgarcadan çeviren: Hasine Şen

“HAYALet” Endüstri!

Son zamanlarda kitapeverinde yaratıkların, cübbeli büyücülerin, kılıklı kahramanların, güzel kadınların, ejderhaların kapakları süslediği raflar dikkatinizi mi çekiyor? Bu kapakların size sunduğu hayal gücü diyarlarına, öykülere endişeyle ve "Bunlar saçmalık!" diye mi bakıyorsunuz? Veya size yabancı, sizi dışında bırakan bazı önemli gelişmelerin ayak seslerini mi duyuyorsunuz?...

Adlandıramadığınız şey bir çağını: "Hayal Gücü" çağının gelişi olabilir mi?

Bundan böyle size bu dünyanın kapısını açacak, o kapının ardındaki güçlü anıtları tanıtan yazılar yazacağım... İlk yazımda sizlere; gotik punk, siberpunk, steampunk, fantastikku, highfantasy, epik fantezi, dark fiction, frp gibi kavramlar arasında yitip gitmeden bu dünyaya giriş referansı vermek istiyorum.

"Lafı Peynir Gemisi Yürütmek!"

Çocukluğumda ebeveynler iki şeye çok karşıydı; çizgi romanlara ve hayal kurmaya... Hayal kurmak; her zaman için yapılması gereken, somut ürünler koyan işleri engelleyen, asla para kazandırmayacak zararlı bir faaliyet olarak sunulurdu. Bize ideal olarak sunulan gelecek, derslere çalışmak ve emekli olacağımız mesaili bir işe girmemizdi.

Oysa artık, "Hayal Etl" endüstrisi katrilyon dolarlık bir pazar... *Matrix* üç milyar doları aşkın bir kazanç yaratıyor, *Yüzüklerin Efendisi* filminin çekildiği Yeni Zelanda kendini dünyanın geri kalanına tanıtıyor, beş milyon fazladan turisti çekiyor, *Harry Potter* yazarını kısa sürede en zenginler arasına sokuyor, edebiyat dünyasını sarsıyor... Filmler, kitaplar, müzikler, animasyonlar, oyunlar... Hepsi hayal gücünü somut değerlere dönüştürüyor.

"Başka Dünyalar Yoksa Yaratınız!"

İnsanoğlu mağara duvarlarına resim yaptığından beri hayal kuruyor, belki de bir av sırasında sakat kalan bir kabile adamı ateş başında küçüklerle korkunç hikayeler anlatıyor. Fantezi dediğimiz türün kökeni çok eski ama "*Yüzüklerin Efendisi*" ile tanıdığınız fantastik kurgu bir 20. yüzyıl ürünü...

Fantastik kurgu deyince aklımıza yaratılmış bir diyar, sihir, kahramanlık ve yaratıklar ile şekillenmiş bir yapıt aklımıza geliyor. İşte şimdi, bu yapıtın...

lariyle, karakterleriyle tamamen bir yazarın düş gücünden fırlayan bir evren.

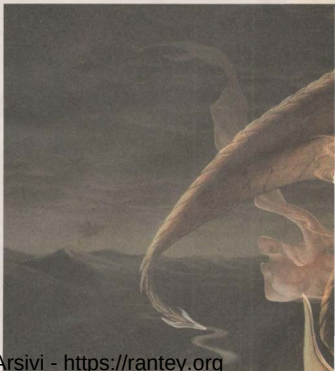
Fantastik kurgu, kökenini masal, mitoloji ve efsanelerden alsa bile kimliğini 1920'li yıllardan sonra bulmaya başlıyor. Birçok kişi bu türün başlangıcını Tolkien'in "*Yüzüklerin Efendisi*" adlı eseri olarak bilir, oysa saydığım tür özellikleri ilk önce "Kılıç Ve Büyü" (Sword&Magic) öyküleri dediğimiz eserlerde kendini ortaya koyar.

Örneğin Conan adlı kahramanın yaratıcısı Frank E. Howard'ın eserlerine bakarsanız Hyboria adlı karanlık çağların ardında yitip gitmiş diyarı fark edersiniz. Hyboria dünyasında sihir, canavarlar, ülkeler, kahramanlar, büyücüler vardır.... Yani bugün high fantasy veya fantastik kurgu olarak adlandırabileceğimiz tür ilk olarak ABD'de "pulp" dergilerde başlar.

Fantastik kurgunun kendine özgü yönlerinden birisi "yaratılan dünyanın" devam eden eserlerle sistem halinde sunulmasıdır... Yani öncelikle bir dünya kurulur, bu dünyanın kuralları belli olur. Tuttuktan sonra birçok yazar bu dünyada geçen eserleriyle sistemin gerçekliliğine katkı yapar.

Örneğin "*Forgetting Realms*" (Unutulmuş Diyarlar), "*DragonLance*" (Ejderha Mızrağı) gibi seriler birçok yazarın o dünyalarda geçen maceraları yazdığı onlarca kitaptan oluşur.

Yine bu türün ünlü serilerinden "*Dark Sun*"'ı, Margaret Weis&Tracy Hickmann üretime "Death Gate"

(Ölüm Kapağı), Robert Jordan'ın "Wheel of Time" (Zaman Çarkı), Ursula K. Leguin'in "A Wizard Of Eartsea" (Yerdeniz Büyücüsü) sayılabilir. Korkunun ustası Stephen King'in yazdığı *Kara Kule* serisi de fantastik kurgudur.

Bu tür kitapları okurken ilk yapmanız gereken şey; size sunulan evrenin mantığını iyi kavramaktır. Örneğin Tolkien'in "Yüzüklerin Efendisi"nde Elfler, Cüceler, Hobbitler, Troller, Orklar gibi yaratıklarla bir arada yaşar insanlar. Gandalf gibi iyi ve Sauron gibi kötü büyücüler vardır. Ursula K. Le Guin'in "Yerdeniz" serisinde adalardan oluşan bir dünya vardır. Büyücülerin güçleri kelimelerdedir. Ejderhalar bu dünyanın önemli bir unsurudur. Margaret Weis&Tracy Hickmann'ın "Death Gate" serisinde ise bir felaket sonucu dünya beş katmana ayrılmıştır. Havada yüzen ülkelerle, ölümcül tehlikelerle dolu labirentle, Cücelerinin içinde yaşadığı fabrika evreniyle tanışınız. R.A. Salvatore'nin "Dark Elf" serisinde Drow adı verilen Kara Elfler yer altında kötülük üzerine bir hiyerarşik düzen kurmuşlardır.

Her yaratılan evrenin kendine özgü terminolojisi, sosyal düzeni, coğrafyası, efsaneleri vardır. Bir seride Elfler iyi bir ırk iken, bir başkasında büyü yetenekleriyle insanları köleleştiren bir ırk olabilir. Bir seride büyücüler lisanla güç alırken, diğerinde beş elementten büyücülük kастlarına rastlayabiliriz.

Evrenin yaratımında sınırsız hayal gücü işçiliği olsa bile, devamını getiren eserlerde her yazar o "evrenin" oluşturulmuş kuralları çerçevesinde ve "genel öykü devamlılığını" bozmadan yazmak zorundadır. Yani bir macerada A ülkesinden B ülkesine giderken bir nehir

varsarsa, bir başka yazar da A ile B ülkesi arasında o nehri var sayarak macerasını yazar. Veya o sistem içinde Cüceler ile Elfler düşman ise, bir başka yazar o sistem içinde yazarken tarihyeye dikkat etmek zorundadır.

Bu açıdan fantastik kurgu eserlerinde "o sistem içinde kurulmuş kurallara uyma" açısından, herhangi bir yazarın bu dünyada bir öykü yazmasıyla aynı mantık uygulamalarına bağlıdır. Yani her öykü kendi içinde mantıksal kurguda, ne kadar hayal gücünde sınırsız olsa bile uygun olmayan değişiklikler yapamaz.

"Kaçış Edebiyatı Veya İdeolojik Çarpıklık"

Modern bilimkurgu ve fantastik edebiyat var olduğundan beri bazı eleştirmenler tarafından dışlanır ve "kaçış edebiyatı" olarak damgalanır. Bir Oxford profesörü olan J.R.R. Tolkien de "Hobbit" ve ardından yazdığı "Yüzüklerin Efendisi" ile acımasız eleştirilerden nasibi almıştır.

Tolkien'in bu eleştirilere, "Bir kaçıştan en çok kim korkar: Gardiyanlar!" diye yanıt vermişti ama gardiyanlar güclüydü. Uzun süre bilimkurgu ve fantastik kurgu hakettiği saygıyı göremedi.

Fantastik kurgunun öcü gibi gösterilmesine neden olan FRP -cahillikle satanistlikle bir tutulan bir oyun-suçlamaları için bazen mazeme olmuştur.

FRP, yani fantastik role player birkaç kişinin bir araya gelip fantastik bir diyar içindeki karakterlere bürünmesi, kuralları dahilinde tiyatrovârî bir oyun sürdürmesidir. (FRP başlı başına bir yazının konusu olması gerekecek kadar önemlidir. Çünkü siber teknolojiye gelişmeler FRP oyunlarının gelişimini çok ağırlıklı olarak hayatımıza sokacak gibi.)

Fantastik kurguya bir başka eleştiri de ideolojik alt metinleri yüzündendir. Zira tüm dünyada henüz Anglo-sakson fantastik tarzı diyebileceğimiz bir ağırlık var ve çoğunlukla bu kültür yaratılan diyarlara hakim.

Fantastik kurguda istisnai çabalar gözükse bile (Ultima'daki Teknokrat yönetim gibi...) hâkim görülen yönetim biçimleri monarşi, feodalizm ve diktatörlüktür. Genellikle diktatörlük ve feodalizme karşı monarşi kurtarıcı bir yönetim gibi sunulur. Örneğin Tolkien'in *Yüzüklerin Efendisi*nde macera sona erip, kötülük yenildiğinde tahtsız Kral Arwen makamına kavuşur. Yine Ursula K. LeGuin'in *Yerdeniz* serisinde Havnor'da yeniden bir kral oturduğunu görürüz.

Fantastik edebiyat ayrıca kahramanlık ve romantizme muhtaç olduğu için mutlak kötüler ve karşılığında "özel" insanlara ihtiyaç duyar.

Anglo-sakson tarzı bu edebiyat kendi kültürü dışındakileri (Doğu veya Güney) yabancı, ilkel, vahşi, barbar gibi tanımlamalarla birlikte anar.

Özellikle ırklar ve büyücülük söz konusu olduğunda kan soyluluğu ve kastsal bir toplum düzeni karşımıza çıkar. Genellikle teknoloji seviyesi ortaçağ düzeyindedir.

Bütün bu saydıklarımız ışığında "high fantasy" ezo-

terik faşizm, kanı soyulmuş, kastlar, batı değerlerinin yüceltilmesi, kadercilik, ilahiliğin yüceltilmesi gibi kavramlarla doludur.

Belki de var olabilmek için bu saydıklarımızdan bazılarına muhtaçtır. Zira büyük bir kötülük, sihir, üstün güçlere sahip kahramanlar, düzeltilmesi gereken berbat bir yaşantı veya korunması gereken cennetvâri bir yaşam söz konusu olmalıdır. Kurgu bunu gerektiriyor. Bütün bunlar fantastik kurgunun temelini oluştururken aynı zamanda kısırlaşmasının ve yeni açılımlara zorlanmasının da nedenidir.

Her ne olursa olsun şu anda "high fantasy" hem Batı'da, hem de ülkemizde yükselen bir değer. Örneğin ABD'de R.A. Salvatore'nin *Dark Elf* serisindeki yeni eserleri çok büyük reklam ve tanıtım kampanyaları ile sunuldu, en çok satanlar listesine girdi. *Dark Elf* serisinin tıpkı *Yüzüklerin Efendisi* gibi büyük bütçeli bir film olacağı, serinin karizmatik baş kahramanı Drow (Kara Elf) Drizzt Do'Urden'i Johnny Deep veya Jet Li'nin oynayacağı söyleniyor.

Hayal Gücü'nün diğer yükselen değerlerine değinelim biraz...

"Çipler Arasındaki Evren"

Klasik bilimkurgunun devri geçeli çok oldu. Bugünlerde *Matrix* sayesinde alt türü olan cyberpunk biraz çıkışa geçti. Gerçi 1984 yılında William Gibson'un *Neuromancer*'i üç önemli ve saygın bilimkurgu ödülünü birden alarak yükseliş bayrağını açmış ve on yıllık bir yükselişten sonra inişe geçmişti. Bir ara Steampunk türü eserler gözde olmuştü (Victoria dönemi alternatif teknoloji tarihi çizen bilimkurgu türü. Örneğin William Gibson'un diğer bir ünlü cyberpunk yazarı Bruce Sterling'le yazdığı "*Different Engine*"de Lord Byron'un kızının bilgisayarı o dönemde keşfetmesi anlatılır.) ama *Matrix* filmi ile esasında içinde yaşadığımız cyberpunk dünya tekrar kendini hatırlattı.

Açıkçası ben cyberpunk ile fantastik diyarların buluştuğu eserlerin yakın olduğunu düşünüyorum. Örneğin kılıçlı kahramanların, güzel kadınların ve çanavarların cirit attığı bir sanal dünyaya dalıp bir macera yaşamak önmümüzdeki elli yıl içinde büyük ihtimalle sıradan olacaktır.

Zaten geçtiğimiz yıllarda sinema dünyasına damga vuran iki üçlemeye bakarsanız *Yüzüklerin Efendisi* fantastik kurgu, *Matrix* ise Doğu felsefesi, Hong Kong aksiyonuyla soslanmış cyberpunk eser...

"Çocuklara Yönelik Fantezi"

Hayal Gücü ve fanteziyle ilgili bir yazıda "*Harry Potter*"a değinmemenin imkanı yok. J.K. Rowling'in bu küçük kahramanın maceraları, gerçek anlamda edebi fırtınasının dışında da incelenmeli. Tabii *Harry Potter*'in çocuklara yönelik fantastik edebiyatta bir patlama yarattığı, bu türde onlara iyi kötü serinin piyasaya sürüldüğünü de belirtmek lazım.

Harry Potter ile büyüen birkaç neslin Hayal Gücü türlerinin sadık okuyucusu olacağını öngörmek için kahinliğe gerek yok.

Çocuklara yönelik fantastik edebiyat başlı başına bir inceleme konusudur. Ben, *Harry Potter*'in çocuğu çocuk saymayan ve korkuyu yumuşatmayan yapısıyla başarılı olduğunu düşünüyorum. İşin ilginç yanı Stephen King'in çıkışı yapmasını sağlayan da eserlerindeki çocukluk korkularıdır deşmesidir. Stephen King ne zaman ki bu tavırdan uzaklaşıp, yetişkin dertlerine yöneldi o zaman eleştiriler arttı.

Korkunun büyük üstadi dedik de, çocuklara yönelik bir eserin de epik fantezinin parlak yıldızı Clive Barker'dan geldiğini unutmayalım. "*Abarat*" Clive Barker'ın kendi çizimleriyle süslediği bir fantastik çocuk kitabı.

"Kan, Ter ve Acının Lordları"

Genç okurlar bazen bana fantastik kurgunun yükselişi bitince yerine ne geleceğini sorarlar. Benim yanıtlım çoğunlukla epik fantezidir.

Clive Barker (*Lanetlenme Oyunu, Kutsanma Ayini, Galile, Kabala...*) ve Neil Gaiman (*Amerikan Tanrıları, Sandman...*) gibi yazarlarla dikkati çeken epik fantezi, özellikle içindeki anlatımdan sızan melankoli, dehşet, acının, seksin ve kanın epik anlatımla ayırt edilebilir.

Epik fantezi eserleri klasik korkunun kaynaklarını alıp bir başka yönden işler onları.

En korkunç sahnelerin anlatımında bile bir parlaklık, seksini etkili kullanımı, özellikle kahraman seçimindeki melankolik ve varlığını sorgulayan tavrı insanı içine çeker.

Epik fantezi; fantastik kurgunun çoğu eserinde görüldüğü kötüllüğü ve korkuyu yumuşatmaz, seksi yok saymaz... Hatta şişsel ve açık anlatımla merkezine alır. Zekâ kapı dışarı edilmez, kahramanlar içine düştüğü durumlardan kafalarını çalıştırıp kurtulmak zorundadır.

Epik fantezi; cyberpunk eserlerdeki gibi soğuk teknolojik terimlerin ardında kaybolmaz. Bu açıdan kahramanla özdeşleşmek, özellikle metindeki melankolik ve kara mizah nedeniyle kolaydır.

Epik fantezi; klasik korkunun kaynaklarını kullanır. Örneğin eski tanrıları, vampirleri, kurt adamları, gece nin yaratıklarını... Ama bu yaratıkların derdini öldürmek, kan içmek gibi sunmaz. Konu bu var oluşun dertleri veya dolaylı sonuçlarıyla gelişir. Yani varoluşçu, melankolik ve nihilist bir tavrı gözükür. Bu açıdan günümüz insanının yanı başında ama ona yabancı karanlık, mor ve kırmızı bir dünya tanıtılır.

Sonuç olarak, edebiyat içinde hayal gücü türlerinin güçlü bir hareketliliği olduğunu söyleyebiliriz. Önmümüzdeki aylarda bu yazı içinde kısa kısa değinmek zorunda kaldığımız yazarları, serileri, kitapları anlatmaya çalışacağım.

Gelecek ay Türkiye'de bilimkurgu, fantastik kurgu ve korku edebiyatı...

Şair, yazar Bedirhan Toprak, "Dün Gördüm Gece Bir Rüya" romanı ile Gendaş yayınları - Selahattin Kaya roman ödülü aldı. Ödül töreninde ayaküstü konuştuk.

Bedirhan bey merhaba... ilk roman, ilk ödül, hayırlı olsun!

Eyvallah, sağol!

Nereden çıktı roman... bunca yıl-
lık şairsin?

Bunca yıldır roman da vardı aslin-
da. Öncelikle ve her zaman şiir tabii
ama roman ilk gözağrım sayılır aslin-
da; yazdığım ilk metin bir roman-
dı.

Kısaca Dün Gördüm Gece Bir Rü-
ya'yı anlatır mısın Kaçak okuyucu-
larına?

Arka kapakta yazdığı kadar işte:
Adamın biri, bir sabah evinden çıka-
cağı sıra, "Ben şimdi nereye gide-
cektim?" diye sorarken buluyor ken-
dini; işini, nerede çalıştığını unu-
tuş. O adamın yirmi dört saatlik
yürüyüşünü anlatıyor işte; tabii bir
sonsuz muhasebe eşliğinde.

Ne muhasebesi?

Başta aşk... yazmak var tabii bir
yandan, niye yazıyorum sorusu. Bir
de hayata bakıyor tabii, anlamaya,
önünde bulunduğu bu şeye alışmaya,
yaşamaya çalışıyor bir yandan.

Ödül töreni münasebetiyle bir sü-
rû edebiyatçı var burda, seni yalnız
bırakmamışlar...

Sağolsunlar!.. Ödüllerin, törenle-
rin böyle hoş bir yanı var tabii.

Görmekten mutlu olduğun birileri
var mı bari?

Hepsi, canım... Sağolsunlar, zah-
met edip gelmişler. Aylar sonra se-
ni bile gördüm mesela ama asıl İl-
han Berk'i görmek sürpriz oldu be-
nim için; benim için tek kelimeyle
şeref. Ben ona çok saygı
duyuyordum yıllardır, se-
verim, izlerim, o da be-
ni sever sağolsun!

Senin dergicilik geç-
mişin de var sahil... şu
sıralar ne yapıyorsun?

Ne iş olsa!.. Reklamcılık
geçmişim de var çün-
kü; "part-time" reklamcı-

lık, serbest editörlük... Kaçak'ın
düzeltilisini de yaptım işte birkaç
ay, biliyorsun. Hayat zor, ama çok
güzel!

Ödül olarak ne verdiler; ele
avuca sığar mı, yastık altı olur
mu?

Daha neler!.. Beş milyar topu
topu ve o da borçlarımı kapatma-
ya yetecek ancak ama olsun,
önemli bir "amorti" benim için,
kükümsemiyorum.

Bu yaşta meşhur olmak nasıl
bir duygu?

Dalga geçme!.. Hem yaşı saymı-
yorum kendimi, hem meşhur ol-
mak gibi bir durum da, beklentim
de yok. Kimse yayımlamıyordu iş-
te, ne romanı ne de yıllardır bek-
leyen şiir dosyalarımı; bu ödül,
önümdeki bu engeli kaldıracak
belki, "amorti" değişim de bun-
dan.

Selahattin Kaya'yı anmamak ol-
maz değil mi?

Valla tabii, onun sayesinde oldu
bütün bunlar; saygıyla
anıyorum.

Şimdi burdan çıkın-
ca nereye gideceksin?

Herkesi evine yolla-
dıktan sonra
yürüyeceğim, hava iyi
bugün.

1 EKİM

Antalya Altın Portakal Film Festivali
40'inci yaşında.

2 EKİM

2003 Nobel Edebiyat Ödülü John Max-
well (J. M.) Coetzee'ye verildi. Coetzee,
103 yıldır verilen Nobel ödülünü Nadie-
ne Gordimer'den sonra alan ikinci Gü-
ney Afrikalı oldu.

4 EKİM

Ömer Kavur'un Karşılaşma adlı filmi, Al-
tın Portakal'da 'En İyi Film' seçildi. Ab-
dülhamid Düşerken (Ziya Öztan) ikinci-
lik, Bekleme Odası (Zeki Demirkubuz)
ise üçüncülük ödülünü kazandı.

8 EKİM

Latin grup İnti-İllimani, Moğollar'la bir-
likte Bostancı Gösteri Merkezi'nde sah-
ne aldı.

10 EKİM

Ciwan Haco, 1. Batman-Hasankeyf Kül-
tür ve Sanat Festivali kapsamında kon-
ser vermek için Batman'a gitti. Dünya-
ca ünlü Kürt müzisyen, en son 23 yıl
önce Türkiye'ye gelmişti.

12 EKİM

Frankfurt Kitap Fuarı'nın Barış Ödülü
Amerikalı kadın yazar Susan Sontag'a
verildi. Alman Yayıncılar Birliği'nin fuar
çerçevesinde verdiği ödülü, 1997 yılın-
da Yaşar Kemal almıştı.

21 EKİM

Adalet Ağaoğlu'nun 'yazarlık yolundaki
55. yılı' kutlandı.

24 EKİM

Yönetmen Oliver Stone'un Fidel Castro
belgeseli 'Comandante' vizyona girdi.

27 EKİM

Pablo Picasso'nun doğum yeri olan
Malaga'da Picasso Müzesi açıldı. Müze-
de Picasso'nun resim, heykel, seramik
ve gravürlerinden oluşan 204 eseri yer
aldı.

29 EKİM

Orhan Pamuk, Alman Die Welt gazete-
sine verdiği bir demette, "Bir yazar ola-
rak size göre bugünkü Türkiye, sanatçı-
lar için ideal bir ülke mi" sorusuna,
"Tabii ki değil, ancak bu açıdan fazla
kötümser değilim. Sorun, birçok Türk
sanatçısının Batı sanatına hayran olma-
ması. Onlar da uygulama iste-
mesinde yatıyor" karşılığını verdi.

özgöl apaçe

Türk Aydınlarının Vicdanla İmtihanı

Bu günlerde Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma sürecini anlatan kitaplar okuyorum. Özellikle de işgal günlerini konu alan anı kitaplarını. Ve her kitapta bir ayrıntı dikkatimi çekiyor. İşgal Kuvvetleri Anadolu'nun pek çok yerini ve İstanbul'u ele geçirdikten sonra ilk yaptıkları işlerden biri, işgale direnen, hatta sadece direnme ihtimali olan dönemin ileri gelen isimlerini, aydınlarını cezaevlerine göndermek, yurt dışına sürmek ve kimi zamanda idam edilmelerine bizzat zemin hazırlamak oluyor. İşgale direnen İttihatçı askerlerin pek çoğunun yanı sıra dönemin önemli yazarlarını, çizerlerini, entelektüellerini ünlü Bekiraga Koşuşu'na gönderiyorlar. Devrin aydınları işgalden sonra cezaevine çevrilen eski bir han olan Bekiraga Koşuşu'nda aylarca sorgusuz sualsiz tutuluyorlar. Bu arada içlerinden kimileri işgalcilerle işbirliği yapan Osmanlı Hükümetlerince Sultanahmet Meydanı'nda herkesin gözü önünde idam ediliyor, kimileri ise Malta Adası'na sürgüne gönderiliyor.

Şimdi bir de şu olanları okuyun;

Her zamanki gibi sabah erken kalktı, giyindi hazırlandı ve yıllardır ders verdiği güzel sanatlar fakültesinin yolunu tuttu. Tam fakülte binasına giriyordu ki, üstüne sıkılan kurşunlarla olduğu yerde yığıldı kaldı. Öğrencilerinden biri olay yerine gelenlere "Tam şu duvarın önünde öldürüldü, silahlı. Herkes öldürenin kim olduğunu gördü ama hiçbir şey yapamadı. İki kurşun. O kadar" dedi. Adı: Sabri el-Bayati idi. Bağdat Üniversitesi'nde öğretim görevliydi. Aylardır ülke dışına çıkmasını söyleyen, "yoksa..." ile biten tehdit mektuplarına aldırmadan işine devam etmeyi, ülkesinde kalmayı tercih etmişti.

Aradan geçen 85 yıla rağmen işgalcilerin mantığı değişmiyor. Bu bir korku filmi gibi... Sanki her kuşağın yaşaması ya da seyretnmesi gerekiyor.

Irak Türkmen Cephesi'nin davetlisi olarak Türkiye'ye gelen Bağdat'ın iki büyük üniversitesinde, Bağdat Üniversitesi'nde ve al-Mustansariyah Üniversitesi'nde halen öğretim üyeliği yapan iki Arap üniversite hocası ile konuştum.

Hasan Nuri Hüseyin ve Kadhem Abdül Sada akademik çevreden pek çok arkadaşlarının da halen tehdit edildiğini söylediler. Ve bir listeden söz ettiler. Irak'ta bu listede ölüm listesi diyorlarmış. Listedeki entelektüellere önce tehdit mektupları, telefonları ya da faxları gidiyor, sonra ise işte bildik senaryo devreye giriyormuş.

Hasan Nuri Hüseyin:

"İşgalden sonra çok tehlikeli bir dönem başladı bizler için. Önce zamanında Saddam Hüseyin'le işbirliği yapan Baas partili arkadaşlara tehdit mektupları geldi. Biliyorsunuz o dönemde Irak'ın geçici valisi Paul Bremer'in çıkarttığı "Baas partilileri ihraç etme" yasası gereği pek çok partili üniversite hocası işten atılmış, hatta ülke dışına çıkmak zorunda bırakılmıştı. Aslında Saddam döneminde de Baas Partisi'ne üye olmayan hocalara şüpheyle bakılıyordu. Çoğumuz partiye girmek için zorlanmıştık. İşgalden sonra ise tam tersi yaşanıyor. Çok zor durumdayız. Gerçi şimdi bu Baas Partilileri İhraç Yasası" kalktı ama bu kez tehditler gelmeye başladı. Herkes bir listeden söz ediyor. Aramızda bu listeye ölüm listesi diyoruz. Kulağımıza geldiğine göre üniversiteyi bırakmaları ve ülke dışına çıkma larını söylenen arkadaşlarımızın adları bu listede yazılmış. Onlardan adlarının listede yazılı olduğunu duyanlardan kimileri petrol zengini ülkelere çalışmaya gittiler; tehditlere aldırmayanları ise ya kurşuna tutuldular ya da işte Musul Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanı Leyla Abdül gibi gece yarısı boğazları kesildi."

Irak'ta işgalden sonra öldürülenlerden sadece doktorların sayısı iki yüz elli. Binin üzerinde doktorun ise yurt dışına çıktığı tahmin ediliyor. Ama bu rakamlar sadece doktorlara ait ve bilinebilen rakamlar. Bir de diğer entelektüelleri, akademisyenleri düşünün.

Bu tehditlerin, suikastlerin arkasında kimlerin olduğu sorusu, suikastlerin sayısı her geçen gün artınca artık iyiden iyiyi merak edilir, tartışılır oldu, en azından Arap dünyasında. Arap entelektüelleri bu ölümleri uzun uzun tartışıyorlar. Kimileri bu olayların arkasında sadece para siz-

Cüneyt Özdemir

...ah yarım aklım!

dırmak isteyen bir grup isyancının olduğunu düşünüyor; "Saddam döneminde yüzlerce insan cezaevindeydi, şimdi serbestler ve ne yapacaklarını bilmiyorlar, bu onların işi" diyorlar. Kimileri ise bu olayların Irak kültürünün yok edilme sürecinin bir parçası olduğuna inanıyorlar; "Belki de Kuveytli 1991 yılında kendilerine yaptıklarımızdan dolayı bizden öğ almak istiyorlar ya da İsrailliler bizim entelektüel altyapımızı yok etmeye çalışıyorlar" diyorlar.

Ama hâkim görüş bu işleri dış güçlerle işbirliği yapan kimi Iraklıların yaptığı, ki bu akla daha yakın görünüyor. Onlar; "Bu yapılanlar Iraklıların işi olamaz. Dıştan gelen, ülkeye sızan ve demokratik-gelişmiş bir Irak istemeyen kimi örgütlerin veya baskı gruplarının işi bence bunlar. Zaten bilirsiniz, böyle kaşık zamanlarda savaş, işgal dönelerinde ilk yapılan şey ülke aydınlarını ülke dışına sürmektir. Belki biraz da direnişi kırmak için yapılyordur tüm bunlar." diye düşünüyorlar.

Irak'ta tüm bu olanlara karşı yeni kurulan Irak hükümetinin yaptığı ise koca bir sıfır. Herkesin gözü önünde gerçekleşen suikastelerin dahi faili bulunamıyor. Yani tüm ölümler faili meçhul cinayet olarak kalıyor. Irak'ın yeni eğitim bakanı Tahir Baka'nın bu konuya ilişkin yaptığı tek açıklama ise saldırıların %80'inin siyasi sebeplerle olduğu ve bu nedenle de suikastlerinden hangi grubun sorumlu olduğu konusunda net bir şey söylememek gerektiğine dair.

Tüm bu olanların, Irak'ta yaşananların aslında şaşırtıcı hiçbir yanı yok. Tüm savaş, işgal dönemlerinde birebir aynı değilse de benzer olaylar yaşanıyor. İşgale direnen ya da sadece direneceği tahmin edilenlerin başına olmadık işler geliyor. Ama bugün beni bir gazeteci olarak asıl şaşırtan ve de düşündüren, Türkiye'li entelektüellerden bu konuda kayda değer bir ses duyulmaması. Oysa işgalcilerin anavatanı Amerika'da dahi, İçlerinde Edward Said'in kansı Mariam Said, Georgetown Üniversitesi profesörlerinden Andrew N. Rubin ve Noam Chomsky gibi tanınık isimlerin de olduğu bir grup aydın bir araya gelerek Iraklı aydınlarla düzenlenen suikastleri kınadılar. Hatta Afrika'dan Uzak Doğu'ya kadar birçok bölgeden akademisyenlerin katıldığı bir imza kampanyası başlattılar. Bu kampanyaya internet üzerinden katılmak dahi mümkün. Bu aydınlar Cenevre Sözleşmesi'ne göre Iraklı entelektüellerin korumasının koalisyon güçlerinde olduğunu iddia ediyorlar, bir araştırma komisyonu kurularak bu sistematik suikastleri araştırmasını ve araştırma sonuçlarının uluslararası ceza mahkemesine iletilmesini istiyorlar. Ve açık açık söylemeler de, olayların arkasında Amerikan istahbaratının olabileceğine dair şüphelerini dile getiriyorlar. İnternette onların imza kampanyasına katılanların isim listesine baktım. Hiçbir Türk aydınının adına bu listede rastlayamadım. Belki bu entelektüellerin girişimi de somut bir sonuç getirmeyecek, ama yine de küçük de olsa bir katkı sağlar mı acaba?

Bir sabah bir baktım her şey yarım ama eksik değil yanlış anlamayın tam da değil. aldırım ama bütün de değil hiçbir yarım hakkım yok kimseye kızamam Bir düşünüm var benim, söylemezsem n'olur alınmayın

bir durdum, baktım kimse durmuyor ben kimi sevsen, bir başkası alınıyor bu şiirler o yüzden tehlikeli bir kalbi büyütürken, diğerini hoyratça incitmemeli

Onun saçlarına uzanmış yatarken aklımda bin türlü cinayet hissi gizli oysa o hâlâ bilmeden saçlarıma tutunurken haramiler, haydutlar, arap atları dile gelmeli şimdi yaza dayanan bu puslu bahar gecesi aklımin yarılarını yanyana koydum pazıylıyorum beyhude olduğunu bilsem de yarım aşklara tutunmaya çabalıyorum

bu bulutlar benden daha hoyrat kaybolduğum ara sokaklar kapkaç benim söyleyemediklerimi saganak yağmur gizliyor sirenler, feryatlar, mavi kırmızı ışıklar çoktan sönmüş bir kalbi aydınlatmaya yetmiyor.

unuttum oysa, çoktan unuttum. zaman bana her gün daha çabuk unutturuyor. bu gece bir bakıyorum ki kendime parçalanmadan parçalara ayrılmışım. eksik var mı ? derseni, yok tam değil yarım kalmışım ama o yarım da bir hayat ediyormuş. bakın bunun yeni farkına var(mış)dım!

Senin aradığın kantar, Bursa'da Kestane tartar.

Atasözü

EDEBİYATIN HABER DEĞERİ veya Medyadaki Yeri (!?)

Medya, özellikle de tiraj yüksek gazeteler edebiyata düşman mı? Bu gazetelerin gözünde edebiyatın haber değeri yok mu? Bir şarkıcının dekoltesi, mankenin kıçı, futbolcunun sakatlığı... flaş haber olarak sunulurken rahatsızlık yüzünden bir yazarın yeni romanına aha vermek zorunda kalması neden haber ajanslarına bomba gibi düşmez?

Tirajı yüksek gazetelerde iş, magazin ve spor haberleri gelince sayfalar çarşaf, ama sıra bir edebiyat haberine gelince, tek sütun yok!

Aslında edebiyatı öcü gibi görüp ondan korktuklarından değil, hepsi kadrosunda en az iki - üç edebiyat eleştirmeni, şair, öykücü çalıştırıyor. Fiyonklusu da var aralarında, sakallısı da.

Peki once edebiyatçı ne iş yapıyor bu gazetelerde?

Redaksiyon mu?

Tashihi mi?

Bilemeyeceğiz! Kesin olan şu: Bu edebiyat adamlarının gözünde de edebiyatın haber değeri yok! Öyle olmasa, Türkiye'de az satan şiir kitapları bir konu olarak verilir, inatla şiir kitapları yayımlayan yazarın / yayınevinin özverili çabaları haber olarak okurlara sunulurdu.

Edebiyatta haber değeri görmeyen / göremeyen tirajı yüksek bu gazetelerde ne mi var?

Çıcıklayıcı bir üslupla kaleme alınmış senaryoların eşliğinde abazan okurlara sunulan manken - şarkıcı takımının en erotik fotoğrafları; "entel" takımının mahalle ağzıyla kaleme aldığı yazılarla donatılmış spor sayfaları; borsa oyunları(!) - ihale haberleri ile birkaç cinayet ve kaza haberi; nabza göre serbet verilen siyasi haberler!

Edebiyat bu fotoğrafta kendine yer bulamıyor işte.

Neden mi?

Edebiyat kimsenin kicını öpmez; sponsor peşinde koşmaz; ihaleye girmez; bankası yok; tek sermayesi duygudur. Güzel sözler söyleyebilir. Bu da medyanın işine gelmez. İşine gelmeyince de edebiyatın da haber değeri kalmaz.

Tirajı yüksek büyük gazetelerde çalışan edebiyat adamları ise bu durumda herhangi bir rahatsızlık duymuyorlar. Ama rahatsızlık duyması gerekip de duymayanlar onlarla sınırlı değil.

Bu gazetelerde, edebiyatçıların yanı sıra şair, Türkiye'nin en iyi köşe yazarları, en nitelikli aydınları kalem oynatıyor.

Bakin o gazetelere, tek satır edebiyat haberi göremezsiniz. Ne o köşe yazarları, ne o nitelikli dedigimiz aydınlar bu durumda rahatsızlık duymuyorlar. Buna karşılık lümpenliğin sütun sütun sırtıttığı, pespayeliğin her türünün cirit attığı sayfaları görmezden gelerek yazarlıklarını sürdürmekte bir sakınca görmüyorlar.

Büyük sermayeye yaslanan bu gazetelerin bir de tirajı az küçük gazeteleri var. Bu gazeteler, bir tür "kültür kalkan" işleviyle yükümlü kılınmış. Yaptıkları, büyük gazetelerini kültürel haberlerden arındırmak, edebiyat haberleriyle kirlenmesini önlemek. Hem de "kültürel bir eksiklik" de doldurularak! Kurumsal bir günah çıkartmak da gerçekleşiyor böylece. O yüzden canlı kalkanlar...

Tirajı az "münevver" gazetelerde de, yalnızca "beyaz" bir edebiyatın sözcülüğü / savunuculuğu yapılıyor. Tüm etkinlikleri mahalle arkadaşlarına yer açmaya çalışmak; onları tanıtmak. Söz konusu gazetelerin tek amaçları bu değil; başka amaçları da var. Küçük sermayeli edebiyat dergilerine akan ilanların kendi havuzlarına akmasını sağlamak ve onların oluşturdukları / pişirdikleri edebiyat okurlarını kendi okurları arasına katmak. Çoğunun edebiyat ya da kitap dergisi eki vermesinin bir nedeni de bu.

Peki büyük sermayeye yaslanan tirajı yüksek gazetelerin yerleştirmeye çalıştıkları gibi gerçekten edebiyatın haber değeri yok mu?

Demink soruyu, bir örnek aracılığı ile yanıtlamaya çalışalım.

Kaçak Yayın'ın Eylül sayısında yayımlanan ve Ahmet Altan'ın "Kılıç Yarası Gibi" adlı romanıyla Ercüment Ekrem Talu'nun "Kodaman" adlı romanı arasındaki benzerlikten öteye geçen ilişkii ortaya koyan yazı, birkaç gazete dışında, suskunlukla karşılandı. Şarkıcının dekoltesini, mankenin kicını, futbolcunun sakatlığını... flaş haber olarak sunan tirajı yüksek gazetelerin hiçbirinde yer bulmadı. Böyle bir yazının haber değeri olmayacak da neyin haber değeri olacak allah aşkına?

Türkiye'nin en popüler ve üstelik de Avrupa'nın en çok satan yazarları arasında yer alan birinden söz ediyoruz burada. Bu "şok haber" değil miydi? Hadi edebiyat haberi olamazdı, bal gibi magazinle bir haberi. O da olmadı, Ahmet Altan, Galatasaray taraftarıydı. Tam dışınize göre haber malmemesi olabiliirdi. Gazetenizin herhangi sayfasında kendine yer bulabilecek bir haberi. Siz ne yaptınız? Üç maymunları oynamayı tercih ettiniz. İçiniz rahat mı? Kestirmek güç! Ama takınlan bu tutumun bizce haber değeri var.

Kayda geçiyoruz.

ISIRILAN KÖPEĞİN SAHİBİ

Gazetecilikle ilgili bir metafor var: Bir köpek bir adamı ısırırsa olayın haber değeri yoktur; ama adam bir köpeği ısırırsa olay o zaman haberdır.

Anlaşılan o ki bu metafor günümüzde değişime uğramış.

Köpeğin ısırılması değil de, adamın kimin köpeğini ısırıyor haber değeri taşıyor!

Leman'dan sevgili Güneri İçoğlu'na ithafen bir durum detayı da edebiyat dünyasından... İstiklal caddesinde gezinirken bir arkadaşımız Orhan Kemal'in bir kitabını aradığını, kitapçıya gireceğini söyledi. Biraz sonra buluşmak üzere ayrıldık. Buluştuğumuzda yaman bir duruma uğramış haldeydi. Şaşkınlığının sebebinin sorduk. Girdiği bir kitapçıdan şu yanıtı almış: "Sen ne arıyorsun? O kitabı bulamazsın mi kaldı?".

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranfey.org>

Aşk Bilmeceleri

Kapıda denilecek ki:
Yalnız gönderdik Yalnız da
döneceksin,
silkin öyleyse bağrında
gizlediğin hayırsız esmeri,

KÜTÜPHANE

OLAĞANÜSTÜ MASALLAR

J.L.Borges-A.B.Casares /

Çeviren: Ergun Akça/ Mitos Yay.

Mücrim Gözler

MASAL bir adamın dört bin dinara bir kız alması ile başlıyor. Bir gün adam gözlerini kızın üzerine dikti ve sonra göz yaşlarına boğuldu. Kız ona neden ağladığını sordu. Adam yanıtladı: "Öylesine güzel gözlerin var ki,

bana Rabbe ibadet etmeyi bile unutturuyor." Kız yalnız kalınca gözlerini oydu. Adam onu bu halde gördü ve acıyla sarsıldı. "Kendine neden eziyet ettin? Değerini düşürdün." Kız şöyle karşılık verdi: "Bende bu-

lunan hiçbir şeyin sizi Rabbe ibadetten alıkoymasını istemem." Adam o gece, düşünde bir ses işitti: "Kız değerini sana göre azalttı, ama bize göre arttırdı; ve biz onu senden aldık." Uyandığında adam, yastığının altında dört bin dinar buldu. Kız ölmüştü.

Ahmed eş-Şıryanî, Hadikat el-Afrak

BİYOGRAFİ: ŞAİR NEFİ

Divan edebiyatı ve kasideliğin ustadlarından. Erzurum'da doğdu. İstanbul'a gelince vezirlerle verdiği kasidelerle ün yaptı. Birinci Ahmed'e ve ikinci Osman'a kasideler verdi. 4. Murat zamanında üzü yayıldı. 4. Murat, Nefî'nin bir hiciv kitabını okurken yıldırım düşünce, Padişah Nefî'ye artık hiciv yazmamasını emretmiş. Fakat Nefî Bayram Paşa aleyhine bir hiciv yazarak, Padişah'a okumuş. Bunun üzerine Bayram Paşa Nefî'yi odu ile vurmuş, sonra cesedi denize atılmış.

HİKÂYE / Zamanın Küstürdüğü Adam

Yaşamın coşkuyla nefes aldığı bu coğrafyalar daha yeni kar beyazı bir mevsimi geride bırakmıştı. Soğuklar azalmış, toprağın canı ısınmıştı. Dağların suları çoktan tepelerden yamaçlara inip derelere yetmiş ve coşkuyla akmasını sağlamıştı. İlk baharı görkemle karşılayan Kırmızı Köyü halkının tersine, hâlâ geçirdiği uzun kış gecelerinin büyültü etkisinden kalan kurtkapancı Zerek Ceze, donmuşçasına bir halde pencereden dışarı bakarak karşılayacaktı bu çiçekli mevsimi. Peşpeşe sarıdı sarı bitlis tütününden başka da dostu kalmamıştı geçen sürede. Ne bir av arkadaşına ne de erkekliğini kabartan kadınlar yoktu hayatında artık. Öyle ki komşu evdeki kadının son zamanlarda yaptığı kurları bile fark edemeyece kadar heyecanını yitirmişti. Penceresinin manzarası kadınların kullandığı su yoluyla. Bu pencereyi buraya özellikle yaptırmış kadınların buradan geçişini seyretmeyi de bir keyfe dönüştürmüştü. Ancak rengarenk elbiseler içindeki kadınların önünden kıvrılarak geçişti artık hayatına pek öyle önemli bir mutluluk sunmuyordu. Çünkü o boşluğa hapsohmüştu. Zerek Ceze'nin esmer yüzü, yorgun kara gözleri uzun bir süre gül-meye ara vermiş gibi yeminli bakıyordu hayata.

Kimseyle görüşmüyor, derdini paylaşıyor. Kendisine neden bu kadar eziyet ediyordu, kimeydi bu küskünlüğü? Yaşama mıydı, coğrafyalara mı, yoksa mevsimlere mi? Öylesine küskündü ki, dağda kaybolan hayvanları kurtlara yem olmasını diye yalvayarak gelen köylüleri her çeviriyor, kurt ağzını bağlama mesleğini yap-mıyordu. Bu onun mesleği idi. Geceleri kaybolan hayvanları evindeki bir eşyaya ipleri simsıkı dolayarak kurdun ağzını bağlar gibi yapıyor ve bu törenler sonunda da genelde ertesi gün hayvanlarını sağlam dönmelerini sağlıyordu. Ama bunu yap-madığını beri kaybolan hayvanların hiçbirini bir daha dağlarda görünmedi. Gerçi bu konudaki ustalığını yitirdiği köylüler arasında dolaşan dedikodularından biriydi.

Peki neydi Ceze'yi hayattan bu kadar uzaklaştıran, mutsuzluğuna gün be gün tuz eken, yaşamını bu denli kasvetli kılan hal? Bir kadın veya doğa üstü bir aşk mıydı? Ölüme geçilmez hastalığının, yalnız yaşamının sebebi geçirdiği o karmaşık şubat gecesi olabilir miydi? Geriye doğru hafızalarını yoklayan kanatlıların, yamaçlara sürtünen rüzgârların belleğinden bakmak lazım Ceze'nin geçmiş anlarını. Düşlerinin hapisanesine girmek için zamanın davetkâr kanatlarını okşamak gerekir ancak.

Şubatın bir günüydü, Zerek Ceze çıktığı keklik avından, biri sağ dört keklikle evine dönmüştü. Dışarıdaki sert soğuk havanın aksine, şöminedeki dev dalgalar evin içini ısıtmış, ev hamama dönüşmüştü neredeyse. Kekliklerden ikisini şöminede kızartmış, yanında da bulgur pilavı ve kuru soğanla güzel bir ziyafet çekmişti. Yemekten sonra pencerenin önüne geçip, tabakasında kız saçı gibi duran tütünden bir sigara sarmış, kaçak çayla birlikte keyifle tütürmüştü. Pencereden bir süre karlara düşmüş ayın ışığını seyretili. Öylesine sıcağı ki ayın ışığı, onu kendinden geçirmişti. Ayın karlara düşmüş halinden çok etkilenmişti. Geceye, bu tutmuş karlara uzanan bir kadının tıyniymış gibi sevdi ayın karlara serilişini. Biraz sonra ayın ışığına bir sınır çizdi, bu sınırları kadının vücut hatlarına benzetti. Kendinden geçmiş, şehvetle bu ışıltılı silüeti seyretili. Köyü büyük bir sessizliğe gömülmüştü, dağ tarafından uluyan kurtların sesi de epeydir duyulmuyordu. Ay, parlaklığını yaydığı ka-beza yatmış gecenin içine, Zerek Ceze'nin aşkı daha da güçlenmişti bu uzun kış gecesinde. Aşık olduğu bir ışıktı, bir silüetti ama bir kadındı! Dayanamadı ve paltosunu alıp ışığın olduğu yere koştu. Önce üstünü örttü beyaz gölgeni. Yavaşça bıraktı kendini bu ışığın koyunna. Beyaz karda bir karartı gibi uzandı geceye. Soğuk karlara sarıldı, ıslak öpücükler kondurdu gölgenin her bir yanına.

Uzamp gökyüzünü seyretili. Işıl ışıl gökyüzünde, bulutsuz bir gecede kendini gökyüzüne çizdi. Bulut oldu, bulutluğa sevdi. Evin yanındaki dere karların altından akıyordu ama sesi yukarıda kalmıştı. Bulut at şekline alıp susuzluğunu gidermek için aşağıya eğildiğinde, sıcak güneşi tepesinde hissetti. Karların suyu çıktı. Suyu içince at şekilli bulut eriyip gecenin karanlığına karıştı. Zerek Ceze, soğuk gecede donmak üzereyken ava giden köylüler tarafından farkedildi ve güçlükle kurtarıldı. Gecenin karanlığında gökyüzünden duran güneş anlam veremeyen Ceze, oracıkta geçirdiği şoku diğer mevsimlere taşıyacak kadar da ruh sağlığını yitirmişti.

İşte Zerek Ceze böyle karşılıyordu yeni gelen baharı. Penceresinde elinde bir si-

lâhede o gecesi gibi aşık ve yitirdiği sevgilisinin arısını da yasacaktı. Ama artık

AKDENİZ suyunu AŞK Hikâyeleri

Island Kiss II

Sabah gözlerimi açtığımda ilk önce beyaz çarşaftan dışarı çıkmış gümüş rengi ayak tırnaklarımla göz göze geldik. Benimle birlikte dünyayı dolaşan, Salamanca doğumlu gümüş rengi ojeler... Bir buçuk ay önce, tam şu odada yine gözlerimin içine dolan Rodos güneşiy-le uyandığımda bordo renkliydiler. Değil mi? Ama çar-şafklar yine sakız beyazıydı. Vasilis babasına hastane-ye yetiştirmek için şiş gözlerle ve iki saati geçmeyen uykuyla fırlamıştı. Zaten birkaç ay sonra da ihtiyarın tedavisi için adayı terkediş Selanik'e taşınacaklardı.

Saç diplerim hâlâ acıyordu. Ve ayak tabanlarım. Arit-metik bilgin beni yanıltmıyorsa tam tamına yedi bu-çuk saat deliler gibi dans etmiştik. Anna'yı hatırlayıp, gülümsedim. Onunla adada geçirdiğimiz beş gün için-de Yunanlardan ölümüne nefret etmeyi başarmış ve "bu herifler kendi kendileriyle bile dans etmez be" di-ye yaftayı yapıştırmıştı. Ben de başarmıştım sonunda. Akdeniz'in öteki ucundan bize bakanlar arasında bizi "uzlaşmacı" olmamakla suçlayanlardan bir temsilciye, bu heriflerin sadece bize değil, bütün dünyaya kötü davranışlarını ispatlamanın verdiği zaferle, sevincimi suskunlukla sarmalamıştım.

Oysa, şimdi, otuz yaşımın en yeşil günlerinde, haya-tımda ilk defa tükürdüğümü yalamaktan arıfsız tarifsiz bir zevk duyuyordum. Kaktüs gibi, çorak topraklarda suya ihtiyaç duymadan büyüyen, dallanıp budaklanan nefretim, yerini taze bahar çiçeklerine, aşka bırakmış-tı. Hem de yüzü kızarmadan. Pişmanlık, utanç, kızgınlık duymadan. Son üç gündür hayatımda dünyanın hiç bir koordinatında duymadığım hazzı duymuştum. Bu-na sızım sızım sızlayan ayak tabanlarım şahitti.

Zıpkin gibi yattığım yerden kalktım. Anneanne fa-nyalsı banyoda tepeden tırnağa hindistancevizi köpü-ğüne bulanarak, uzun uzun, saniye saniye keyfini çı-

karak fayansların üzerinde bir gece önce yaşadığım fil-mi oynattım hayalimde. Son karesinde Vasilis'in sakız beyazı gömleğine, ince beline dolanmış, gecenin ses-sizliğinde kuyruğuna bir savaş uçağı gürültüsü takmış yılan gibi kıvrılıp giden motorun üzerinde uçuyordum. Anna'yla önünde defalarca sularını kollarımızdan akı-ta akıta, kahkahalar ve mayo içinde meyve yediğimiz, adanın tepesinin nirengi noktasında, balıkçı heykelini çeviren yuvarlak çim göbekten hızla kıvrılıp, şehir işi-ğinin havasını söndüren ay ışığı altında, bir tarafı de-niz ve uçurum, diğer tarafı yeşilin hükümdarlığı olan bozuk bir yolda yokuş yukarı tam gaz çıktık. Güneş çok uzaklarda değildi. İlk ışıklarını göndermek üzere-y-di, son rüyasını görüyordu.

Turkuvazın derinliklerinde kaybolup gitmemek için tırnakları yırtılırcasına yüzeye yapışmış bir deniz para-lelinde uçuyorduk şarkı söyleyerek:

"Ta melanholiso", "Aşık olacağım"...

Hindistancevizi köpüklerden arınıp, başka bir sah-neye geçtim. Vasilis alkol aromalı, bol gürültülü gece-yi yara yara, her gördüğünün sırtını sıvazlaya sıvazla-ya, Alemlerin Adamı sıfatını başına bir hâle gibi geçir-miş ilerliyordu elimi hiç bırakmadan. Rodos'un yerli gecelerinin kalbinin attığı Orfanos Sokağı'nda mahşer kalabalığını utandırarak bir kalabalık, tanrıların Olim-pos'tan gönderdikleri mis kokulu akşam rüzgarını ala-şağı eden, ona pabucunu ters giydiren bir cehennem sacığı vardı. Üzerimdeki biricik dostumun düğünü için Akdeniz'in öteki kıyısından aldığım toz pembe pren-ses elbisesi sıcağın vücuduma yapışmış, bir beden üzerinde durmayı reddediyordu. Artık hisım oldu-ğumuz yaz şarkıları sokağa taşan kolonlardan tüm soka-ğa yayılıyor, yürek delen, sallayan, sollayan, yuvarla-yan, kıvrıtan, kavuran şarkılar havada birbirine karış-ıyor ve en kıdemli tangocular gibi tek vücut dans edi-yorlardı ada semalarında. Labradordan milyonlarca fersah uzaktı bu enlemler. Bunu ruhu usulca buzuki tellerine sızmış şarkılardan biliyordum. Hiç soğuk

akıntı barınabilir mi bu kalplerde, bu tüm hücreleri ya-
şan halkta?

Her girdiğimiz barda Vasilis'in şerefine uzatılan ka-
dehler midemde bir mahzen gibi büyüyor, kulağımda
bana benden daha yakın şarkılar çınlıyor, Vasilis bej
pantolonun içinde barın ortasında bir semâzen gibi
dönüyor ve beni de beraberinde uçuyordu. Anna Vis-
si Horis to moro mu, tipota diye bağırıyor, bardaki
renkler gözümde bildik bir gotik Kastilya katedralinin
parlak vitrayları gibi birbiri içine giriyor, Vasilis'in ba-
na üfleyp elleriyle yerdirdiği fırından yeni çıkmış ıs-
panaklı börek gibi kıvrım kıvrım oluyor, vorteks gibi
bir noktada kaybolup gidiyordu. Onunla hasapiko, ze-
bekiko yaparak ölmek gibi bir toprağa dönme şekli
varsa, kaydımlı yaptırabilirdim şimdiden. Tüm adanın
en bitirim gözleri, en fiyakalı saçları, en güzel ellerinin
dibinde iki günde ezberleyiverdiğim şarkılarla yarın
ölecekmiş gibi dans ediyordum.

"Mono ego", diye feryat figan eşlik ediyorduk şarkı-
ya: "Yalnızca ben".

Kendini gösteriyordu Vasilis "Mono ego" derken gü-
lümseyerek. Oysa ben söz veremiyordum.

Günün ilk ışıkları verandaya inmeden önce, barın
kapıları kapandı ve içeride sadece bar eşrafı ve arka-
daşlar kaldı: Prive. Yoktan var olmuşçasına taş keme-
rin altında beliriveren darbukacı, marifetini döktürür-
ken oracıkta Bizans halk müziğinin torunları olan mi-
nicik morfemleri tek tek yutuyor, tüm bedenler tek
tek müziğin içine bir vantuz efektiyle çekiliyordu. Biz,
-bu kadar yakın, bu kadar uzak, bu kadar sıcak, bu
kadar soğuk, bu kadar dost, bu kadar düşman- iki
halk aynı müziğe aynı figürlerle eşlik ediyorduk. Bir
denizin ayırdığı ve birleştirdiği iki yazgı insan kalaba-

lan! Yalan Cabtabria mavisii!

Tek sensin gerçek, Akdeniz! Tüm sulardan gerçek-
sin. Bir sen gerçeksin, bir de şu an uzanıp tüm dün-
yayı avcuma alıp sıkabilecekmişim gibi gelen üzerine
bastığı ahşap bar masası...", diye haykırıyordum ses-
siz sessiz. Evet, artık barın tepesine çıkmış, ayağımın
altında şıkırdayan bardaklara aldırmadan toz pembesi
eteklerimi uçura uçura göbek atıyordum darbuka eşli-
ğinde. Barın dört bir yanından, öbek öbek peçeteler
atıyorlardı üstüme. Bembeyaz bir peçete yağmurunda,
kucağına düşüverekmişim gibi dibimde ellerini açmış
bekleyen Vasilis'in bile renklerini seçemiyordum. O ar-
tık kilisenin renkli vitraji değil, gri gül penceresi ol-
muştu kararan gözlerim önünde. Gözlerim kararsa da
ayaklarımın altında alkış tutan kalabalığı hissediyor-
dum.

Baygın düşene kadar dans ettim. Bembeyaz peçete-
lerden rengi görünmeyen zemine kendimi fırlatınca
Vasilis'in kucağına düştüm elma gibi. Arkadaşlarına
"Kalinihta, malakes" dediğini duydum son olarak. İyi
geceler dilerken bile sert olmak yazıyordu kitapların-
da. Kucağına geceye yeniden çıkıverdik girdiğimiz
kapıdan. Sonrası yok.

Bir kare daha geri döndüğümde, Vasilis'le dünyanın
en güzel kokan akşam rüzgârına bağrımızı açmış, Ta-
sos'un barının sokağa taşan masalarından birinde
oturmuş, Yunanistan-Arnautluk maçını seyrediyorduk
dev ekrandan, elimizde biralarımız. Tasos yan masa-
dan sohbe katılıyor, sohbetin ateşi ikimizi de yaktı-
ğında bizi kendi halimize bırakıyordu.

En iyisiyiz biz. Olası en iyi. Vasilis'in Helen ruhunu
nasıl kabartmıştım durduk yere.

"Siz e kulda mütevazı olmayı öğretmediler mi, i kar-

**Tüm adanın en bitirim
gözleri, en fiyakalı saçları,
en güzel ellerinin dibinde
iki günde ezberleyiverdiğim
şarkılarla yarın ölecekmiş
gibi dans ediyordum...**

lığı! Aşkla taşmış... En eğlenceli şarkılar bile üç çatal-
lı mızrak gibi deliyordu kalbimi... Kaşıkla oysalar böy-
le acıtmazlar ruhumu. Bildik bir sesle alıyordum kal-
bimi elime.

"Karayipler yalan, Maldiv suları! Tüm okyanuslar ya-

dia mou?", dedim bir leblebi tıkarak ağzına.

Her şey Helen'den çıktı, Helen dünyaya düşünmeyi,
yazmayı, okumayı, medeniyeti öğretti, sevdirdi. İşte
bu yüzden, sırf bu yüzden, dünya medeniyetinin kuru-
cuları ve en yakın takipçileri Yunanlardır.

"Eğer siz Aristo'nun, Plato'nun torunlarıysanız, bu genetik bilimin çökmesi demek!", diye bir kakhaha attım, soğuk bir nefes birayla.

Vasilis'in zıvanadan çıktığını görmek hoşuma gidiyordu. Şövalyeler zamanından beri Rodos tarihinin gelmiş gelmiş en yakışıklı erkeği olduğuna zaten şüphe yoktu. Bir de sinirden gözleri parlayınca daha bir yakışıklı mı oluyordu ne? İlk beş dakikada yenen iki golün acısı neden Nikopolidis değil de benden çıkarıyordu sanki? Son darbeyi vurmamı kendisi istemişti:

"O kadar büyüünüz madem, evim neden şu sizin Konstantinopolis'te?"

Bir cümle daha kurarsam Tasos'un barını başıma yıkacaktı. Ama ne yalan söyleyeyim, böyle anlarda ben gerçekten bu Yunanların İzmir sularında yüzenini seviyorum galiba, diye geçiriyordum içimden.

"Haydi, gel" dedim yerinden kaldırıp, kızgın kirpiklerine bir öpücük kondurup sıvıren sinirlerini törpülemek için. Palamakia, palamakia diye oynak bir şarkı tutturdum.. Alkış, alkış, diyen. Koluma girdi ve notaların havada uçuştığı kuzey birası kokan sokakta begonviller içinde kaybolduk. Gecenin öteki ucuna doğru...

Dişlerimi fırçalarken şehrin pis suyunu mideme göndermek adetimdi. Hayatımda ilk defa şimdi banyo yaparken yapıyordum bu işi. Bir şehrin suyu bu kadar tatlı olabilir miydi Tanrı'm! Fayans üzerindeki film kareleri teker teker islanıp yerle düştüler. Bir tanesinde dört saatir, sıcağa ve neme direnen bir gecede günün ilk ışıklarına kadar uzağıp giden hararetili bir siyaset savaşının içine düşmüş, yattığımız yerden bağıra çağırarak tartıştık. Ertesi gün kulaklarımda aynı kelime yankılanacaktı gün boyu: "Kipros". Başka bir tanesinde, Akdeniz beyazı duvarlar arasında, tahta bir masada oturmuş, gözümüzü restoranın köşesinde duvarda dönüp duran Arjantin papağanına takmış, tatlı tatlı sohbet ediyor, yemek yiyorduk. Sadece Simi adasında çıkan minik enfes karidesler, ince uzun yarım parmak kalınlığında limonlu Rodos balıkları, tarçınlı köfte, peynirli, zeytinli, biber tuzulu çoban salatası, fonda çalan Nikos Karvelas ve ada şarabı... "İsos", diyordu Vasilis:

"Belki". "İsos den iparhi stin glossa mou, oreos", diye yapıştırmıştım karşılığı. "Benim sözlüğümde 'belki' yazmaz, güzelim". O inci beyazı dişlerini göstere göstere kakhaha atarken masayı devirecek diye korkmuştum. Bir ayda bu Yunanca cümleleri kurmam onun Helen kafasının almayacağı birşeydi.

Fayanslar düşünce iki hafta öncesinden bir ses çalınmaya başladı kulığıma. Akdeniz'in Biz'im olan kıyısında, sadece nefes alma şansı tanımayıp, beraberinde yasemin kokuları da getiren sabah rüzgarına karşı uyuduğum yatağımda sabahın köründe çalan telefon... İşte o sestti. Vasilis'ti. Gecelerin adamı yatağına gitmeden aramıştı, kim bilir nereden...

"Ela, parakalo!", "Lütfen gel!"

Telefonu kapayınca, apar topar evden fırlamak, yüzerek gitmek istemiştım. Kendimi evin önünden denize atsam Mandrake'ye çıkıverecek gibiydim. Yüzücü lisansım bir işe yarardı belki.

Bir alttaki fayansa ise kendimi gördüm, tam bir hafta sonra İstanbul'daki yatağımda. Yine sabahın körü, bir mesaj sesi. Bu dili tanıyorum. Benim dilim.

"Seni seviyorum ve özlüyorum. Rodos'ta bekliyorum". Bir de "Vasilis" yazmıştı, sanki bir yanlışlık hissi ni engellemek istercesine. Kime yazdırmıştı bu mesajı.

Gülümsedim. Yunanca yazsa da anlayacaktım çünkü. Anneanne fayansındaki Türk-Yunan filmleri festivale sona erince yatağıma döndüm.

Islak ıslak gülümsedim. Aşk için yapamayacağım şey yoktur. Her şeyi yaparım ama canım yanmaz. Ben ateş cambazı. En tehlikeli aşklar hava uçurur, çemberden geçiririm. Ağzıma sokarım cayır cayır, kalbim yanmaz. Ben sabıkalı aşk trapezicisi!

Ama: Son sözü hep aşk söyler. Ne acı!

Ne demişti o aşkı en güzel anlatan yazar. Acı yoksa aşk yoktur. Kitap hâlâ çantamdaydı. Bir solukta okumuştum. Diğer kitaplarını olduğu gibi.

Peki acı var mıydı? Evet, vardı: Saç diplerimde.

Sayılrı mı?

Acı ruhun fiyaskıydı, şaire göre, oysa benim sadece saç diplerim acıyordu. Kurtuluş savaşının acısı zavallı kızıl saçlarımdan çıkmıştı.

Darbuka oracıkta duruyordu, etajerin üzerinde. Ben de bir tane almıştım hemen. Bir ayda Yunanca şakıdığma göre, göz açıp kapayıncaya kadar Balık Ayhan bile olurdu. Bundan şüphem yoktu. Mesele başkaydı: İmkansız aşk neden yok? Neden hepisi gerçek olur sonunda? Büyüsü bozulsun diye mi?

Sen de gitme Triandafilis, diye bir kitap okumuştum yıllar önce. İsim kazınmıştı belleğime. Şimdi ise şöyle demek istiyordum: "Sen de gidebilirsin Vasilis".

Korkarım Anna'nın kırk sekiz yıldır hayattan aldığı özel derslerin bana sunduğu tek cümlelik özeti doğrudu.

Ben sana değil, aşka âşıktım.

Sıradakil

Arka Sokak

1

Edebiyattan önce hayat var!

Arka sokaklardan merhaba. Açık toplum edebiyatının Türkiye'deki tek temsilcisi Kaçak Yayın'ın içindeyiz. Burada demokrasi var! Biz de bir edebiyat atölyesi olarak sizlere buradan sesleneceğiz. Bütün edebiyat atölyeleri, bütün düş sahipleri, bütün Türkiye'de olması gerektiği gibi olmayanlar (bize göre de olanlar) bariş içinde coşkuyla yarışın! Burada, Arka Sokak'ın sayfalarında, herhangi bir yerde de yayınlanmaya değer olduğunu düşündüğümüz eserleri yayınlamaya özen göstereceğiz. Hiçbir şeyde olmadığı gibi ürün konusunda da sınır yok; her şey olabilir, öykü, şiir, deneme, eleştiri vs. Yazmayı bilen herkes bizim yazarımızdır. Ancak her şeyi yayınlamayacağımızın ve gönderilen metinlerin sıkı bir elemenden geçirileceğinin bilinmesini isteriz.

Yazmaya yeni yeni başlayan küçük yazar adaylarımıza da bir sayfa ayırdık. Arka Bahçe onların. Çocuğunuzun, kardeşinizin, öğrencinizin ya da kuzeninizin, her kimse, çevrenizde birtakım yazılar yazdığını bildiğiniz küçük yazarlarımızın eserlerini göndermenizi bekliyoruz.

Her sayı ünlü ya da başarılı bir yazarla yazarlık konusunda bir söyleşimiz olacak. Bununla yazarların deneyimlerini genç yazarlarla paylaşmasını sağlamayı amaçlıyoruz. Zaman zaman yazma konusunda teknik yazılara, kitaplardan parçalara, hatta çevirilere yer vermeyi hedefliyoruz. Bir kitabı tanıtmaktan çok onun tadını deneme fırsatını bulacağınız bir parçasını sunmayı daha uygun buluyoruz. Edebiyatla ilgili internet siteleri ve fanziller burada kendilerini tanıma fırsatı bulacaklar. Bu konuda, kısa bir tanıtım yazısına ve internet siteleri için internet adresine, fanzinler içinse bir ya da birkaç örneğe ihtiyacımız var.

Her türlü yazıyı öncelikle e-mail yoluyla göndermenizi rica ediyoruz. Ancak bunun mümkün olmadığı durumlarda posta yoluyla ve yine mümkünse diskette, bu da mümkün değilse okunaklı bir yazıyla göndermeniz işlerimizi oldukça kolaylaştıracaktır.

Hepinize sonsuz mutluluklar...

Nafer Ermiş

İçindekiler

- 1 Sunu
- 2 Eleştiri / Çigdem Koç
- 3 Roman / İnternet

- 6 Kitap / Süper İyi Günler
- 7 Röportaj / Hakan Şenocak
- 8 Arka Bahçe

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

Ah baba Ah!

Bazen babama çok kızyorum. Beni ergenlik yaşına gelir gelmez, helal süt emmişi biriyile evlendirmek yerine, kendine yeten bir kadın olarak yetiştirmeye çalışıp ille de "oku" diye tutturduğu için. Eğer birinci yolu seçseydi ben bugün her şeye kafasını takan mutsuz bir kadın değil, tek derdi akşam kocasına ne pişireceğini düşünmek olan mutlu çoğunluğa mensup bir ev hanımıydım. Okudukça mutsuzlaşan, öğrendikçe huzursuzlaşan ve benimle uzak yakın ilgisi olmayan şeylere bile kafa patlatan bir zavallıyım şimdi. Üstelik koca yüzü görmediğimden ve erkekler, kafasını bu kadar çok abuk sabuk şeyle meşgul eden ve bir de okumuş kadın sevmediğinden yalnız ve de bekâr, fakat açık saçık giyinip erkeklerle aynı masada rakı içme cüreti-ni gösteren özgür bir kaltak oldum aynı zamanda. Gerçi bunun konumunda bir ilgisi yok ama madem fırsat var söyleyeyim dedim... kısmetin nereden geleceği belli olmaz.

Son günlerde vizyona giren "Sylvia" adlı film yüzünden insanlar birden Sylvia Plath'ı keşfettiler. Buna göğüs gerebilirdim, ben de herkesle birlikte intihar eden duyguyu yoğunluğu yüksek bu Amerikalı yıldız ve üstelik kadın şair hakkında yazılanları keyifle okuyup , üstüne bir de filmi seyredebilirdim. Hatta kadının makus talihine ağlayabiliirdim bile. Bir kaltak olabilirim ama benim de kalbim var. Yani diyorum ki uslu uslu bu toplumsal ruh halinin geçmesini bekleyebilirdim, eğer birisi çıkıp, "acaba Sylvia kendisi gibi şair olan kocası onu aldattığı için mi intihar etti?" diye sormasaydı. İyi aile babası şair ağabeyler alınmasın, özürümüz meclisten dışarı, ama insan erkek olur, üstüne bir de şair olur (kaç tane gerçekten kadın şair var, ya da kaç tane gerçekten şair kadın var zaten) da karısını aldatmaz? Bu iş ağırlığın şanıdan değil midir? Her kadın bir şairle evlenmişse nasıl olur da aldatıldı diye iki çocuğunun yanı başında kendini öldürür? Sylvia mı aptaldır, bizi mi aptal zannederler buna inanamızı bekleyerek? Dedim ya, bazı ağabeyler üstlerine alınmasın, ama rakı masalarında memleketi ve Türk edebiyatını kurtarıktan sonra ganimet olarak en yakındakı dişi yaratığı yatağına götürmek istemeyen adam, beni ikna edemez şair olduğuna. Yani sen hem güneş ol hem de yakma? Ölse inanamam...

Bir kadının bu sebeple kendisini edebiyat dünyasında kanıtlaması çok zordur. Zaten istatistiklere bakılırsa kadın şair mımılası aran bulunmayacak türde bir şeydir. Çünkü kadınların, duyguyu patlamalarını ve yaratıcı güçlerini şarj etmek için bolumlu çeşitçe erkek pil kullanmaları başlarına büyük işler açar ki, çoğu kadın "Aman, şimdi kim uğraşacak, ben de yazmayayım bar!" diyerek topluma savaşmak yerine şirini içine gömmeyi tercih eder. Koca aldatmak, kari aldatmaktan daha zor ve sonuçları daha ağır bir eylemdir. Zaten adama kaltak falan derler maazallah. Türk kadınının şirindeki yokluğunun nedenini açıklayarak Türk Edebiyatına bulunmuş olduğunu katkısı bir gün tarih yazacak mıdır? Şimdi bütün bu bilgiler ışığında, elimizdeki az sayıda kendini ortaya koymaya başarmış kadınlarından biri olan Sylvia Plath'ın, kocasının yaratım sürecini birtakım cins-i latiflerin yatağından aramış olması yüzünden intihar edecek kadar salak olduğunu düşünmek, kadının iç savaşını görmezden gelerek, her zaman olduğu gibi kadınların yaşadığı her şeyin bir erkekle bağlantılı olduğu inancıyla saçmalamak olgusuna ben nasıl kafayı takmam?

Bir yandan bunları düşünürken...

mukayyet ol "diye dualar ederken, bir Büyük Ada sabahı , elimde Pazar gazetelerim, deniz kenarında oturayım da azıcık huzur bulayım planları yapıyordum ki, 08.08.2004 tarihli Radikal lki gazetesinde Lale Müldür Hanımefendi'nin bir yazısını okuyup ucundan tuttuğum aklımlı tekeyi yitirdim. Okuyanlar bilir, okumayanlar için kısa bir özet geçeyim. Pelin Batu bir şiir kitabı çıkarmış, bir tane de Lale Ablası'na getirmiş, Lale Ablası okur okumaz Pelin kardeşi "...hemen Türkiye'nin büyük şairleri arasında yerini alıyor...." olmuş. Tabi insan ister istemez soruyor kendine, Pelin Batu ilk şiir kitabıyla Büyük Türk şairi olduysa Fuzûliler, Bakiler, Nâzımlar, Necip Fazıllar ne oluyor ve nasıl oluyor? Hadi diyelim ki bu önemli bir durum değil, yani beğeni meselesi, hemen ardından gelen "...kendisinin de söylediği gibi 'Cam' (yazarın notudur: Kitabın adı camdır) hiçbir tarza girmiyor. Başındaki birkaç kötü şiir dışında..." Hadi bakalım. Şimdi anlatan birisi varsa beri gelsin, bir insan hem Türkiye'nin büyük şairi olup, hem hiçbir tarza girmeyip hem kötü şiir yazıyorsa bu nasıl iştir? Ayrıca Lale Hanım'ın cümlesi de enteresan tabi, hiçbir tarza girmiyormuş, baştaki birkaç kötü şiir dışında. Yani baştaki kötü şiirler bir tarza mı giriyor? Giriyorsa bu tarzın adı ne? Vallahi kötü niyetimden değil cahillğimden soruyorum. Aslında artık yazının gerisini okumamak gerek ama şeytan da dürtüyor ve o da ne , bir öğeniyoruz ki Pelin Hanım Türk edebiyatını hemen hemen hiç bilmiyormuş. Şimdi bu da başka bir sorunsal olarak kafama balyoz gibi iniyor tabiatıyla. Lale Ablası daha iyi bilir elbette ama, bir insan kendi dilinin edebiyatını bilmeden nasıl o dilde şiir yazar, üstelik bir de o dilin büyük şairi olur? Zaten İngilizceyi öğrenir öğrenmez İngilizce kitap yazıp sonra bir de onu Türkçe'ye çeviren bir Türk kadın yazarın muammasını çözmeyi başaramamışken, bu kadarı bana biraz fazla geliyor itiraf edeyim ki. Ama söylüyorum ya, bu benim cahillğimden ve artık düşüncelerimin karıncaları pinpon topu olarak işlev görmesinden ve top sektirme sahası olarak kullandıkları beynimin buluşık ve bulanık halinden kaynaklanıyor olabilir. Yoksa Lale Hanım, Pelin Hanım ya da Elif hanım'dan daha iyi bilecek halim yok. Ne de olsa yıllarını Türk Edebiyatına adamış büyük Türk şair ve yazarları onlar. Benimki bilgi açlığı, merak. Ama başıma gelecek merakatan gelmesin deyip sussam mı diyorum artık...

Yazının başında niye babama kızyorum, anladınız mı? Şimdi bir de başıma Tamer Karadağlı olayı çıktı... ben onu Meltem'in maço kocası sanıyordum ama porno yıldızmış meğer. Şimdi yalvarıyorum söyleyin, ne olacak benim şu halim? Ben

KARA KUTU

Şairdir bütün fenerciler

Çok fanzinden bir dergi

Kara Kutu, on ikinci sayısına ulaştı. Yaklaşık iki yıldır kendini var ediyor bir şekilde. Çoğu zaman düzensiz çıkıyor. (Son zamanlarda ayda bir çıkıyor) Bir grup kendini bilmez, işi gücü bırakıp bu işle uğraşıyor.

Kara Kutu'da denemeler, şiirler, öyküler, röportajlar, yazarlardan alıntılar yer aldı. Almaya da devam ediyor. Nereye kadar gideceğini bilmiyoruz. Ama Kara Kutu "serbest kürsü" mantığıyla yaşamını dengeşir bir şekilde sürdüreceğe benziyor.

Asıl amaç tanıştığımız insanlarla birlikte yola devam etmek. Başka projelere yol almak. Birkaç kişi e-posta yoluyla Kara Kutu'ya yazmaya devam ediyor. Kara Kutu, bu noktadan bakınca bir buluşma noktası aslında. Varsa bir projen, gel kıskırt burada bir iki kişiyi. Belki yoldan çıkartırsın.

"Çok fanzinden bir dergi" sloganının Kara Kutu'ya çok diye oturduğunu düşünüyoruz. Asıl amaç "bakatlığın içinde nefes almak" olduğundan, herhangi bir şekilde yürünmesi de önemli değil bu yayının. Fanzin ruhu taşıdığı kesin, ama kimi zaman bir dergiye benzetildiğinde de rahatsız olmuyoruz.

Yapmaya çalıştığımız için, otoriter ve hiyerarşik olmayan, tüketim kültürüne karşı olan vs. bir çerçevede kalmasına gayret ediyoruz. Hayatla dalga geçmeye devam edecek Kara Kutu; yoksa yaşamına son vermeyi tercih edebilir.

O zamana kadar, isteyen bize şu e-postalardan ulaşsın, Kara Kutu'yu deşebilir, kötüleyebilir, 'bu ne lan böyle, ben daha güzelini yaparım' diyebilir, bir güzellik yapıp yazı gönderebilir: kk_fanzin@hotmail.com yazi_gonderecem@yahoo.com

Ayrıca Kara Kutu'yu Taksim Mephisto'da, Taksim Pentimento'da, Kadıköy Genç Mephisto'da, kimi zaman Kartal Kelepir'de bulabilirsiniz. Gönülünüzce...

Şiirde kimi imgeler vardır, yüzyıllar geçse de etkisini ve etkinliğini sürdürür. Fener sözcüğü de imgesel alanı yüzyıllara yayılanlardan... Uçsuz bucaksız internet okyanusunda sanal fenerlerin kılavuzluğuna tanık oluyoruz bugün artık. Şair İbrahim Baştuğ'un 2001 yılında sanal âlemde var ettiği Şiir Feneri, bir süre ara verdiğini yazısına yeniden başladı. Üstelik bu kez hem "com", hem "net" uzantısıyla ulaşılabilir.

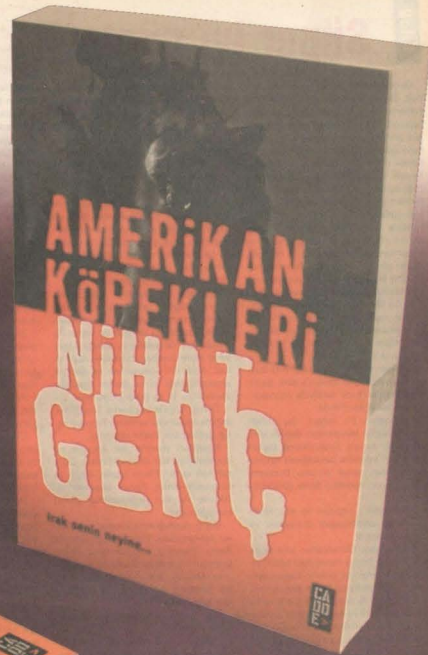
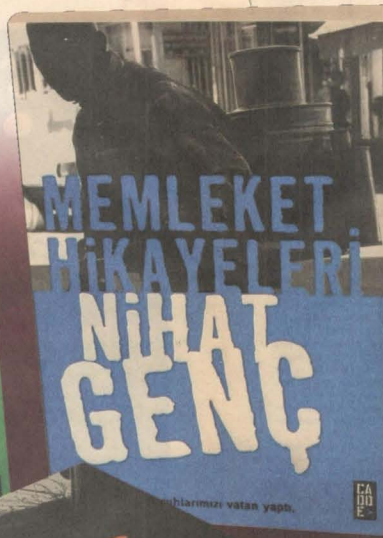
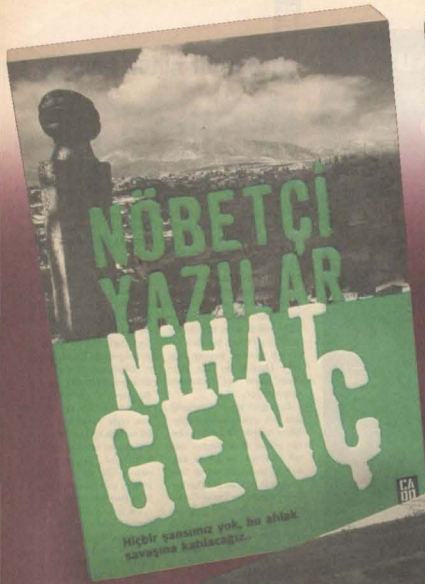
Baştuğ'un yayına hazırladığı site pek çok yönden özgünlük taşıyor. Öncelikle, sitenin görsel tasarımı teknik yapısına her şeyini Baştuğ'tek başına üstlenmiş. Siteyi ziyaret edenlerin düşüncelerini yazdıkları "Fener Defteri"ne Salih Bolat'ın 4 Nisan 2002'de yazdıkları, internette doğrudan bir şair tarafından hazırlanmış bir sitenin farkını ortaya koyar nitelikte: "İnternette birçok şiir sitesi yer alıyor. Bu sitelerin bazıları da antoloji amacıyla düzenlenmiş. Nevar ki, bu sitelerin ve antolojilerin önemli bölümünün şiiri ve Türkiye şiirini yakından tanımayan insanlar tarafından düzenlenmiş olduğu görüyoruz. İbrahim Baştuğ'un Şiir Feneri adlı sitesi, gerçekten (bana yer verdiği için söylemiyorum, diğer sitelerde de banayer ayırdığı görülebilir) şiir için gerçekten birisinin nitelikli beğenisiyle düzenlenmiş izlenimini hemen yansıttı. Bu zahmetli işe kendini adanmış işçi, şair kardeşim İbrahim Baştuğ'u kutla-

Şiir Feneri'nin sayfaları dört ana başlık altında toplanıyor: Yaşayan Şairlerden, Modern Türk Şiiri, Klasik Türk Şiiri, Töke ve Saz Şiiri... Şairin öteki adlandırmasıyla Kendi Seçtikleri, Şiirin Cumhuriyeti, Divanlar Arasında, Cönkten Cöngö... Bunlardan üzerinde en çok çalışılmış olanı Kendi Seçtikleri. Haberi yayına hazırladığımızda Kendi Seçtikleri bölümünde 28 şair için hazırlanmış bölümler yayındaydı. Kendi Seçtikleri'nde yer alan her şair için öncelikle bir ana sayfa hazırlanmış Baştuğ. Bu sayfada ilgili şairin biyografisi, fotoğrafı, "kıs(s)aca" başlığı altında ilgili şairin kısaca şiir anlayışı, vetabii şiirlerinin sayfa linkleri yer alıyor.

Biz ziyaret ettiğimizde Şiir Feneri'nin ana sayfasında Şehzade Abdülmecid'in "Sis" adlı tablosu vardı. Linkli "Keşif Defteri"nde Abdülmecid'in bu tablosu ve Tevfik Fikret'in "Sis" adlı şiiri üzerine bir yazı vardı. Tabii İbrahim Baştuğ imzalı.

Şiir Feneri'nin eski şiirimize dair sayfaları şimdilik sınırlı olmakla beraber, özellikle açıklayıcı notlarıyla internet dünyasında pek rastlanılmayan bir emek örneği.

Unutmadan ekleyelim; Şiir Feneri'nde, Fenerci butonu sizi başlı başına bir site deneyecek İbrahim Baştuğ sayfalarına götürüyor. Şairin şiirlerinden örnekler, hakkındayazılanlar, söyleşileri ve yazılarıyla birlikte biyografisine ilk elden ulaşmış oluyorsunuz.

Süper iyi günler

Mark HADDON

Geceyarısını 7 dakika geçiyordu. Köpek, Bayan Shears'ın evinin önündeki çimlerin ortasında yatıyordu. Gözleri kapalıydı. Yandan bakıldığında koşuyor gibi görünüyordu, rüyasında bir kediyi kovalayan köpeklerin kostuğu gibi. Ama köpek ne koşuyordu ne de uyuyordu. Köpek ölmüştü. Köpeğe bir bahçe ırmağı saplanmıştı. Tirmik, köpeğin vücudundan geçip toprağa saplanmış olmalıydı çünkü dimdik duruyordu. Köpeğin tirmikla öldürülmüş olduğuna karar verdim çünkü köpekte başka yara görmüyordum ve kimse kanser ya da trafik kazası gibi bir nedenden dolayı ölmüş olan bir köpeğe tirmik saplamazdı. Ama bu konuda kesin bir karar veremedim.

Bayan Shears'ın bahçe kapısından içeri girip kapıyı arkamdan kapattım. Bahçeye girdim ve köpeğin yanında diz çöktim. Elimi köpeğin burnuna koydum. Hâlâ sıcaktı.

Köpeğin adı Wellington'dı. Aile dostumuz olan Bayan Shears'a aitti. Bayan Shears yolun karşı tarafında oturuyordu, soldan üçüncü evde.

Wellington bir kanişti. Saç stilleri olan o küçük kanişlerden değildi ama, büyük bir kanişti. Siyah kıvrık tüyleri vardı ama yakından bakıldığında tüylerinin altından, tavuk derisine benzeyen çok açık sarı renkteki derisi görülebiliyordu.

Wellington'ı okşadım ve onu kimin öldürmüş olabileceğini düşündüm ve bunun nedenini.

Benim adım Christopher John Francis Boone. Dünya üzerindeki bütün ülkeleri biliyorum ve onların başkentlerini ve 7.507'ye kadar bütün asıl sayıları.

Siobhan'la ilk tanıştığımız gün bana bu resmi gösterdi ve bunun 'üzgün' anlamına geldiğini söyledi, ölü köpeği bulduğumda benim olduğum gibi. Sonra bana şu resmi gösterdi ve bunun 'mutlu' anlamına geldiğini söyledim, tıpkı Apollo uzay gemisi hakkındaki bilgileri okuduğum zaman ya da sabah saat üç ya da dört-

te hâlâ uyanık, sokakta bir aşağı bir yukarı yürüyüp o anda dünya üzerinde yaşıyan tek insan olduğumu düşündüğüm zaman hissettığım gibi. Sonra başka resimler çizdi. Ama bunların ne anlamı geldiğini anlayamadım.

Siobhan'dan bu suratlardan bir sürü çizmesini ve yanlarına da tam olarak ne anlamı geldiklerini yazmasını istedim. O kâğıdı cebimde taşıyor, biriyle konuşurken ne demek istediğini anlamadığımda kâğıda bakıyordum. Ama insanların konuşurken suratlarının şeklinin bu şekillerden hangisine en çok benzediğine karar vermek çok zordu çünkü insanların yüzleri çok çabuk değişiyordu.

Siobhan'a bu yaptığımı anlattığımda eline bir kâğıt ve kalem aldı ve bu hareketim karşısında insanların muhtemelen böyle hissettiklerini söyledi ve sonra da güldü. Ben de şekillerin olduğu kâğıdı yırtıp attım. Siobhan da benden özür diledi. Artık biri konuşurken ne dediğini anlamadığımda ya ne demek istediğini soruyorum ya da çekip gidiyorum.

Tirmik köpekten çıkartıp köpeği kucakla alarak ona sarıldım. Tirmikın açtığı deliklerden kanlar akıyordu.

Köpekleri severim. Bir köpeğin ne düşündüğünü her zaman bilirsin. Dört ruh hali vardır. Mutlu, üzgün, kızgın ve konsantre olmuş. Ayrıca, köpekler sadıktır ve yalan söyleyemezler çünkü konuşamazlar.

Çılgılıy duydüğümde köpeğe 4 dakikadır sarılıyordum. Kafamı kaldırdığımda Bayan Shears'ın avludan bana doğru koştuğunu gördüm. Üzerinde pijamaları ve sabahlığı vardı. Ayak tırnakları parlak pembeye boyanmıştı ve ayazında ayakkağı yoktu.

Bağırıyordu: "Köpeğime ne yaptın Al-ha'nın belası".

İnsanların bana bağrımlarından hoşlanmam. Bana vuracak ya da dokunacak olmalarından korkarım ve ne olacağını bilemem.

"Bırak köpeği," diye bağırdı. "Al-ha'nın belası, bırak o köpeği dedim sana."

Köpeği çimenlerin üzerine bıraktım ve 2 metre kadar geri çekildim. Yere eğildi, köpeği kendisinin kucaklayacağını düşündüm ama yapmadı. Belki de köpeğin üzerinde ne kadar çok kan olduğunu far-

ketti ve üstünün kirlenmesini istemedi. Bunun yerine tekrar bağırıyordu.

Kulaklarımı ellerimle kapatıp gözlerimi yumdum ve kamburumu çıkarıp alnım çimenlere değene dek yere eğildim. Çimenler ıslak ve soğuktı. Güzel-di. Bu bir cinayet romanı.

Siobhan, kendim de okumaktan hoşlanacağımı tarzda bir şey yazmam gerektiğini söyledi. Genellikle matematik ve bilimle ilgili şeyler okurum. Sıradan romanlardan hoşlanmam. Sıradan romanlarda insanlar şöyle şeyler söylerler: (Demir, gümüş ve çamur damarlarıyla kaplanmışım ben. İçgüdülerine güvenmeyenlerin attıkları yumruğa boyun eğmem.)! Bu ne demek? Bilmiyorum. Babam da bilmiyor. Siobhan ya da Bay Jeavons da. Onlara da sordum.

Siobhan'ın uzun sarı saçları ve yeşil plastik çerçeveli bir gözlüğü var. Bay Jeavons her zaman sarı sarı kokar ve her birinde yaklaşık 60 küçük yuvarlak delik olan kahverengi ayakkabılar giyer.

Ama ben cinayet romanlarını severim. Bu yüzden bir cinayet romanı yazıyorum.

Cinayet romanlarında birinin, katilin kim olduğunu bulmaya çalışması ve sonra da onu yakalaması gerekir. Bu bir bilimcedir. Eğer iyi bir bilimceyse bazen kitap bitmeden yanıt bulabilirsiniz.

Siobhan kitabın insanların dikkatini çekecek bir olayla başlaması gerektiğini söyledi. Bu yüzden köpekle başladım. Köpekle başladım çünkü ayrıca bu olay benim başımdan geçti ve kendi başımdan geçmemiş şeyler uydurmak benim için zor.

Siobhan ilk sayfayı okudu ve farklı olduğunu söyledi. Bu kelimeyi işaret parmağı ve orta parmağını kullanarak tırnak içine aldı. Genellikle cinayet romanlarında ölenlerin insanlar olduğunu söyledi. Baskerville Tazısı'nda iki köpeğin öldürüldüğünü söyledim; tazının kendisi ve James Mortimer'in spanieli, ama Siobhan onların katilin asıl kurbanları olmadığını, asıl kurbanın Sör Charles Baskerville olduğunu söyledi. Bunun nedeninin, okuyucuların köpeklerden çok insanlarla ilgilenseni olduğunu söyledi, bu yüzden eğer kitapta bir insan öldürülürse okuyucular kitabı okumaya devam etmek istermiş.

Hakan Şenocak

ile yazarlık üzerine

Zaman zaman Kaçak Yayın'ın düzenlediği yaratıcı yazarlık seminerlerine katılıp genç yazar ve yazar adaylarına deneyim ve bilgilerinizin bir kısmını aktardınız. Sizin yazarlık serüveninize geçmeden önce, bu seminerler hakkında ne düşündüğünüzü, orada neyle karşılaştığınızı öğrenmek istiyoruz.

En kısacasıyla söyleyeyim, bu seminerler bir yazar için, "giriş cümlesidir" ancak. Her yazar kendi kerterizini kendisi bulur. Yine de teknik olarak faydalanmış olabileceklerini sanıyorum. Ama asıl yemek o seminerlerde değil, çok daha sonra, ruhlarında yanan ateşte pişer. Öğrenciler arasındaki dayanışma ve rekabetin ise, onlar için büyük bir deneyim olacağı açıktı. Daha çok yazmaya, yazdıklarını paylaşmaya başladılar. Bu bile tek başına seminerlerin iyi bir hamle olduğunu gösteriyor. Öte yandan, yeterince iyi programlanamamış olan bu seminerler, bilgi aktarımı yönünden çok verimli olmadı bence.

Yazar adaylarına yazma disiplini konusunda neler söylemek istersiniz?

Yazmak, zaman buldukça ya da hafta sonları girişilecek bir uğraş değil, müthiş heyecan verici bir yaşam biçimidir. Bunun için okuyacak, yazacak, hissedecek, düşüneceksiniz. Yerel ve evrensel olanı böyle bir tutkulanmayla izleyeceksiniz. Belki, her gün belli saat aralıklarında çalışacaksınız, belki, içinizden geldiği zaman. Ben ikincisini yaşıyorum. Yazar adaylarına en önemli yazma disiplini olarak önerebileceğim, çok okumaları.

Yazmaya ne zaman başladınız?

Okumayı öğrendiğimde başlamıştım diyeyim de, adet yerini bulsun. İlkokul üçüncü sınıftayken, tek ortalı bir deftere ilk hikâyemi yazmıştım. Otuz beş yıl sonra, şimdi, aynı hikâyeyi yeniden yaz

yorum: Denizin içinde, duvarları suyla kaplı bir odada geçiyor. Rastlantıyla bu odayı bulan küçük bir çocuk ve arkadaşlarının serüvenleri.

İlk kitabınızı yayınlamadan önce düzenli yazıyor muydunuz?

"Her gün şu saatten şu saate kadar" gibi bir düzenle yazmıyordum ama, "her zaman" yazıyordum, evet. Yazmak "kendiliğinden"likti.

Bir yazar olduğunuzu ilk ne zaman hissettiniz? Ya da şöyle soralım: Ne zaman dan itibaren yazar olduğunuz bilinciyle yazdınız?

Daha ilk kitapta böyle bir hal alıyor insan. Yazdığınız sürece, hem aslında yazarsınız, hem de hiçbir zamanyazar olamayacaksınız gibi geliyor. Bu yayınlandığını göremeyeceğiniz son kitaba kadar sürüp gidiyor sanırım.

O günkü koşullar nasıldı? Bugünkü koşullar nasıl?

Seksenli yıllarda yayınevleri öykü yayınlamazdı. Yayıncılar ise ünlü yazarların roman yapmayı başaramayıp da, "Bu da öykü olsun," dedikleri kısa metinlerdi. Yayıncıların yazması için ya roman yazmalıydınız ya şiir. Ben öyküyü tercih etmiştim. Şanslı mıydım bilmiyorum, öylece, kitaplaşan genç insanların birisi.

oluvermiştim.

Bugüne baktığımızda ise, öykü daha kolay yayınlanabiliyor gibi görünüyor. Ama bu her öyküyü yayınlamalı anlamına gelmiyor. Yazarın en büyük sorumluluğu burada ortaya çıkıyor aslında: Öykü güzel olmalı! Çok güzel olana kadar uğraşmalı!

Yazar adayları çoğunlukla para kazanmayı hedefledikleri için yazıyorlar, bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yazarlık bir meslek midir?

İnsanın mesleği insana, hayatını sürdürebilmek için gereken parayı kazandırır. Edebiyattan hayatını sürdürebilecek kadar para kazanmak, çok özel örnekler dışında olanaksız. O "çok özel örnekler" ise, çoğu zaman edebiyat kapsamını girmiyor. Bu yüzden de, yazar adaylarına, yazarlık ederken parayı asla düşünmemelerini öneriyorum.

Peki yazarın sorumluluğu sizce nedir? Kime karşıdır? Edebiyata mı? Topluma mı yoksa kendine mi?

"Her yazarın kendi tarihi vardır," diyor du Semih Gümüş bir yazısında. Herkesin yaşadığı tarihten başka olarak, diye anlıyoruz bunu. Sorumluluğumuz bu olsa gerek.

Uzayamayan Sakız

Sakız doğduğunda dedesinin dedesi tutturmuştu da, sakız da sakız diye. O ne tutturursa yeni doğan çocukların ismi olurdu. Zaten kuzeninin adı da Soda'ydı dedemizin yüzünden.

Sakız yedi yaşına geldi. Okula başlamıştı. Sınıftaki en kısa çocuk Sakız'dı. Okuldan çıkıp eve gelirken karınlarını çok net gördüğü için övünürdü sadece. Kısılgından hoşnut değildi.

Sakız kısılgından dolayı üzgünken aklına mutlu mutlu fikirler geliyordu ve dadadadan... Bir fikir buldu. Aslında komik ama garip. Annesi ayaklarından, babası kollarından tutup çekecekmişmiş de uzayacakmış. Adı Sakız'mış ya. Ertesi gün bu fikir ailesine ulaşınca olumsuz yanıt geldi. Çocukluğu böyle geçti.

Biliyor musunuz masal nasıl bitti? Sakız büyüdü ve uzadı da uzadı.

Hayaller Ülkesi

Rusya, İngiltere, Türkiye, İtalya ve Almanya gibi bir çok ülke vardır. Fakat hikayemizde bambaşka bir ülke var. "Hayaller Ülkesi". Hani herkes yemeyiş, tertemiz, huzurlu bir ülke ister ya. Hayaller Ülkesi de böyle işte...

Bu ülke hayallere göre kuruluyor. Neyi hayal edersek bu ülkeye uygulanıyor. Bazı insanlar Hayaller Ülkesi'nin olup olmadığını merak eder ama yanıtını bulamazlar. Yalnız bilim adamları göklerden yükseğe çıkarsa bizi görürler. Ülkemizi merak ediyorsanız öyküyü dikkatlice okuyun. Bu ülke hayallerini-ze kesinlikle girecek. İşte ülkenin özellikleri: Girenken koca bir tabelada "Hayaller Ülkesi" yazıyor. İnsanları top şeklinde, ayaklı, kolları, kızları fısıltı, erkekleri turuncu renkli, şirin yaratıkları yani biz (insanları bir çocuk hayal etti). Giriş yazısını bir hayal eder ve o yemek bu ülkeye o masa üzerine gelir. Bir kere de siz hayal edin ve hayal-lerinizin karını doyursun.

DevKomşu

Ne oldu bir bilerseniz. Bir gün neler yaşamıştık. Şimdi aklıma o geldi. Türkiye'ye gitmiş-tik. Yakın nasıl olsa bize. Komşu ülkemiz sayılır. Orada dev gibi yaratıklar var. Bize "Ponpon" diyorlardı. Yok yuvarlakmış, yok küçümüş, yok ponponmuş. Onlar da dev o zaman. Aslında iyi insanlar. Ama genç-lerini merak ediyorum. Yok yok onları en iyisi görmeyeyim. Daha büyüklere. Eee komşum, benden bu kadar, hoşçakalın...

Toplumumuz

Nasıl bir yerde yaşadığımızı size anlattım. Bilirsiniz ki kalabalık bölgelerde çoğunlukla tartışma çıkar. İyi ki bizim ülkemizde çok kişi yok. Yoksa tartışma çıkardı (Biraşır-çocuğunun hayali).

Çevremiz

Ülkemizin yerlerinde hiç çöp yok. Kontey-nırlar çok çünkü. Hem de çocuklar çimen-leri ezmiyorlar. ("BİR DEĞİL BİN BİTKİ Dİ-KELİM" yönetim kurulu başkanının hayali). Bol bol hayvan var ülkede. (Hayvanat bah-çesi sahibi olan bir adamın hayali). Fakat be-sinler bitkiler ve hayvanlardan elde edilmi-yor. Birinin canı bir şey isterse onu hayal eder ve o yemek bu ülkeye o masa üzerin-de gelir. Bir kere de siz hayal edin ve hayal-lerinizin karını doyursun.

DevKomşu

Ne oldu bir bilerseniz. Bir gün neler yaşamış-tık. Şimdi aklıma o geldi. Türkiye'ye gitmiş-tik. Yakın nasıl olsa bize. Komşu ülkemiz sayılır. Orada dev gibi yaratıklar var. Bize "Ponpon" diyorlardı. Yok yuvarlakmış, yok küçümüş, yok ponponmuş. Onlar da dev o zaman. Aslında iyi insanlar. Ama genç-lerini merak ediyorum. Yok yok onları en iyisi görmeyeyim. Daha büyüklere. Eee komşum, benden bu kadar, hoşçakalın...

Devrim Kılçer 10 yaşında

Bir Çocuğun Günlüğü

19.12.2003

Merhaba günlük,

Bu gün sınavımız vardı, beş aldım. Ama bir tane yanlışım var. Onda da öğretmen hata yapmıştı. Çünkü yedi kere yedi kırk dokuz eder. Bugün fasulye ektim. Bu merakımı uyandırdı. Acaba yapma çiçekler büyüyor mu, anneanne-min bahçesindeki üzümler... Bugün anneannemlere gideceğiz, onların evinde bir sürü yapmaçiçek var. Birini istersem verir herhalde. O üzümlerini ilaçlamıştı şimdi. Bana bir tane bile vermez. Ben de yüzlice alırım, inşallah kızamaz, neyse. Yarın yine yazarım, iyi akşamlar.

22.12.2003

Merhaba günlük,

Sana yazmalıyım iki gün oldu. Aslında ayın yirmisinde yazmam gerekiyordu. Dedem aynı böyle bir insan. Kalmamız için ısrar edince annem de dedemi kıramadı. Ben de sözümü tutamadım. Artık sana her gün yazmaya çalışırım. Yazmadığım için özürdilerim. Affettirsen iyi geceler!

Merhaba günlük,

Bugün yine sınavımız vardı. Yine beş aldım. Ama bu sefer hiç yanlışım yok. Düşüncem de sonuçlandı. Yapma çiçek-ler büyümüyormuş, ama anneannemin bahçesindeki üzümler büyüyormuş. Neyse, iyi geceler!

23.12.2003

Merhaba günlük,

Bugün yılbaşı ve senin son sayfan. Annem bana bir ses kayıt cihazı, babamsa son model oyuncak araba aldı. Yeni yılını kutlarım ve son sayfanı da. Sen kaç yaşındasın? Annem seni geçen yıl aldığına göre sen tam bir yaşındasın. Merak ediyorum, sen bu kadar şeyi nasıl oluyorsun da aklında tutabiliyorsun.

NICE YILLARA!

Damla Ayvataş

İlk söz ilk öpücük

İlk söz ilk öpücük gibidir. Eğer o kötüye buradan iyi bir ilişkinin doğma olasılığı çok fazla değildir. Ama iyiye devamı da nadiren kötüdür. Dolayısıyla bir kitabın ilk cümlesi en önemli cümledir. Onunla okuru ya kazanırsınız ya da kaybedersiniz. Büyük yazarlardan biri bir keresinde söyle demişti: "Romanınıza en yüksek noktadan başlayın ve sonra giderek yükseltin." Söyleyenin adını hatırlasam da, bu romanın nasıl başlaması gerektiği konusunda unutulmaz bir ipucudur.

Aşkta önemli olanın ilk üç saniye olduğu söylenir. Psikologlara göre taraflar o üç saniye içinde karşısındakiyle nasıl bir ilişkiye gireceklerine karar verirler, ancak bu çoğunlukla bilinçaltı süreçlerinde olup biter. İşte bir romanın ilk kez elimize aldığımızda bizde olan da budur. Ya aşık olmuşuzdur, ya da olmamışızdır. Burada etkili olan öğeler, kitabın tasarımı, adı, yazarı ve bazen de yayınevindir. Aşık olmuşsak kitabı satın alırız ve kitabı açar okuruz, hemen oracıkta, otobüste, ya da evde. İlk öpücük için ne kadar sabrettiğimizize bağlıdır bu. İlk cümleden sonra aşkımız derinleşir ya da sıkıcı bir ilişkiye girmişizdir ister istemez. Verdiği paraya acımayanlar, okunacak daha sonsuz sayıda kitap olduğunu bilenler o noktada kitabı bırakır, bırakmalıdır da. Kimileri de başına gelene razı olur, başarsız bir evlilik gibi, bir kere düştüğü bu kuyuda, dışarıya çıkmayı düşünmeden ilerlemeye çalışır. Bu kör bir inattan ya da bilinçaltında biriken kendini cezalandırma duygularından kaynaklanabilir.

Ancak bu ilk cümlelin önemi bilenenlerin sayısı çok değildir. Hele ülkemizde bunları parmakla sayabilirsiniz. Türk edebiyatında benim okuduğum en iyi giriş cümlesi Orhan Pamuk'a aittir. "Bugün bir kitap okudum ve hayatım değişti." Yeni Hayat, sonraları kitaptan daha ünlü olan bu cümleyle başlar ve okura gerçekten yepyeni bir hayat vaat eder. Bulunduğu hayatın sonuna kadar memnun olan çok az kimse vardır ve bunların da çok azı okur. Dolayısıyla eline bir kitap alan okur gerçekten kendisine yeni bir hayat aramaktadır ve okuyacağı kitabın hayatını değiştirmesini ummaktadır. Artık bu cümleyle okuduktan sonra ikinci cümleyle okumamanız imkânsızdır. Hatta bu cümle üzerine bir roman kurulabilir ve okur sıfır bunun sonucunu görmek için romanı okuyabilir. Böylece, ilk atışta

okuru yakalayan Orhan Pamuk artık istediği gibi yönlendirebilir onu.

En güzel başlangıçlardan biri de Kafka'nın Dönüşüm hikayesinde vardır. "Gregor Samsa bir sabah tedirgin düşlerden uyanığında, yatağında kendini devasa bir böceğe dönüşümü buldu."

Bu cümleyle birlikte Kafka normalde bizi inandırmakta çok güçlük çekeceği bir dönüşümü, bir adamın bir böceğe dönüşümünü, nedenleriyle birlikte ("tedirgin düşler") söyleyiverir. Eser klasik drama tekniğine uygun olarak kahramanın hayatındaki önemli bir dönüşüme başlar. Artık konu bellidir. Okur daha önce hiç karşılaşmadığı bir durumla karşı karşıyadır. Zaman ve mekân da aynı cümle içinde verilmiştir. Bir anda kahramanı tanırız ve artık bu cümleden sonra devamını okumadan edemeyiz. İnandırıcılık tekniği açısından da çok başarılıdır ve muhtemelen bunun en iyi örneğidir. İlk cümlede okur hazırlıksızdır, zihni kitapla ilgili olarak boştur ve savunmasızdır. Bu nedenle yazarın ilk cümlesi, içeriği ne olursa olsun inandırıcıdır. Daha sonrakilerin inandırıcılığını bu ilk cümle belirler. Her şey bu ilk cümlemin gerçekliğine, mantığına, açtığı düzleme uygun olmalıdır.

Camus'un Yabancı'sının ilk cümlesini nasıl unutabiliriz. "Dün annem öldü, bugün de olabilir." Kahramanın roman boyunca izleyeceğimiz ruh halinin bütün özeti verir bu cümle. Önce sıradan başlar, ama birden şaşırtıcı bir hal alır. Artık alnımızdan kurşunu yemişizdir. Bu cümlemin içeriğini çözmeden bize rahat yoktur ve çözüm kitaptadır ve ancak tamamı okunduğunda ulaşılabilcek bir şeydir.

Unutulmayan bir ilk cümle daha vardı ki, yazının geri kalanı sıkıcı hale gelmesin diye sona sakladım. Bu cümle bir romanın ilk cümlesi olmaktan çıkmış, neredeyse bir aforizmaya dönüşmüştür. "Bütün mutlu aileler birbirine benzer, ama bütün mutsuz ailelerin kendine özgü mutsuzlukları vardır." (Anna Karanina - Tolstoy) Artık bir bilgeyle karşı karşıyayız burada. Belli ki bu bilginin bize söyleyeceği çok şeyi vardır. Bir aile anlatacaktır, mutsuz bir aile anlatacaktır. Cümleyle okur okumaz içimizi engin bir duygu kaplar. Ancak cümlemin gücü sadece bu değildir. Onda romanı aşan bir bilgelik gizlidir. Mutluluk hep aynı şeydir, tekdüzedir, sıkıcıdır. Dante'nin İlahi Komedya'da Cennet bölümünü yazarken çok zorlandığı söylenir. Oysa Cennet bölümü çok renkli, çok canlı ve çok zengindir. Çünkü mutluluğun çeşitleri fazla değildir, ancak acımnın sonsuzdur. Ve tabii sanatın kaynağı esas itibarıyla mutsuzluktur, acıdır. Sanat acıdan kurtulmanın yoludur, oysa mutluluğu paylaşmanın yolu olarak pek nadir kullanılmıştır. İşte Tolstoy'un bu ölümsüz cümlesinin altında bunlar yatar ve biz o an bunu düşünmesek bile sezeriz, içimizi kaplayan enginlik duygusunun kaynağı da bu sezdirdi.

Uğur Yücel ile Yazı Tura üzerine: 'Ama ne yapalım, dünya

"Askerde ölmek mi, askerden sağ çıkıp hayatın içerisinde ölmek mi? Yazı mı tura mı? Bunun hangisi, hangisi, ne farkeder ki hangi yüzü gelse."

Uğur Yücel'in yönetmenliğini yaptığı ilk filmi "Yazı Tura" vizyona girdi. Filmde Güneydoğu'da savaşmış iki asker terhis olduktan sonra yaşadığı trajedi konu ediliyor. Uğur Yücel, konu ile ilgili sorularımıza yanıtladı:

Yazı Tura filmini yapmaya nasıl karar verdiniz?

Öncelikle, bir gazi filmi yapayım, ortada dramatik bir durum var diyerek başlamadım. Yıllardır, gençlik yıllarımızdan beri çok sert bir siyasi yapının içerisinde büyüdük. Ve son yıllarda, biz '40'lı yaşlara varana kadar bir iç savaş yaşandı. Ve bu iç savaşın kanları sızdı bu ülkeye. Senaryo, benim Türkiye'de yaşadığım bir gerçeklikten çıkıyor. Yani bir şeyleri çağırmadan çıkıyor. Kendiliğinden geliyor. Böylesine bir kan gölüne, bu ülkede yaşayanlar çok kayıtsız ve duyarsızlar. "Ne yapalım abi orada bir savaş var, bizim de çocuğumuz varsa gider savaşır, ölür ya da öldürür" durumu vardı ortada. Ve buna karşılık bütün eller havaya durumu var. Bu kayıtsızlık bir kere insanı çok etkiliyor. Ama hiçbirisi neden değil bu filmi yazmaya. Ya da "Ben sinema yapacağım, ortada bir gazi meselesi var, Vietnam sendromu var, böyle bir malzeme var, ben neden bunu yazmıyorum" durumuyla da alakası yok bu film. Hiç böyle bir dürtüyle yola çıkmadım.

Bu, Türkiye'nin gerçeğiymiş...

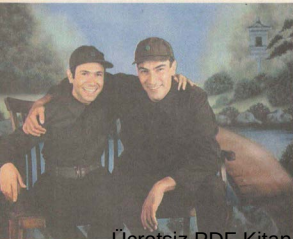
Kesinlikle ve çok fazla yakınımızda duran bir gerçeklik. İnsan ensesinde hissediyor savaşı; patlayan vücutları, gövdeleri, ölen binlerce masum insanı. Bu çok büyük bir Türkiye gerçeği. Ve bu, dokunulmayan bir yer. Korkulan bir yer. Beni bunlar tahrik etmiyor esasında. Ortada böyle

le bir durum var ve ben buna dokunmalıyım. Hayır! Tamamen kişisel bir iç dönüş dönemi yaşadım. Bir şeyler yapmam gerektiğini düşündüm. Sinema yapmak istiyordum. Böyle bir gecede yataktan kalktım. Çok güzel bir çalışma odam var. Her şey çok muazzam. İlham perisi yukarıda duruyor. Ama hiçbir şey yazamayacağımı biliyordum. Çok yabancılaştım kendimle ve yazmaya başladım. "Kahverengi" diye bir kelime yazdım önce. Sonra postal, askeri araç, kargibi kelimeler yazdım. Kelimeler cümleleri doğurdu. Cümleler de paragrafları. Kısa bir süre sonra bir synopsis anlatacak duruma geldim. Sonra arkadaşlarıma anlattım hikayeyi. Güneydoğu'da savaşmış dört askerin hikayesine doğru gidiyor senaryo... Tamamen böyle gelişti. Kendiliğinden böyle geldi. Ama geliş nederi de benim bu ülkeyi çok seviyor olmam. Yurtdışına falan gittiğim zaman manyak gibi özlüyorum burayı. Her şeyini özlüyorum. Buranın müziğini duyuyorum, insanların duyuyorum. Ve bundan başka bir şey de anlatmak istemiyorum. Dünyanın çeşitli yerlerine gidip film yapmak isteyen arkadaşlarım var; Çin'de, Amerika'da, film çekmek isteyen arkadaşlarım... Ben istemiyorum. Sadece bu ülkenin müziğini yapmak istiyordum. Ve bu ülke tabii ki beni güldürmüyor. İlk gençliğimden beri güldürmüyor. Bir şeyler trajik bu ülkede ve yeterince anlatılmıyor. Bu insanların trajedisini yeterince anlatılmıyor.

Yazı Tura'yı nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir savaş filmi denemez. Nasıl bir film?

Aslında projeyi de adlandırmak istemiyordum çok fazla, bu proje bir savaş filmidir ya da banş filmidir diye. Mesele Amerika'da izleyen bir Türk arkadaşım, "Bu banş filmi, bu filminden sonra çok şey değişecek" dedi. Bazıları vete-

böyle” diyemezdik!

ran filmi, bazıları gazi trajedisi diyecek. Ya da bu düpedüz savaş filmi diyenler olacak. Ondan sonra da, belki beni itham edecekler bazı şeylerle. “Siyasi bir film yapmış” diyecekler. Ya da “Hiç siyasetle ilgisi olmayan bir film, sadece bizim çocuklarımızın trajedisini anlatıyor, sakat kalmış, bir sürü klostrofobik, halüsinatif gerçek hikâye anlatmış” diyecekler. Bir sürü şeyle adlandırılacaklar. Ben bu adlandırmaları gülümseyen bir yüzle izleyeceğim. Çünkü ben adlandırılmak istemiyorum. Nasıl adlandırılacakları da ilgilendirmiyor aslında. Ama şunu söylemek isterim: Bu, savaş karşıtı bir film diye adlandırılmak istemem. Adlandırılar çıkabilir, ama ben böyle yola çıkmadım. Savaş karşıtı bir film yapayım diye yola çıkmadım. Ama düpedüz savaş karşıtı bir film. Bu film daha çok, çocukların dramıydı. Bunlar benim manevi çocuklarım. Onlarla arkadaşlık ettim. Her türlü siyasete çekebileceğiniz çocuklar bunlar. Savaşır ve nedeni önemli değildir. Neyle savaştığı, kiminle savaştığı önemli değildir. Devleti için bir yere savaşa gidiyordur. Siyasi bir dürtüsü de yoktur bu konuda. Doğuştan milliyetçidir. Bir aile düşünün, savaş için çocuğunu veriyor. Bu zaten Türkiye’nin meselesi de değil; dünyanın meselesi... İnsanlar savaşı sorgulamıyor. “Evet, savaşlar olacak, çocukların bir yerleri kopacak, çocuklar psikopat olacak. Ama ne

yapalım, dünya böyle, devran böyle dönüyor” diye bakılıyor olaylara. Bu kayıtsızlığı vurgulamak isterim kendi açımdan. Ama bu film, bu kayıtsızlıkları vurgulamak, birtakım insanları siyasi gerçeklere çekmek değil. Bu benim iç acım. Çok insani, çok bireysel bir şey bu.

Filmde savaşan iki asker, daha sonra kendi içlerinde savaşıyorlarmış gibi bir his uyandırıyor...

Evet.

Konu böyle mi kısaca?

Aşağı yukarı böyle. Gidip savaşıyorlar ve savaşta mayın patlamasından birisinin kulağı sağır oluyor, birisinin bacağı kopuyor ve askerden dönüyorlar. Ama filmin akışı içerisinde başlarına gelenler, olaylara göstermiş oldukları tepkiler de askerliğe falan bağlamıyorlar.

Savaşanlardan nasıl tepki bekliyorsunuz? Bu ağır bir yüzeşme de olabilir...

Bir kere bu bir belgesel değil, bir film sonuça.

Figürasyonda savaşmış bir askeri oynattınız. Onun yorumları nasıldı? Konuştuğunuz gaziler neler söyledi filmle ilgili?

Film gerçekle iç içe bir film. Hiçbir şey abartılı değildi. Onları dinlesem çok daha ağır şeyler vardı aslında. Ben hislerimle yaptım bu filmi. Ne konuyla ilgili bir kitap okudum, ne de bir inceleme yaptım. O karakterlerin yerine geçmek ve kendini o dramın içerisinde bırakmak. Bu, insan olan herkesin ortaya çıkarılabileceği bir şey. Bu noktada hiç olağanüstü bir yan yok. Sadece onların yerine koydum kendimi. Ama sallamadım da.... İşin psikolojik boyutunu araştırdım.

Tavma sonrası stres bozukluğu...

Tabii tabii... Bazı konularda sağlamalamak için, bilimsel anlamda komik durumlara düşmemek için. Ama bütün bunlar ben senaryoyu yazıp bitirdikten sonra oldu. Olgun’a dublörük yapan arkadaşla da senaryo bittikten sonra konuştum. Her şey birebirdi. Tıpkı onun yaşadığı gibiydi Ridvan’ın yaşadıkları. Büyük tesadüfler bunlar.

Yazı Tura’nın filmdeki anlamı nedir?

Biri aslında paranın bir yüzü, diğeri biri ise diğer yüzü. Biri kışın, biri yazın geçiyor hikâyelerin. Biri karda biri güneşte, biri ayazda biri depremde... 1999 yılında bir tane si hayatta kalıyor, diğeri ölüyor. Yani askerde ölmek mi, askerden çıkıp hayatın içerisinde ölmek mi? Yazı mı tura mı? Bunlardan hangisi? Ne farkederek ki hangi yüzü gelse. Ölmek ölmektir...

Esasında mesele savaşta kurban gitmek. Ama bizde vardır bu kaderin oyunu, yazı ve tura. Ve hayatın dönüşüyle de ilişkili bir şey. Dönüp duruyor bu devran ve aynı şekilde gidiyor. Yani bir şey değişmiyor. Gene bir metal parayla yazı-tura atılıyor. Ölüme yazı tura aslında. Biraz bu tür bir anlamı var diyebiliriz.

İstanbul'a yakışan bir "Kitap

Kaçak Yayın fuar katılımcılarına, okurlara ve yayıncılara sordu

1. İstanbul'da düzenlenen TÜYAP Kitap Fuarı hakkında ne düşünüyorsunuz?

2. Kitap fuarı beklentilerinizi karşılıyor mu? Sizce eksikleri neler?

3. Fuarda ne tür etkinliklerin olmasını beklerdiniz?

Nihat Tuna - İletişim Yayınları

Gönlümüzde geçen uluslararası bir fuar olması. Ama Türkiye'nin koşulları şu anda buna pek uygun görünmü-

yor. Fuarda okurlarla yayınevinden daha çok, yayınevleriyle yayınevleri buluşuyor. Tepebaşı'ndaki yerin neşesi, keyfi olmamasına rağmen, burası daha medeni bir yer; ama yine de satış reyonu görevinden bir farklılık arz etmiyor. Tepebaşı'ndaki yer

yayın sektörünü taşıyamaz hale gelmişti; yayınevleri sayısı bundan on yıl öncesine göre yüzde yirmi beş-otuz arttı. Eskişine göre çok daha fazla başlık çıkıyor. Dolayısıyla orası zaten kaldırmazdı. Tepebaşı'nda karşılaştığımız okur profilinden daha farklı bir okur profiliyle karşılaşıyoruz burada.

Tüyap'ın okura en önemli hizmeti şu: Kitapçılar, artan kitap sayısı ile birlikte, şu an satışta olan bütün kitapları teşhir edemiyorlar. Kitapların raf ömürleri, özellikle başlık sayısı arttığı için, çok kısaldı. Çok çeşitli ilgi alanlarına hitap eden kitaplar çıkıyor. Dolayısıyla kitapçılar okurlara hizmet etmekle yetersiz kalıyorlar. Tepebaşı'na gelen okurlar daha ziyade, kitapçılarda bulamadıkları kitapları görmek istiyorlar. Kitapları başlık olarak görmek de yeterli değil. Aradıkları şeyi kitabı karıştırarak karar veriyor okurlar. En önemli hizmeti bu.

Etkinlikler yapılıyor. Fuarda düzenlenen etkinlikler Tepebaşı'ndaki kadar canlı olmuyor. Bunun nedeni yine uzaklık sanırım. Oraya kadar gidip etkinliklere hiç kimse katılmıyor. Önce kitap için gidiyorlar. Çok popüler insanlar gelirse katılım oluyor ancak.

Ömer Faruk - Ayrıntı Yayınları

Kitap fuarı dönemini kapatıyor bence artık. Şundan: İlk açıldığı yıl 12 Eylül'ün hemen ertesi; kitaplar suç aleti olarak televizyonlarda sergileniyordu ve çok az kitapçı vardı İstanbul'da. O zaman kitapların hepsinin bir arada bulunması, kitaba meşruiyet kazandırma açısından, düşünce özgürlüğünü savunma açısından iyiydi. Ama şimdi, bu dönem kapanmış durumda bence. Fuar tam anlamıyla bir panayı yerine dönüşüyor. Kitabın içeriğine, niteliğine ilişkin herhangi bir kurgusu yok kitap fuarının. Herhangi bir hediyeyle eşya fuarındaki ortam, atmosfer neyse kitap fuarında da aynıdır artık.

Şimdi artık kitap fuarının formunu değiştirmek zamanı geldi bence. Ama TÜYAP yönetimi bunu çok yapmaktan yana değil. Onun derdi daha çok şu: Ziyaretçi sayısının çokluğuyla övünüyor. Ne kadar çok insan gelirse fuara, fuar sanki o kadar daha iyi olur diye düşünülüyor.

Nasıl kültür hayatında sahihlik, iyi edebiyat, nitelik üzerinden söz alanlar, bu doğrultuda çaba gösterenler giderek azalıyor, buna paralel olarak kitap fuarı da, bu kavramlara sahip çıkan bir mekanizma olmaktan giderek uzaklaşıyor. Bir gösteri toplumunun bir sahnesine dönüşüyor adeta. Kültüre dair bir mevzi olduğunu artık düşünmüyorum. Bütünyle yeniden yapılması gerek. Bu olur mu, onu da bilmiyorum. Çünkü bir alışkanlık ve bağımlılık yaratıldı. İnsanlar bir tek ucuz kitap almak, ya da bazı insanlar sırf seyretmek için falan gidiyorlar. Edebiyat da bu değildir tabii ki.

Bence indirimi kaldırmak lazım. Sıfır indirimi kitap almak için gelme işleyişini yok etmek lazım. İnsan kitabı bir kültürel nesne olarak görürse, o atmosfere dahil olmak isteyen insanların geldiği, bunu çoğaltmaya yönelik isteklerin dolaşıma girdiği bir şey olmalı.

Artık dev gibi standlar yapılıyor; çok büyük paralar harcanıyor o standlar için. Bunu bir tek bankalar yapabiliyor. Onun dışında başka kimse yapamıyor. Bankaların para gücüyle kendi gösterişlerini başka insanlara dayattıkları bir yere dönüşüyor. Dev gibi standlar yapılıyor; ama içerik son derece zayıf. Yani parası olan konuşuyor, çoğunlukta da boş konuşuyor.

Fuarı” nasıl olmalı?

Okur giderek azalıyor. Giderek daha az insan gidiyor kitap fuarına. Fuardan fuara koşan bir insan tipi var. Moda ilişkisi gibi; onun dışında kitapla ilişki kurmayan insanlar var. Kitapla ilişkisi daha derinlikli olan okur, fuar beklemeye gerek görmez.

Gazi Bertan / Kaos Yayınevi

Biz bu konuya temelden karşıyız. Ama diyeceksiniz ki, karşı olduğunuz halde neden fuarlara katılıyorsunuzuz? Bizim düşümda gelişen sisteme bağlı bir şey bu. Nasıl ki, teknolojiye karşıyız; ama bir yandan da bilgisayar kullanmak durumundayız. Kapitalizme karşıyız, ama kapitalist sistemin içinde, bir nevi köleler halinde yaşamımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Bu bir çelişkidir elbette. Çünkü, kitap fuarları temelde ticaret üzerine kuruludur. Fuarlardaki kiralalar, çok yüksek kiralardır. Yayınevleri, sekiz-dokuz gün içinde bu kiralara çıkmaya ve biraz da para artırmaya çalışıyorlar.

Eğer gerçekten kitap fuarının amacı kitap tanıtmak, yazar tanıtmak ve bunları okurla buluşturmaksa, ticari amaç çok geri planda bir şeyse, bana göre Türkiye'nin kitap fuarı panayır biçiminde yapılmalı. Kırk gün kırk gece sürmeli, şenliklerle sürmeli, kırsal alanlarda, büyük kamplar biçiminde kurulmalı. İnsanlar orada istediği ki-şiyle, istediği kadar sohbet edebilmeli, tanışabilmeli; di-lerse kitap alır, ya da hiçbir şekilde bir şey almaz. Yayınevleri de yüzlerce paketle katılmaz da, her kitabından birkaç numune bulundurur orada, tanıtmak amacıyla. Böyle bir fuar yapılabilir. Ama, tabii bunun maddi külfeti-ni kim kaldırabilir. Hangi yayınevi böyle bir şeyi de-ğerli bulur? Ama, tabii benim bahsettiğim proje, bir yaşam projesidir, ticari bir proje değildir. Onun için de sistemin mantığına da aykırıdır. Buna kağıtçı da, matbaacı da, ya-yıncı da, kitapçı da karşı çıkar. Bunu hoş bulabilecek in-san azdır.

Kitap fuarı eğlenceye dönüştürülecekse yapılabilir; öbür türlü, adını doğru koymak gerekir, kitap fuarı ya-za-ri da pazarlayan, kitabı da pazarlayan, okuru da bir ce-halet gösterisi içine sokan bir ilişkiler toplamıdır ki, bö-y-le bir ilişki içinde yer almamak lazımdır.

Murat Kaplan / Mephisto Yayınevi

Etkisi çok fazla fuarların. İnsanlar oradan ucuz kitap alabiliyor, bütün yayınevlerini bir arada bulabiliyor. Ama zararları da çok. Mesela, o dönemde hiçbir kitapçı doğ-ru düzgün iş yapamıyor. Herkes TÜYAP'tan kitap alıyor ve iki - üç ay boyunca okuyabileceği kadar kitap alıyor. Bu kitapçıları çok olumsuz etkiliyor, ama yayınevleri açısından çok iyi. Reklamını orada yapıyor, kitabını ora-da tanıtıyor, piyasaya ulaştıramadığı bütün kitaplarını orada müşterisine ulaştırabiliyor, bütün yayınevleriyle ilişki kuruyor, bu da güzel bir durum.

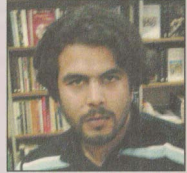
Şey de var, yıllardan beri kitap fuarlarının hiçbirisi Anado-lu yakasında yapılmıyor. Yani herkesin gözden kaçır-dığı birşey var: Yayıncıların yüzde kırkı hemen hemen Ana-dolu yakasında; Kadıköy'de, Dudullu'da, Erenköy'de; ama buna rağmen hiçbir fuar burada yapılmıyor.

CNR çok uzakta. TÜYAP da çok uzakta; ama TÜYAP'a TEM'den 15-20 dakikada gidilebiliyor. Ama bence Anado-lu yaygının oluşturulması gerekiyor. Yeri Kadıköy olabilir, Kartal olabilir, Maltepe olabilir, Bostancı olabilir. Bostan-cı Gösteri Merkezi var mesela, çok büyük bir alan.

Yurt dışında fuarlarda kitap satılmıyor fazla; sadece ta-nıtılıyor orada. Her yayıncı kendi kitabından iki tane gö-türüyor, standına koyuyor ve tanıtımını yapıyor. Ya Avru-pa standartları gibi olmalı, ya da eğer burada satış yapı-lıyorsa daha farklı şeyler yapılabilir. Mesela, konferanslar filan yapılıyor ama, bu konferansların nasıl yapıldığını her-kes biliyor. Büyük yayınevleri, kendi büyük yazarları-nın konferansını yaptırıyorlar, küçük yayınevleri sadece kendi standları-nı da imza yaptırabiliyorlar. Örneğin bir anons yapıldı-ğında, atıyorum, Ahmet Ümit imza atıldığında on kere anons yapılıyor; kim diyelim, Almi-da Dalkılıç mese-la, imza atıldığında üç kere anons ya-pılıyor. Böyle ay-rıcalıklar yapı-lıyor. Yani nasıl ayrıcalık, kim TÜYAP'tan daha büyük yer alırsa, kim daha çok para öderse ona ayrıcalık yapılıyor. Küçük yayınevleri zaten piyasada yok oluyor. Kitabını da-ğıtamıyor, ödeme sorunu yaşıyor, kitap zor çıkartıyor. Bunlar TÜYAP'ta da yaşıyor.

TÜYAP dönemi bütün yayınevleri şöyle düşünür: Gide-riz, depomuzdaki kitapların çoğunu orada eritiriz, satarız, indirim yaparız. Benim için TÜYAP çok daha farklı şeyler ifade edebilmeli. Ben göremediğim bir ton yazarı orada görmek isterim. Basılacak kitap TÜYAP zamanında çık-a-rılmalı, ki bu son iki senedir bazı yayınevleri tarafından yapılıyor. Kitabını çıkaracak ama bekletiyor, TÜYAP za-manı çıkarıyor, sürpriz yapıyor. O da başka bir atraksi-yon mesela.

TÜYAP şirketinin özel olarak şöyle bir şey yapma şan-sı var: TÜYAP bittikten bir gün sonra, tüm yayınevlerinin çalışanlarına bir kokteyl verilebilir orada. Herkes birbi-ri-ye tanışabilir. Bu yapılabilir; çok da hoş olur. Hiç böyle etkinlikler yok. Sosyal etkinlik yok TÜYAP'ta. Bir sinema salonu yok mesela. Sanayileştirme, tipik ticaret anlayışı yani.

Salı Pazan gibi bir yer...

- Kitap Fuarları benim için pek fazla bir şey ifade etmiyor. Salı Pazarı gibi bir yer durumunda...
- Her yıl gidiyorum fuara. Kitapçı olduğum için alışveriş yapıyorum, sadece konuşmalara katılıyorum.
- Çok uzağa taşındı, bu bir dezavantaj. Tekrar merkeze gelebilmeli... Bir kez gidebiliyoruz; önceden her gün gidiyorduk, etkinliklere katılıyorduk. Şimdi çağırılısam bile, gitmek istemiyorum, çok uzak.
- Kitap fuarları, kitapları sevdirecek bir görseellik ifade etmeli. Örneğin yazılma süreci hakkında yazar-okur söyleşi şeklinde... Yani sadece satmaya yönelik bir etkinlik olmamalı.

Elçin Üner/Psikolog (24)**Fuar kitap satmıyor!**

- Kitap fuarı deyince aklıma Tüyap geliyor. Okurla yazarı buluşturma konusunda en azından bir adım olduğun düşünüyorum ama, çok verimli olduğu söylenemez.
- Liseden beri hemen hemen her sene gidiyorum. Ankara'da öğrenciyken İstanbul'a fuara geldirim bir günlüğüne... Kalabalığından, yer ve zaman darlığından dolayı çok sinirlenirim ama, yine de her sene giderim.

- Geçen sene 2 tane kitap aldım fuarda... Virginia Woolf'un Pazartesi ya da Salı, Tuna Kiremitçi'nin Git Kendini Çok Sevdirmeden adlı kitaplarıydı.
- Kitap alırken fiyatına göre karar veriyorum genelde. Tabi ucuz diye ilgimi çekmeyen kitaplar da almıyorum. Ayrıca, indirimli ürünler, bana indirilmişi fiyatlar gibi gelmiyor.
- Fuar kitap bile satmıyor; tişört, kupa, poster, ayrıca satıyor. Tabi ki onları da almalı insanlar ama, kitap satılmıyor.

- Fuar Taksim'deyken daha iyi olduğunu düşünüyorum ulaşım açısından ve tad olarak... Yoldan geçen biri 'Hadı bir gireyim, burada bir fuar varmış, bir sürü insan geliyor-muş' diyebilirdi. Ama Beylikdüzü'ne, 'Kitap fuarı başlamış, gideyim' diyecek insanlar geliyor. Yani sokaktan geçen insan gelemiyor oraya...

- Adı İstanbul Kitap Fuarı ama yeri İstanbul'un bir ucunda, Beylikdüzü'de... Unutmamalı ki, Tuzla'daki insan da İstanbul'da. Bence sene içinde 3-4 kez farklı yerlerde yapılabilir. Sonuçta insana ulaşmak önemli olan...

- Fuar ticarethane gibi bir halde ve reklamını popülizmle yapıyor... Şarkıcılar ve mankenler kitap çıkarıyor, fuar-da imza günü düzenleniyor, izdiham oluyor öneri. Bunların önünden kitabı sevdiremezsin insanlara, eğer sevdirmekse amaç... Yaynevine hiç sağlayabilirsin ancak.

- Fuarlarda okur-yazar buluşması daha yoğun olmalı... Çocuk kitabı satan yerlerde palyaçolar olabilir... Çocuklara kitap okumaya yönelik bilgiler verilebilir. Çünkü alışkanlıktır kitap ve çocukluktan gelirdir.

Beylikdüzü sorun yaratıyor

- Fuarı biliyorum ama maalesef hiç gidemedim. Çok niyetlendim ama vaktim olmadı bir türlü...
- Öğrenci olduğum için kitaba çok fazla para ayıramıyorum. Genellikle korsana yöneliyorum, bu beni de rahatsız ediyor. Mesela Ahmet Altan kendine göre bir indirim yaptı, ben gittim onun aslını aldım. Niye sahtesini alayım?.. Fiyatlardaki bu tür uygulamalar devam etse çok memnun olurum.
- Beylikdüzü sorun yaratıyor, çünkü 'ha' deyince oraya gidemiyorsun. Gerçi onların servisleri var biliyorum ama, işte onun da saatlerini ayarlamak sorun oluyor... Taksim daha kolaydı tabi...
- Mesela Paulo Coelho gelmişti geçen sene fuara. Onun kitapları vardı bende; gidip imzalatmak ve tanışmak istedik ama bir türlü kısmet olmadı...

**Ömer İlhan/
Traktör Operatörü (24)****İnsanları merak ettirmeli**

- Kitap fuarını biliyorum ama, hiç gitmedim, televizyonda seyrettim
- Fuarda çok sadelik var. İnsanlara çok fazla şey vermiyorlar... Sadece gösterim amaçlı oluyor. Mesela bir insan kitabı alırken, ona içindekileri ya da anlatılan hikâyeyi anlatmak gerekiyor, diye düşünüyorum.

- Beylikdüzü benim için sorun değil. İnşallah gideceğim bu sene...

- Fuar insanları çekmek için bir şeyler yapmak lazım. Mesela biraz daha reklam gerekiyor. Yani değişik insanların ilgisini çekecek, sürükleyici reklamlar... İnsanları merak ettirmeli!

Abbas Orhanlı/Tekel Bayi (63)**Fuar zamanı buralar daha canlıydı...**

- Tüyap Kitap Fuarı'nı duyduk tabi ya, duymaz olur muyuz?..
- Gittim, doluştım ve kızım için kitaplar aldım fuarda... Kitap fiyatları normaldi, normal olduğu için herkes geliyordu oraya...

- Zaten kızım la gittim fuara, o seçti aldı. Benim zamanım yok ki okuyacak... Gece 2'ye kadar buradayım. Artık emekli oldum da, işi bırakırsam, o zaman vaktimi kitap okumakla geçiririm inşallah...

- 38 yıldır burada, Tepebaşı'dayım. Fuar Taksim'deyken buralar daha canlıydı... Oraya gelen, ziyaret eden insanlar burada canlılık yaratıyordu; daha iyi oluyordu.

- Beylikdüzü'ne gittikten sonra, zaten buranın da hava-

şı öldü. Oraya kimse gidemez ki, çok uzak... Taksim tam merkezdi ve her taraftan geliyordu.

Hasan Şener/Pamuk Şekercisi (39)

Ben istemez miyim ki, çocuğumu kitap fuarına göndereyim?..

- Gezerken görüyorum kitap fuarlarını; mesela Maçka'da 23 Nisan'da olmuştuk... Bir de, fuarda çalışan arkadaşlar burada malmeme unutmışlar da, gelip sormuşlardı... Fuarın olduğunu oradan da biliyorum.

- Ben gidemiyorum. Seyyarcıları sokmadıkları için içeri, yaşayamıyorum...

- İçerde kitapların olduğunu biliyorum. Kitapları sevenlerin oraya geldiğini biliyorum ama, kendim giremiyorum... Çocuklarım var ama, gönderiyorum desem yalan olur... Gönderemiyorum... Sementimiz uzak, Beşyüzler'de oturuyoruz; böyle fuarlara falan gitmiyorlar...

- Beylikdüzü zaten İstanbul dışı bir yer... Benim çocuğuma şöyleyse, 'Beylikdüzü'de kitap fuarı var', bilmez bile yani!

- Eskiden mesela insanlar oradan otobüsle geçiyordu... Eminönü, Unkapanı ya da Taksim'den gelelim; geçerken görüyorduk. Çoluk çocuk biliyordu. Burada kitap fuarı varmış, bizi getir misin, diyordu...

- Kitap fuarlarında, kitap uygun fiyatlarda olmalı. Her aradığın kitabın da bulunması lazım bence...

- Ben ilkokul 5'i bitirdim. İmkanlarımız da kısıtlı, biz varoş kesimlerin insanlarıyız. Devamlı çalışmak, evimize eklemek götürmek derindeyiz. Herkes ister kitap okumak, bilgilenmek... Benim çocuğum da benle beraber şeker satıyor, o olmasa geçemiyoruz. Bir yandan da açık lise okuyor. Ben istemez miyim ki, çocuğumu kitap fuarına göndereyim?..

İrfan Can / Öğretmen-Milli Piyangocu (27)

Fuarda yarışma olsun!

- Az çok bilgim var fuarla ilgili ama, hiç gidemedim.

- Kitap fuarı insanlara daha yakın mesafede olmalı. İnsanlar istediği zaman ulaşabilmeli. Zaten halk olarak kitaba uzak; bir de uzak bir yere götürür, ulaşımı zorlaştırdığınız zaman, halk haliyle gitmeyecektir, ilgisiz kalacaktır...

Fuarda, yazmak isteyen kişilerin kitap dosyaları alınabilir. Onlar arasında bir yarışma yapılabilir... Böylece hem yeni yazarlar ortaya çıkar, hem de insanların merakı artar. Yani bir yarışma havası olursa çok iyi olur...

Kemal Cinel/Ressam (48)

- Fuarlar okumayı, okumanın geliştirilmesini, insanların daha çok okumasını, yayınların artmasını ifade ediyor. Güzel şeyler.

- Maalesef TÚYAP'ta düzenlenene değil de, Sultanahmet'teki bir de Eyüp'teki fuarlara gittim. TÚYAP'takine gidemedim.

- CD aldım, "Yüzyıl Öncesi'nin İstanbul'u"nu aldım. Diğerlerini hatırlamıyorum.

- Farklı yazarlar panel düzenleyebilir. Tanımadığımız yazarlarla tanışabiliriz. Okurlar yazarlarla tanışıp fikir alışverişi yapabilir.

- Kitap almaya, fuara gitmeden önce karar veriyorum. İhtiyacım olan bir kitap varsa onu alıyorum. Onun dışında, orada görüp de dikkatimi çeken kitapları da alıyorum.

Mehmet Yürük/Öğrenci (23)

- Fuarların kitapçılardan bir farkı yok; dev kitapçıları andırıyolar. Sanatın değil de, ticaretin ön planda olduğu yerler.

- Aslında hiç gitmedim. Yeri çok uzak. Ben Anadolu yakasında oturuyorum. Oraya gitmem çok zahmetli. Giden arkadaşlardan duyduğum kadarıyla yetersiz. Ulaşım zor.

- Fuarda yarışmalar düzenlenebilir. Kazananlara kitap hediye edilebilir. Ece Erken'i çağırırsınlar.

Songül Gezici/Esnafl (22)

- Fuarlar birçok çeşit kitabı gördüğümüz, bilmediğimiz kitaplarla karşılaştığımız yerler. Araştırıp incelemeyi, orada daha çok çeşit kitap görmeyi, okumayı ifade ediyor...

- Bir kez gittim fuara.

- Kitap fiyatları iyi. Uygun fiyatlar.

- Bir fuar çok fazla etkinlik değildir bence. Kitap işidir. Daha çok kitap almak için gelir insanlar.

- Panellerin dışında, gençliğe yönelik etkinlikler düzenlenebilir, konserler, dinletiler filan olabilir.

- Fuarın yeri çok uzak. Daha yakınlarda, Taksim taraflarında olsa...

- Kitapları orada görüp alıyorum. Daha önceden karar vermiyorum pek.

Yasemin Hançerli/Tiyatrocu (25)

Kitap fuarları hakkında, açken fırına gittiğinde taze ekmek kokusu insana ne hissettiriyorsa onu hissediyorum. Kitap fuarına, hatırladığım kadarıyla iki kez gittim.

Can Yücel'in şiir kitabını, Brecht'in tiyatro kuramıyla ilgili bir kitabını, bir de ObloMOV'u almıştım.

Fuardan son anda haberim oluyor, yeterince duyurulmuyor. Fuara gitmekle kitapçıya gitmek arasındaki fark ilanlara belirtilebilir. Fuar özendirilmeli; çocuk kitapları bölümünde çocuklar ve velileri için okuma salonu olsun. Hem kitaplar tanıtılır hem de nabız tutulur. Sanatla ilgili kitaplar bölümünde seçme konulardan tartışma platformları olmalı. Gelen insanlar görüşlerini bildirebilmeli; gelen kişiler sadece gezici, müşteri konumunda olmalı...

Kitap almaya fuara gitmeden önce karar veriyorum; aynı zamanda orada gördüğüm kitapları da aldığım oluyor...

Hazırlayanlar: Barış-Umut

berlin-istanbul joyce ve proust

9 günlük **Şimdi Now** maratonu bitti; şimdiye dek olma mıydı böyle bir şey; kültürel bir pastırma yazı yaşadık ki, tadı damağımızda kaldı! Evet, ilk kez düzenlenmesine karşın, Türkiye'nin sıkı ve seviyeli kültür çıkarması çok başarılıydı, yani geçerli notu hak etti. Bu tür festivaller zamanla kendini kabul ettirir eğer arkası düzenli bir biçimde gelirse. Hele Almanya gibi bir ülkede bu tür etkinlikleri tutturmak için sabrınızın güvenmeniz de kaçınılmaz elbette. Türkiye'nin bu tür kültür hareketi girişimlerinin peşini bırakmaması gerekıyor Avrupa'daki Türkiye imajı değişiklikleri ve Avrupa Birliği ülkeleriyle ilişkilerin derinleşmesi için. Bu tür kapsamlı etkinlikleri ehli ellere bırakmak gerektiğinin farkına varmaya başladı artık ülkemizi yönetenler, bu da ayrıca sevinme konusu dış bürbette yaşayanlar için.

Ben, **Şimdi Now** festivali çerçevesinde Berlin'e gelen Oya Baydar'ın okuma akşamına da katıldım. Yazar olarak sevdiğim Oya Baydar'ı yıllar sonra Berlin'de görmenin mutluluğunu da yaşadım Wansee Gölü kenarındaki okuma akşamında.

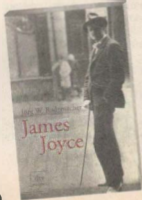
Ses getiren son romanı **Erguvan Kapısı**'nı da yeni okumuştum üstelik. Onun romanlarında benim de tanık olduğum, yaşadığım bir dönemin toplumsal panoraması genişçe işlenir: Hüzünlerle ve yenilgilerle biten bir dönem içinden yeni umut kapıları bulamaya çalışır Oya Baydar. Biten bitmiştir ama, sığınacak nasıl olsa bir ada vardır bir yerlerde, kediye ve annenizi de yanınıza alarak. Böylece geçmişten yeniden ve tek başınıza yaşama olanağınız vardır özgürce. Onun kahramanları bana hiç de uzak değil, üstelik yakından tanıdığım birileri gibidir. Olaylar da öyle, benim yaşadıklarına ne kadar da benziyor! Oya Baydar, son derece zeki ve dili de çok iyi kullanan bir yazar. Onunla Berlin'de karşılaşmanın keyfine diyecek yoktur doğrusu. Şu ünlü Duvar'ın yıkılışından sonraki Berlin'in perişanlığını, şaşkınlığını anlatıyordu **Elveda Ayoşa**'dan okuduğu öykü.

Şimdi Now kapsamında düzenlenen önemli iki sergiyi gezme olanağı buldum: 4 sayıdır Türkçe-Almanca yayımla-

oğlu'nun bir karikatürü yer alıyor: Pala bıyıklı vatandaşımızın ay yıldızlı bayrağımızla özdeşleşmesi ve kafasındaki yıldızlarla AB bayrağı havası verilmesi ne kadar da etkileyici ve çarpıcı! Bayıldım bu günecek diye oturan karikatürün içeriğine. **Don Quichotte** dergisinin yazarları ve dergide yayımlanan karikatürlerden oluşan sergi yeni bir hareketin da göstergesi gibiydi ve kalıcı izler bırakmaya aday pek çok çizerin bir araya gelmesinin de unutulmaz bir belgesiydi bu sergi, onun için de önemliydi benim için. Karikatürü gözüyle yurtdışı yaşamı ya da yurtdışı yaşamından, göçün bilmem kaçınıcılığın yitilmeden üretilen mizahla dünyaya, çevremize bakan birilerinin olması ne kadar güven verici ve rahatlatıcı biliyor musunuz? Üzüleceğiniz, sıkılacağınız, canınızı sıkan pek çok şeye gülebiliyor musunuz, ya da birilerini çizdiklerinizle güldürebiliyor musunuz, elbette güldürürken düşündürebiliyor musunuz? İşte bu çok önemli! **Don Quichotte** ile uşağının Alman ve Avrupa Birliği bayraklı karikatürün kartpostalına ne demeli? Birileri, ya da bazı ülkeler yel değirmeniyle savaşıyor Avrupa Birliği'ne girmek için. Kim **Don Quichotte**, kim Şanzo Panzo artık siz düşünün!

Berlin-Istanbul vice. Versa sergisi de **Şimdi Now** etkinlikleri kapsamında gerçekleştirildi. Yeni arayışların, yeni buluşların ve yeni anlatım olanaklarının resimde, heykelerde,

düzenleme, videoa denendiği bu sergide daha çok gençlerin ürünleri vardı. Göç olgusunun ardında bıraktığı yolda yürüyenerin ulaştıkları ayrıcalıklı bir basamak olarak görülmesi bu anlamlı sergi. Artık özgün ürünlerin zamanı. Göçün yakınmaları bitmeli artık. Bu yakınmaların yerini yeni ortamın ve yaşam biçiminin, düşüncenin, gözlemin, birikimin ortaya konduğu çalışmalar almalı; bunun somut örneği Berlin-İstanbul hattında oluşturulan çalışma. El arabalarına değişik işlev yüklemekten tutun da kente bakışın baş döndürücü çarpıcı örnekleri, eşcinsellerin dünyasına fotoğraflarla sokulmaya varana kadar aykırı bir yolda yeniliklerle karşılaşmanın sevincini yaşadım kendi payıma bu sergiden ayrılrken.

Yazının bundan sonrasının Şimdi Now etkinlikleriyle bir ilişkisi yok, ama yazarlarla, kitapçı vitrinlerindeki kitaplarla bir bağı var. Yazarlar, yazdıkları o unutulmaz kitaplar ve anma günleri ele alınacak demek ki şimdi: Almanya'nın en

sını karıştırırken Jörg W. Rademacher tarafından kaleme alınan James Joyce'un yeni bir biyografisinin çıktığını okudum. Joyce'severlerce yıllardır kutlanan ve bu yıl 100. sü gerçekleştirilen *Bloom Günü* için (16 Temmuz 2004) tarihine yetiştirilen biyografiyi Türkçede görme olanağı kim bilir kaç yıl sonra gerçekleşecek? Bu yıl, 16 Temmuz 1904 gününün, tek bir günü ele alan *Ulysses* dünya romanının temel taşlarından biri, bu artık hiç silinmeyecek bir gerçek. Roman dünyasında önemli bir devrim ve alaşağı edilemeyecek bir kültür çıkarması. Yıllar sonra dilimize de kazandırılan (1996) bu önemli yayınpatın Almacada kaç basımı var kim bilir? Ben, Suhrkamp Yayınevinin hazırladığı özel bir basımı gördüm. Fiyatı da olağanüstü ucuzdu bu 998 sayfalık şaheseri: 12. 50 Euro. Bu tür kitaplar için bu para bile değil. Kitabı elimden bırakmadım, Türkçesinin yanında yer alması için satın aldım. Kitap, bir obje olarak da benim için önemli. Joyce üzerine hazırlanan kitapların yanında bu cins yazarın yazdıkları da bir kez daha farklı bas-kılarla okur önüne bir kez daha çıktı. *Ulysses* üzerine yorumların yer aldığı kitapları mı, günün efsanesine eğileni mi ararsınız, evet ne ararsanız var kitapçı vitrinlerinde. Yeter ki siz Jamec Joyce istiyorum deyin. Temmuz geçti ama *Ulysses*'in yazarının yazdıklarının ne modası, ne de önemi geçti, tersine onun yazdıklarının değeri giderek daha da öne çıkıyor, dikkat çekiyor.

Şimdi de bir başka dâhinin, ya da delinin peşine takılalım tüm yapıtlarını edinmek için: 13 cilt, 8200 sayfa. Hem de Frankfurt basımı. Kimden mi söz ediyorum? Elbette Marcel Proust'tan. Onun yapıtlarından ve elbette *Yitik Zamanın Peşinde*'den. Bizde, YKY'nin başlattığı ve adına da Delta dedikleri bütün şirleri, ya da öyküleri biçimindeki özel basım kitaplarAlmanya'da çoktan beri rafları süslüyor ve revaça. Özgün bir biçimde kutuda okura sunulan bu yapıtlar evladiyelik ve yazara da bir saygının ifadesi. İlk üç cilt 1892-1896 yılları arasında yazılan deneme, öykü, metinlerden oluşuyor. Sonraki *Yitik Zamanın Peşinde*'nin yer aldığı ciltler geliyor, ardından da notlar, değerlendirmeler ve daha sonraki yazdıkları okur önüne çıkıyor. *Okuma Özerline* başlığıyla dilimize kazandırılan yazı denemesinde Marcel Proust, okuma üzerine şunları yazıyordu: "*Okuma, bizim için, büyüü anahtarları, bizim içimizdeki derin, nüfuz edemeyeceğimiz yerlerin kapılarını açan yol gösterici olduğu müddetçe, yaşamımızdaki rolü sağıltıcıdır.*"

Isabel Allende'nin üçlemesi de kitapçı vitrinlerindeki yerini alalı epeyce oldu. Dünyayı bir öykü olarak algılayan ve durmadan ülkesinden, yaşadığı günlerden, siyasal ortamlardan, geçmişten öyküler anlatarak okuru kendisine büyülemeyi başaran bu olağanüstü kadın, anılarını da okurlarıyla paylaşıyor *Yaşamım*'da. Suhrkamp Yayınevinin önemli ve önem verdiği yazarları arasında olan Isabel Allende, olağanüstü canlı, çarpıcı, etkileyici, gerçeküstücü, büyüleyici... anlatımlıyla Avrupa'da büyük ilgi görüyor. Üçlemesinden de çok söz edili.

Sonbahar Berlin'i iyice sarıp sarmaladı. Kahvelerin görünümüne doyum olmuyor. Kitabınız yanınızdaysa, güneş ısıtmasa da yakanıza bir rozet gibi takılması, keyifli bir okumanın büyüü çekiciliğine kendinizi kaptırmayıp da ne yapacaksınız?

berlin.istanbul.vice versa

Künstler aus der Türkei und Deutschland
Türk ve Alman Sanatçıları
Arbeitskreis Epochenappell Frankfurt

saygın yayinevlerinden biri olan Rowolt'un cep kitabının markası rororo'nun 50. yılı için hazırlanan kitapçık elimden düşmüyor kaç gündür. 1945-2000 yılları arasının bir dökümü ve yayinevi üzerine bilgiler için kitapçıktan öğrendiğime göre, şimdiye dek yayinevi 15 000 cep kitabı yayımlamış ve bu da 525 milyon tiraj demekmiş! Dünya kültürünü, yazını cebe sığdırmakla övünüyor yayinevi sahipleri, editörler. Bu dizide çıkan yazarların listesine bir göz attığımızda karışma şu isimler çıkıyor ilk elde. Dürrenmatt, Wolfgang Borchert, Max von der Grün, Ronald Dahl, Albert Camus, Salinger, Ephraim Kishon, Kurt Tucholsky, Satre, Hemingway, Brecht, Hans Fallada ve Nobelli pek çok yazar: Soljenitsin, Saul Bellow, Isaac Bashevis Singer, Claude Simon, Toni Morrison, Jose Saramago gibi... yayinevleri zaman zaman bu tür geriye dönüp bakmaları, yılların bir dökümünü yapmayı yaptıkları sürece, okuru daha çok bağ-larlar kendilerine köklü, kararlı tavırlarıyla.

S. Fischer yayinevi de 1886-1978 yılları arasında yayinevinde kitabı çıkmış yazarların bireröyküsüne yer vermiş ince, uzun, 256 sayfalık özel basımlı seçkisinde. 32 yazar-dan 32 öykünün yer aldığı bu özel, ilginç seçkide dünya yazının en önemli yazarları bir araya getirilmiş: Conrad, Dostoyevski, Faulkner, Hermann Hesse, Hugo von Hofmannstahl, Kafka, Thomas Mann, Virginia Woolf, Stefan Zweig... gibi isimler hemen göze çarpıyor. Bu yazarları daha önce okuduysanız, bu özel seçkiyi gördükten sonra bir kez daha okuma gereğini duyuyorsunuz. Sonra yayinevinin yayımladığı yazarlardan bir seçki hazırlaması ve bunu özgün bir biçimde kitaplaştıracak okurlarıyla paylaşması düşüncesi de ne hoş, ne çekici!

Magazin, dtv yayinevinin kitap tanıtım dergisi. Yaz sayı-

BARIŞA YENİDEN MERHABA

Ağustos ortaları Eylül başı Ege'de festival günleridir. Akçay'dan Fethiye'ye; Menemen'den Yazıbaşı'na dek Sanat kültür meşaleleri yakılır. Daha bir yaşam bulur bereketli topraklar. Kültür Sanat günleriyle tatlanır Ege'nin inciri, üzümü. Şenliklerin aynı tarihlere rastlaması şanssızlık bence. Gidecek yeri seçmekte zorlanırım. Bir yere gidince gönlüm başka bir yerde kalmıştır.

Kaçak Yayın Eylül sayısında *"Nerede O Şenlikler"* demiştim. Ege bölgesi bu konuda biraz daha şanslı. Bölgenin demokrat yapısı şenliklere yansıyor. Sanat, kültür adına güzelliklere sahne oluyor. İnsanlar soluyor barışı, dostluğu, do-
yaya.

Ege'yi barış denizine dö-
nüştürmek amacıyla, uzun
yıllar sonra yeniden gerçek-
leştirilen *"Dikili Barış ve
Demokrasi Şenliği"* amacı-
na ulaştı. 12 Eylül darbesi-
nin ardından Osman Özgü-
ven'in Belediye başkanı se-
çilmişti. Gençlik festivali
olarak başlayan şenlikler,
10 yıl aradan sonra Osman
Özgüven'le barışa, dostluğa merhaba diyordu.

18 yıl önce Dikili-Midilli Belediyelerince ortaklaşa
düzenlenmişti ilk şenlik.

Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven, şenliği ba-
rışa ve demokrasiye adadıklarını söylüyor. *"Yeni bir
barış ve demokrasi şenliğiyle yola çıktık. On yıldır ke-
sintiye uğrayan Şenlikleri Türkiye'de on yılda bir yapı-
lan darbelere benzetiyorum. Darbelerde demokrasi ke-
sintiye uğramıştı. On yıldır kesintiye uğrayan barış ve
demokrasi şenlikleri bir daha hiç bitmemek üzere son-
suza dek yeniden yaşatılacak. Dikili'yi şenlendirecek,
canlandıracak, dost insanlarla bir araya getirecek."* di-
yor.

29 Ağustos-1 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilen
Şenlikler amacına ulaştı. Paneller, söyleşiler, konser-
ler, sergiler şenliğin ruhuna uygun bir şekilde gerçek-
leştirildi.

Osman Özgüven, en büyük amaçlarının festivali
uluslararası boyutta gerçekleştirmek olduğunu belirtir-
yor. Kısa sürede hazırlanan programla insanların öz-
lemlerini gidermeye çalıştıklarını de-
ğinen Özgüven *"Bu festivalimiz on yıl önceki gibi değildi. Ancak bek-
lediğimizi büyük ölçüde bulduk. Dikili'ye gelenler bu-
radan bir şeyler götürerek ayrıldılar."* diyor.

En büyük özlemimiz değil mi Ege'nin barış denizi ol-

ması. Dikili Belediyesi ve Osman Özgüven barış meş-
alelerini yakmışlar, sonsuza doğru yürüyorlar...

FUAR MANZARALARI

İzmir uluslararası fuarı 73 kez kapılarını açtı. 27
Ağustos, 5 Eylül tarihleri arasında açılan fuarın süresi
bu yıl biraz daha kısaltılmıştı. Yıllar önce açılmasını
dört gözle beklediğimiz çocukluğumuzun fuarları yok
artık. Lise yıllarında gazoz, minder sattığımız Manolya,
Ekiciöver, Lunapark gazinolarının yerlerinde yellere esi-
yordu.

Bizleri ilgilendiren sanat-kültür olayları. Söyleşiler,
imza günleri ilgi odağımız oluyor. İzmir dışından gelen
dostlarla birlikte olmanın mutluluğu yetiyor bizlere. İZ-
FAŞ'ın düzenlediği söyleşiler izlenmeye değerdi. Su-
nay Akın, Hıfzı Topuz, Atilla İlhan, Mustafa Balbay,
Türkan Saylan, İlhan Selçuk, Ayşe Kulın, Aydın Boy-
san, Şükrü Erbaş, Ahmet Telli, Ünal Ersozlu severleri-
le birlikte oldular.

İzmir'deki edebiyat kuruluşları da söyleşiler düzen-
lemişlerdi. Eş, dost, yakın tanıdıkların izleyici olduğu
söyleşiler. Fuarda oturacak yer bulamayanlar, söyleşi
alanında yer bulup sandalyeleri işgal ettiler. Bazı arka-
daşlar da söyleşilerde görev almamaktan yakınıyordu.
Fuar'da konuşamamaktan üzüldüler. Uluslararası İz-
mir Fuarı'nda söyleşiye katılmak az şey mi? Fuardaki
söyleşilere katılımcıları seçmek neye göre yapılıyor?
Benim de kafamı kurcalar bu soru. Lobicilik falan mı
diyeceğim; ama edebiyatta lobicilik mi olurmuş? Saç-
malyorum sanırım...

Fuar, gıda tüketiminde patlama yapıyor. Tüketim
dorukta. Adım başı döner tezgahları, dondurmacılar,
kestane şekerleri, lahmacun, çiğ köfteciler. İnsanlar
Fuar'a yemek için geliyor desem yalan olmayacak. İn-
sanımız yeme içme de evrenselliği yakalamış. Çin ve
Meksika mutfaklarının standı dolup taşıyor. AB'ye gir-
meye aday bir ülkenin dünya mutfaklarıyla tanışma-
sında daha doğal ne olabilir ki...

Bana ters gelen bir başka
olay. İkram kuyruklarında sa-
atlerce beklemek. Üç dört yu-
dumluk çaya kavuşmanın zev-
ki bir başka olsa gerek. O
zevkten sürekli mahrum kal-
mışdır.

Efe rakısının tanıtım ikramını
gülerek izledim. Ne efelikler
yaşandı. Standaki görevlilerin
çektiği zahmetler, görülecek
nitelikteydi. Acı bir tebeşüm-
le izledim, insanımızın rakıya ulaşma mücadelesini.
Standtaki görevli *"Beyefendi, bu sizin onuncu alışı-
nız, ama başkasını da düşünün."* diye uyarıyor. Adam piş-

Dikili Belediye Başkanı Osman Özgüven

Tire'nin kurtuluş günü etkinliklerinde bir grup yazar

kince yanıtıyor. "Annadım, annadım, sonuncu, sonuncu bir daha gelmem. Kafam iyi oldu." Tanıtım ikramlarında, bir şişe Efe'yi devirenlerin sayısı sayılmayacak denli çoktu...

Kitap sokağı daha bir daralmıştı. Daracık sokakta kitaba kavuşamadı insanımız. Ellerinde dürümlerle, yaşamlarından kitabın defterini dürenler, yasaklamak için geçtiler. Boş gözlerle kitaplara baktılar. Yedikleri dürüme verdikleri parayı düşünmeden, kitaplara çok pahalı dediler.

Fuar'ın açıldığı gün, babam öleli on beş gün olmuştu. Kabullenmek zordu, çok zordu. Küçüklüğümden beri gittiğimiz Palmiyeler'e gittim. Anılar abanıverdi üzerime. Babamın orada çektiği fotoğraflar çoktur. Oturdum bir masaya. Yarım rakı, bir iki meze. Saatlerce kadeh tokuşturduk babamla.

"Tarifsiz kederler içindeyim." Eskiden Manolya Gazinosu'nun bulunduğu yerden geçerken bir ses kulaklarımda yankılandı: Gazooz, soğuk gazooz... Bir selam yolladım çocukluğuma. Fuar'dan çıkarken o ses tüm Fuar'da yankılanıyordu...

TİRE VE ÖDEMİŞTEYDİK...

Izmir'in şirin ilçesi Tire. Yeşil, yemyeşil bir yer. 4 Eylül Tire'nin kurtuluş günü. İki günlüğüne gittim. Söyleşi ve imza günüm vardı. Mehmet Erdoğan, Cahit Kaya, Hamdullah Köseoğlu, Ekrem Güneş'le birlikteydik. İlk kez böyle bir etkinlik yapıyorlardı. Çocukların, gençlerin ilgisi fazlasıyla vardı. Bunu gören belediye yetkilileri gelecek yıl, çocuk kitapları fuarını yaşama geçireceklerini söylediler.

Tire'yi sevdim. Geçmiş çok eski şirin ilçede Aydınoğulları uzun yıllar hüküm sürmüş. O dönemi yansıtan yapılar çoğunlukta. Tire köftesiyle ünlü. Bana kalırsa

büryan kebabi bir başka lezzette. Sabahın beşinde kuyu kebabı yemek için insanlar yollara düşüyor. Yolunuz Tire'ye düşerse Namlı, yöre halkının Taktakçı dediği kuyu kebabı dükkanına uğrayın. Baba Selahattin Babaoğlu kurmuş, oğlu Fikri işletiyor.

Tire'de iki üç gün olsa da dinlendik. Sessizliği, huzuru yaşadık. Yeni okurlarımıza merhaba dedik.

Tire'den sonra aynı kadro Ödemiş'e gittik. Ödemiş 2. Çocuk kitapları fuarına ev sahipliği yaptı.

Bu fuarın mimarı eski belediye başkanı Mehmet Eriş ve Bu Yayınevi editörü Necdet Neydim. "Zamanla halkın ilgisi daha da artacak. Avrupa'da yapılan kitap fuarlarını Ödemiş'te de yaratacağız. Potansiyel var, onu harekete geçirdik. Gelecekte ulusla düzeye ulaşacağına inanıyorum." diyor Necdet Neydim. Geçen yıl onun önderliğinde başlamıştı. Yeni yerel yönetim sürdürüyor, sürdürmeye de kararlı.

Belediye Başkanı A. Mahmut Badem çocuk kitapları fuarını desteklediğini sürekli vurguluyor. Bu yıl standların merkez parkına alınması A. Mahmut Badem'in katkılarıyla, isteğiyle olmuş. Geçen yıla göre ilgi fazlaydı. Fuarın oluşması, yaşama geçirilmesinde belediye görevlileri Aziz Özgen ve Cemile Özgüllü'nün çabaları gözden kaçmıyordu.

Kitap fuarına Muzaffer İzgü, Hüseyin Yurttaş, Haluk İsaık, Canan Tan, Savaş Önlü, Ekrem Güneş, Mehmet Erdoğan, Zeliha Akçağrıner, Hamdullah Köseoğlu, Kemal Aygün ve Es-to tiyatro topluluğu, Doğan Yağcı, Özgür Savaşçı, katıldılar.

Tire'de Genç Kırtasiye, Ödemiş'te Alpa Kırtasiye bizleri konuk etti.

TUM PROGRAMLAR

Aşk ve Hamamböcekleri

Eve geç döndüğümde annem kapıyı açmazdı. Ben de bitişigimizdeki yine bizim olan eski boş evde kalırdım. Genelde yatmak için kullanırdım orayı. Hamamböcekleriyle doluydu ev. İğrenç hayvanlar işi o kadar azıtmıştı ki uyurken üzerimde dolaşıyorlardı. Bir türlü yok edemiyordum. Onlarla dost olmaya karar verdim.

Geceleri zil zurna sohbet ederdik. İsabet ettiremem de tepelerine terlik fırlatmaktan geri durmazdım. Hayvanlar kesinlikle benden daha zeki ve çevikteler. Bir akşam zuladaki rakılarından biri elimden yere düştü. Daha açılmamış 'yetmişlik' tuzla buz oldu. İçindeki rakı bütün odaya dağıldı. Berbat bir durumdu, koskoca rakı akıp gitmişti. Bir yakınımı kaybetsem bu kadar üzülmezdim.

Nerede yaşıyordum, kimdim ben? Şoktaydım yine. Hatırlamam için birkaç saniye geçmesi gerekti. Kalktım aynada kendime baktım, ayyaş ve başarısız birisi olduğumu fark etmem uzun sürmedi. Yüzüme bolca su serptim. Kötü bir akşam ve kötü bir yüz diye düşündüm. Yanaklarıma biraz traş köpüğü sıktım, eski bir jilette beş altı günlük sakallarımı aldığımda çenemin altını ve yanağımı kestiğimi fark ettim. Ellerim hafifçe titriyordu. Üstüdü beyaz pantolonumu denedim, uzun zamandır giymiyordum, biraz dar geldi. Kilo alıyordum. Çıkartıp eski kotumu geçirdim ayağıma. Yüzüm parlamıştı ama saçlarım hâlâ kötüydü. En yakın berbere gidip saçlarımı düzelttirdim. Bir yerlerde birkaç kutu bira içtim.

Hiç ummadığınız zamanlarda ve yerlerde ummadığınız insanlarla karşılaşma olasılığınız her zaman vardır. Hayatı anlamlı kılan budur bence(!) Gerçi küçük bir kasabadaydım ve eğer orda birisiyle karşılaşacağınız varsa nasıl olsa bu en az bir kez gerçekleşir. Öyle oldu. Eski bir kız arkadaşımı buldum. Liseden hatta orta okuldan beri tanırdım İlnur'u. Belki de daha eskiden.

Karşılaştığımızda saat gece on bir civarıydı. Pis bir lokantada işkembe çorbamı kaşıkiyordum. Yine çok içmiştim ve başımın çorba kasesine düşmemesi için fazladan gayret gösteriyordum. Çorbamın işkembe tanesi ve tuzu az, suyu ve sirkesi boldu. Son kaşığı ağzıma götürüp başımı kaldırmıştım ki tepemde dikilen İlnur'u gördüm. Güllüyordu. Kalktım bol sarımsaklı nefesimden yüzüne hohlayarak iki yanağından öptüm onu. Arkadaşlarıyla gelmişti çorbacıya, onları yan masaya oturup kendisi benim masama oturdu. Sigara yaktık. Biraz ayılmıştım. İkinci sigaramı yaktığımda İlnur'la muhabbeti çoktan ilerletmiştim. İşte karşımda oturuyordu. Sürpriz diye buna derim ben. Okuldayken yakındık birbirimize. Sevebileceğim, evlenebileceğim birisi diye düşünürdüm. Dişe dokunur sohbeti yoktu

gerçi ama yine de güzeldi. Nişanlanmış; nişanlisından bahsetti bir süre. Yurt dışındaymış şimdi o, çok yakında evleneceklermiş vs. vs. Dinledim önemsemedim. Sigaramı içip seyreliyordum onu.

Yarım saat sonra çorbacıdan kalktık. Barları diskoları dolaşmaya başladık. Dans etmeyi seviyordu. Onu seyreliyor, biramı yudumluyordum. Ben dans etmediğimden dans edecek birini buluyordu kendine.

Harikulade bir kıçı vardı. Nereye gitsek tüm erkeklerin gözü onun kıcına çevriliyordu. Bunun farkındaydı ve tadını çıkarıyordu. Erkeklerle sürtünüyordu belli belirsiz. Anladığım kadıyla tümünü birden istiyordu. Hepsini. Yanıma geliyorum içkimden bir yudum alıyor, memelerini daha yeni tanıştığı adamlara sürtmeye gidiyordu.

Danstan yorulunca onu evine bırakmayı teklif ettim. El ele tutuştuk. Birkaç kez onu öpmeme izin verdi. Küçük bir öpücük. Karşılık veriyordu ama ilk o çekiyordu dudaklarını.

"Biliyorsun nişanlıyım."

"Biliyorum."

Çok içmiştim, daha doğrusu çok içmiştim. İlnur'u bırakıp dönmeye hazırlanıyordum. İçeri davet etti.

"Annen baban?"

"Yoklar bu gece."

"Ne güzel!"

Girdim. İlk kez giriyordum evlerine. Ortasında yüzme havuzu bulunan büyükçe bir sitedeydi evleri. İçerisi sade ve zevkli döşenmişti. Geniş bir salondan balkona çıkılıyordu. Balkondaki ilk sandalyeye oturdum, ayaklarımı önümdeki diğer sandalyeye dayadım. Işıklandırılmış havuzu ve havuzun altında uzayıp giden gecenin karanlığındaki manzarayı seyretmeye koyuldum. Etraftan kulaklama tek tük müzik sesleri geliyordu. İki koya serpiştirilmiş beyaz badanalı evleri tepeden görebileceğim kadar güzeldi manzara. Koyların ortasında denize uzanan küçük yarımada tüm ihtiyacıyla Rodos Şövalyeleri'nin beş yüz yıl evvel yaptığı kale yükseltmekteydi.

"Manzaranız çok güzel."

"Öyledir. İçki ister misin?"

"Ne var?"

"Ben malibu süt içeceğim."

"Yaaa! Karışacak ama madem ısrar ettin alayım bir tane."

Malibularla geldi. Kocaman bir yudum aldım. Yan yana oturuyorduk ve manzara güzeldi.

"Neden bu kadar çok içiyorsun?"

"Daha iyi bir fikrin mi var?"

Kışkırtıcı gülümseyişi yayıldı yüzüne. Sandalyesin-

den kalktı üzerime oturdum. Muhteşem kıcı kucağımdaydı. Uzunca öpüştük. Elimi tişörtünün altına soktum, göğüsleri küçük ama güzeldi. Yarım saat sandal-
yenin üzerinde kaldık. Tişörtünü çıkardı, öpüşmeye devam ediyorduk.

"Yapamam," dedi.

"Neden?"

"Nişanlığım da ondan."

Bir taraftan da soyunuyordum. Kucağımdan kalktı, karanlıkta balkon taşlarının üzerine uzandı. Bir süre daha devam ettik. Nedenir bilinmez aletimdeki sertlik yavaş yavaş azalıyordu. Az sonra iniverdi. Uğraştım da durdum balkon taşlarının üzerinde. Boşuna, bir türlü yeniden sertleşemiyordum. İlk kez başıma gelmiyordu ama bu gece sırası değildi. Terlemiştim. Yıldızlara baktım. Giyindim. Banyoya gittim yüzümü yıkadım, eve döndüğümde neredeyse sabah olmak üzereydi.

Ertesi gün öğlene doğru uyandığımda dün gece kirdiğim rakı şişesinin kırıkları üzerinde ters dönmüş halde yatan bir sürü hamamböceğiyle karşılaştım. Hâlâ canlıydılar ama ölmek üzere oldukları anlaşılıyordu. Çırpınıp duruyorlardı.

İçebildikleri kadar rakıyı içmişlerdi anlaşılan. İlk kez sarhoş hamamböcekleri görüyordum. Sabah sabah kendime votka limon hazırladım. Telefonu açıp ilk-

nu'nun numarasını çevirdim. Bardağı hamamböcekleri-ne doğru kaldırdım.

"Şerefe dostlarım."

İlk sinyalden sonra telefonu açtı. Ses yabancıydı sanki.

"Ne istiyorsun?" dedi.

"Öylesine aradım. Nasılsın?"

"İyiyim. Başka?.."

"Başka ne olsun."

"Bir daha arama."

"Peki."

Telefonu kapattım. Şerefe dostlarım. Yaaa işte böyle. Önemiz bir konuşmaydı sevgili dostlarım. İçelim biz. Aşka içelim.

Bacakları havaya kalkık durumda birkaç çırpındılar. Bu kez gerçek hamamböcekleriyle içiyordum. Onlar gerçek dostlarımdı.

"Sizden kötülerıyla içtim ben. Yaaa..."

Öyle iki güne yakın çırpındılar. Dostlarım oldukları için onları öldürmedim. Ama anlayamadım. Ne ölüyorlar ne de oradan kaçıp kurtulabiliyorlardı. Tıpkı benim gibi. Kolay mı! Bir büyüğü bitirmişlerdi. Çırpının ayaş hamamböcekleri. İlknu'nun iki ay sonra evlendiğini öğrendim.

Çırpının, çırpınıyorum...

**Bol
dumanlı
husus
kokulu
filtresiz
gazeteniz**

yeniHarmar 1 Ekim 2004 Cuma Sayı: 70 1.500.000 TL KDV Dahil

Ruhlarda bitmeyen savaş
Türkiye'de 1 milyon Vietnam sendromlu

70

Prof. Yalçın Küçük:
"Erdogan'ın get gittirimi hana değil doktora sorun"
"İçinizdeki o 'Kasımşahi gelikani'yi durmadan rahatsız ediyorlar"

Aydın'dan Sadettin Onbaşı

Gaziler konuşuyor:
İnanmazsınız galıyoruz. Yani nasıl galıyoruz. Verdiğimiz hayatlarız. Yani hana galıyoruz.

Bayhan Gürhan söyledi

Hakan Albayrak hapisten

Güngör Uras anlattı

Mehmet Coşkun çizdi

yeniHarmar

St. Petersburg'da on gün

Kuzeyin görkemli sınırı

Dünyanın en şıman hosteslerinin, iyi kalpli, yine de üvey anne edasıyla çalıştıkları bir uçakta St.Petersburg'a yolculuk ediyorum. Yaklaşık üç saat sonra St. Petersburg'dayım. St.Petersburg göğü, sabahın bu erken saatinde muhteşem. Zihnimde hep yer gök karışıklığı vardır ya... uçağın penceresinden dışarıyı seyreteceğimde bulutların, atmosferin nasıl da dünyanın bir parçası olduğunu çok iyi görüyorum. Kuzeyin bu görkemli sınırında yer ile gök değil, dünyamız var. Kah bulutlar ormanın içinde yürüyor, kah toprak yarlar bulutların bir parçası olup havalanıyor.... Gözlerim, kelimenin en has anlamıyla dünyaya dokunuyor....

St.Petersburg, Rusya'nın kültür merkezi ve turist çeken şehirlerin de başında geliyor. Lakin, St.Petersburg Havaalanı, Nâzım'ın şiir dilini anarak söyleyelim, korkunç iddiasız ... Bizim Atatürk Havaalanı ile karşılaştırma densizliğini gösterirsek, bizimki Esenler Otogar'ıyken, St.Petersburg Havaalanı, mesela Çorum Otogarı... Aynı benzetmeyi, yalnız bu kez zıt yönde, metro-lar için yapabiliriz. Bir şehrin ruhu, nasıl bu denli yerin altına çekilir? Metro, St.Petersburg'un atardamarı...

Dünyanın en derin metrosu

Dünyanın en derin metrosundayım. Bu derinlik tarihi benim coşkunluğumun ürünü değil. Tescilli... Yürüyen merdivenlerle arzin merkezine yolculuk ediyorum. Metroya binmek için merdivenleri inerken karşıda çıkanların bazılarıyla sanki birbirimize bir şeyler demeliymişiz de vaktimiz az olduğu için söze başlamıyoruz gibi bakıyoruz. Yürüyen merdivenlerin sonunda, iki

merdivenin ortasına yerleştirilmiş bir camekân var. İçinde orta yaş geçmiş ve sonrasında da epey yol almış bir kadın oturuyor. Resmi giysili mi, yoksa başka bir âleme geçiş duygusu veren noktadaki camekânın içinde günlük giysileri resmîleşmeye mi karar vermiş, ayırt edemiyorum. Bu geçiş duygusu, yürüyen merdivenin hareketsiz zeminle buluşması ve üzerindeki adamları kontrol etmekten artık vazgeçişleriyle iyiden iyiye pekişiyor.

Hemen her istasyonda aynı camekânlı bölme, aynı kadın, şiddeti değişmekle birlikte, aynı kontrolsüz geçiş duygusu...

Metro'da, özel iyetiniz yoksa, beklemek diye bir şey yok. Trenler çok çabuk geliyor. İstasyonlar kadın eli değmiş gibi temiz. Gibisi fazla. Şehirde tüm hizmetler kadınların yüzü suyu hürmetine yürüyor. Sokaklarda, caddelerde temizlik görevlisi, yolcu otobüslerinde şoför, kafelerde, barlarda garson, marketlerde, büfe-lerde satış elemanı, Atlı Köprü'nün üzerinde nehirde gemi turlarına, Nevsky Metrosu'nun çıkışında Petergoff, Puşkin gibi tarihi kasabalara, ya da şehir içi turlara turistleri şöyle böyle bir İngilizceyle ikna etmeye çalışan rehberler ...

Metro'da bir vagona geçiyorum. Yedi gün kaldım ve ne zaman metroya bindimse karşılaştığım bir koku beni karşılıyor: Alkol kokusu. Burada günlük içecek bira... Üçlü dörtlü gruplar halindeki gençler ellerinde bira şişeleriyle metroya biniyorlar. Günün erken saatleri olmasa da hâlâ sabah. Ve insanlar metroda uyuyorlar. Şunu kesinkes söyleyebilirim: Rus halkı yorgun bir

halk. Bizim otobüslere, metrolara, minibüslere bir endişe, gerilim hakimdir. Burada yorgunluk.... bitkinlik. Yine de bizde daha az görünen şeyler de inatla devam ediyor: Özellikle yaşlı kadınlar, akşam saatlerinde evlerine ellerinde bir demet çiçekle dönmeyi unutmuyorlar. Öylesine can yakıcı bir tefekkür hali içindeler ki, kendileri taşıması bile ellerinin hayatın boşluğuna düştüğü yere bir demet çiçek çizmek istiyorsunuz. Belki bir yaştan üstündekiler, diyelim ki ellisine merhaba demişler burada hayatın kıyıcığına çoktan itilmişler gibi. Birçoğunun ruh halleri, günümüz Rusyasının siyasi arenasından Bolşevik Devrimi yıldönümü kutlamalarının handiye geçersizleştirilmesine benziyor. Ayakta durmaya çalışan inatçı ihtiyar...

Belki, işte Rusya da bu!

Bir de, yine kadınlar başta olmak üzere, hep bir şeyler okuyorlar, bulmaca çözüyorlar. Orada tanıştığım Türk öğrenci, okunan şeylerin edebiyat ağırlıklı olmadığını, astroloji benzeri popüler alanlara ilginin fazlalığından dem vuruyor ya, yine de benim için bir sempatî nedeni bu çiçekler ve kitaplar.

Bir sonraki istasyonda, mavi beyaz formalarıyla iri yapılı, göbekli beş altı genç bulduğum vagona biniyor. Bugün futbol maçı var. Dinamo Moskova taraftarları. Küçük bir çocuk, belki yedi belki sekiz yaşında, vagonun öteki ucundan akordeonunu çalmaya başlıyor. Akordeonun sesi bize ulaşmasa da çocuğun gözlerindeki merak, akordeonla birlikte bedenine verdiği ifadeler müziği bize duyurmuyor, sanki vagonun içindeki ağır havaya çiziveriyor. Birden gözlelerinden bir parıltı vagona yayılıyor. Hemen yanımdaki Moskova taraftarlarını görüyör, akordeonun kendine bakan yüzünden çıkarttığı mavi beyaz çıkartmayı alına yapıştırıyor, gülümseyerek gençlere doğru yürüyor. Alnında Dinamo Moskova logosu, güzel bir şarkı çalıyor. Gençlerden biri, grubun kasasıymış gibi, cebinden bozuklukları çıkartıyor ve çocuğun avuç içine bırakıyor. Çocuk şarkısına devam ederek başka vagona geçiyor.

Vagona, belli bir yaşı devirmiş insanlar ya uyuklu gözlerle önlerine bakıyorlar ya da hâlâ uyukluyorlar. Ağustos'un başları. Beyaz gecelere yetişememiş olsak da, hâlâ on birlere kadar ortalık aydınlık. Elimde gezdirdiğim, rehber-kitapta *"St.Petersburg sakinleri gece kuşlarıdır. İnsanlar, Rusya'daki başka herhangi bir yerden daha geç yataklarına giderler"* yazıyor. Rus arkadaşım, kitapla aynı fikirde değil... *"Rusya yoksul bir ülke ve insanlar yaşayabilmek için çok çalışmak zorundalar."* Buna bir de, belki alkolün verdiği sabah yorgunluğunu eklemek gerekiyor. Metro'dan her çıkışında karşılaştığım manzara bu tezimizi haklı çıkarıyor... Yürüyen merdivenlerin kenarındaki reklam panolarını *"enerji içeceği"* olarak cin reklamları süslüyor. Özellikle merkeze uzak olan hemen her metro çıkışı,

alkol-sigara büfesi, küçük bir kumarhane gibi işleyen lotarya salonu, ayaküstü karın doyurmak için hazırlanan özel Rus böreği satıcısı ile bir 'kültür kompleksini' içeriyor. Bu manzaraya metro binasının duvar dibinde, metroya bitişik yeşil alanda ellerinde biralaryla ikili üçlü grupları da eklemek gerekiyor.

Devrim afişleri... ve geride kalanlar

St.Petersburg, Sovyet döneminin anılarını bir iki cadde, metro istasyonu adı, Lenin heykeli, bizde mesela Urfa'daki "din" turizmini anımsatan bir iştihayla ve belki de "devrim" turizminin bir parçası olarak sergilenen Aurora Kruvazörü bir yana, pek de sahipleniyor görünmüyor. Bunlara, bir de üzerlerinde kızıl CCCP harflerinin zamana direnen imgesiyle hemen fark edilen tişörtleri ekleyebiliriz. Bugünüyle şehir, daha çok Bolşevik Devrim öncesinin anılarına dönmüş durumda. Şehre adını veren Çar Petro, şehrin simge kişiliği. Petergoff'tan şehre minibüsle döneceğiz. Minibüsçülüğün benzer ritüellere haiz olduğuna oradan alıyorum. Nasıl biz minibüsün kapısını şöyle bir açar, *"Taksim mi, kaptan?"* diye sorarsak, Rus arkadaşım da öyle açıyor kapıyı ve kısaca *"Peter?"* diye soruyor. St.Petersburg'u anlatmak için konuşma dilinde *"Peter"* yeterli oluyor. Bir şey daha var: Yolda bir yerlerde trafik sıkışıyor, otomobiller adımlar gibi ilerliyor ve minibüs şoförü o vakit yine bana çok tanıdık gelen bir hamlede bulunuyor. Sollama yasağı ihlâl ederek karşı şeride geçiyor ve hızla gaza basıyor.

Minibüsten iniyoruz. Nevsky'ye, St.Petersburg'un atardamarı olan bu ünlü caddeye gideceğiz. Metro istasyonuna yürüyoruz. İhtimal nenesi, beş altı yaşlarında bir çocuğu kolundan çekiştiriyor. Çocuk, gönülsüz, mızızlanarak, geriye bakarak kadının kolunda neredeyse sürükleniyor. Arkadaşım elimdeki gümüş yüzükleri göstererek kahkahayı basıyor. Çocuk metronun girişindeki tezgahta satılan yüzüklerden istiyor. Kadın da *"Sen erkeksin, erkek çocuklar yüzük takmaz"* diye paylıyor.

Nevsky, caddesi hümud eden tüm tarihi yapıları, sokak ressamlarına, barlarına, tiyatrolarına, sinemalarına rağmen bir İstiklâl olmaktan çok İstiklâl'i olmayan bir şehrin Bağdat Caddesi'ne benziyor. Şehrin tam anlamıyla vitrini bura... St.Petersburg'da, hele Nevsky'de yürüyerek yorulmak imkansız. Rus kızları güzel... yalnız bir şey var... tarifi güç... sanki onlar da, yazık ki, bir vitrinde yer aldıklarının farkındalar. Yürüyüşleri, giyim tarzları, mimikleri fena halde Amerikalı... Orada dört yıldır Rus Tarihi okuyan arkadaş *"akşam MTV'de Jennifer Lopez'i, Cameron Diaz'ı izliyorlar, evde bir süre taklit ettikten sonra sokağa çıkıyorlar"* diyor. Bu noktada çok bilmiş bir soru hep devreye girer ya... ben de o sorulardan birini esirgemiyorum: *"Üniversite gençliğinin edebiyatla arası nasıl?"* Rus klasiklerinin geçmişte kalmış bir anı gibi algılandığını, bu arada, Sovyet döneminde sistemin desteklemediği yazarların Sovyetler yıkıldıktan sonra popülerleştiğini anlatıyor. *"Nâzım'ı nerdeyse bilen yok... okuyan kesin yok"* diyor. Ekliyor: *"Orhan Pamuk'u biliyorlar..."*

Nevsky Caddesi'nde yürüyorum. Bir kitapçıda Sovyet döneminin afişlerini buluyorum. Lenin'li elektrifikasyon devrimin ölçütü olarak gösteren afişlerden, Stalin'li askeri geçit törenlerinin yüceltildiği afişlere... nicesi... Belki, İkinci Savaş'ın ağır yıkımlarının anısıyla, belki sistemin kendi evrimine ilgilidir, afişlerde bile bu değişimin izleri sürülebilir. Lenin'li afişlerde hemen hiçbir militarist öge yer almıyor.

Alkolle yıkanmış hayat

Rus insanı, hayatla hesabında hesapsız. Niyeyse bunu, St.Petersburg'da değil, şimdi düşünüyorum. Belki, her şeye rağmen, Dostoyevskilerin, Gogollerin yüzü suyu hürmetinedir, lâkin şehrin turistlerle hasbî hâl olmuş ana caddesi dışında her yerde bir sâhicilik, âhayata yakın duruş, kendini ve hayatı kanırtarak yaşama sevdası... İlk günlerde kaldığım otel, şehrin merkezine bir hayli uzak. Metro'dan inince minibüse binmek gerek. Yabancı bir şehirdeysem, bir yürüme sevdasına kapılıyordum. Yaklaşık on beş dakika yürüyorum. Otelin bulunduğu caddenin üzerinde bir otobüs durağı. Duraktaki bankta üzeri çamur içinde otuzlu yaşlarına yeni yol almış bir adam... yatıyor desem oturma çabası nedeniyle doğru olmayacak, oturuyor desem, bunu hiç başaramıyor... Bir kadınla, bir adam sallana sallana geliyorlar. Onlar da sarhoş. Akşamın çok olsa altısı yedisi. Adam, diğerine ikiz kardeş gibi benziyor. Belki de öyle. Bağırıyor, kızıyor. Eski gri ceketten tutup çekiştiriyor. Bu manzaraya dışardan bakan için, bağırara-

nın ötekine tek üstünlüğü üzerinin çamura bulaşmışlığı. Yoksa onun ayakları da aklının sözünü dinlemiyor. Kadın yatıştırmaya çalışıyor. Adam yardımcı kalkıyor. Üçlü ağır aksak caddeden içerele, ihtimal eve doğru yürüyorlar. Bir de bir adam anımsıyorum. Parkta. Sanırım Yazlık Park'tı. Stalin biyıklarıyla orta yaşlı, orta boylu, incecik bir adam. Boylu boyunca çimenlerin üzerine uzanmış. Sarhoş. Arkadaşıma *"Nasıl güzel bir adam, değil mi?"* diye soruyorum. Bir de, bu biyıklarla dal gibi kırılcan, belki de kırılmış bedeninin zıtlığına çarptıkça nedense şunu düşünüyorum: *"Keşke Stalin, biraz fazla votka içseydi..."*

Parlatılan kiliseler... dökülen apartmanlar

Rastlantıyla tanıştığım bir yurttaşım, *"Niye otele o kadar para vereceksin... gel, bir öğrenci arkadaşımız var onun dairesinde kalırsın"* diyor, telefonunu veriyor. Adı, Ali. Arıyorum. Buluşacağız. Gecenin on biri... telefonum çalıyor *"Cemal Bey gecikeceğim... Nevsky'de kafeler yirmi dört saat açık... birinde oturun... bir saate kadar gelip anahtarı vereyim size..."* Bir kafede oturuyorum. Bira içiyorum. Arka masadan caddede Türkçe taşıyor. *"Oğlum, yarın döneceğiz... götürelim şu kızları!"* Ali, sanat tarihi öğrencisi Rus sevgili yanında, geliyor... kanal boyunca, apartmana doğru yürüyoruz. Kitaplığımıdaki nice adın yazılı olduğu sokaklardan geçiyoruz. Apartmanın önüne geldiğimizde, şaşkınlığımla gizleyemiyorum *"Ne güzel bir yerde kalıyorsun..."* Ali, gülüyor. Apartmanın içerisi bir fela-

ket. Dökülüyor. Bu haliyle yüz elli dolar kira verdiğini söylüyor. "Aslında" diyor, "St.Petersburg'da en büyük sorun bu... konut sorunu..." Apartmanların şimdiki düzeni, eski komün yaşamının izlerini hâlâ taşıyor. Zengin, o izlerden hızla sıyrılmışken, yoksul, biraz da o izlerle yaşayabiliyorlar. Caddeler, hiç de az sayıda olmayan lüks otomobillerle dolu. Hummer cipler belli ki burada da, Mazhar Alanson'un kulağı çınlasın, yeni derebeylerin kartviziti gibi.

Apartmanlar bu haldeyken, dinin ve dini simgelerin, kiliselerin parlatıldığını sezmek hiç de güç değil. Birçok kilise yeniden restore ediliyor, anlatıldığına göre Çeçenya'ya ya da başka bir yere gönderilen askerler, ya da limana indirilen askeri gemiler din görevlilerince kutsanıyor, bizim deyimimizle şerbetlenerek yolcu ediliyorlar. Özellikle gençlik içinde faşizan eğilimlerin yükseldiğinden dem vuruyorlar. Hatta bazı gurupların, Rusya için potansiyel tehlike gördükleri uluslardan gelenlere sistemli şiddet uyguladığından, resmi otoritenin bu gelişmeleri görmezden geldiğinden, sola ve öteki'lerin ulusçu taleplerine blok koymak için kullandığından da söz ediyorlar. Dinin ve milliyetçiliğin kullanımı değeri, farklı etnik kimliklerin taleplerini yoğunlaştırdığı birçok coğrafyada olduğu gibi burada da, öyle anlaşıyor ki, parlatılıyor. Bu parlatmanın cila düzeyinde kalmadığının en tehlikeli işaretini ise, Beslan vahşeti sonrasında Putin, öfkeye teslim olmuş açıklamalarıyla veriyor. Bu öfkenin, onun Putin'de temsilcisini bulduğu derinlikten yoksun, maço söylemin Rus halkınca, yazık ki nice kabul gördüğü aşikâr...

St. Petersburg'un havası inanılmaz değişken. Yağmursuz gün yok gibi... Güneşsiz gün de... Duygusal

değişkenliği, gelgitleri, uçtan uca savrulmaları... Dostoyevski'nin ruhu şâd olsun... bir duygusal girdaba girildiğinde ruhu sonuna kadar kanırtmayı, kanatmayı destekleyen bir fazlalık var, bu havada. Hani duygulanım kimliği olarak bir Akdenizlilikten söz edilir... belki bir de bile bile ihmal ettiğimiz bir Karadenizlilik vardır, kim bilir. Şura bura bir buçuk iki ay oldu, İstanbul'a döneli. Şimdi düşünüyorum da bu bira şişesi ölümlerinin yoksulu, metroların yorgunu halk yas içindedir.

İnkâr edilen yas...

Yas içindeler. Yaslarını inkâr içindeler. Henüz, belki bu yaşla karşılaşacak cesaretleri dahi yok. Mola almış durumdalar. Ruhlarını, Sovyetler öncesinin güvenli limanlarına emanet etmek arzusundalar. Rusluk, o limanlardan biri... Hristiyanlık bir başka liman... Rus arkadaşımla şiir üzerine, şairler üzerine konuşuyoruz. "Puşkin'in şairliği" diyor, "dilden bağımsızdır, başka hiçbir dilde de onun gibi şair yoktur, olmayacaktır... Şiir onunla mucizesine kavuştu..." Her sohbetimizde, gözlerinde parıldayan yurtseverliği bir küçük kuşun uçuşu gibi aramızda gidip geliyor. "Peter" diyor "yalnızca St. Petersburg'u değil, buraya bin kilometre ötedeki kasabamı ve daha nicelerini de kurdu..." Leningrad'ın çöküşü, St. Petersburg'un yeniden dirilişi oluyor. Putin tarafından Rusya'nın kültür merkezi olarak ilan edilen şehir, tüm bunları bir de Moskova'ya karşı kazanılmış bir mevzi gibi yaşıyor.

Daha da ilginç, elimdeki rehber-kitapta yazılanlar. İlk şehirlerin kurulduğu Mezopotamya'da şehir kuruculuğunun arketipi halindeki bir mitos; tanrı-koruyucu

tapınak- insan üçlemesi burada aynen yazıyor: "yaşlı rahip, genç Peter'a bildirdi: Başka şehirlerde yaşayacaksın. Kuzeyde yeni bir başşehir, Aziz Peter'in şerefine büyük bir şehir kur. Tanrı, seni kutsasın. Kazan İkon'u bu şehrin ve halkının Koruyucusu olacaktır. İkon şehirde kaldığı sürece şehrine hiçbir şey olmaya- cak, düşmanlar giremeyecek..."

Bunlarla birlikte, Peter'ın anısına güçlü çekilişin nedenleri daha iyi anlaşılabilir.

Yas içindeler. Yaslarını yadsıma içindeler. Rus arka- daşım, Sovyet dönemine dair konuşmaktan belirgin bir şekilde rahatsız oluyor. Birçok Rus da aynı durum- da. Yakın dönemde Putin'in Türkiye'ye gelmesi gün- demdeydi. Beslan'daki katliam nedeniyle iptal edildi. Hürriyet gazetesinde Ertuğrul Özkök'ün Putin'le söyle- şisi bu yadsımanın ne denli güçlü olduğunu işaret-leriyle doluydu. Putin'le dile gelen de aynı gönülsüz- lük... aynı yadsıma... aynı kaçınıklık. Amacının, "Rus- ya'yı daha zenginleştirmek" olduğunu söylüyor. "Hari- tada artık SSCB diye bir ülke yok..." diyerek devam eden Rusya Devlet başkanı, belki de yakın dünya tari- hinin en can alıcı sorusuna kayıtsızlığını, belki de bu soruyla uğraşacak mecalinin olmadığını şu sözlerle ifa- de ediyor: "SSCB'yi yok etmeden durum değişebilir miydi? Bu gerek siyasi gerek ekonomik alanda müm- kündü. Ama şimdi bu konuda ben bir tahminde bulun- mak istemiyorum. Şimdiki duruma bakmak istiyorum.

1990'lı yıllarda kararı alacak kişi ben olsaydım, hangi- sini seçeceğim konusunda kararsız kalırdım."

Ana rahmine çekilmişlik

Kaldığım apartmanın iç avlusunda bir silah tamir atölyesi var. Ayrıca sabah saatlerinde önünde inanıl- maz yoksul insanların ellerinde torbalarla beklediği bir depo dikkat çekiyor. Şehrin dört bir yanındaki bira şi- şesi ölümlerini toplayıp burada satıyor, günlük rızklarını kazanmaya çalışıyorlar. İçtiğim bira şişesine göz koyan gencin niyetini anlıyorum. Sabaha hazırlık yapıyor. Köprülerin açılışını gördükten sonra nehir boyunca yü- rüyerek Çaykovski Sokağı'ndaki apartmana dönüyo- rum. Apartmanın sanki bin yıl öncesine aitmiş gibi, öy- le eskimiş, öyle ağır kapısını açıyorum. İnanılmaz pis merdivenleri çıkıyorum. Bir yerlerden ay ışığı merdiven boşluğuna, kaçak bir göçmen gibi sızıyor. İki katın ara- sında merdivenin kıvrım yaptığı yerde pencere var. Pencerenin önünde bir şey ya da biri hareket ediyor. Dalgınlığımı uyanıyor. İnsan gözü gecede parlar mı? Parlıyor. Kız mı erkek mi, fakat genç bir beden, belki on altı on yedi yaşında, pencerenin önüne, anne rah- mine sığınır gibi pıhmış, oturuyor. Belli ki adımlarımın sesini izlemiş, iyice yaklaştığımda başını iki dizinin arasından şöyle bir kaldırıyor, başını kaldırışı sanki yüz yıl sürüyor ve yine bir yüzyıllık sürede tekrar diz- lerine çaresiz bedbaht gömülüyor. Apartmana çıktığımda, niyeysse yiyecek arıyorum. Niyetim ona götürmek. Saçmaladığının farkına ancak bir şeyler bulduğumda varıyorum... Anne rahmine sığınır gibi pencerenin öl- gün ışığına sığınmış birine verebileceğim besin, dilden geçer. Bende de o, yani Rusça yok. Kapının kilitli olup olmadığını bir kez daha kontrol ettikten sonra, St.Petersburg'daki son gecemin uykusuna dalıyorum.

St. Petersburg'dan döneli şura bura iki ay oldu. Ana rahmine çekilmişlik, ne vakit şehri düşünsem, düşün- celerimin çizildiği bir tuval gibi...

Kuzey'in Venedik'i denilen bu güzelim şehri, yine de, güzel bir şarkı gibi anımsıyorum.

küçük bir kızın gözünden bir dil hikâyesi...

Almanca, Fransızca, Yahudi İspanyolcası, biraz İbranice ve biraz da Türkçe konuşulan bir ailede dünyaya gelen yazar Rosie Pinhas - Delpuech'un İstanbul'da geçen çocukluğunu anlattığı Bizans Sui'ti (Yapı Kredi Yayınları) kitabında bir dönemin Türkiye'si'ne de ışık tutuyor.

Çok dilli bir evde büyüyen küçük bir Yahudi kızın Türk dilini öğrenme serüveninin yanı sıra bir azınlık olarak yaşamamanın zorluklarına da değiniyor kitapta yazar.

Diller arasında yaptığı bu masalsi yolculukta dillerin ister istemez bağlı bulunduğu kültürleri küçük bir kızın gözünden, kimi zaman Kutsal Kitap'tan çeşitli efsanelerle, kimi zaman büyükerinin uzamında sınır tanımayan anıları anlatıyor.

Küçük Rossie'nin, gözünden yaşananları anlattığı anı kitabında masallar çok büyük rol oynuyor. Bu küçük kıza, masal dünyasının sihrinin içine atan kişi ise annesini.

Anne ve babası, küçük kıza azınlık kimliklerini, toplum içinde dillerine yönelik yapılan baskıları, nüfus memurunun sorulara Türkçe cevap vermesi gerektiğini söyleyerek açıklamaya çalışıyorlar kitapta.

"Ama o Eylül gecesı, ordu şehir merkezine çekilmiş ve ne babasına, ne anasına, ne Anadolu'ya, ne de başka bir toprağa hasret çeken adamlar sürüsü sokaklara dökülüyor. Mağazaları yağmalıyorlar, kiliseleri kirletiyorlar, Yahudi, Rum ya da Ermeni ismi taşıyan ne varsa saldııyorlar, besmele çekip "Allah birdir ve Muhammed onun reslülüdür" duasını okuturdukları ve okuyamayaları dövdükleri söyleniyor; pencerelere ay yıldızlı bayrağın asılmasının şart koştuklarını, aksi takdirde pencerelerini taşılayıp paramparça ettiklerini, içerde oturanların tartaklandığı anlatılıyor.

Çocuk yatağından iniyor, koridordan geçiyor ve ayaklarının ucuna, anne babasının dirseklerini dayayıp baktığı pencereye yaklaşıyor. Ufukta şehrin tepelerinden birinde alevler yükseliyor, çanlar alarım halinde çalıyor...

... Kafasında, L'ler ve a'lerden çıkan sesin damağa vuruşuyla hafif bir çen sesi çıktığı için hatırladığı Allah ve onun Reslülü ile ilgili duanın başını bulmaya çalışıyor. Uzun bir an, savaşın taze anıları, çıldırmsı kitleler, çocuğun annesiyle babasının o akşam keşfettiği korkak Yahudiliği ortalığı sözcüklere dökmeyen, kapkara bir sesizliğin ağırlığıyla dolduruyor. Anne sessizlikte çocuğa net bir

Rosie Pinhas - Delpuech

sesle kırmızı şapkalı pelerini, boş sayfaları olan okul defterini ve dikiş kutusunu getirmesini söylüyor. Çocuk söylemeni yapıyor, karanlık koridordan geçip geri geliyor, o akşam her şey o kadar okunaksız ki. Baba defterden iki çift yaprak, ki bu evde de, okulda da yasak, bir hilale yıldız çizip kesiyor, sonra pelerinin üstüne iğneliyor, yani bir pelerinin kırmızısı ve bir okul defterinin beyazısıyla sahte bir bayrağın kırmızı beyazını imâl edip pencereye asıyorlar, sonra her yeri kapatıp, ışıkları söndürüp bekliyorlar." (syf 60) Küçük Rosie 6 - 7 Eylül olaylarını işte bu sözlerle anlatıyor...

Rosie, Türkçeyle ilkokul'da tanışmış. Nilüfer Hatun'da ilkokulu okuyan küçük kıza her fırsatta arkadaşlarından farklı olduğu hissettirilmiş. Böylece Rosie, bu yaşadıklarından dolayı her gün yabancılığı öğreniyor, yabancılığı öğrendikçe de hem memleketinin kültürünü, hem de insanlarını daha çok sevmeye başlıyor.

İlkokulu bitirdikten sonra yazar Fransız kültürüyle tanışır. Notre - Dame de Sion'a gittiğinde karşılaştığı dünya biraz daha yumuşak geliyor ona.

Fakat Fransız Lisesi'nde karşılaştıklarıyla düşündükleri arasındaki uçurum daha ilerki dönemlerde çıkıyor karşısına.

Lisenin ardından İsrail'de yaşamaya karar veren yazar, orada bir süre kaldıktan sonra tanıştığı Fransız eşi sayesinde Paris'e yerleşiyor.

Çocukluğunun geçtiği Poyraz Sokak, Burgaz Adası, annesinin masalları ve anılarla dolu doğduğu şehre tam 20 yıl gelememiş yazar... Bunun nedeni ise Türk dilinin yazarmın yüreğinin içinde kapanmış olması.

Uzaktaki sevgili gibi gözlerinde tütmüş doğduğu şehir... Ve hasret, yazarın bu kitabı yazmaya karar verdiği dönemde bitmiş. Onca yıllık ayrılık "Bizans Sui'ti" kitabının doğuşu ile birlikte son bulmuş.

Sadık Yemni

Muska, Öteyer, Metros ve Amsterdam'ın Gülü ve çözücü isimli kitaplarından sonra yeni kitabı 'Ölümsüz' aracılığıyla okurlarını paralel evrenlerle tanıştıran Sadık Yemni ile evrenin sınırlarından İstanbul, İzmir ve Amsterdam'a uzanan bir söyleşi..

Ölümsüz'de Paralel evrenlerden bahsediyorsunuz. Bizim beyinlerimiz paralel evrenleri algılayabiliyor mu?

Beyinlerimiz biraz eski model. Çok da iyi çalışmıyor biliyorsunuz. Hani dünyanın durumuna bakarak söylüyorum. Onun için bu kültür model beyinlerle biz bunları çatlak patlak, zaman zaman sezmekteyiz. Dünyada gereksiz yere çıkarttığımız gürültü patırtı nedeniyle evrenle layıkıyla halleşememekteyiz. Gündelik olaylara çok fazla angaje oluyoruz. İş, güç, çarpık eğitim, fakirlik, açlık, savaş, süper egolar çatışması vb. Çok fazla zamanımızı, enerjimizi yutuyor. İnsanlıktan çıkıyor.

Ölümsüz'de yerli kahramanlarla ve bizim kültür yapımıza benzeyen bir yöntemle paralel gerçeklikleri anlatma yoluna çıktım. Paralel evrenler gerçekliği sanıyorum çok yakın zamanda daha başka ciddi açılımlarını bize bilimsel olarak gösterecek. O zaman daha da iyi kavrayacağız ne tür bir evren tarlasında karpuz gibi yan gelip yatmışımızı. Fikrinizin bir rüya sonucu ortaya çıktığını anlatmıştınız paralel evrenler isimli bir kitap okurken uyku-uyanıklık arasında gelen. Rüyanın bunda rolü nedir?

Rüya tetikleyici. Benim bu öyküye heyecanla ve hevesle sınılmam için tetiği çekiyor. Başladım şöyle sorular sormaya.. Bu adam bana sanı zarf gösterdi. Böyle parlak, büyük sanı zarfların içinde ne olur? Fotoğraf. Adama bir fotoğraf gönderildi.. Kim tarafından? Kimi karıştırma şimdi! Bu fotoğrafta ne olsun? Ne heyecanlı olur? Ben kendim mesela -kendimi o kişinin yerine koyarak- 'nasıl bir fotoğraf alsam kanımda adrenalin artar?' sorusunu sordum. Mesela siz, bir sabah posta kutusuna gitseniz, bir sanı zarf gelmiş olsa, o sanı zarfın içinde bir fotoğrafınız olsa.. Sokakta çekmişler, İstanbul'da. O fotoğrafta siz varsınız, yanınızda da başkaları.. Rastgele çekilmiş bir fotoğraf. Yalnız siz diğerlerinden biraz daha parlaksınız, bulunduğunuz yer biraz daha parlak, film hilesiyle çağımızda çok rahat yapılabilecek bir şey. Düşünüyorsunuz, bu şakayı bana kim yapar? Gönderene bakıyorsunuz, tanımadığınız birisi. Teuپی Anonim Ortaklığı. İnternette ararsınız. Oradan bulamadığınız bir firma. Sorar soruşturursunuz, kimseler bilmiyor. Fakat ondan sonra yavaş yavaş başka şeyler keşfedersiniz. Mesela o ayığınızdaki pantolon, fotoğraftaki pantolondan, kıyafetlerden ilk dedektiflik yaptığınızda, çok garip ilk bilgilere ulaşırsınız. Siz asla o kıyafet ve yaştaki Beşiktaş'ta o anda var olamazdınız.

Ondan sonra diğer gariplikler artar ve bu fotoğraflar muntazam aralıklarla gelmeye devam eder, ve baş kahraman **Orhan Timir** yavaş yavaş bazı işler için seçildiğini ve o güne kadar kurulu alet gibi beklediğini ve ondan sonra artık harekete geçeceğini öğrenir ve harekete geçer. Kısa

süre içinde bir sürü şey olur, İstanbul Beşiktaş'tan evrenin sınırlarına dayanan, semavi dinlerin ötesine geçen, önceleri parlatan bir kitap diyeyim.

Sadık Yemni'yi bir üslûbun yazarı olarak nitelemek zor. Siz kendiniz ne diyorsunuz?

«Biri hariç (*Amsterdam'ın Gülü*) tarzımı tek kelimeyle belirtmek zor geçerken. Şu üslûp ya da bu cins denemez. Bütün tarzların sentezi bir şey yazıyorum ben. İçinde polisiye, normal roman, bilimkurgu, fantastik, parapsikoloji (iyisaatteolsunlarbilim) öğelerinin bulunduğu bir çorba. Her meraklı zihne devâ.

Zaten Türkçe'niz, diliniz son derece esnek.... (örnek vermek gerekirse: iyisaatteolsunlarbilim, Korkulobinler vb..). Neden bu çaba?

İçinde serüven, gerilim, fantastik, korku, polisiye(kısacası tirlideme) bunların Amerika'da bestseller olmuş örnekleri var, ama burası Türkiye. Kitap satın alan insanlar, Amerikalılara göre daha düşük gelirli. Onların aldığı satırlarda daha fazlasını bulmaya hakkı var diye düşünüyorum. Tirlidemecilik bir mazeret değildir. Sonunda heyecan olacak, katilin kim olduğunu anlayacağız ya da uzaydan yaratıklar gelmişse onların çözümü yapılacak diye edebiyatsız, aforizmasız satırlar yazılabilecek. Beleşten uyduruk, basit cümlelerle sayfaları doldurulacak diye bir şey yok. Bunun tam tersiyim, bu türün antiteziyim. Ben her sayfada bakırım, bu sayfada bir iki tane aforizma var mı, bu sayfada hatırdı kalabilecek en az bir tane güzel cümle buldum mu? Diktığım çağrışım köprüleri estetik, felsefik geçiş yaptırma mı? Mesela: Algimetre.. Bakın ve algı yetkinliğinizi saptayın.

Muska ve Öteyârın sonları vardı. Okuyucu ispanağı yemiş, siz okuyucuya açık seçik bir sonla tatlıyı verdiniz. Fakat Çözücü'de son açık.

Evet, Çözücü'de son seçenekleri var. Okura bir fırsat veriyorum; diyorum ki 'Bakın, ben burada hiçbir şekilde fazla iddialı değilim. Yüksek bir tahtta oturan, her şeyi biliyor ayaklarında, ansiklopedilerden bol bol bilgi tırtıklaştık, oradan buradan öğrendiklerini yan yana getirmiş, kasım kasım kasılan bir yazar değilim. (O kasıntı da hakıyla tabii, bir kurcalasak kaç tane entellektüel yazarımız var)'. Yazar diyor ki size: Benim kafam da buradan ötesini pek basmıyor.. Ama çeşitli düşünce kapıları var. Bunlardan herkes istediğini açsın. Benim önerdiğimi ya da kendi istediğiniz kapıyı açabilirsiniz. Acaba hakikaten oradaki İdeotlar ne olduklarını kavrayamıyorlar mı? Nasıl biz bilgisayarda bilgileri hard-diskten zart diye atıyoruz. Onlar da var oldular, yok oldular? İstersek buna gönül indiririz. Ama yok, bu varoluş şekli tekrar tekrar bilececek. Bütün bunlar yineleneyeği için, belki çok değişik gambitlerle bu sonsuza dek çeşitlenerek sürecek bir yoldur.. Ama bunlar defalarca burada var olacaklar, çözülecekler, var olacaklar.. Belki bütün evren böyle çözülmeye olmadır.

Kalp atışı gibi. Bir bum, bir dinlenme. Kimi uzun, kimi kısa.. Başı var, sonu var.. Ya da bize öyle geliyor. Mesela on üç, on dört milyar yılı bir saat olarak düşünürsek, bin yıl sürmüş bir medeniyet de bir saniyeden çok az sürmüş demektir. O bir saniye de bir göz kırpması gibi bir şeydir.

Arşiv çalışmaları yapıyor musunuz?

Tabii, mecburen. Örneğin şu anda *Sarp Sarmaz*'ın üçüncü romanı *Yatırı* bitirmek üzereyim. Çok araştırma yaptırır bana. *Ölümsüz* içinde daha çok alan taraması gerekiyordu. Oradaki haritadaki sokakları tek tek dolaşarak, fotoğraflayarak yaptım ve bende böylece her kahraman sokağa çıktığında ne görecekti, ne hissedecekti, ilk gördüğünü ne olacağı amaçlı bir çalışma oldu. *Ölümsüz*'ün araştırma derinliği başka bir alana çevrik durumda. Okununca anlaşılacak.

Dikkat ettim, Çözücü'de birtakım kitaplara ver filmlere gönderme yapıyorsunuz, buna Ölümsüz'de devam edecek misiniz?

Her zaman yaparım bunu, çünkü Türkiye'de bu tür kitap okurunun mutlaka gördüğü ya da görmek üzere olduğu eski yeni kültüleşmiş filmler var Bunlardan bir tanesi 2002 *Uzay Macerası*, Stanley Kubrick'in ölümsüz filmi. 1968'de yapılmasına rağmen hâlâ seyredilebilen bir film. Mesela o filme ilgili denememi laflar ediyorum. Kendi çapında iddialıdır. Bunları yapmayı çok seviyorum. Yazarın bilgisinin sınırlarını, filmleri, kitapları nasıl özümlediğini gösteren işaretlerdir.

Yazarın nasıl durduğunu da belli ederler. Deneme lezzetindeki satırlar kitabın kıymetine kıymet katar. O satırlar biraz daha kıymetli olur, çünkü bütün ömür boyunca kaç defa düşünülmüş, o film kaç defa görülmüş, üzerine düşünülmüş, düşünülmüş, düşünülmüş sonunda söylenmiş cümlelerdir.. Bunlar benim tirlidemelerimde sürekli varlar.. Bütün tirlideme yazarları kendilerine meydand okumalıdır. Dur bakalım, ben şu kitap üzerine bir fikir patlatayım. Bakalım ben ne görüyorum. Öyle kolay döndürülebilecek basmakalıp lafların arkasına saklanmak kolaydır. Ben hep bu meydand okumanın peşindeyim. Böylece cepheye çok sık çıkartırım kendimi. Ama bunların insanın yazma, anlama, kavrama yetisini kuvvetlendiren bir tarafı var. Bu egzersizler insanı kuvvetlendiriyor aynı zamanda.

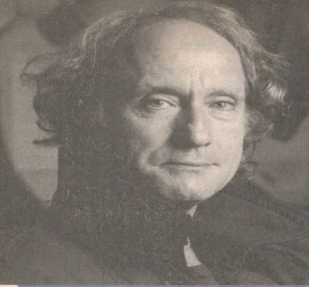
Peki bunda çok kültürlülüğünün etkisi yok mu? Mesela Hollanda dilinde de bu tarz garip söylemler kullanılır..

Ama benim çok kültürlülüğüm tartışılabilir. Ben otuz yıldır buradayım ama biraz kendi içime kapanık yaşamaktayım. Öyle deli gibi Hollanda toplumunun malı olmuş, içine girmiş, her sanyie Hollandaca konuşan, Hollandaca düşünen, Hollandaca rüya gören biri değilim. Biraz daha sıkı ve yoğun Hollandalılara yaşadığım perodlar oldu ama özellikle son yıllarda diyeyim, bizzatı kendi yarattığım Türkçe faunanın içinde nefes almaktayım. Yalnız benim çok kültürlülüğüm tam tersine sırf Hollanda'dan değil (Hollanda'nın yanı sıra) Türkiye'den, İzmir'den, İstanbul'dan, yani doğuştan gelmektedir.

1950'li yıllarda ve 1960 başlarında, İzmir'in özellikle bazı semtleri çok kültürlüyü. Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanları bir arada ve yoğun oturduğu semtler, sokakları vardı. Ben onlardan bir tanesinde büyüdüğüm için, Kilise-Sinagog ve Cami ile yoğrulduğum için esas çok kültürlülüğümü oradan aldığımı düşünüyorum. Kozmopolit bir tarafım var. Tabii bu Müslüman bir kültürün şemsiyesi altındaydı.

Mesela ailem Batı yanlısı, insan haklarına saygılı, serbest düşünceli Müslümanlardan oluşmaktaydı. Geniş aç

Ben meydan okumanın peşindeyim. Bunda insanın yazma, anlama, kavrama yetisini kuvvetlendiren bir taraf var.

bakışlı, kaçgöçsüz bir ortamda büyüdüğüm için, diğer dinleri de, onların uygulamalarını da görebildiğim için, çok erken yaşta bende semavi dinlerin toplamı üzerine bir kavram, bir bilgi oluşmuştur. Ama ben bunun farkında değildim. Bu yıllar sonra açığa çıktı, kristalize oldu.. Fakat o zamanlar farkında değildim. Yani, çok kültürlülüğüm 50'li 60'lı yılların başları İzmir'in uygun bir yerinde olmamla ilgili daha çok. Çok kültürlülük doğuştan edinilen bir terbiyedir. Sonradan aşıyla serumla pek tutmuyor. Mesela Hollanda toplumunda çeşitli dinler ve kültürler temsil edilmektedir, ama çok kültürlü ciddi bir politikadan söz etmek mümkün değildir. Küreselleşmenin bizi hızla dünya vatandaşına haline getirdiği, getireceği de doğru değildir. Bu çok yavaş çalışan, sıkıntılı, USA manipüleli bir süreç. Hollandalılar on yıl öncesine göre daha dindar, daha muhafazakâr ve milliyetçiler şu anda. Üstün ve ayrıcalıklı konumlarını korumak için bunu yapmak zorunda hissediyorlar kendilerini..

Belki alakasız olacak ama hep sormak istemişim: Yaşlı nîneler, iyi cadılar hep varlar kitaplarımızda.. Neden?

Birincisi, öyle insanlarla beraber büyüdüm. Bir tanesi Cemile Hanım'dı, anneannem.. Geceleri ona ölmüş, ama bunu idrak edemeyen kimseler ziyarete gelirdi. Bazı rüyaları çok çıkardı. Kendi kendine başka âlemlerle, bazı realitelerle ilişkisi olan bir kadındı. Ondan çok etkilendim. Benle çok ilgilendi, ikinci bir annem gibiydi. Bizle beraber kalıyordu. Üzerimde büyük etkisi var. O yüzden yazarken uydurma olmadı. Şimdi *'Yatır'* isimli bir kitap geliyor, orada tekrardan varlar.

Sarp'ın üçüncü macerası olacak?

Evet, Sarp Sapmaz'ın yeni macerası. Bunlar zaten üçlüydü, *Muska*, *Yatır* ve *Öte Yer*. Ben *Yatır* aradan çektim, üç versiyonunu yazdım, inanır mısınız 10 yılda? Birinciyi yazdım, beğenmedim. İki kahramanı çıkardım, tüm omurga yerinden oynadı, tekrar yazdım beğenmedim. Şimdi tekrar onu da değiştirmeye kalktım. Bu sefer tamam diyorum ama. Sarp Sapmaz'ın çok yakında, 1968'de geçen yeni bir öyküsüyle arzı endam edecek. .

İlk romanlarda sadece Sarp Sapmaz etten kemiktendi, diğerleri bir nevi figürandı. Çözücü'de kahramanların hepsi birden etten kemiktendi. Gittikçe eserlerinizdeki insanlar etlenip kemikleniyor, canlanıyor gibi.

Belki sanatımda ilerliyorumdur. Bir de şöyle maarifet tarafı da var: Metros'ta da onu göreceksiniz. Küçük bir kız çocuğu da olabiliyorum, yaşlı bir kadında.. Genç bir kadın

gibi adet de görebilirim, tanımadığım bir yaşlı erkek olabilir. Artık unutmam gerektiği kadar genç bir erkek olabilir. Hepsini olmaya kalkıyorsunuz. Onların gözünden hayati yazıyorsunuz. İnandırıcı olması lazım. Bir de buna ek olarak da birini Brezilyalı, birini Amerikalı, birini Tunuslu yapmaya kalkıyorsunuz. Bu bir hazırlık gerektirir, buna hak deyince girilmez, bunun bir dolma kısmı olması lazım. Tamam bir Tunuslu yazacağız ama Tunuslu'nun Tunuslu gibi olması lazım, Amerikalı yazarsak Amerikalı gibi, Hristiyan yazarsak Hristiyan gibi düşünmesi lazım. Ayrıca hakim kültür insanı yazarsak, hakim kültür gibi düşünmemiz lazım. Hakim olmayan kültürün, hakim kültür gibi düşünmemesi lazım. Onların birbiriyi ilintisi, bu kültürlerin birbirleriyle sayısız ilintisi var. Özellikle bu en çok *Metros*'ta görünür, 50'den fazla karakter var, ama baş kahraman değil. Yol boyunca yürürler. Serüven akar. Ölenler ölür, kalanlar kalır, çıkanlar çıkar, öyle gider. Baş kahramanlar devam eder, ama romanda, üç beş kahraman. Amerikalılar, Hollandalılar, Ruslar vb. yola devam ederler. *Metros*'la, *Çözücü* o tür kitaplar oldular. *Yatır*'la ve *Ölüm-süzle* % 100 yerli malına dönüş var. Bir tür dalgalanma bunlar..

Ben bir Türk ve Müslüman olarak, iyi saatte olsunlardan, misal şeffaf duvarlardan daha çok ürküyorum, hatta korkuyorum. Utanmıyormusunuz koskoca insanları iyi saatte olsunlarla, kara nesnelerle korkutmaya?

Tabii tabii.. Onlar bizim beynimizde her dakika varlar. Doğum anımızdan ölüm'e -ölüm neyse- her anımızda olacaklar.. Bunu bir çeşit tümör gibi görebiliriz. Hep bizle beraber olan. Mesela akciğerlerde kistle kaplı verem basilleri vardır. Ancak vücut yazılırsa hasta olunur, ya da çok aşırı mikrop girecek, sayıları fazlalaşacak, bunun gibi bir dış etken lazım. Eğer bu dış etken olmazsa, onlarla birlikte ölene kadar hiç verem olmadan yaşayız. İşte ben de bu tür korkularımı, evrenin henüz etiketlemediğimiz yaratıkları, kistlerin içinde yatan verem basilleri gibi görüyorum. Kara nesneler falan hepsi o kistlerin altında bekliyor. O kistler çözülürse bir şeyden, o zaman ortaya çıkıyorlar. Vücuda inanılmaz tahribat veren verem gibi onlar da bizim hayatımızı zehir edebilecek kıvama kavuşabiliyorlar. Psiko patoloji olarak.

Bunlar çevremizde mi?

Her yerlerde. Her yerdelikteler.. Onları görebilmek için gereken cihaz, aparat, sensor beynimizin içinde. Yoksa dokunamazsın, hissedemezdik, pardon hayal edemedik.

TOZLU RAFLAR

faruk kaya

SEKS ve CİNAYET - Mickey Spillane

"Her güzelin bir rengi vardır... Bu rengarenk iç gıcıklayıcı güzeller, tenlerine en fazla uyan renklerde, baştan çıkarıcı iç çamaşırları giyiyorlardı. Ne var ki, oluşturdıkları müt-hiş cazibenin kıpır kıpır coşkusu taşımıyordu hiçbirini. Koltuk altlarına sinen koku, kadınlıklarının o enfes kıvrım-larını vurguluyordu artık... Ölü-mün kokusuymuş bu" işte yine

şehvet kokan bir macera, hemi de tanıdık bir isim; ünlü dedektifimiz Mayk Hammer'ın soluk so-luğa okuyacağınız seksle har-manlanmış polisiye maceraları SARI DİZL adı altında çıkıyor kar-şımıza. Orjinal isim; THE BODY LOVERS. Demek istiyor ki sever-im yuvacıları, hastasıyım. Gelişim yayıncıları tarafından 1984 yılında basılan kitabımızın fiyatı 200 li-raymış, Kıbrıs fiyatı ise: 300TL. Bugün kaç alırsanız dersiniz, ki dersiniz; beş yüz bin liradan fazla vermeyin derim. Kıbrıs'ta kaç-

alırız acaba diye gıcıklik yaparsanız, diyelim ki yaptınız; oran orantı hesabı yapiverin, benî daha fazla yormayın derim size. Eserimizin sonunda: "SARI DİZL kitaplarını ne şekilde alıyorsunuz? a- Her şekilde b- Sadece belli kahra-manlarını ki c- Rastgele", "SARI DİZL kitaplarının uzunlu-ğu yeterli midir? a- Yeterlidir b- Daha kısa olabilir c- Uzun olsun, kaç sayfa.....?" "Ayda kaç adet SARI DİZL kitabı okumak istersiniz? a- Bir b- İki c- Dört d- Altı e- Sekiz f- Daha fazla g- Ohaa yani sekizden fazla da okunmaz ki..." (tamam g şikkini ben uydurdum, ama diğerleri aynen doğrudur) işte bu tarz sorulardan oluşan nefis bir mini an-ketimiz var. Anketi doldurup en geç 31 Mayıs 1984 akşā-mına kadar gönderen 5 okura da çekilişle SARI DİZL abo-neliği hediye edeceklermiş. Epey geç oldu ama böyle gü-zel anketi doldurup göndermezseniz ayıp edersiniz. Bu arada SARI DİZL yazmaktan tiksinti geldi, bak bunu dile getirirken bile yazmam gerekti. Neyi yazmam gerekti be abi diye sorarsanız, ki az önce Kıbrıs fiyatını soran zihni-ye pislik olsun diye kesin soracaktır; delirtiniz len beni, SARI DİZL, SARI DİZL...

ÖPME ÖLDÜRÜRSÜN - Denny Spade

"İçeri girdi. Hol kapkaranlıktı ve içerden küf kokusu geliyordu. Yavaş yavaş ilerlerken elektrik düğmesini arıyordu. Kimseler görünmüyordu ortalıkta, sadece yer odalardan birinden hafif bir ışık sızıyordu. Bay Maddox? Ce-vap gelmedi. Jessica biraz daha yürüdü tekrar selendi. Arkasın-da bir kumaş hışırtısı duydu, an-cak geriye dönmeye fırsat bula-

madan bir el ağzını kapatıverdi..." Al buyur sarıdan kur-tuldum derken karası çıktı başıma. Milliyet Yayınları KARA DİZL serisinden Temmuz 1971 tarihli bir kitap. Eski fiyat: 10 Lira, bugünkü fiyat: beş yüz bin lira. Hani böyle geri-lim, korku kuşağı gibi bir tad yakalamak isteyenlere. Türk-çe'ye çeviren Selim Turan. Kitap ismi şahâne ancak aradım taradım orjinal ismi bulamadım kitapta ve okuyunca kanaat getirdim bu kitabın orjinal ismi olsa olsa DO NOT KISS KLIL. BİLL'dir arkadaş. Tarantino da bu kitaptan esin-lenmiştir. O kadar büyük konuşuyorum yani. Yapma abi, eyleme abi, başına bela alırsın dersiniz, ki bakiyorum bu sefer çıt çıkmıyor sizden. Eee o zaman lütfen kapatalım bu bahsi derim. Ne yaptıysam Tozlu Raflar'ın daha fazla tanınması için yaptım, belki Tarantino sinire keser de bir mail atar, telefon edip küfür eder, bu vesileyle süper ses getiririz diye şey yaptım, her şey vatan için yani. Kitap ka-pağı: Bedri diye yazılmış künüde. İddia ediyorum ki ka-paktaki resim de Bedri Baykam'a aittir, belli olmasın diye sadece Bedri yazılmış. Şaka bir yana gerçekten Bedri Bay-kam olabilir mi? Vallaha olur mu olur. Bedri Baykam beni arar mı? Billaha arar mı arar. Bir yandan Tarantino, Bir yandan Bedri. Bak bak medyada yaratacağımız etkiye bak...

VAHŞİ BİR KIZ SEVDİM - Esat Mahmut Karakurt

"Sen hiç korkma diyor, sana dokunmayacağım. Yalnız Bul-gar hıncının ne demek olduğunu göstererek öğreteceğim sanal.. Sonra sevdiğin kadı-nın kesilmiş kafası ile berab-er, geldiğin gibi bu mağā-radan çıkıp gideceksin.. Kendi hayatın için hiç endi-şe etmel.." Yav nasıl endi-şe etmesin? Sen sevgilisinin kafasını kes, eline ver, son-ra de ki endişeye mahal yoktur, oldu paşam... Böyle pembe dizi mi olurmuş de-meyin. O en karmaşık aşk romanlarının yazarı Esat Mahmut Karakurt. Hatırla-yın bakalım İlk Tozlu Raflar köşesini. Aldatacağım (Ah-met Altan da bu kitaptan esinlenmiştir diye belirtmiş-tim te o zamanlar, her şey tozlu raflar ve vatan için...) adlı mükemmel romanın yazarı kimdi? Tabii ki Esat Mahmut Karakurt. İnkılap ve Aka Kitabevleri tarafından yayımlanan eserimiz 1980 yılında 12. Baskısını gerçekleştirmiş. Birinci basım tarihi 1926 diyeyim size de iyice anlayın ne denli rağbet görmüş bu eser. Bugünkü fiyatı: 250.000TL. Eski fiyatın üzerine bugünkü fiyatı yapıyorlar sonra uğraş dur yirtmadan çıkarcam diye, halbuki dedim, yapmayın böyle dedim. Anlayacağınız yırtıldı hafiften, okuyamadım eski fiyatı..

gramofonlu kahve

tahira51@mynet.com

kaçaknostalji

tahir abacı

Urfa Müzik Gelenegi

Urfa kültürünün ayrılmaz
bir parçası olan
"Sıra Geceleri"nin özgün
sesleri: Mukim Tahir,
Tenekeci Mahmut,
Hâfız Nuri, Cemal Cankat

"Gramofonu Kahve" yazılarında şimdiye kadar Er- zincan, Elazığ, Diyarbakır, Malatya gibi yörelere uzan- dık ve 'prototip' kimi sanatçıların portrelerine yakın- dık. Gelgelelim, sıra Urfa'ya gelince iş karış- yor. Yokluktan değil, elbette çokluktan. Bir ekol olan Mukim Tahir'i mi anlatmalı, yanık sesli "Kel" Hamza'yı mı, Urfa'nın ilk 'star'larından Cemil Cankat'ı mı, ben- zersiz ses "Tenekeci" Mahmut Güzelgöz'ü mü? Listeyi kırklara, ellilere uzatmak mümkün. İleride bu sanatçı- ların bazılarını yakından bakmayı da deneriz, ancak öncelikle genel olarak Urfa müzik geleneğine bakalım, "sıra geceleri"ne uğrayalım.

Urfa, yeryüzünde benzeri olmayan bir müzik şehri. Ne klasik müziğin başkenti Viyana yarışabilir, ne ca- zın mayalandığı New Orleans, ne sirtakilerin, rebetiko- ların yurdu Atina; her köşesi bucağıyla koca bir kon- servatuar olan Urfa ile. Orada kıvamlı bir sentezin ürü- nü olan "Anadolu şehir müziği"nin çok özgül biçime- rine rastlıyoruz. Anadolu şehir müziği, bir yandan bir adım ötedeki kırsal kesimden etkiler alırken, öte yandan birçok şehirli öge ile, en çok da 'mek- tep medrese' ile paralel yürümüştür. Bursa, Konya, Erzurum, Antep, Harput, Diyarbakır gibi 'prototip' şehirlerde rastladığımız bu özellik, Urfa'da da değişmiyor. Dönem dönem değişik uluslara, beyliklere başkentlik yapan, mayas- sında üç dinin mitolojisinden öğeler bulu- nan Urfa'da, Osmanlı imparatorluğu dö- neminde köklü bir Divan kültürü de ge- lişti. Urfa'da en çok sevilen müzik formlarının gazel ve hoyrat olması, rastlantı değil, doğrudan bu sürecin ürünü ve Divan kültürü ile kırsal kültürün aynı potada buluşmasının göstergesi. Urfa gazelleri, tıpkı Har- put ve Diyarbakır gazelleri gibi, as- lında İstanbul müziğindeki gazellere değil, ağır şarkılara denk düşen örnekler. Urfalılar'ın hemşehrileri Nabi'nin gazellerinden çok Fu- zuli'nin gazellerine ilgi gösterdiklerini de görüyoruz.

Sıradaki geceler

Bilindiği gibi klasik Türk müziği fasılları Bursa ve İs- tanbul gibi şehirlerde saraylarda ve konaklarda kuru- lurdu; bunlara katılan musikişinaslar da ceplerinde alt- tınlarla evlerine dönerlerdi. Urfalılar da benzer müzik meclisleri kurarlardı; ancak onlar bu işe sarayını konağı- nı açacak, altın dağıtacak hali vakti yerinde kişileri ne- reden bulsunlar; işi "sıra"ya bindirmişler, sanatlarını yüzyıllar boyunca alçakgönüllü evlerde icra ede- gelmişler. Bir şey hemen dikkati çeker: Urfa sanatçıların adlarının hemen önünde meslekleri de yer alır ve hat- ta bu durum soyadlarını da silip süpürür. Çoğu esnaf ya da zenaatkârdır, sıra gecesine geldiklerinde kulak- larında hâlâ dövdükleri bakırın, kazanın, lehimledikle- ri tenekenin, vidaladıkları saatin gürültüleri vardır. Bir

de hâfızlar ve müezzinler katılır aralarına, yadırganma- dan ve yadırgamadan..

Sazlara gelince, onlar 'ince saz'dır kuşkusuz: Ud, ka- nun, klarnet, keman, tanbur, tef, darbuka. Bağlamaya, kaval da 'sen giremezsin' denilmez elbette, onlar da takımın asli öğeleri arasına yadırganmadan yerleşirler. Bu kadar değişik ses, bu kadar katılım ögesi bir sen- tezin atıkları-çözgüleri olurlar. Urfa müziği, repertuar konusunda kimi başka yöreler gibi, sözelimi müzik karakteri yönünden en çok benzerlik taşıdığı Harput müziği gibi 'mazbut' değildir; ezgi alışı-verişine daha açıktır. Harput müziği, iki yüz kadar ezginin çevresin- de döner, araya - ortak olanlar dışında - başka yöre- lerden ya da yeni parçalar pek sokulmaz. Oysa Urfa faslında bu o kadar kesin bir kural değildir; her yere gidilir, oraların ezgilerine de Urfa'lı bir yorum getirilir. Bir başka farklılık, Urfa müziğinin stoklarla yetinmeyip 'beste'ye açık olması. Urfa'da çalıp söyleyenler kadar 'bestekâr'lar da sürece katılırlar, hatta duygu çelen ez- gileriyle sık sık 'moda'lar yaratırlar.

Urfa müziği, genel özellikleri açısından Dic- le-Fırat havzasına özgü müzikal çevrimin içinde yer alıyor, o bölgeye özgü formları yaygın biçimde kullanıyor. Sentezin büt- tün bir Ön Asya'dan el aldığı söyleye- biliriz. Kürt müziğinin karakteristik örne- klerine de rastlanan Urfa, aynı za- manda Anadolu'nun Arap kültürüne ve müziğine yakın yörelerinden biri. Urfa müzik meclislerinde Türkçe, Arapça ve Kürtçe'nin birbirini izlemesi yadırganmı- yor. Urfa müziği de, bütün bir Anadolu müziği gibi 'kayıt - kuyut' işleriyle ancak yirminci yüz yılda tanıştığı için, önceki yüzyıl- lardan günümüze ustadan çırağa sözlü bi- çimde aktarılarak, yani 'meşk' yoluyla ve is- ter istemez bir çeşit beğeni ayıklanması yaşı- yarak gelebilmiş. Ancak on yedinci yüzyıldan sonra yaşamış kimi önemli müzisyenlerin adları ve özellikleri- ri az çok biliniyor. Urfa müziği ilk kez Dar'üelhan (Ez- gilerlevi - Konservatuar) adına 1926'da derleniyor. O dönemin ilkel teknolojiyle yapılan kayıtlar bugün el- de yok, ama ezgilerin notaları elde. Bilinen bir başka şey, dönemin yetkin müzikişinlerinden oluşan derleme ekibinin yöre icracalarını dinleyince hayrete düştükleri. Bunlardan Ekrem Besim Bey, derlemeleri toplayan defterlerin beşincisinin önsözünde şunları yazıyor: "Urfa'da dinledığımız zevatın hemen cümlesi müziğe az çok vakıf insanlardı. Terennüm ettikleri parçaların hangi makamdan olduğunu ve o makamın seyrini bi- lerek okuyorlar. (...) Urfalıların sesleri çok temiz ve tiz- der. İlk defa işittığım vakit erkek sesinin bu kadar yük- sek perdelere fennin vesaitinden istifade etmeksizin erişebileceğine hayret ettim." Muzaffer Sansözün ön- cülüğünde 1937 yılında bütün Anadolu'da ezgi peşine düşen derleme ekibi de Urfa'ya uğruyor. Mukim Ta-

Tahir Oturan (Mukim Tahir)

Mahmut Güzelgöz
(Tenekeci Mahmut)

Nuri Başaran (Hafız Nuri)

Cemal Cankat

hir'den, Hafız Hacı Nuri Başaran'dan, Hafız Şükrü'den, Mehmet Gençkol'dan ve dönemin daha birçok sanatçılarından, günümüze ulaşabilmiş canlı kayıtlar yapıyor.

Taş plaklardaki Urfa

Urfalı sanatçılar, 1930'lu yıllardan başlayarak taş plaklar da doldurmaya başlıyorlar. Mukim Tahir (Oturan), Hamza Şenses ("Kel Hamza"), Bakır Yurtsever, Cemil Cankat Urfa'nın ilk plaklı sanatçıları. Tüm de, bir yandan geleneği yaşatırken, bir yandan moderniteye 'entegre' olmasını bilmiş, şehrin sık giyinen, 'edep erkân' bilen, gelişkin müzik bilgisi olan, 'makamşinas' kişilikleri. Mukim Tahir (1900-1945), başlı başına bir ekol. "Kapiyı çalan kimdir" türküsü onun sesiyle klasikleşiyor. 'Ayağında kundura' türküsü ise yıllar sonra bir başka Urfalı'ya, ama müziğe, geleneğe bakış açısı onlardan çok farklı bir başka Urfalı'ya çıkış sağlamak üzere geri dönecektir.

Dönemin İstanbullu bestecilerinden ve kanun sanatçılarından olan Artaki Candan, aynı zamanda plak kayıtlarına da 'nezaret' etmektedir. Bir gün, "asıl işi" şoförlük olan ve yirmi yaşlarındaki bir Urfalı, nota bilgisi olmadan, 'irticalen' yaptığı bir besteyle karşısına dikilir. Candan, "Pencereden kar geliyor" adlı parçayı dinleyince kulaklarına inanamaz. Cemil Cankat, popüler adıyla "Urfalı Cemil" (1913-1976) bu ezgiyle popüler olur, peş peşe plaklar doldurmaya başlar. Ardından filmlerde rol alır. Urfa'nın ilk 'star'ı odur; sonraları Nuri Sesigüzel'ler, İbrahim Tatlıses'ler onun yolunu izleyecektir. Ancak Cemil Cankat'ın "Urfa'nın bedestanı" "Mezarımın taşı Urfa'ya karşı" "Uzun uzun kamışlar" "Oklavıyam pazıyam" vb. gibi türkülerdeki bağırmanın yorum tarzı, yumuşak ve yankı sesi, son kuşak Urfalıların ne kadar farklıdır. Onu dinleyenler, "klasik müzik terbiyesi" denen olgunun etkisini hemen fark ederler. O da zaten halk müziği sanatçılarından çok, klasik müzik sanatçılarıyla düşüp kalkmış, hatta o tarzda plaklar da doldurmuştur. Bir İstanbul türküsü olan "Kadifeden kesesi"ni belki de en iyi okuyan sanatçı odur. Oğlu Ahmet Cankat da babasının yolunu izleye-

cek, taş plaklar dolduracaktır.

1960'lı yıllarda, özellikle makara teyplerin ortaya çıkmasıyla birlikte bütün Urfalıları bir 'kayıt' merakı sarıyor. Seslendirdikleri her ezgiyi, hatta ettikleri her sözü kayda geçiriyorlar. İyi ki de öyle yapıyorlar. Bu kayıt merakı olmasaydı sözcüğü Mahmut Güzelgöz'ün o benzersiz sesiyle okuduğu birçok ezgi boşluğa uçup gidecekti. Geçen yıl, Hasan Saltık, "Götür şunları bir dinle" diye elime koca bir koli tutuşturdu. Koliden tam kırk dört adet CD çıktı. 1969'dan başlayıp 80'lere uzanan süreçte ve Urfa'nın birçok aşına sesine rastlanan "müzik meclisi" kayıtlarından sadece güzel ezgiler değil, ilginç bilgiler, açıklamalar da derledim.

Kırsal kesimde genellikle tek kişinin çalıp söylemesi biçiminde icra edilen müzik, şehre yaklaştıkça meclislerde 'elbirliği' ile icra edilebilir bir nitelik kazanır. Şehir müziğindeki 'melodik' zenginlik bu ortaklaşa üretime çok şey borçlu. Urfa müziği, bu konuda özellikle öne çıkar. Orada müzik bir 'takım oyunu'dur. Nitekim şehirde etkinlik gösteren ve bazen düşünülere, eğlencilere, bazen yas törenlerine, anmalara duygu yükü taşıyan müzik gruplarına 'takım' denilir ve bunlar başlarındaki kıdemli sanatçının adıyla anılırlar. Urfa müziğinde takım içi iş bölümü, sadece çalanlar - söyleyenler biçiminde olmaz. Yöre müziğinin gelişkin yapısına bağlı olarak özellikle söyleyenler arasında da 'ihtisasslaşma' görülür. En çok da "gazelhân"lar ve "hoyratçı"lar sololarıyla öne çıkarlar. Bunlar da makamlara göre bir kez daha ayrılırlar. Bütün bu ayrımlar, hassas kulağa sahip dinleyici kitlesi tarafından doğal biçimde yapılır. Bir başka ayırım da, yerel müzik yapanlar ile klasik tarza yakın müzik yapanlar arasındadır. Ancak sınır kesin değildi, eşlik çalgıları da fazla değişmez. Hafızlık eğitiminden gelen sanatçılar ise hem bu tarz müzikleri, hem "dinî" müzikleri icra ederler; bazen tek bir tef eşliğiyle bile ilahîler, mersiyeler, nefesler okurlar. Hafızların hoyratlardan çok gazellere yatkın olmaları da doğal bir durum.

Haydi Urfa'ya, Urfa faslına...

Bir duyuru - Hazırladığım Erzincanlı Hafız Şerif ve Enver Demirbağ CD'leri Kalan Müzik'in arşiv dizisinde

kaçakaktif

Sayın editör,

Son sayınızda başka bir dergide yayınlanmış bir söyleşiyi kapak yapıyorsunuz. Bu yetmiyormuş gibi, sanki ilgili şahıs Türk şiirini tartışmış gibi bir başlık atıyorsunuz. Yaptığınız her şey baştan aşağı insanları yanıltarak avcılık yapmak. Sonunda alternatif bir yayın organı diye ortalıkta geçiniyorsunuz. Yazıklar olsun!

Abbas Karakaya

Merhaba,

Derginizin müptelası bir şiir ve öykü aşığıyım. Şiirlerimin bazıları Eskişehir'in yerel gazetelerinde ve Afyon'da basılan Anonim III Antolojisi'nde yayınlanmıştır. Eskişehir Sanat Derneği üyelerindenim. "YÜZDEKİ GİZ" adlı öyküm Eskişehir Sanat Derneği tarafından mayıs ayı öykü birincisi seçilerek, dergide yayınlanmıştır. Size bazı şiirlerimi yolluyorum. Derginizde yer almak ümidi ile çalışmalarınızda başarılar dilerim. Sevgi ve selamlarımla.

İlkay Noylan

SELAM KAÇAK YAYIN GRUBU,

ADIM MÜZEYyen KALIN. MARDİNLİYİM. İZMİR DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BÖLÜMÜ 1.SINIFTA OKUYORUM. BİR EDEBİYAT ÖĞRETMENİNİN TAVSİYESİ ÜZERİNE SON İKİ AYDIR KAÇAK YAYIN DERGİSİNİ TAKİP EDİYORUM VE ÇOK DA BAŞARILI BULUYORUM. GERÇEKTEN EDEBİYAT ADINA BİR ŞEYLER YAPTIĞINIZA İNANDIĞIM İÇİN SİZE BU MAİLİ GÖNDERİYORUM. ÇOK DEĞER VERDİĞİM VE EDEBİYAT BİLGİSİNE GÜVENDİĞİM NADİR İNSANLARDAN BİRİ OLAN EDEBİYAT ÖĞRETMENİM 'ERDAL CAN' 3 MART 2004 TARİHİNDE BİLİNMEYEN BİR SEBEPLERLE VE HENÜZ TESPİT EDİLEMİYEN ŞAHİSLER TARAFINDAN MARDİN'İN KIZILTEPE İLÇESİNDE ÖLDÜRÜLDÜ. EDEBİYATA BU KADAR DEĞER VEREN VE GERÇEKTEN EDEBİYAT ADINA BİR ŞEYLER YAPMAYA ÇALIŞAN BU İNSANIN UNUTULMASINA GÖZ YUMMAK İSTEMEDİM VE ONUNLA İLGİLİ ARAŞTIRMA YAPIP YAZI, ŞİİR VE ÇALIŞMALARINA ULAŞTIM. BUNLARI DERLEYİP BİR DERGİ ÇIKARMAYI AMAÇLIYORDUM. FAKAT MADDİ İMKANLARIN YETERSİZLİĞİNDEN VE ÖSS'YE HAZIRLANDIĞIMDAN DOLAYI AMAÇIMA ULAŞAMADIM. DERGİNİZİ OKUDUKTAN SONRA BU İNSANIN TANITILABİLECEĞİ VE ÖLÜMSÜZLEŞTİRİLMESİ İÇİN BİR BAŞLANGIÇ NOKTASI OLABİLECEK TEK DOĞRU ADRESİN KAÇAK YAYIN DERGİSİ OLACAĞINA KARAR VERDİM. EĞER SİZCE DE BÖYLE BİR ŞEY MÜMKÜNSE ONUNLA İLGİLİ ELİMDEKİ BİLGİLERİ VE YAZILARI SİZE GÖNDERMEK İSTİYORUM. CEVABINIZI SABIRSIZLIKLA BEKLİYORUM.BAŞARILARINIZIN DEVAMINI DİLİYORUM. GERÇEK ANLAMDA BİR YERLERDE OLDUĞUNUZU DÜŞÜNÜP KENDİNİZLE GURUR DUYABİLİRSİNİZ.

Yanık Geçmişimin saltanatı
Hastalık hastası,
Cebirli edili,
Yanık geçmişim...
Yaşanması var olan bir türküdür
Geçmişim...
Fas tahtına varis,
Cebelitarık'tan akar
Geçmişim...

Oluklar vadisi,
'Kan ırmağı,
Poyraz rüzgârlı
Geçmişim...
Yanılmaktan üşümüş
Saltanatı daim
Müptela geçmişim...
Orhan Yalçın

Merhaba kaçak yayın;

Kanat Alistıranlar bölümü için iki şiir bir de türüne tam karar veremediğim bir deneme/hikâye arası bir yazı yollamak istedim. Sadececağustos sayısını almama rağmen kalitesinden ve samimiyetinden şüphe duymuyorum. Sadece dergi içinde daha çok hikâye, deneme, şiir görmek isterdim. Bu güzel dergi için teşekkürler. Yazılar eklenti bölümünde.

...
Bu şiiri sana yazıyorum. Seni hiç görmedim.
Ama seni YahyaKemal'den ve Orhan Veli'den öğrendim.

UMUT MEMLEKETİ

Ah be İstanbul
Kahbe İstanbul
Sahte İstanbul
Güzel İstanbul

Bazen değerli bir gotkaşı olurmuşsun
Bazen acı bir gözyaşı
Bir ışık olurmuşsun bazen
Bazen de karmakarışık

Gemiler geçmiş güzel boğazda
İnsanlar açıkta kalırmış ayazda
Bu yaz da harikaymış Şile
Ama her mevsim insanlarda çile

Dünya'ya eşitmişsin İstanbul
Herkes sana olurmuş kul

Civeli yâr İstanbul
Kimi için umut
Kimi için umudunu unut
Memleketi

Dayanç Işık / Muğla

SAÇ

düşünsel eşcinsellik ve sevgiyi kemiren dizginsiz küfürler hijyenik sevişmelerde yükselen kemiksiz orgazm kokusu hayasız yağın yağmurun ardında gün diye patlayan tabiri caiz ana avrat küfürler ve mahcup yüzleri desifre eden gece ayinleri nihâvend makamında yaşanan gel-gitler marifet gibi anlatılan kerhane anıları ve şehri sükûnete davet eden gayri meşru olmayan resmi cinayetlere yakılan ağıtlar tuhafına gitmiyor artık çünkü masallara inanmıyorum imlâları yaparsanız sevinirim.

Kenan Tayık / batman

BİZE ÜRÜN GÖNDERENLER

BANU KÖKNÜR NÜKHET MÜNEVVER ERKMEK BÜNYAMİN KARAKURT
KENAN TAYIK İNAN KIZILKAYA MUSTAFA KARADEMİR ALPER AKARSU
CEM CEBOĞLU GÖRKEM MERCAN İLKAY NOYLAN

Gönderinizi Mail ile, "kacak@leman.com.tr" adresine, posta yoluyla, Cihangir Mahallesi, Defterdar yokuşu No 47 Beyoğlu/İstanbul. Zarfın üstüne Kaçak Yayın yazmayı unutmayın.

Ernest

Hayatı intihar etmek için direnmekle geçti...

"Silahlara Veda," "Çanlar Kimin İçin Çalıyor," "Klimanjaro'nun Karları" ya da "İhtiyar Balıkçı..." Ernest Hemingway ismini aklımıza getirmek için yeterli ipuçları bunlar. Ama daha karamsar olanlarımız onu, ağzına tüfek dayayıp intihar etmesiyle hatırlayabilir. Gördüğü sayısız savaş ve yaşadığı sonsuz acılar yüzünden ölümü seçen 105'inci yaşını kutladığımız Hemingway, yaşasa bugün yine o tüfeği kendine doğrultur muydu dersiniz?

Boğa güreşi sanatı üzerine bir inceleme olan *"Öğleden Sonra Ölüm"* (1932) adlı kitabında, şunları yazıyordu: *"Bütün hikâyeler, yeterince ileri götürüldüğü takdirde, ölümle sona erer ve okuyucuyu bu gerçekten çeviren bir kişi de iyi hikâye anlatan biri değildir."*

Romanlarının içine nüfuz eden şiddetli ölüm duygusu, Hemingway'in hayatını da şekillendirmişti. Nitekim, ölümle yan yana gitmekten çok hoşlanan maceracı bir hayat süren Hemingway, 2 Temmuz 1961'de ağzına sıkıdığı kurşunla intihar etti. Depresif bir hayatı var mıydı, tartışılır. Ama babasından kalma av merakı, sonunda kendini avlamaya kadar götürdü onu. Bakalım, bu noktaya nerelerden geçerek geldi Hemingway...

Bu fotoğraf 1943'te Robert Capa tarafından ABD Idaho'daki Sun Valley'de çekildi. Hemingway 1960'ta Kuba'yı terk ettikten sonra buraya yerleşmiş, sık sık sülün avına çıkmaya başlamıştı. 62. doğum gününden bir gün önce ağzına tüfeğini dayayıp ölüme gittiği yer de tam burasıydı.

Hemingway

Av merakı anlatma merakına döndü

21 Temmuz 1899'da, Illinois, Oak Park'ta doğdu. Doktor babası, balıkçılığa ve avcılığa çok meraklıydı. Müzisyen annesi ise bir kız çocuk düşlüyordu ve Ernest doğduğunda açıkçası pek mutlu olmamıştı. Bu nu hisseden çocuk, doğal olarak babasının ilgilerine yöneldi ve avcılığa merak sardı. Gençliği avlanarak geçen Ernest, ileride yazacağı romanların edebi lezzetini de anlatmaya çok meraklı olduğu avcılık hikâyelerinden aldı.

Hemingway'in eserlerindeki macera "koku" aslında hayatından eserlerine yayılan bir koku. Ernest, biraz da aksi ve geçimsiz bir kadın olan annesi yüzünden ilk gençliğinde içine kapanıp kendini yazmaya verdi. Henüz 18 yaşındayken ABD'nin o dönemki en popüler gazetelerinden Kansas City Star'da redaktör olarak çalışmaya başladı. Ancak bir yıl sonra gazeteciliği ve Amerika'yı terk edip soluğu Paris'te aldı. Savaş sürerken İtalya'da Kızıl Haç örgütüne girdi, orada ambulans şoförlüğü yaptı ve raporlara göre büyük başarı ve cesaret örneği gösterdi. Aynı yıl bir şarapnel parçasıyla ölmesi ramak kalmıştı; yaralı bir askeri taşıırken ölümcül şekilde yaralandı ve Milan Hastanesi'ne yatırıldı. Tedavisi haftalar sürdü. Genç yaşta ona çok yaklaşan ölüm, daha sonra bu duyguyla sürekli flört etmesine neden oldu. Flört demişken, Hemingway, hastanede tanışıp âşık olduğu hemşire Margaret Jenkins'la savaş sonunda evlenmek üzere sözleşmişti. Ancak savaşın ortasında sağ kalan hemşire Margaret bir haftalığına izne çıkıp bir tren kazasında ölüncce Hemingway başarı madalyasını alarak New York'a dönmek zorunda kaldı.

Döndü ama Amerika artık onu "kesmiyordu." Harpten sonra, Paris'teki Toronto Yıldızı gazetesinin temsilcisi olarak, Ortadoğu'daki savaşları takip etti. Bu süre zarfında, boğa güreşleri ile Afrika'daki vahşi hayvan avlarına zaman ayırmayı da ihmal etmedi.

Paris yılları edebi kariyerinin de başlangıcı olmuştu. Vatandaş Ezra Pound ve Gertrude Stein onu yazma konusunda cesaretlendiriyordu. Hemingway, Stein'in "kaybolmuş nesil" dediği Amerikalı yazar ve sanatkarlar arasına katıldı. Ezra Pound'dan ya-

zarlık mesleğinin disiplini öğrendi: İyi düzenlenmiş sıkı cümleler, tek heceli kelimeler, sade bir diyalog ve metinlerin altında kendini gösteren hisler... Bunlar, Hemingway'in üslubunun işaretleriydi. Mayıs 1925'te Paris'teki Diego Bar'da Scott Fitzgerald'la tanıştı Hemingway. O tanınmamış biriydi ama Fitzgerald ünlüydü. Yazar, Hemingway'in yazarlık kalitesini teslim etmişti. Daha sonra ikisi arasında hem bir arkadaşlık hem de rekabet ilişkisi oluştu.

Dört evlilik bir ölüm

Kadın okurlar Hemingway'in kitaplarında kendilerini bulduklarını söyler; bu doğal, zira Hemingway'in dört karısı, dört oğlu ve 11 torunu onun kadınları tanımaya epey vakit ayırdığının göstergesi.

Kendinden dört yaş büyük ilk karısı kızıl saçlı, mavi gözlü Elizabeth Hadley çocukluk arkadaşısıydı. 1920'de evlendikten hemen sonra Paris'e yerleşmişler, altı yıl boyunca mutlu bir hayat sürmüşlerdi. Ancak Hemingway kısa siyah saçlı Pauline Pfeiffer'e rastladığında, hayatında ne kadar çok şeyin eksik olduğunu hissetti: "Hayatımızda her şeyin yolunda gittiğini düşünürsünüz ancak bir sabah büyük bir şaşkınlıkla farkedersiniz ki, aslında yokluğuna tahammül edemeyeceğiniz bir temel taş eksiktir."

Elizabeth boşanmamak için uzun süre direndi. Kendisine "orospu çocuğu" diyen Hemingway annesinden bu dönemde yaptıklarının ne kadar günah olduğunu hatırlatan bir mektup aldı. "Sen iyi biri değilsin" diyordu annesi ona. İşte bu dönemde "Kadinsız Erkekler" yazdı, 1928'de Pauline'le evlendi, Katolik oldu, ABD'ye geri döndü.

Evlendiği yıl büyük bir şok yaşadı; çok sevdiği babası kafasına sıkıdığı tek kurşunla intihar etmişti. Hemingway, babasının ölümünün yarattığı bunalımdan kurtulmak için karısıyla Afrika'ya sülün avına gitti.

Ne yaşadığı büyük savaş, ne sülün avı, ne de renk renk kadınlar Hemingway'in macera tutkusunu dindirebildi. İspanya'daki iç savaşa savaş muhabiri olarak katıldı, cumhuriyetçilerin safında yer aldı ve orada üçüncü karısı gazeteci Martha Gelhorn'la karışlaştı. Savaşın orta yerinde bacağından yaralanmış

bu kadını kucaklayıp hastaneyeye götürmesi yeni bir aşkın ilk sinyaliydi. 1938'de Pauline'den Martha'yla evlenmek üzere boşandı.

II. Dünya Savaşı başladığında Hemingway Havana yakınlarında, geniş bir araziye kurulu bir çiftlik evi aldı. Martha savaş sırasında Avrupa'da aktif olarak çalışırken, Hemingway bu evde kalmayı tercih etti. Karısının ısrarlarına dayanamayıp Avrupa'ya gitmesi ise evliliklerinin sonunu hazırladı.

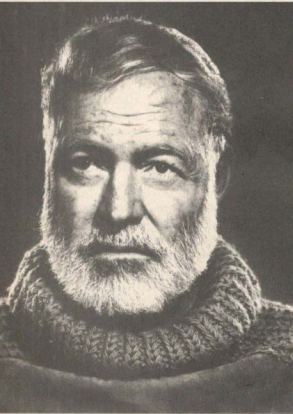
Hemingway'in yalnızlığı uzun sürmedi, boşanmasından kısa süre sonra gazeteci Mary Welsh'e rastladı. Mary, hayatındaki son kadındı. *"Bir kadını ve erkeği parmaklarına takacakları altın bir halkanın ötesinde bağlayan bir şeyler var. Bu, paylaşılan uykusuzluk. Yaşılandıkça artık daha az uyuyabiliyoruz ve bu sessiz anları paylaşıyoruz. Herkes kendi tarafında aynı anıları hatırlıyor. Aynı düşünceleri aynı kaygıları paylaşıyoruz ve bakışlarımız da aynı yöne çevrili"* diyordu yazar.

Küba'da aldığı ilk "darbe"

Hayatı boyunca düsturu, krizlerle dolu bir dünya-
da cesaretle yaşamaktı. Ortadan kaldırılma tehdidi-
ne boyun eğmeyip kendisini hemen hemen bilerek
tehlikelere attı. 1954'te, Afrika ormanlarında, iki de-
fa uçak kazası bile geçirdi Hemingway. Bütün bu
tehlikeler yıldırmadı onu. Ama hayatındaki en bü-

İhtiyar adam ve deniz

yük darbeyi Küba'da devrim sırasında evini terket-
meye zorlanınca aldı. Devrimciler, o yazarken ayak-
larının dibine kıvrılan çok sevdiği köpeğini öldür-
müştü.

Mecburen ayrıldı bu ülkeden, hem ruh hem de
beden sağlığı bozulmaya başlamıştı. Ava çıkmıyor,
az yiyordu. Bir süre sonra psikolojik tedaviye ihti-
yaç duyacak duruma geldi. FBI tarafından izlendiği-
ne inanıyor, en yakın arkadaşlarını suçluyordu. So-
nunda, *"Yüksek tansiyondan dolayı hastaneye kal-
dırıyoruz"* diyerek akıl hastanesine götürdüler onu.
Eve döndüğünde artık tükendiğini, yazmadığını
söylüyordu. 23 Nisan 1961'de ilk intihar teşebbü-
sünde bulundu; 2 Temmuz'dakinde ise başarılı ol-
muştu. Norman Mailer'a göre hayatı zaten intihar
için direnmekle geçmişti.

Bazılarına göre, Hemingway, artık kendisinin sık
sık kullandığı bir terim ile "şampiyon"luğunu elden
kaçırdığını idrak ettiği için kendi hayatına kıydı.
Gerçi daha sonraki eserlerinden bazılarında, kendi
kendisini gülünç bir şekilde taklit ettiği doğrudu,
ama Paris'teki gençlik yıllarını anlattığı ve ölümün-
den sonra yayınlanan *"Paris Bir Şenlikti"* adlı ese-
rindeki (1964) sayfalarda okuyucu, Hemingway'in
derin hissiyatının, dinç üslubunun ve ses çıkaran
cesaretinin derin izlerini bir kere daha görebilir.

Her ne olursa olsun eserleri "klasik"leşmişti He-

HEMINGWAY'İN YAZARLIK KARIYERİ

Hemingway, iki savaş arasının en büyük yazarlarından biriydi. Eserlerinde özlü bir tarza sahipti ve bu, gazetecilik geçmişinden, kesinlik ve "gerçekçilik" iradesinden kaynaklanıyordu. İki farklı karakter kategorisi vardı. İlk kategoride "kayıp kuşak" bulunuyordu. I. Dünya Savaşı yüzünden kadın ve erkekler ahlâki değerlere inanmıyor, kendi duygusal keşiflerini ilgilendirmeyen her konuya büyük bir ilgisizlik duyuyorlardı. İkinci kategoride ise basit karakterli maceracı ruhlar bulunuyordu ve bunlar da çok derin duygulara sahip profesyonel boksörler veya boğa güreşçilerinden oluşuyordu.

Hemingway'in ilk eserleri arasında hikâyelerden oluşan ve yayımlanmış ilk kitabı olan "Üç Hikâye ve 10 Şiir" (1923) ve "Kadinsız Erkekler" (1927) sayılabilir. Ancak Hemingway ününü "Güneş de Doğar" (1926) adlı romanıyla kazandı. 1929'da ikinci büyük romanını yayımladı. Babasının intiharı, boşanması ve tekrar evliliğinden sonra, İtalyan sınırındaki kendi deneyimlerinden yola çıkarak yazdığı "Silahlara Veda." Güneş Yine Doğar (1926) ve Silahlara Veda (1929) ile Hemingway, hayatı boyunca tanınmış bir yazar olarak kalmayı garantiledi.

1932'de yayımlanan "Kazanana Ödül Yok"ta Avrupa'daki yoksulları anlatıyordu Hemingway. Ardından iki gerçekçi roman geldi: Boğa güreşini anlattığı öykülerden oluşan "Öğleden Sonra Ölmek" (1932) ve yine avlardan bahseden "Afrika'nın Yeşil Tepeleri" (1935).

Hemingway umutsuzluk ve çöküş gibi konularla parlamaya başlamıştı ama 1930'ların sonunda giderek daha çok sosyal meselelerle ilgilenmeye başlamıştı. 1937 tarihli romanı "Ya Hep Ya Hiç" ekonomik ve siyasi adaletsizlikleri yargılıyordu. En bilinen iki hikâyesinden "Francis Macomber'in Kısa ve Mutlu Hayatı" ve "Klimanjaro'nun Karları" da bu duyguyla yazılmıştı.

İspanyol iç savaşı günlerinden esinlendiği "Çanlar Kimin İçin Çalıyor"da (1940) Hemingway dünyanın neresinde olursa olsun özgürlüğün ortadan kalkışının bütün dünyada özgürlüğü tehlikeye attığını gösteriyordu. Bu romanı en ünlüsü olarak kaldı.

"Çanlar Kimin İçin Çalıyor"dan sonra Hemingway'in, önceki dehasına yaklaşan yegâne eseri, "İhtiyar Balıkçı"dır (1952). Kübalı bir balıkçıyı anlatan bu destansı roman ona aynı yıl Pulitzer Ödülü'nü, ertesi yıl da Nobel'i getirdi.

mingway'in. Ancak o "klasik" bir yazar değildi. Karanlık odasında oturup ilham perisini beklemedi, ona gitti; aslan avcılığından boksörlüğe, savaş muhabirliğinden balıkçılığa pek çok işle uğraştı ve ilham da en zor, en maceralı anlarda buldu onu. Eserleri macera ve açık hava kuyordu. "*Silahlara Veda*"nın eskizlerini 1919'da cephede; "*Afrika'nın Yeşil Tepeleri*"ni ve "*Klimanjaro'nun Karları*"nı da ikinci karısıyla birlikte çıktığı sülün avının sonunda yazmıştı.

Kendi deyişiyle, anlatmak istediklerini yazdıklarından ziyade yazmadıklarıyla anlatıyordu: "*Yazarken her şey es geçilebilir, eğer neyi es geçtiğimizin farkındaysanız. Ve es geçilmiş kısım aslında hikâyeyi güçlendirir, insanlara anladıklarından fazla bir şeyler olduğunu hissettirir.*"

Bugün de edebiyatçılar Hemingway'i dünyanın en büyük yazarlarından biri yapan şeyin onun satır aralarındaki boşluklara gizlediği belgelik olduğunu söylüyor. Hemingway'i, ölmünden yıllar sonra bile okunur kılan da her yazdığını doğal ortamlarda yakalamış olması belki. Bugüne kadar 11 eseri sinemaya uyarlayan Hemingway'in kitapları hâlâ hayranlıkla okunuyor, büyük ilgi görüyor.

Son Söz

Filistinli büyük düşün ve eylem adamı Edward Said'in ölümünün ardından, oğlu Wadie E. Said'in, babasının yeni baskısı yapılan kitabı için kaleme aldığı yazıyı sunuyoruz...

Babamın son politik denemelerinin bu derlemesini tekrar okurken, onun yorulmak bilmeden savunduğu lâik hümanizm'e dayandığı iletişime olan tutku ve bağlılığından oldukça etkilendim. Analizleri okurda onu büyük bir ahlâki güçle uğraştıracak ve kendisini kolayca unutturmayacak bir etki bırakıyor. Büyük bir tesadüf sonucu, bu cildi oluşturan bütün denemelerinin yayınlanma aşamasında babam benden fikrimi istemiş ve ben de her defasında bundan gurur duymuştum. Tabii ki onun işi birçok kişinin fikrini sormayı da içeriyordu ve genelde babam bunlara çok önem verirdi, ama o asla bu kitabın da ana ögesini oluşturan temel inançlarından şüpheye düşmedi: Filistinliler de diğer insanlarla aynı haklara sahiptir ve bu denli alenî bir durumu hiçbir yetkili inkâr edemez. Onun savunduğu eşitlik prensibi otokrasinin, durgunluk ve rüşvetin halkını her geçen gün biraz daha güçsüzleştirdiği ve oy kullanma hakkını bile elinden alan bütün Arap dünyası için de geçerlidir.

Bu çalışmalar çağdaşı politika eleştirmenlerinin kolay kolay yakalayamayacağı kadar etkileyici yazılmış, kendini ait olduğu dünyada yaşananları belgelemeye adanmış bir adamın vasiyetnamesidir. Babam hayat boyu edindiği bilgilerle edebi eleştiri, opera, tarih ve tabii ki politika gibi çeşitli konular hakkında yazmıştı. Onun politik yazılarındaki dayanıklılık ve güç her ne kadar gözümü yeterince korkuttuysa da; Filistinlilerin katlanmak zorunda olduğu kötü koşulları belgelemek adına kendimi adadığım yolda, en azından aynı sertlik ve kararlılıkla hareket ettiğimi düşünüyorum. Babam Filistin'in ve Arap dünyasının hayatını malzeme olarak kullanan propaganda aletlere güç kazandırabilecek tek taraflı düşünceler olarak anlaşılabacağından korktuğu için onun hakkında bu övgüleri yazmamdan hoşlanmazdı. Belki de bu duygu beni karımla beraber İsrail sınır memurları tarafından Haziran 2003'te Batı Şeria'ya alınmamamı yazmamaya itti. Gümrük terminalinde diğer yolculardan ayrıldık ve etrafıca arandık. Bir memur tarafından 4 saatlik bir soruşturmaya tabi tutuldum ve "güvenlik" adı altında, rutin kontroller dahilinde, nüfus cüzdanı ve pasaportumdaki bütün bilgiler çoğaltıldı ve kontrol

edildi. Bu müdahale kapalı kapılar ardında, çevremi silahlı korumalar sarmış halde devam ederken, karım benim yaşadığım zor durum ya da başıma neler geleceği hakkında hiçbir bilgi verilmeksizin terminalin ayrı bir bölümünde bekletiliyordu. Her ne kadar başımıza gelenlerin bazı Filistinlilerin yaşadıklarının yanında sözü bile edilemese de, babam bunu önemli gördü ve bunun hakkında mümkün olduğu kadar büyük bir kamuoyu oluşturmak adına olayı yazmam için beni zorladı. Babama bu tecrübeyi yazacağıma dair söz vermiş olmama rağmen, ona verdiğim sözü ancak onun ölümünden sonra tutabildim.

Babam, David Hirst'in yazdığına göre, Filistinlilerin "kendi ihmalleri kadar düşmanlarının üstünlüğüyle lanetli olan ve bilinçaltında bunun farkında görünen" bir ırk olmadığına inanarak tek ölü Filistinliydi.

Ve bir halk olarak liderlerimizin ve dünyanın dü-

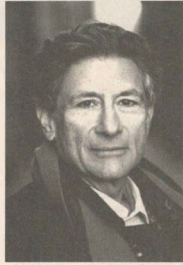

Edward Said

şübhüünden çok daha fazlasını yapabileceğimizi ve bunu Filistinlilerin gösterdiği ve göstermeye devam edeceği cesaretiyle başaracağımızın altını durmadan çizmeye çalışırdı. Bu sayfalardan da belli olacağı gibi, babamın 1991 ve 2001 yıllarında Güney Afrika'ya yaptığı iki ziyaret, mücadelenin nasıl olması gerektiğiyle ilgili düşünceleri üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Filistindeki sivil başkaldırıyla ilgili bir programla birlikte yürütülen ve Amerika, Avrupa, Asya, Afrika ve en can alıcı nokta olan İsrail'de yapılacak olan kamuoyu bilgilendirme kampanyaları, İsrail'in hükümdarlığını kırmak ve soruna bir çözüm getirmek için izlenebilecek tek gerçekçi yöntemdir. Cüretkâr ve anti-kolonistik hareketleri geçmişi barındırdığından, kullanılabilecek tek yöntem olan Güney Afrika modeli, Filistinlileri bir adım ileri götürmeyi başarmıştır. Bu sorunu gizli anlaşmalarla çözümlemeye çalışan ve en basit ve kutsal haklar konusunda bile bir anlaşmaya varamayan hükümet ya da seçkin sınıfı tabii ki bunu duymaktan hoşlanmamıştı. İşte bu yüzden; babamın cenazesinde bu kadar Filistinli ve Arap yetkilinin ailemize taziyelerini sunması bana garip ve biraz da uygunsuz gelmişti. Belki babamın onlar hakkında neler söylediğini duymamışlardı, belki de duymayı reddetmişlerdi ve sadece onun "büyük bir şahsiyet" oluşundan dolayı saygı gösteriyorlardı.

Filistinli ve Arap başkan ve entellektüeller kaybetmeye mahkum oldukları için üzülürken ve buna uygun davranırlarken, halk bu tarz bir zayıflığı kabul etmiyor ve bundan acı duymuyorlardı. İşte bu düşünce, babamı kendi yaptığı şekilde yazmaya ve konuşmaya itti. İtiraf etmeliyim ki; o zamanlar güney Afrika modelinin güvenilirliğinden ve kendilerinin hem mağdurluk, hem haklılık seviyesinde bizden her alanda üstün gören İsraillilere gerçekten ulaşabileceğimize ve onları harekete geçirebileceğimize emin olamıyordum. "Ama Wadie", derdi, "Bu daha önce hiç yapılmış mıydı? Biz hiç onları harekete geçirmeye ve onlara bizim onların topraklarını ele geçirmeye çalışmamızın onların zaptının sonucu olduğunu açıklamaya çalıştık mı?" Onun vizyonu iki ülke halkının bir arada yaşaması ve bunun da askeri olmayan yöntemlerle sağlanmasıydı. Yine de, onun görüşünde sorun hiçbir zaman gizli görüşmeler ya da yalnızca güçlü tarafın, yani İsraillilerin, cömertliği ve iyi niyetine bağlı olup el atından imzalanın anlaşmalar yer almazdı. Bu sebepten dolayı Cenova Müzakereleri, Ayalon-Nusseibeh'in planı ya da Filistin seçkinlerinin bir İsrailliyle halka danışmadan yaptığı gizli ve aceleci bir anlaşmaya karşı çıkma konusunda tereddüt etmezdi.

Bu fikirler babamın ağırbaşlı olmak ya da Oslo Müzakereleri ya da barış sürecinin başarısız olmasından memnun olduğunu göstermiyordu. O da , en az diğerlerimiz kadar, Filistinlilerin hâlâ gördüğü kötü muamele nedeniyle hayal kırıklığına uğramıştı. Bana

çok insan babamın yazılarından zevk aldığını söylese de , çoğunluğu onu anlattığı geleceğin tasarısını çok fazla göremiyorlardı. Babamın sorunu çözmek için bir fikri vardı ama hem Filistinliler, hem de İsrailliler böyle bir sonucun büyük bir zaman ve emek gerektireceğini ve tamamıyla iki grubun da birbirinin varlığına razı olmayı ge-

rektirdiğini kabul etmek istemediler. Çoğunlukla ona, sadece o dünyanın değişik yerlerinden gerekli olan yardımı bulan kişi olduğuna göre, neden planladığı bu hareketin başına geçmediğini sormak istedim. Bunu sormaktaki tereddütümün sebebi, onun içine işleyen hastalığının, onu fiziksel olarak tam zamanlı bir politik lider ve eylemci olmasını engellemesi ve bunu sormamın, kısa bir süreliğine bile olsa, onun manevi olarak çökmesine neden olacağından korkmamdı. Her ne kadar babam sadece nadiren ve temkinli bir şekilde hastalığı hakkında yazsa da, bunun yarattığı aciliyet hissi mesajında önemli bir yer edinmişti.

Babamın sesini ve varlığını kaybetmiş olmak hâlâ zor başa çıkılabilecek bir kayıp olsa da, onun yazıları baskı altında bir toplumun neler başarabileceğinin kanıtıdır. Onunla birlikte aklımda kalacak en hayran verici hatıra, ne kadar hasta ve güçsüz olursa olsun, gerçekleri söyleme ve insanları bilgilendirmeye kendini adanmış olmasıdır. Onun son birkaç gününde hastahaneye yaptığımız sayısız ziyarette, kendi başına yapamayacak kadar güçsüz ve yorgun olduğu zaman, ona gazetesini okumamı istedi; ve benim okurken o bunu talep etmediği halde kattığım yorumları sabırla dindirdi. Doğrusu tamamen bilinçli ve uyanık olduğu son günde, hastalığına yenilmek üzereyken bile, hâlâ Filistin halkı için yeterince şey yapamadığına üzülmeye bana hâlâ çok acı veriyor. Bu olağanüstü sahne karşısında hayretler içinde kaldım: Eğer Edwar Said Filistin için yeterince şey yapamıyorsa, ya biz ne yapmıştık? Bu soru yeni nesil tarafından cevaplandırılacak, ama ona olan minnettimiz ve aşılması neredeyse imkânsız olan örneğime duyduğumuz saygı, tarif edilemez kaybımıza üstün geldi.

*David Hirst: Silah ve Zeytin dalı: Ortadoğu'da şis-setin temeli, 3. baskı (New York; Nation Books,2003) s.201

Wadie E. Said - Mart 2004

KOKTEYLLER MEVSİMİ

Eylül ayında yazarlar sanatçılar tatillerine son noktayı koyup İstanbul'a dönerken, yayineverleri de yeni dönemin ilk adımlarını atarmış. Ekim'de başlayıp Kasım'da doruk noktasına ulaşacak olan yayın mevsimini hazırlıkları, ilk anlaşmalar, projeler bu ayda yapılmış. Birkaç yıldır iyice moda olan yayınevi kokteylleri de bu ayda start vermiş.

Sezonun ilk kokteyli kuruluşundan 25 yıl sonra kurulmaya karar veren **Can Yayınları** düzenlemiş. Yayınevinin Galatasaray'daki binasının terasında muhteşem Boğaz manzarasına karşı hoş bir kokteyl düzenlenmiş. Bu kokteyde hem yayınevinin yeni yöneticileri **Celal Üster** ve **Üstün Akmen** tanıtılmış, hem de **Cemil Kavukçu**'nun yeni romanı kutlanmış. Can Yayınları'nın yaklaşık 30-40 metrekairelik terasına metrekaire beş kişi olmak üzere yüzün üstünde kişi sığmış.

Sezonun ikinci kokteyli **Yapı Kredi Yayınları** yapmış. 60. yılını aynı anda açtığı beş sergi ile kutlayan YKY'nin kokteylinde de gerçek anlamda bir izdiham yaşanmış. Yaz aylarında kokteylleri, daha doğrusu dostlarını özlemiş olan yazar ve sanatçılar, YKY'nin holünü doldurmuş ve sergiyi açacağı umulan Kültür ve Turizm Bakanı'nı beklerken fenalıklar geçirmişler. Hatta açılışı beklemekten geri dönenler bile olmuş. Oysa özellikle Sıyah Kalem sergisi görülmeye değermiş.

Üçüncü kokteyli yeni romanını yayınlayan **Cem Mumcu** düzenlemiş. Bildiğiniz gibi **Cem** bey, hem yazar, hem yayıncı, hem de kitapçı imiş. Böyle olunca da kendi kitabına biraz iltimas geçmiş. Tanıtıma yüklenmiş. Teşvikiye'deki **Okuyanıs** Kitabevinde hoş bir davet vermiş. Kokteyl davetiyesine yeni romanı **"Makber"** ilk okuma şansını Türk okuyuculara tanıdığını belirten laflar koyup romanının dünya çapında olacağı iddiasını işleyen **Cem** beyin basın mensuplarına hoş bir de sürprizi olmuş. Bir hamamda yaşanan olayları anlatan **Makber**'in basın dosyasının içinden bir davetiye çıkıyormuş. Bu davetiyede **"Makber'in dünyasına girdikten sonra hamamı yeni bir gözle göreceğinize inanıyoruz. O büyüdü dünyayı yeniden keşfetmek için dilediğinizi zaman Çemberlitaş Hamamı'na davetlisiniz"** yazıyormuş.

DEVLETİN YAYINCILIK SEVGİSİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı, iki yıl aradan sonra kitap yayınına yeniden başlamış. Göreve başladığında bakanlığının görevinin yayıncılık yapmak değil yayın hayatını desteklemek olduğunu söyleyen **Erkan Mumcu**'nun, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ve hatta devletin yayıncılık yapmayacağını, ama iyi ve kaliteli yayıncılık yapılmasına destek olacağını belirttiği hatırlanıyormuş. Hatta bu amaçla geçtiğimiz yıl kalburüstü yayıncılarla bir toplantı yapıp onların da görüşlerini al-

mış.

"Devlet yayıncılık alanından da çekilerek Avrupalı bir yaklaşıma ulaştı!" diye düşünülürken, akademisyenlerin, yazarların sesi yükselmış, "Devlet yayıncılığı devam etsin" diye baskı yapmışlar. Böyle olunca da Bakan beyin sözleri ve yayıncıların talepleri bir anda unutuluvermiş ve yazarın, akademisyenin sözünün bakanın sözünden daha önemli olduğuna inanan bürokratlar tekrar yayıncılığa soyunulmuş. Olaya uygun bir kılıf hazırlamak amacıyla da "Yayıncıların basamayacağı kalitede, nitelikte eserler basacağız" denmiş. Tabii yayıncılar "bizim basamayacağımız kalitede eserler ne ola ki!" diye merakla beklemeye başlamışlar. Nihayet Eylül ayının sonuna doğru bakanlık, 9 yeni eseri kitapseverlerle buluşturmuş. Bakanlığın yeni yayımladığı kitaplar şunlarmış; Prof. Dr. Yıldız Ersoy Canpolat'ın "**Latin Amerika Edebiyatı Öykü Seçkisi**", Prof. Dr. Rahmi Er'in "**Çağdaş Arap Edebiyatı Seçkisi**", Doç. Dr. Neşe Taluy Yüce'nin "**Genç Polonya Dönemi Edebiyatı**", M. Özlem Parer'in "**Rus Bilgiciliği ve Sklovski**", Prof. Dr. Tunca Kortantamer'in "**Eski Türk Edebiyatı Makaleleri**", Nevin Özkan'ın "**Modena Devlet Arşivi'ndeki Osmanlı Devleti'ne İlişkin Belgeler**"; Muharrem Kaya'nın "**Türk Romanında Destan Etkisi**", Mustafa Şerif Onaran ve Rüştü Asyalı'nın Nazım Hikmet'e armağan oyunu "**Ben Bir İnsan**" ile Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün "**İstiklâl Marşı ve Mehmet Akif Ersoy**".

Listede, Prof. Dr. Yıldız Ersoy Canpolat'ın, Prof. Dr. Rahmi Er'in, Doç. Dr. Neşe Taluy Yüce'nin adlarını gören yayıncılar bu akademisyenlerin eserlerinin özel yayınevilerince basıldığını hatırlayıp, bakanlık yayınlarından çıkan antolojilerin özü yayınevilerince yayınlanamayacak ne gibi özellikler taşıdıklarını anlayamamışlar! Listenin devamına bakınca da niyetle akibetin bir-birini tutmadığını, eskiden olduğu gibi birtakım akademisyenlerin yayınevi bulamadıkları doktora tezlerinin, asla yayıncı bulamayacak bazı "hamili kart" yazarların yayıncısının yine Kültür bakanlığı olacağını düşülmüşler. Bazı yayıncılar bakanlığın böyle hareket ederek yayıncılara büyük bir iyilik ettiğini, kendilerinin edebi ve kültürel açıdan basılmaya değer bulmadıkları eserleri basarak bakanlığın bu akademisyenlerden ve yazarlardan kendilerini kurtardığını, bu yayın etkinliğinin tüm hızıyla devam etmesini Türk yayıncılığında büyük faydası (!) olacağını söylüyorlarmış. Onlara karşı çıkanlar ise Kültür bakanlığının kısıtlı bütçelerinin gereksiz yayınlarla çarçur edilmemesi gerektiğini, Türk yayıncılarının basamayacağı kitap olmadığını, bakanlığın zaten çok az olan bütçesini kütüphaneleri kuvvetlendirmek gibi daha faydalı ve de gerekli işlere harcaması gerektiğini söylemişler. Bu sözlerle karşılık vermek isteyenler "**Devleti bürokratlar yönetir**" sözünü hatırlatmadan edememişler. Anlayacağınız Bakan Erkan Mumcu bey ne derse desin bürokratlar yine bldi-

ğini okumuş. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ve dayısıyla devletin yayıncılığı bakımında değişen bir şey olmamış.

İRFAN KÜLYUTMAZ'IN KİMLİĞİ

Hilmi Yavuz, *Şiirati* dergisinin on yıl aradan sonra tekrar yayınlanmaya başlaması nedeni ile yazdığı yazıda bir zamanların efsane yazarı İrfan Külyutmaz beyefendinin kimliğini deşifre etmiş. Özellikle 80'li -90'lı yıllarda yazdığı yazılarla edebiyat dünyasında büyük ilgi toplayan İrfan Külyutmaz gerek üslûbuyla, gerekse ele aldığı konularıyla ünlü bir şairimizi hatırlattığından o şairimizin takma adı olduğuna inanılmış. Bu şairimizin Orhan Pamuk, Ahmet Altan, Enis Batur, Zülfü Livaneli gibi yazarlar hakkındaki görüşlerini İrfan Külyutmaz imzası ile yayınlattığı hâkim kanı imiş.

1986'da *Şiirati*'nin ilk sayısının yayına hazırlanışını hatırlatan Hilmi Yavuz (Zaman, 16.9.2004) sözlerine şöyle devam etmiş; '*Şiirati*'nin benim için bir nostaljisi vardır. 1986'da, Vural Bahadır Bayıl, Osman Hakan, Orhan Alkaya, Seyhan Erözçelik, *Şiirati*'ni çıkarmaya karar verdiklerinde, kendilerinden daha yaşlı kuşaktan bazı şairlerle görüşmek gereğini duymuşlar, bu arada benimle de konuşmuşlardı. Bahadır, benim, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden; Seyhan, Boğaziçi Üniversitesi'nden öğrencilerimdir. Orhan'la Gelişim Yayınları'ndan tanışıyorduk; Hakan'ı ise genç bir şair kimliğiyle tanıyordum. Hepsinin neredeyse ilk şiirlerini okumuş olmak gibi bir ayrıcalığım ve elbette bahtiyarlığım vardır. Gerçi Bahadır da, Seyhan da, 1986'da, artık öğrenim değillerdi, ama bağlarımız sürüyordu. O nedenle, beni, kendilerinden önceki kuşaklardan ilişki kurdukları öteki şairlerden daha yakın hissetmiş olmalılar ki, yayın kurulu toplantılarına çağırılmaya başladılar. Derginin adı, sanıyorum, Pablo Neruda'nın İspanya'da yayınladığı 'Caballo Verde Por La Poesia' (<Şiirin Yeşil Atr>) dergisinin adından esinlenerek konulmuştu.

"Genç arkadaşlarım (o zaman gençteler; dördü de yirmili yaşlarının sonunu sürüyorlardı. Bense, 50 yaşına

basmıştım!)), benden de 'kolektif bir çalışmaya' katılmamı istediler. Bu 'kolektif çalışma', 'İrfan Külyutmaz' imzasıyla beşimizin yazacakları edebiyat dünyasını sarakaya alan mizahi parçalardan oluşacaktı.

(Ayrıca içinde belirteyim: 'İrfan Külyutmaz' adını, Orhan Alkaya önermişti!) 'Kitap 1'deki 'Şöyle Bir Bakıyorum Da...' başlıklı ilk 'İrfan Külyutmaz' yazısındaki iki parçadan ilki benim, ikincisi ise Orhan Alkaya'nındır. Orhan, daha sonra 'Külyutmaz' yazmayı bana bıraktı ve onun izniyle bu imzayı daha sonra yıllarca kullandım; ve elbette, İrfan Bey'i bir tatlısı Osmanlısı üslûbu ile konuşturarak! ('Zaman' okurları, herhalde, 'İrfan Külyutmaz'ı hatırlıyor olmalıdır, diye düşünüyorum...)

"BAŞKA TÜR KORSANLIK" MI?

Korsan yayıncılar köşeye sıkışıp çıkar yol bulamayınca hemen "Asıl korsanlığı yayıncılar yapıyor" diye bir demec patlatıverirler. Can havliyle söylenen bu sözleri pek ciddiye almayız ama hepimizin aklında "Ya doğrusal" gibisinden bir soru da kalıverir. Korsanlar bu cümle ile yayıncıların kitaplarının korsanlığını yaptığını, yazarlara söylediklerinden fazla sayıda kitap basıp kendilerine verdiğini anlatmaya çalışırlar.

Refik Durbaş, Sabah Gazetesi'ndeki yazısında bu işin başka bir boyutundan söz ediyor; yazarlara haber vermeden, izin almadan yapılan yayınlardan. Daha çok antoloji hazırlayanların başvurduğu bir yöntem bu. Belki kanunu bilmemekten, belki de üşenmekten, antoloji hazırlayanlar yasal zorunluluk olmasına rağmen eser sahiplerinden izin almadan eserlerini derleyip yayınlıyorlarmış. Öyle ki, şair ve yazarlar eserlerinin bu antolojilerde yayınlandığından haberdar bile olmuyormuş. Eserlerinin kendilerinden habersiz antolojilerde yayınlandığını gören bazı şairler sinirlerini harap etmekle yetinirken, bazıları da dava açıp haklarını koruma yoluna gidiyormuş. Refik Durbaş'ın da başına böyle bir şey gelmiş.

Refik Durbaş'ın söz konusu ettiği ikinci olay ise daha ilginç; "Bir büyük yayınevi, çok ünlü bir yazarımı

zın kitabını bir milyona basarak Avrupa rekoru kırdığını gazetelerde sayfa sayfa verdiği ilanlarla duyuruyor. Bu yayınevi sonra sizden çok ünlü bir şairimizin çıkacak "toplu şiirler"i için bir yazı istiyor. Bir aya yakın çalışıp yazıyı veriyorsunuz. Sonrası mı? Birakin kuru bir teşekkürü ya da küçük bir telif hakkı ödemeyi, çıkan kitaptan bir adet bile adresinize gönderilmiyor. "Korsan kitap" deyince yalnızca sokak kaldırımlarında satılan kitaplar akla geliyor. Hem yazarından izin almadan yapıtını kullanacaksınız, hem kullandığınız o yapıttan yazarının haberi olmayacak... Bu da bir başka korsanlık değilse ne?"

EDEBİYAT DERGİLERİ KAPANIYOR!

Yeni çıkan basın yasası, düşünce ve ifade alanında getirdiği geniş özgürlük alanı ile övüle dursun, aslında edebiyat dergileri için büyük bir tehlike arz ediyormuş. Yeni basının getirdiği düzenlemelerden haberdar olmayan edebiyat dergileri kapama tehlikesi ile karşı karşıya imiş. 26 Haziran'da yürürlüğe giren Basın Yasası'nın Geçici 1. Madde'sinde; "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yayımlanmakta olan süreli yayınların sahibi, sorumlu müdürü, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde yayınlarının türünü yönetim yerinin bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmek zorundadır. Bu süre içerisinde bildirim yükümlülüğüne uyulmaması halinde yayın sahibi, sorumlu müdür, beşyüzmilyon liradan yirmimilyar liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda ikimilyar liradan, yaygın süreli yayınlarda beşmilyar liradan az olamaz" deniliyormuş. Basın yasasına basın yeterince ilgi göstermediği için bu maddeden de, birçok diğer madde gibi kimsecikler haberdar olmamış. Oysa kanun yürürlüğe girdikten sonra otuz gün içinde dergi sahiplerinin yayınlarının yerel mi, bölgesel mi, ulusal mı olduğunu savcılara bildirmek zorunda imiş. Bu süre de 26 Temmuz'da sona ermiş.

Özellikle amatör nitelikteki edebiyat dergicilerinin yasanın bu maddesinden haberleri ancak savcılıktan gelen ceza bildirimleri ile olmuş. Tebligatlardaki 20 milyara varan para cezalarını gören dergiciler ne yapacaklarını şaşırmış.

Varlık, Ayvakti, Likâ, Kaşgar, Şiiri Özlüyorum, Yom Sanat, Kitap Haber, Ada, Yasakmeyve, Gonca, Orkun, Edebi Pantart, Editör, Vesvese ve Kavram Ve Karmaşa dergileri para cezası tehlikesi ile karşı karşıya imiş. 20 milyara varan para cezalarını ödemek, bu dergilerin yayıncıları için imkânsızmış. Dergilerini kapamaktan başka çareleri yokmuş. Bunun da gizli bir sansür olduğu, ülkedeki kültür ve sanat dergiciliğine vurulmuş ağır bir darbe olacağı ortadaymış. Dergi yöneticileri kendi aralarında haberleşerek ilgililerin konuyu değerlendirmesi dileğiyle bir açık mektup hazırlamışlar. Dilekleri durumlarının basınla ilgili devlet bakanlığınca değerlendirilmesi ve devletin kendi dergileri için öngördüğü altı aylık sürenin özel dergilere de tanınması imiş. Tabii bunun için yasanın ilgili maddesinde bir değişiklik yapılması da şartmış.

İSTÜYAP
İSTANBUL TÜYAP KİTAP FUARI
www.istanbul-tuyap.com.tr

YAYINLAR
YAYINLAR
YAYINLAR

23. İstanbul Kitap Fuarı

Kültür, Sanat ve Edebiyatta Komşuluk

23-31 Ekim 2004

23. İstanbul Kitap Fuarı

KAÇAK YAYIN ve CADDE YAYINLARI TÜYAP KİTAP FUARI'NDA

Kaçak Yayın yazarları fuar süresince LeMan Dergisi standında okurlarıyla buluşacak.

Ayrıca Caddede Yayınları'nın düzenlediği imza günlerine yazarlarımız Nafer Ermiş, Esra Tayük, Ömür Candaş, Özlem Kumrular ve Kamil Karlıdağ katılacak.

FUAR KİTAPLARI:

- Nuriye Akman / Nefes / Roman
Alpay / Eylülde Gel / Anı
Başar Başarır / Çıkığımız Hevesle İminiz / Öykü
Nur Batur / Yürekte Gülerekten Yürüdüm / Anı
Chico Buarque / Budapeşte / Roman
Onur Caymaz / Bak Hâlâ Çok Güzelsin / Şiir
Onur Caymaz / Seni Hatırlatan Yıldızlar / Roman
İnanç Çakıroğlu / Gölge Avcıları Kulübü / Roman
DAİ Sijie / Yargıç Di / Roman
Laurent Gaudé / Bir Bekleyenim Olsa / Roman
Anna Gavalda / Rüzgârın Kraliçesi / Roman
Homerio / Rüzgârın Kraliçesi / Roman
Valérie Tong Cuong / İlk Kadın / Roman
Nedim Gürsel / Paris Yazıları / Deneme
Nedim Gürsel / İstanbul'un Sandık Odası / Eleştiri
Selim İleri / İstanbul'un Mayıs Kısırakları / Roman
Özdemir İnce / Yazmasam Olmazdı / Eleştiri
Yılmaz Karakoyunlu / Yorgun Mayıs Kısırakları / Roman
Asım Kocabıyık / Tazlar Köyünden Borusan'a / Anı
Reşad Ekrem Koçu / Topkapı Sarayı / Tarih
Kenan Krausser / Şişko Dünya / Roman
Helmur Krausser / İki Yabancı, Eller Birleşmiş... / Roman
Marc Lambron / Yemyeşil Şeriat, Bembeyaz Demokrasi / Anı
Mehmet Metiner / Yemyeşil Şeriat, Bembeyaz Demokrasi / Anı
Nicolas Michel / İmih'e'nin Son Yolculuğu / Roman
Ahmet Oktay / Gizli Çekmece / Anı
Ahmet Oktay / Şeytan, Melek, Soygar / Eleştiri
Ahmet Oymen / Değişim Yılları / Anı
Altan Özgür / Karikatürler
Yiğit Özgül / Her Şeyin Baş Sağlık / Anı
Sakıp Sabancı / Mükemmel Cinayetler / Roman
Julien Salmon / Kenti Dinlemek / Söyleşi
Jale Sancak / Sürgün Melekler / Öykü
Kemal Selçuk / Ay Aşkları / Roman
Ahmet Tangün / Kırız Toplayan Uskumru / Anlatı
Stratis Tsirkas / Başboş Kentler 2 / Kahire / Roman
Erdil Yaşaroğlu / Tanrının Zamani / Roman
Göksel Yılmaz / Tanrının Kavşığında / Roman
Doğan Yurdakul / Sırların Kavşığında / Roman

TÜYAP

23. İSTANBUL KİTAP FUARI

23 EKİM-31 EKİM 2004

4. VE 5. SALONDAYIZ

COLETTE

CANİKO

VİVET KANETTI'NİN NEFİS TÜRKÇE'SİYLE

YAKIN ÇAĞLARDA HİÇBİR BÜYÜK EDEBİYATÇI-KADIN YOK Kİ, ESERİ VE HAYATINDA AHLÂKİ VE VİCDANİ ÖLÇÜLERİ COLETTE KADAR DEVRE DIŞI BIRAKABİLMİŞ OLSUN... MODERN ÇAĞLARDA, BU ÖLÇÜLERE KAFKA TUTMUŞ PEK ÇOK YAZAR KARŞIMIZA ÇIKAR ELBETTE... AMA BU KAFKA TUTUŞLAR VE KAHRAMANLIKLAR, KAÇINILMAZ BİR "ÇİLE"YLE, TOPLUMA ÖDENEN DİYETLE BİRLİKTE GELİRLER VE "TEK TANRILI DİNLER" KÜLTÜRÜ İÇİNDE YERLERİNİ ALIRLAR... COLETTE'İN DURUŞU, İŞTE BU ÇERÇEVE DIŞINDADIR... ONDA TEK TANRILI DİNLERİN KÜLTÜRÜ İLE HESAPLAŞMAK, BU HESAPLAŞMANIN DİYETİNİ ÖDEMEK YOKTUR... BÖYLE BİR KÜLTÜRÜ O, ZİHİNSEL BİR ÇABAYLA DEĞİL, ESRARENGİZ VE KISKANILASI BİR DOĞALLIKLA, SANKİ "DEVRE DIŞI" BIRAKMIŞTIR...

